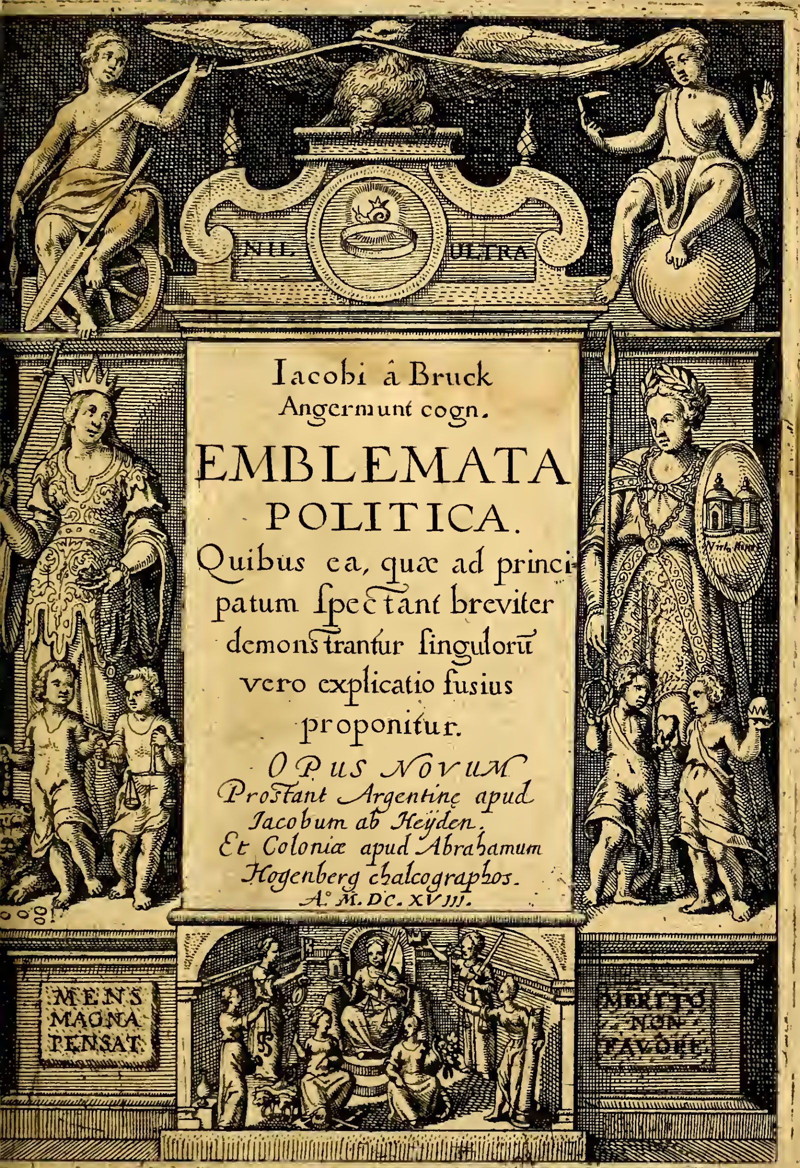
DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

Digitized by the Internet Archive
in 2013

http://archive.org/details/emblematapolitic01bruc

Iacobi â Bruck
Angermunt cogn.

EMBLEMATA POLITICA.

Quibus ea, quæ ad principatum ſpectant breviter demonſtrantur ſingulorū vero explicatio ſuſius proponitur.

OPUS NOVUM

Proſtant Argentinę apud Jacobum ab Heÿden. Et Coloniæ apud Abrahamum Hogenberg chalcographos.
A.° M.DC.XVIII.

Tr. R.
762
B888 F

INVICTISSIMO ET POTENTISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DN. MATTHIÆ I. D. G. ROM. IMPERATORI SEMPER AUGUSTO.

Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, Regi: Archiduci Auſtriæ; Duci Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Wirtembergæ, Sileſiæ; Marchioni Moraviæ & Luſatiæ, Comiti Habsburgi & Tyrolis, &c. Principi ac Domino meo Clementiſſimo.

SALUTEM ET FELICITATEM.

MUnus Principum quàm latè diffundatur; quàm ſollicitè adminiſtretur; quàm infinitis periculis ſit expoſitum; etſi prudentiores conjecturâ adſequantur, uſuq; doceantur: Principes tamen optimè nôrunt, quorum humeris moles tota Reipub. recumbit. Univerſi enim Imperij curam ſuſtinere: populis & regionibus leges & juſſa ponere: Unum omnibus imperitare, ac de ſingulorum ſalute ſollicitum eſſe, nonne arduum? Majus quippe eſt quiddam & divinius, ac mens humana cogitationibus adſequi, induſtria efficere poteſt! Quem tandem Principem cura publici Boni, & populorum Salus tangit: tùm, ut DEO, cujus in terrâ vice fungitur, officij ſui exactam reddere poſſit rationem; hujuſque partes omnes ritè expleat; quanta ſollicitudo mentem ejus exagitet neceſſe eſt? Jam quæ illum pericula in

432020

adminiſtratione ipsâ excipiunt? quæ diſcrimina non ſubit? in
tra palatia inſidiæ, foris apertæ fraudes: non illi præſidium tu
tum: quippe, quos fideliſſimos credit, ab iis frequentiſſima Nex
Olim pleroſque Cæſares cruentâ morte periiſſe legimus: &
noſtra ætas (proh dolor!) ſimilia optimorum Principum exem
pla numerare poteſt. Romanus olim Conſul & Orator vidit &
expertus, vitam imperantium mille obnoxiam periculis, dum
ait: *ò conditiones miſeras adminiſtrandarum Civitatum & provin
ciarum! in quibus diligentia plena ſimultatum eſt, negligentia vitu
perationum: ubi ſervitus periculoſa eſt, libertas ingrata, ſermo inſi
dioſus, aſſentatio pernicioſa, frons omnium familiaris, multorum
animus iratus, iracundiæ occultæ, blanditiæ apertæ, &c.* Iſta u
Princeps declinet, regnumque & ſe muniat ac firmet; Pruden
tiâ maximè opus eſt. Hæc verò, cùm in Principes, (ut LI
PSIUS verè & verecundè ait,) vix cadat: Indè plurimi docti vi
ri priſcis & his temporibus, libros ad Principatum adminiſtran
dum ſpectantes, conſcripſerunt: ut his eos juvarent, qui ad po
pulos moderandos à DEO ſunt conſtituti; cùm Uſu omnia ad
ſequi, & experientiâ (prudentiæ fonte) addiſcere difficile, im
negatum ſit. Alij quidem fuſiùs; alij preſſiùs præcepta Civili
doctrinæ conſignárunt: quiſque tamen ad eundem finem di
rexit. Ægyptij Sacra & Publica notis Hieroglyphicis involve
runt. In Numiſmatibus veterum Impp. notas quoque varia
videmus, quibus peculiaris eſt ſignificatio. Et hodiè Principe
Emblematis delectari, quibus abſtruſa animi ſenſa exprimunt
novimus. Habet enim neſcio quam jucunditatem, cùm co
gitationes noſtras notis & ſignis ita effingimus vel exprimimus
ut tamen aliis incognitæ ſint. Utilitatem & jucunditatem, qua
ex Emblematis redundat, cùm pridem perſpicerem; animum
quoque ad hæc effingenda, tùm quæ jam æri inciſa prodierunt
adjeci. Inprimis verò anſam mihi præbuit, Publicus tot popu
lorum Adplauſus, cùm Vª Cª Mtas ſuperioribus annis, Regn

Ungaria

Ungariæ, pòſt Bohemiæ Ordinum unanimi conſenſu, in REGEM inuncta: tandem ad ſummum S. R. IMPERII faſtigium, Ill^{morum} Principum Electorum concordibus ſuffragiis evecta fuit: ut cùm Proceres & Summates Regnorum & Provinciarum, publicè ſibi de V^{a} C^{ea} M^{te}, utpote Principe clemente, benigno, juſto, glorioſiſſimo ſint gratulati, votaq́; pro ejuſdem Salute DEO nuncupárint: privatorum verò quisq́ue eidem Felicitatem longævam ſit precatus: Ego quoque horum numero me adjungere: & notis hiſce paucis, animum erga V^{am} C^{eam} M^{tem} humillimè devotum demonſtrare volui. Cumq́ue alij lætitiæ & congratulationis ſigna, donis tantâ Majeſtate dignis teſtati eſſent; mihi aliud non fuit, quàm exiguum hocce, quo votivam meam adclamationem, tùm cultum demonſtrarem. Defuit hactenus occaſio eundem promendi; nec non artifex, qui notas animi exſculperet. Nunc utrumq́ue nactus, tantò lætior ad V^{æ} C^{æ} M^{tis} pedes munuſculum hocce depono; quantò certior ſim, Reges olim viliſſimas res, à vilibus ſibi oblatas, non ſpreviſſe: & quantò magis confidam, V^{am} C^{eam} M^{tem} pro ingenitâ Sereniſſimæ domus Auſtriacæ Principum Benignitate & Humanitate, humillimum ac debitum cultum meum clementiſſimè ſuſcepturam. Eccui enim major debetur, atq́; V^{æ} C^{æ} M^{ti}? quæ DEI, ſuperni illius Regis, imago animata eſt; quã ipſe, archetypo ex ſeſe ſumto, effinxit? Cui potiſſimùm opellã hanc meã dicare & conſecrare debui, quàm V^{æ} C^{æ} M^{ti}? quæ tot Regna, tot provincias & populos moderatur? Remquepublicam, tanquam Objectum ampliſſimum, in quo cogitationes & actiones ſuas ex juſtitiæ normâ & lege exercet? Alia quidem aliis conveniunt; Principum verò eſt, imperio populos regere, Benignitatem, Clementiam, Liberalitatem exercere, Juſtitiam adminiſtrare. His enim virtutibus DEUM, ejusq́ue actiones imitantur & exprimunt. Atque principalem hunc finem officij regalis, hîc ex parte ſignare volui; ſi non pro

432020

dignitate, at certè ex voluntate. Offero itaque V^{ae} C^{ae} M^{ti} munuſculum levidenſe; non tàm tali Majeſtate dignum: quàm argumento cultus, & votorum pondere grave: utque V^{a} C^{a} M^{tas} illud clementiſſimè ſuſcipere dignetur, quâ par eſt ſubmiſſione rogo. DEUM OPT. MAX. cujus in manu Cor Regis, porrò precor; ut V^{am} C^{eam} M^{tem} S. Imp. Romano, aliisque Regnis, tùm populis ſubjectis, Bono & Saluti, diutiſſimè incolumem & florentem ſervare, longævam felicitatem largiri, & ſuâ gratiâ benignè fovere velit. Argentorati Kal. Martij ANNO M. DC. XIIX.

V^{ae} C^{ae} M^{tis}.

Subjectiſſimus

JACOB à BRUCK Angermundt cognom.

AD

AD NOBILEM ET CLARISS. VIRUM DN. JACOBUM à BRUCK ANGERMUNDT cognom. amicum meum ſingularem.

MAgnus honor, veteri deducere ſanguine gentem,
Et ſerie longâ dinumerare patres.
Major at ingenij conſtipare artibus arcem,
Imbuere & variâ cognitione animum.
Maximus æternæ virtutis luce coruſcum
Atq; hîc atq; alibi ſpargere poſſe jubar.
Hæc tria BRUCKIADE, cùm ſint tibi propria, qualem
Te quondam dicet publica Fama virum?
Crede mihi haud vanè: Princeps mirabitur olim
Conſilium, Lumen Gens tua, SLESIA Fidem.

Adamus Godfredus Bercka, Baro de Duba & Lippa &c.
F. Argentinæ.

CUncta hominum pereunt: eſt nec durabile quidquam.
Nil niſi Fama manet poſt mortem ſola ſuperſtes.
Hanc quicunque ſtudet factis acquirere & arte;
Is verè ac merito dicetur jure beatus.
Hanc quia ſervâſti, hanc auges, ſcriptisque coronas:
Inde tuum nomen, Laus, ſumma ſub aſtra feretur.

Jan-Bernhard. Maltzan L. Baro à VVartenberg & Pencelin, in Militſch & Freyhan, Præfecto ſuo amando l.m.q; ſcbt. Argentorati.

ERigitur magno Pyramis velut alta labore:
Erecta ut ſtabilis plurima ſecla manet.
Sic ſudore gravi Virtutis fama paratur:
Parta ſemel lethi triſtia fata fugit.
Non te pœniteat BRUCKI duri ergò laboris,
Quem vigil in ſtudiis, non ſine laude, locas.

Phœbus

Phœbus cum Muſis tibi præmia grata rependet:
Et Virtus nomen celſa ſub aſtra feret.
Te quoq; Magnates digno amplectentur amore;
NIL ULTRA, optavi, ut dicere jure queas.

Amoris & Benevolentiæ ergò L. M. Q. Ephoro ſuo colendo apponebat,
Andreas Kochticzky Iun. L. B. à Kochticz & Lubliniecz.

NOn eſt cujusvis Emblemata fingere docta,
Et quibus haud aliquis ſenſus ineptus ineſt.
Qualia ſunt tua BRUCK, MORALIA, BELLICA dicta,
Ingenij ſummi pignora certa tui.
Et tamen his fingis majora, POLITICA nempè,
Egregium ſtudij dexterioris opus.
Nec tua Nobilitas ſolùm, nec nomen avorum
Te juvat; aſt proprio Marte brabêja cupis.
Macte tuis Emblematibus ſatis eruditis!
Sic fugies nigri lurida buſta rogi.

Carolus Heinricus Czigan Baro de Slupska, &c.
ἐχέδιασεν in Illuſtri Collegio Tubingæ.

AD FAMAE fanum pontem fabricáre perennem,
Qui de ponte ſatis nobile nomen habes.
Nam Genus & Proavos, & quæ non feceris Ipſe,
(Dignum ô laude virum!) propria nulla putas.
PLUSne ULTRA venies cum perpetis ad ſacra Famæ?
NIL ULTRA: tibi ſi contigit iſta, ſat eſt.

Wenceslaus Fridericus Czigan L. B. de
Slupska. ſbbt Tubingæ.

QVidquid habebat Amor cognatioque omnis Amorum,
Dulce, come, delicatum, floreum.
Quidquid habebat Atlantiades & Pallas Athena,
Entheum, ſublime, acutum, lucidum, reconditum;
Prorſus id inſumptum eſt lepidis, BRVCKI, omne libellis,
Ferre nomen queis dediſti non iners Emblematum.
Iis certè apparent noctuque diuque Voluptas
Cumque Honore Suada, cumque Gratiis Lubentiæ:
Inque caput flores illorum Chloris abundè
Spargit, & nectar Lyæus, pomaque Autumnus pater.
Plaudit Mnemoſidum populus; iuratque perennem
Gloriam his famamque BruckI muſteis Emblematis.

IANVS GRVTERVS.

EMBLE-

AD INVICTISSIMUM ET POTENTISSIMUM ROM. IMP. AUG. DN. MATTHIAM I.

Regem Germaniæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, &c.
Archiducem Auſtriæ &c. Principem Opt. Max.

EMBLEMA I.

HOC SUSTINET ORBEM.

ORdine diſpoſuit juſto res JOVA *creatas:*
Hoc vicem in certam convenienter eunt.
Imperij volui populos moderamine flecti:
Huic ſuus obſequiis utq; vigeret Honor.
Ritè tuis Orbem CÆSAR *ſubjecit habenis:*
Ipſum juſtitiâ, quò moderére ſacrâ.
Ergò vive diù felix Orbiq; Deoq;!
Protege Conſiliis publica jura piis.

SIne ordine certo rerum naturam conſtare non poſſe, nedum Imperia, nemo, niſi amens negaverit. Ubi enim ordo non eſt, nec ſervatur: ibi Confuſionem, Chaos malorum exiſtere neceſſe eſt. Si verò oculos ad ſuperiora attollere: ſi ad inferiora demittere velimus: Omnia ex DEI OPT. MAX. ſapientiâ & Conſilio, ſuo ordine ferri & ſuſtentari animadvertemus. *Machina perpetuo cœleſtis ab ordine pendet.* Elementa ordine ſuo diſpoſita ſentimus, & videmus. Ignis ſuperiorem locum tenet: aëri aqua, huic terra ſubjacet. Nox ordine diem ſequitur. Veri æſtas: huic Autumnus ſuccedit: Hyems hunc mox excipit. Corpus humanum juſto ordine, aptè partium inter ſe cohærentium conſtat. Qui quidem nec eſſe, nec conſervari poteſt: niſi à ſuperiore quodam inſtituatur, & ſuſtentetur. In rebus naturalibus DEUM, Mundi & rerum in eo contentarũ Creatorem, & Ordinis autorem veneramur: Sicut & in Regnis & Regibus conſtituendis, gubernandis & diſponendis, primum motorem eundem agnoſcimus. In humanis rebus, quæ vel noſtrâ induſtriâ parantur: vel naturali neceſſitate cogente ſuſcipiuntur ac inſtituuntur; Hominem non immeritò Ordinis autorem aſſerimus: in ijs maximè, quæ ad communem Reipub: utilitatem; vel privatorum commoda ſpectant. Utq; hæc juſtè parentur, ac ordine digerantur: hic verò ut rectè procedat, eius Principem aliquem eſſe, neceſſitas requirit. Per ſe enim Ordo nil eſt, niſi ab alio juvetur. Providentiæ nihilominùs divinæ ſuum ubiq; locum non immeritò relinquimus & tribuimus. Si regnorum conditionem penitiùs intueri velimus, ea, vi Naturę conſtare, fateamur oportet. Rerum autem Natura UNI paret, DEO ſcilicet omnipotenti, omniſcio; ac Sapientiſſimo, ſuperioris & inferioris orbis Rectori. Sic partes Naturæ alias alijs præſtantiores videmus. Cœlum elementis imperat: hæc rebus ex ijs concretis: inter has nobiliores ignobilioribus. Si animalia ſpectemus, naturaliter ea ad ſocietatẽ ferri animadvertemus; quæ conjuncta ſuũ Ducem & unũ habent, ut Grues, Apes, & alia. MENS ſupremum omnium virium gradum tenet. Animus eſt Dux & Princeps corporis, imperium habens in ſubjectas partes. Sic brachia manibus, crura pedibus præſunt: aliæ partes alijs; quæ ordine certo inter ſe connexæ, pulcherrimam harmoniam in exequendis officiis, efficiunt. Quid

Syrac. I. Vnus eſt Deus altiſſimus, creator omniũ, omnipotẽs, rex magn⁹, dominator Deus.

multis? *Ordo vigor rerum, rerum pulcherrimus ordo*
Conſervat, mundi machina quicquid habet.

Ordo rerum habet ſe ad modum lucis.

Proinde; DEUS OPT. MAX. ut Hominem rebus à ſe creatis, ut eis dominaretur, præfecit: ita ſibi in eum liberum & abſolutiſſimum reſervavit Imperium: ut eius, tanquam Creatoris, & primi Motoris divinã Majeſtatem ſuſpiceremus & laudaremus: ſapientiam illius adoraremus: Providentiam in gubernando hoc Univerſo admiraremur. Atq; ut initiò autor fuit hominis: ſic quoq; Ipſe inter primos parentes, primam ſocietatem inſtituit: quæ creſcente hominum multitudine, domos, & familias plures complexa fuit. Hinc Vici, hinc Pagi, hinc Opida, hinc Urbes, Reſpublicæ, deniq; & Regna conſtituta. * Primaq; Monarchia † poſt diluvium apud Aſſyrios Nimbrodo autore, ambitioſo & crudeli homine extitiſſe videtur. Cumq; genus humanum ſubinde augeretur: atq; ipſa multitudo propter malitiam cordis ſui in rixas, lites, cœdes, adulteria, & alia vitia prolaberetur; DEUS judices & Reges inſtituit, qui ſecundum leges â ſe latas, populo jus dicerent: eisq; ex præſcripto divinæ juſtitiæ imperarent. Cœterùm, ne infirmiores à potentioribus: inferiores à ſuperioribus vi opprimerentur: ſucceſſu temporis, gentes & nationes quæquæ, communi ſuffragio Unum ſibi legerunt, virum Æquitatis & Juſtitiæ laude excellentem, quem Principem & Caput Reipub: certis legibus & conditionibus conſtituerunt. Boni cùm fuère, eandem poteſtatem ad hæredes eorum devolverunt: hinc hæreditaria regna & ſucceſſio legitima. Ac ſanè, cùm nulla Societas ſine Præfecto; nulla domus ſine patrefamiliâs, nullus populus ſine Magiſtratu, nulla Reſpublica, nullum deniq; regnum ſine Principe vel Rege eſſe, aut diù conſiſtere poſſit; neq; hic benè & feliciter populum regere queat: niſi ex juſtitiâ & jure lites diremerit; ſubjectosque ſuæ poteſtati, amore paterno & benevolentiâ amplectatur: neq; Reſpublicæ tutæ, ſalvæque diù eſſe poſſint; ſi æquè Imperata, & Mandata promptè & ſincerè ſubditi executi non fuerint: ſpontaneoq; Obſequio Amorem Principis ſibi non promeruerint. Ideò IMPERIUM & OBSEQUIUM, tanquam ſummè Neceſſaria duo in Republicâ fundamenta totius hujus operis, ſub Diadematis regij, & Apiculæ involucro præmiſi: ut de reliquis facilius eſſet, judicium. Diadema enim Imperij ſymbolum eſt; ut & Apis Obedientiæ ſeu

* Iuſtin. lib. 1. Ioan. Thom. Freigius in Synopſi hiſt.
† anno mundi 131. Gen. 10. verſ. 8. 9. Facit huc Deut. 38. Dan. 4.

Polyb. 6. Eorũ qui ex ſtrenuis & beneficis regibus natĩ ſunt, beneficia continuata, effecerunt regna in eâ familiâ hereditaria.
Ioſuæ. 2. 1. Sam. 11. 2. Sam. 11. 1. Reg 2. 1. Reg. 15. 2. Reg. 10. Vide Bodin. lib. 4. n. 461.

Obſequij: ſive populi Regi ſuo obſequentiſſimi nota eſt. quòd ſola ex animalibus Regem habeat, quem univerſum apum conſectatur agmen, æquè atq; homines Regi obtemperantes. Cumq; *Deus cui vult, regna det, atq; etiam auferat; ſolusq; Reges inſtituat, gloriâ & honore coronet. Vult Obedientiam & Honorem eis à ſubditis præſtari. Rom. 13. 1. Pet. 2. 1. Tim. 2. Tit. 3. Tacit.* lib. 3. hiſt. *Obſequium in Principem, & æmulandi amor validior, quàm pœna ex legibus & metu. quoniam fidelitate & favore ſuorum fortius aut tutius nihil habet.* * *Neq; diligi Princeps, niſi ipſe diligat, poteſt.* Cumq; Amor & Obſequium privatos quosvis jungat: quis hæc duo tâm Principi, quàm Populo admodùm neceſſaria, ad felicem utriusque ſtatum formandum negaverit? * *Bonus Princeps* (ut eum populus revereatur) *omnes muneris ſui partes armet, & diligenter obeat: nullas verò aſpernetur. Nam qui ſuum munus dedignatur, contemptibilem ſe præſtat: & idolum, non Princeps cenſetur.* Huc pertinet illud Senecæ: * *Naturæ eſt, potioribus deteriora ſubmittere. Mutis quidem gregibus, aut maxima corpora præſunt, aut vehementiſſima. Non præcedit armenta degener taurus; ſed qui magnitudine ac toris cæteros mares vincit. Elephantorum gregem excelſiſſimus ducit. Inter homines pro ſummo eſt optimus. Animo itaq; rector elegebatur. Ideoq; ſumma felicitas erat gentium, in quibus non poterat potentior eſſe, niſi melior.* Et pòſt. *Officium erat imperare, non regnum. Nemo, quantum poſſet, adverſus eos experiebatur, per quos cœperat poſſe.* *Idem. *Unum eſt inexpugnabile munimentum, amor civium.* Cic. 2. Philip. *Caritate & benevolentiâ civium ſeptum eſſe oportet, non armis.* Inſcriptio porrò ſtatum & felicitatem Reipub: demonſtrat. quoniam

Obſequio populi; & Regum Reſpublica juſſis,
Ritè ac prudenter cùm ſit utrumq;, viget.

Jul. Cæſar apud Dion. lib. 41. *Natura duas neceſſarias res, eaſdemq; ſalutares humano generi comparavit: ut alij cum Imperio eſſent: alij ei ſubijcerentur: nihilq; eſſe dixit, quod citra hæc, ne minimo quidem queat ſpatio perdurare.* *Plutarchus. *Theopompus Lacedæmoniorum Rex, affirmanti cuidam, propterea Spartam ſalvam & incolumem eſſe, quòd Regibus uteretur imperandi gnaris: Immò inquit, & civibus, & populo Regibus obſequente. Quanquam revera ex altero alterum ſit, atq; utrumq; immutatim ſe continet.*

Ioh. Pierius lib. 26. Hieroglyph.
* Dan. 4. v. 14. Iob. 12. v. 18. 41. v. 25. Pſal. S.
* Tacit. lib. 3. hiſt.
* Plin in Panæg. c. 1.
* Id eod.
* Ep. 90.
* Id. 1. de clement. 1.
* In Politicis.

AD EANDEM Sam. Cam. Mtem.

EMBLEMA. II.

FATUM VOTA BEET.

EN Regni ſummo circumdata Laurus honore,
Surrigit excelſas fronde virente comas!
Huic decus Imperij, ſacrata Corona recumbit;
Legibus & dextrâ hanc contribuente DEI.
REx radias nuper duplici diademate cinctus;
Ungara quod tellus, quodq́ꝫ Bohema dedit.
Si quid vota valent, & habet ſua pondera Fatum;
Debetur meritis, Imperiale, *tuis.*

Num.27. v.16. Provideat Domin' Deus ſpirituũ, hominẽ, qui ſit ſuper multitudinẽ hanc. Oſeæ. 8. Ipſi conſtituunt reges absque me, & Principes aſſumunt, & cognovi. Vide Syr.c.17. & Apoſt. Rom. 13.

SAcris literis & profanis docemur, DEUM OPT. MAX. ſignis quibuſdam certis, voluntatem ſuam in Regibus & Ducibus populo ſuo eligendis, & conſtituendis declaraſſe; quemadmodum in Moſe, Joſuâ, Davide, Samuele, Salomone, alijsq; pijs & probis Regibus apparet: ut certò conſtaret, Imperia à ſolo DEO conſtitui: Regesq; bonos ac Sapientes; ſæpè etiam ob peccata populi, malos regnis præfici atq; dari: quò gentes ac populi eum ſolũ Regem regum, & ſupremum Dominum agnoſcant; qui regna, cui vult, tribuat: & cùm vult eiſdem eadem auferat: cordaq; eorum, quò vult, impellat. Tùm, ut ſuam immenſam Sapientiam veneremur, & Providentiam celebremus; qui non tantùm Regna & Imperia, (quæ propter Eccleſiæ ſuæ pacem colendam: & humanæ ſocietatis, legibus honeſtis, juſtitiâ & diſciplinâ morum, conſervationem inſtituuntur) ſolus firmet: pro ſuâ liberrimâ voluntate firmata frangat, fracta ſolidè erigat, erecta deijciat, dejecta ſuâ potente manu elevet, ſuſtentet, defendat, & contrà vim quamcunq; fortiter tueatur: Sed & Principes & Magiſtratus prudentes excitet, ſummâ ſapientiâ ornet; motusq; peculiares, & ſupra aliorum hominum conditionem ſingularia dona tribuat: ut Populos & Rempublicam piè, juſtè, prudenter, fortiter gubernent: DEI gloriam promtè promoveant, ac conſtanter; utilitatem & commoda Reipublicæ citra ſua, quærant & augeant: nihil deniq; cogitent, agant, faciant & moliantur, quod ad publicam felicitatem ſpectare non videatur. Cujus certè Providentiæ divinæ exemplum manifeſtiſſimum Reſpublica Chriſtiana agnoſcit; dum ex Auguſtiſſimâ & florentiſſimâ domo Auſtriacâ Imperatores Romanos XI ſuſcitavit. Hiſpania Regem nunc potentiſſimum IIII. Bohemia VII. Ungaria VI. ex eadem ſtirpe colit. Quæ ſtirps, inquam, fœcundæ arboris inſtar, nunc in tantum excrevit: ramosq;, & ex his ſurculos latè ſe diffundentes tantos produxit; ut totius Europæ regna & Principatus inumbrent. Ac vix Imperatorum, Regum & Principum Chriſtianorum ullam recenſeas familiam, quæ domui Auſtriacæ vel conſangvinitate: vel affinitate, aliâque cognationis & agnationis neceſſitudine & vinculo non ſit juncta! Quid de Potentiâ ejuſdem; de Amplitudine regnorum, alijsq; externis Majeſtatis adjunctis dicam? quid de fœderatis populis cum illâ? quid de

inſignibus

inſignibus ex variorum bellorum conflictu victorijs, quas Auſtriaci reportarunt? quid de antiquitate ſtirpis eorum commemorem? PHARAMUNDUM certè (ut ſcriptores notarunt) Anno Chriſti 420. Regem Galliæ creatum ſcimus, unde illis origo: à quo tempore annus præſens 1617. nunc currit 1197. & ut alij calculo probant, Domum Auſtriacam jam ultra an. 1300. duraſſe. quod ſingularis divinæ benignitatis maximum argumentum apparet: cùm plurimæ familiæ, non ſecus ac fructus maturi de arbore in terram ſpontè cadentes, in ipſo flore conciderint; quarum veſtigia, vix etiam nomina nunc ſuperſint, aut audiantur. Sic vir quidam doctus notavit, intra 130. annos, Principum & Nobilium familias 57. absq; prole & hærede interijſſe. Et meâ, licet juvenili ætate memini, aliquot celebres familias viam lethi inijſſe. Nec eſt, quod miremur ita fieri! Tùm, quòd* *ea rebus humanis eſt inſita facies: ut in omnibus ſit continua tùm generatio, tùm corruptio.* Ita * *Reſpublicæ & Familiæ, quarum ut initium, ita finis eſt, creſcunt, augentur, mutantur, decreſcunt, intereunt: ſive id fato; ſive naturæ quadam inſtitutione fiat, quæ omnia à ſe producta, invertit, & certis temporum intervallis diſperdit.* Et ut Seneca ait: *Indicium eſt imminentis exitij maturitas, & appetit finis, ubi incrementa conſumta ſunt.* Ordo ſanè in Imperijs, ut & in rerum naturâ, ſine dubio eſt opus DEI. Et à DEO ſunt, tùm boni ac præſtantes, humanoq; generi utiles Principes: tum felix ac ſalutaris gubernatio. Hinc *Reges Jove editi, & Jovis alumni* à Poëtâ nuncupantur: quod ab eo (ſed DEO vero) Imperium habeant. Imò *eos inſtar DEI eſſe* facit.* ait: *& quicquid dominatur vim habere DEI*: qui eos Palmæ vel Lauri inſtar florere: ac juſto tempore ſurculos ac fructus producere facit: ut eorum commodis, ac ſuavi dulcique ſapore Juſtitiæ, Clementiæ aliarumq; virtutum, Reſpublicæ & populi juventur. Quarum ex rerum conſideratione Emblema præſens, cùm V. Cæſa Mtas in Regem *Ungariæ, & paulò poſt *conſentientibus Ordinibus regni, in Bohemiæ Regem Pragæ inuncta fuit, effinxi: Coronas ſc: duas, arborem cingentes. Tertiam verò manus protenſa de cœlo, arbori imponere videtur. Arbor autem (Domum Auſtriacam intelligo) Laurus eſt; ſignum ſive Triumphi & Victoriæ; ſive Vaticinij, ex quadrato lapide vel cubo exurgens: qui-

Vide Emblema 37.

* Ariſtot. lib. 12. de Generat. & corrupt. c. 10.

* Ioh. à Chok. theſaur. polit. aphor. lib. 6. c. 1.

* 3. Annal.

* Ann. 1608. Poſonii 19. Novem:

* Anno 1611. 23. Maii.

qui ſtabilitatem & firmitatem notat: ut ſcilicet ſolidis Virtutibus, quibus V.ª Cæſ^ea M^ſtas, & tota domus Auſtriaca, celebris eſt, (nempe in DEUM Pietate, Sapientiâ, Prudentiâ, Fortitudine, Juſtitiâ, Clementiâ maximè, Manſuetudine, Benignitate, Liberalitate & Humanitate) talis Honor & Imperatoria Majeſtas meritò debeatur: ut certè deberi ac conferri Reſpub: Chriſtana pijs votis exoptavit. Quæ cùm jam Fatum, id eſt, Providentia divina fauſto & læto eventu beaverit: eſt ſanè de quo gratias agamus, illumque celebremus; qui talem arborem nobis ſuffecerit languidis; cujus ſub Umbrâ divinus cultus exerceri, virtutes propagari, publica & privata bona augeri, Pax ſancta coli, Charitas & Amor populorum conſervari tutò poſſit! DEUM porrò rogamus, (quo volente, jubente, conferente, Imperium V^æ Cæſ^eæ M^ti unanimi S. R.I. Electorum conſenſu collatum eſt,) ut eandem ſuo ſcuto ſalutis & præſidio, adverſus hoſtes quosvis juvet, tegat, defendat. Nam

* Pſal. 91. Paraphr. Ioh. Mai.

** Qui ſub præſidio latet alti regis Olympi,*
Seq; ſub inductâ tenet umbra, & tegmine fido
Numinis, invictâ quod ſuſtinet omnia dextrâ:
Ille animum haud ullis dejectus caſibus, infit
Ante DEUM: *Mea ſpes, mea propugnacula, & unum*
Numen: in hoc firmo, mea ſpes ſe firma tenebit. &c.

EMBLEMA III

AD EANDEM S^am. C^am. M^tem.

EMBLEMA III.

CONSILIO SORS TUTA DEI.

HOc erat in fatis CÆSAR *nunc* MAXIME, *tandem*
Imperij caperes munera ſumma ſacri!
MATTHIA DONATE DEO, *feliciter Orbem*
Pace regas; Urbem mitis amore fove!
Ut vireat, vigeat tutò, Te Vindice, pura
Relligio, Pietas, Pax, Amor, alma Fides.
Et Patri, Fratri, Patruis, Proavis, Atavisq́;
Par ſis: AUGUSTIS *adnumerére* PIIS.

POſt diuturnum illud, & grave, totiq; Imperio Romano exi-
tiale Interregnum, quod annos XVII duravit: Imper.
Rom. poteſtas & Gubernatio, ad RUDOLPHUM COMI-
Anno 1273. 12. Octob. TEM HABSPURGENSEM, quando ingenti cum exercitu in ca-
ſtris ad Baſileam eſſet, non ſine ſingulari Providentiâ & Conſili.
DEI, nec non omnium Electorum concordi ſuffragio devolut.
fuit. Idque ob ſingularem ejus animi magnitudinem & præſtan-
tiam, bellicamq; Fortitudinem, quam toties in Syriâ, alijsq; bel-
lis ſummâ cum laude & honore confectis, probavit, adeò; ut e.
hoſtibus ſuis XIV victorias reportárit: atq; inde Victorioſu.
appellatus fuerit. Id quoq; fato cuidam adſignandum non imme-
ritò quis dixerit; quòd idem XIV liberos procreavit, ex ijsqu.
VII maſculos, & VII fœmellas; qui numerus ſeptenarius alià
Vide Vehiculum humanæ vitæ Pithagoricum, Henrici Cnauſtini. I. V. D. ſacer & myſticus vocatur, propter multiplicem potentiam, quan
in rebus tùm ſacris, tùm profanis & naturalibus habet. Appel-
latur enim Septenarius iſte numerus, ut obiter hîc dicam, Vehi-
culum vitæ humanæ: à Pythagoricis, Virginitatis numerus dici-
tur. In ſacris vocatur numerus juramenti. Item beatitudinis &
requiei. Item, Pœnitentiæ ac remiſſionis: dicitur & Libertati.
numerus. Nuncupatur inſuper ultionis numerus: ut planè affir-
márim, peculiari divinâ voluntate, S. Rom. Imperij Majeſtatem
ad Domum Auſtriacam pertinere oportuiſſe: ex quâ tot Inſignes
Bellatores, ac magnanimi Heroës Reipub: Chriſtianæ bono pro-
dire debuerant. Ut Majores Væ Cæſ. æ Mtis hîc non commemo-
rem, quorum laudibus impar tenuis ſtylus meus eſt. CAROLUM
V. Imp. Romanum tantùm adducam, in cujus nativitatem & fe-
licitatem Cœleſtia numina & ſidera conjuraſſe & conſpiraſſe cer-
tum eſt: ut eodem tenore, ad extremum ferè vitæ exitum Divinæ
gratiæ & benignitatis argumenta & documenta; nec non fortu-
næ ſecundæ blandimenta ſit ſatis expertus: à quo hoc novo ſeculo
Va Cæſa Mtas, quintum in Imperatoriæ Majeſtatis ſolio locum,
continuâ electionis ſucceſſione tenet. Natus is eſt Anno 1500.
& quidem Jubilæo, die 24. Februarij, Gandavi Flandriæ Metro-
poli, anno poſt CAROLUM MAGNUM (qui religionem Chri-
ſtianam in Germaniæ oras primus invexit) Imperatorem renun-
ciatum, Septingenteſimo; quod & ſingulare noto, propter nume-
rum.

um Septenarium. Eodem anno & Solymannus Turcarum Imperator, ut quidam notârunt, eſt natus. Quemadmodum autem utriq; idem annus Nativitatis: ita idem menſis September occaſus fuit. Uterq; etiam à magnis Victorijs Imperium ſuum auſpicatus. Solymannus enim Taurino primùm, mox & Rhodo expugnatis: demum LUDOVICO HUNGARIÆ REGE ad Mohaczum interfecto, Imperium Mahumetanum auxit. CAROLUS V. Franciſco rege Galliarum, die ſuâ natali victo * & capto, insignem laudem reportavit. Quid dicam? quòd alijs victorijs insignibus, de hoſtibus obtentis; * Pontifex MAX. & Gallus, & Boloniæ poſtea Franciſcus Sfortia, & Veneti pacem ab eo ſupplices petierunt? Compoſitis Italiæ rebus, in Germaniâ motus compeſcuit. Hinc Viennam, ut Turcas ingentibus copijs in Germaniam ruentes arceret, rectà deſcendit; cujus adventu *Solymannus* territus, *Virtuti & felicitati ejus cedere, ac in Thraciam regredi maluit, quàm ſpe dubiâ victoriam tentare*, quod ipſe dixit. Hinc in Africam profectus, ad Tunetum acerrimo prælio Turcis profligatis, multa millia Chriſtianorum liberavit. Tanta rerum benè gestarum felicitas, omen illud dubio procul, ſecuta eſt; quod ISABELLA, Ferdinandi Regis Hiſpaniarum conjunx, ejus Avia, conceperat; cùm ipſi nunciatum eſſet, eum die S. MATTHIÆ ſacro natum; Sortē ſuper Matthiam cecidiſſe, ſtatim protulit. nec eam fefellit. Diem enim iſtum ipſi per omnē vitam fauſtū & felicem fuiſſe obſervatum eſt. Nam & hoc die Aquisgrani Imperiale diadema accepit: & de Franciſco I. Rege Galliarum, ut dixi, victoriam obtinuit. Si porrò ea tempora conſideraverimus, quæ eum exceperunt: quàm turbulenta, & bellicis tumultibus plena fuerint: quæ porrò temporum felicitas ſecuta ſit; mirari ſatis non poterimus, quæ, & quanta ſit divina Clementia ac Providentia: nec non in rebus humanis; atq; adeò Imperijs firmandis, mutandis, convertendis & evertendis ac erigendis liberrima voluntas: ſed omnia ſingillatim recenſere, ac demonſtrare prolixum foret. Qui mentem & oculos ad omnia tempora direxerit; facilè animadvertet; *Seculum quodlibet novi quicquam in Imperiis rebus producere*, Sive; *Centenarios annos, aut eis proximos, tàm præcedentes, quàm ſubſequentes mutationibus maximè obnoxios eſſe.*

* Anno 1535. Kal. Feb.

* Clem. VII.

Notavit in hâc rem quidem Ioh. à Cholcier theſ. polit. aphor. lib. 6. c. 1, quē vide.

Anno 1593. Sub finem fermè præteriti Centenarij, Bellum Ungaricum ſatis acre & diuturnum inter Rom. Imperatorem RUDOLPHUM II. fratrem & anteceſſorem Væ Cæſcæ Mtatis, a. m. & Turcam inchoatum fuit; duravitque ad annum uſque hujus novi ſeculi ſextum.

Anno 1606. Pacificatio Pannonica cum Turca facta.

Motus ſanè magni & terribiles in Imperio Romano gliſcentes, in flammam & ruinam Germaniæ, & vicinorum quorundam regnorum damnum evaſuri nuper credebantur: ſed DEI Providentiâ, ac Procerum vigilantiâ, Prudentiâ, ſedulitate & Fidelitate adeò remoti videntur; ut ſub Imperio Væ Cæſæ Mtis Pax diuturna, & omnia tuta ac ſalva certò ſperentur. Maximæ præterea divinæ benignitatis argumentum eſt erga Rom. Imperium, quòd in turbis & inteſtinis Procerum quibuſdam diſſenſionibus, Reſpublica Chriſtiana, non ſecus atq; in mari agitata navis, Væ Cæſ. Mate tanquam Anchorâ firmâ, ſalva manſit: navisq; ad portum aureæ & deſideratiſſimæ pacis ſit deducta: tempeſtatesq; omnes tranquillitatem publicam turbantes ſint ſopitæ. Quam ſanè Anchoram niſi DEus ipſe jeciſſet, ſuâq; omnipotenti dextrâ & ſapientiâ ſuſtinuiſſet: dubio procul Navis, hoc eſt, Reſpub: Chriſtiana naufragium aut damnum inſigne paſſa fuiſſet. Verumenimverò, cùm IMPERIA ſint DEI OPERA: divinitùsq;, ſapientes magnanimi, concordes, & felices Principes excitentur; Conſilio & auxilio divino inſtruantur & adjuventur: Nemo eſt eorum quos mediocris cura rerum publicarum & commodorum tangit ut certè omnes tangere debet: qui Vam Cæſam Mtem Reip: Chriſtianæ Caput ſummum, Anchoram in tempeſtatibus ſacram Præſidium Bonorum gratus non agnoſcat. Divinâq; providentiâ & Sorte, Univerſo Orbi Chriſtiano eſſe datam, meritò fateatur: utque porrò ille, cujus nutu Reſpublicæ, Reges & Imperia & tota rerum Univerſitas gubernatur, Vam Cæſam Mtem ſuâ gratiâ regat, defendat, ſuſtentet, Conſilia Reip: ſalutaria ſuggerat & eandem felicitatem, quam ex omine Nominis ac diei concipio divinitùs largiatur, eâ, quâ debeo animi erga DEUM, & Vam Cæſam Mtem devotione precor.

Tren

TYPUS SERENISSIMÆ ET AUGUST. DOMUS AUSTRIACÆ,

EMBLEMA IIII.

ULTERIUS NE QUÆRE VIAS.

Fixa velut rupes mediis in fluctibus, alto
Culmine longinquùm conſpicienda venit.
Sic domus Auſtriadûm PHARAMUNDI ſtirpe refecta,
Romulidûm ſuperat laude & honore genus.
India & Europa, Afer, Sardus & Inſuber, Hunnus,
Eſt quod in Eöis Occiduisq; plagis.
Illius Imperio jam pridem paruit, ultrà
En vix quò factis progrediatur, habet!
Salve Auguſtorum genitrix, quæ vertice Olympum
Tangis, & Imperij luce coruſcanites!
Salve perpetuùm, tua luxq; decusq; micabit,
Rupes donec erit: Sol quoq; donec erit.

QUod Vaticinium olim de Româ totius mundi Dominâ, ipſo eventu verum & felix tale fuiſſe legitur:

ROMA TUUM NOMEN TERRIS FATALE REGENDIS: Idé & de domo Auguſtiſſimâ Auſtriacâ affirmari poteſt. Romanæ enim Reipublicæ, ejusq; Majeſtatis augmentũ & faſtigium quale eſſe debebat, Anchiſen filio ſuo Æneæ prædixiſſe Virg: ſcribit.

Virgil. lib. 6. Æneid.

En hujus (Romuli) *nate auſpiciis, illa inclyta Roma*
Imperium terris, animos æquabit Olympo:
Septemq; una ſibi muro circumdabit arces,
Felix prole virûm. & paulò poſt:
Excudent alij ſpirantia molliùs æra &c:
" *Tu regere Imperio populos Romane memento,*
" *Hæ tibi erunt artes, paciq; imponere morem,*
Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos.

Quod ſi & ominibus aliqua fides tribuenda eſt, ut tamen tribuendam, (dummodò ſuperſtitio abfuerit,) dixerim: jampridem certè eventus omen & votum illud comprobavit, quod FRIDERICUS II. AUSTRIACUS (quem inſignem Mathematicum fuiſſe ſcriptores tradunt) fecit: illudq; Viennæ, cùm ad menſam ſederet, in pariete manu propriâ, in hæc verba conſignavit. AUSTRIA ERIT COR ET CLYPEUS IMPERII. quo innuere voluit: ex ſtirpe Auſtriacâ tales Principes naſcituros, qui Prudentiâ ſuâ & Conſilio; (quod ego per Cor interpretor, cùm inde proficiſcatur,) nec non Fortitudine, Imperium Romanum tutarentur, juvarent & augerent: ut non minùs verè, de hac florentiſſimâ & celeberrimâ domo, canam, quàm Anchiſes olim de Româ.

Autor in deſcriptione Geneal. Auſtr.

Rudolph. Comes de Habſpurg.

Auſpiciis RUDOLPHE *tuis, ſtirps inclyta gentis*
Auſtriacæ, Imperium vaſtum diffundet in orbem.
Excedet terras factis, æquabit Olympum
Perpes honore ſuo condens ſub nubila nomen.
Una ſibi ſedem medio telluris in orbe
Auguſtam diâ cum Majeſtate locabit,
Cæſaribus multis felix, invictaq; bello
Hoſte triumphato, ſacra ad delubra Deorum,
Victrix inſignis, ſpoliisq; ſuperba feretur;

Ult

Ulta D E I *nomen temeratum à gente profanâ.*
Hæc eſt ipſa, dari ſibi quam ſummo æthere gaudet
Gens pia Chriſtiadûm; P H A R A M U N D I *è ſtirpe profectam!*
Aurea quæ pacis, quæ Libertatis avitæ
Romano Imperio, & Germanis ſecula condet!
Quæ Mauros ultrâ, ſuper & Garamantas & Indos,
Pannonas & Siculos: & quà Tagus, aurifer amnis,
Diveſq́ exonerat rutilas Pactolus arenas,
Proferet Imperium: legemq́ imponere ſacram
Gentibus ac populo crudâ feritate rigenti Americani.
Debebit: mitemq́ piis moderetur habenis!
Induperatores, Reges, claroſq́ Heröas
Quæ longâ ſerie, generoſo è ſanguine cretos,
Et belli & pacis numerabit honore celebres:
Quorum ſub pedibus, quà Lux Phœbea recurrens
Aſpicit Oceanum magnum, vertiq́ regiq́
Effuſi populi longè lateq́ videbunt. &c.

i itaque incrementa, quibus ad tantum faſtigium & culmen Ho-
oris domus Auſtriaca evecta fuit, recenſere: ſi merita ejuſdem
1 Rempub: Chriſtianam commemorare: ſi denique ſingulorum
rincipum, Regum, & Imperatorum, qui ex ſtirpe hac Auſtriacâ
rodierunt, egregiè facta & Virtutes Heroicas enumerare debe-
:m: Vaticiniumque illud, per partes ſuas, ad hoc uſque tempus
npletum eſſe, oſtenderem, citiùs me ſanè dies, quàm res defice-
t. Extra omnem autem controverſiam ſtatuendum; nullam
incipum familiam, (quod pace ipſorum dictum velim,) um-
1am tot Regibus, tot Imperatoribus celebrem fuiſſe, ac Au-
iacorum. F R I D E R I C U S III. Symboli loco has quinq; literas
1oq; uſurpaſſe ſcribitur: A. E. I. O. U. quas alij ſic explicârunt.
U S T R I A E X T E N D E T U R I N O R B E M U N I V E R S U M. Alij verò
: A Q U I L A E L E C T A J U S T E O M N I A V I N C I T: Quocunq́; ſenſu quis
ellexit: eventu tamen felici res eſt comprobata. Sic & Elector
chiepiſcopus Moguntinus in Electione A L B E R T I II. votum
1ile ac Vaticinium ſuper jam electo Imperatore pronunciaſſe
bitur: D E U S domum Auſtriacam propagatione & gratiâ ſuâ
conſervabit.

Reuſner. in Symbolo Friderici III. Auſtriaci.

conſervabit, uſque ad finem mundi, ut Palmam, quæ nunquam areſcit, quò ſub ejus umbrâ Orbis Chriſtianus pacatus eſſe poſſit: poſtea id quaſi confirmans Archiepiſcopus Trevirenſis Elector, votum quoque ſuum adjecit in hæc verba: Domus Auſtriaca in univerſum Orbem extendetur. Cujus rei conditione Emblema hoc effinxi: Typumque Auguſtiſſimæ Domus Auſtriacæ eſſe volui: ac univerſis & ſingulis ex florentiſſimâ hac ſtirpe natis Ducibus, Archiducibus, Regibus & Imperatori humillimè dicatum & conſecratum ac gratum cupio. Rupis enim ſolidæ inſtar eſt in vaſto hoc mundi Oceano, caput inter nubila condens; quæ tàm famâ rerum præclarè geſtarum, quàm Virtutibus Heroicis Solis inſtar univerſum orbem illuſtrat: cujus quoque radij undequaque ſparſi, ſingulos ex hac domo genitos Principes, clariores reddunt. Utque porrò DEUS OPT. MAX. ad finem uſque mundi propagatione & conſecratione eos augeat, ſeriò voveo!

AD ILLUSTRISSIMUM ET POTENTISS. PRINCIPEM ET DOMINUM, DN. FRIDERICUM V. Comitem Palatinum ad Rhenum, S.R. Imp. Archidapiferum, & Electorem, Ducem Bavariæ, &c.

EMBLEMA V.

NON CEDAM GRAVIBUS.

UT magis impoſito firmatur pondere, quando
Erigitur latâ Celſa Columna baſi.
Sic altas mentes generoſo in corpore fixas,
Non oneri Imperij cedere velle decet:
Quin magis obniti ſummo conamine; ne fors
Hac nutante, ſimul machina tota ruat.
Te incolumem Imperij columen PRINCEPS *Jova ſervet;*
Stes longum ut populis firma COLUMNA *tuis.*

GRave onus humeris ſuis impoſitum ſuſtinet Princeps, cui à DEO OPT. MAX. populorum ſalus commiſſa, & in eos Imperium divinitùs eſt collatum: ſive id ſucceſſione hereditariâ, ſive Electione ad eum devolvatur. Nam, præter quod DEI vice in terris fungitur, qui juſtiſſimus eſt bonorum retributor: malorum autem vindex ſeverus: Quanta ei opus eſt prudentiâ, ut Bonis præmia, malis autem pœnas, pro facti crimine imponat? Cùm * *vitæ neciſq; gentium arbiter ſit*: quo judicio neceſſe eſt valeat? ne in condonandis peccatis largior; in ſervando integritatis vitæ bono remiſſior cenſeatur. Cùm, *qualem quiſq; ſortem ſtatumq; habeat, in manu ſuâ poſitum ſit*; quæ ſolertia requiritur? ut felicem civibus ſuis conſervet: aut pro perſonæ dignitate, factive ratione eundem mutet; vel in melius provehat. Cùm res regni, & privatorum bona ſuæ poteſtati ſint ſubjecta, eaque Imperio poſſideat, quæ diligentia & fortitudo deſideratur? ut ſalva cuique præſtet ac conſervet: ne vel avaritiæ in extorquendis ijs, vel ſocordiæ in defendendis arguatur. Cùm *ex ſuo reſponſo lætitiæ*, addo & doloris *cauſas, populi, urbeſq; concipiant*: quâ eum curâ affici oportet: ne, omnes unius voce turbati, animum abjiciant? utque abjectum læti & alacres recolligant? Cùm *nulla pars uſquam niſi volente propitioq; ipſo floreat*: quam induſtriam ille non ponat in felici populi ſtatu conſervando? ne oſor publici boni & commodorum, aut vaſtator felicitatis publicæ accuſetur. Cùm tandem ejus ſit Jurisdictionis, *quæ urbes oriri, quæ ruere debeant? Ex eiuſq; nutu tot millia gladiorum ſtringantur*, urbes & pagi diripiantur, homines occidantur; quâ Manſvetudine & Clementiâ eum præditum eſſe oportet? ne oſtentandæ per terrores potentiæ causâ Crudelis, aut Tyrannus perhibeatur. Ac, ut breviùs dicam: Cùm Princeps ſit quaſi DEUS terreſtris, ad quem omnium oculi & vota diriguntur; à quo ſalus univerſorum dependet: qui (ut * I. Lipſ. ait) *unus pluribus præeſt, qui leges & juſſa ponit, maria, terras, pacem, bella moderatur*: quanta moles, plus quàm Ætnéa, negociorum, humeris ejus recumbat, quis non videt? quæ Integritas præſtanda? quæ

* Sen. 1. de Clem. 1.

* In Proloq. ad Politica.

quæ diligens cautio adhibenda? ut apud DEUM exacti & præſtiti officij, rationem deponere: ac ſe in conſcientiâ ſuâ tutum & ſecurum reddere queat? Atque ut in adminiſtrandâ Rei ſummâ difficile eſt omnibus placere; Ita divini muneris & benignitatis certiſſimum argumentum, difficultates ſufferre æquo animo poſſe. Princepsque ille jure laudandus eſt; qui curam Imperij propter onus, non abijciens, conſtanter officij ſui partes exequitur: qui quoque in tanto rerum faſtigio, & vitæ licentiâ collocatus, infinitæ ſuæ potentiæ & cupiditati fines præſcribit: duasque has res (cum * Lipſio loquar) diverſiſſimas, Potentiam & Modeſtiam miſcet: ut hac ratione ſi non omnibus placere; ſaltem optimis non diſplicere videatur. Tot autem ac tantis in Repub: rebus, cauſis & negotijs ritè exequendis, diſponendis, finiendis quis ſufficiat? niſi divino auxilio adjutus, Animum Virtute illâ in perferendis laboribus non ſuccumbente, inſtructum habeat, CONSTANTIA ſcilicet. quoniam

* Vide quæ ſcribit. lib. 2. Polit. c. 15. & in notis.

Nulla deeſt Virtus ubi tu CONSTANTIA *præſens.*

Hæc ubi domicilium ſuum in mente Principum ac Heroum fixum habuerit; graviſſimi quique labores, curarum onus, & moleſtiæ, leviſſima reputabuntur. Ac quemadmodum maximis ædificijs Columnas & fulcra adhiberi, & ſubſtrui videmus: ne propter molis magnitudinem, & onera quæ ſuſtinent, gravitate & pondere corruant. Et veluti * *Columna, quæ recta ſtat, pondere impoſito magis firmatur*; Sic à Principibus Conſiliarij fideles, & periti viri adhibentur, in Imperij negotijs graviſſimis & difficillimis, qui partem aliquam curarum, & tantæ molis in ſe recipiant: vaſtumque hoc atque amplum ædificium, (ut Imperium * Carol. IV in aureâ bullâ, Electores verò Principes, ipſius Imperij Columnas & latera vocat,) conſilio ſuo ſuſtentare juvent, fulciant, atque à ruinâ conſervent: Sic altas quoque illas mentes Principum, & ad ſublimia erectas, oneri Imperij, ſuis quaſi humeris recumbenti, non cedere, ſed obniti: non ſuccumbere, ſed fortiter & conſtanter in Reipub: perferendis moleſtijs, ſeſe erigere decet. Nam, ut non ſine certâ cauſâ columnæ & pedamenta ædificijs

* Lipſ. in præfat. in lib. de Cruce.

* c. ult.

ficijs vel rebus alijs adſtruuntur: ita in Imperij negotijs moleſtiſſimis & graviſſimis, Conſiliariorum fide opus eſt ac labore. Sic

* Aurea bulla ibid.

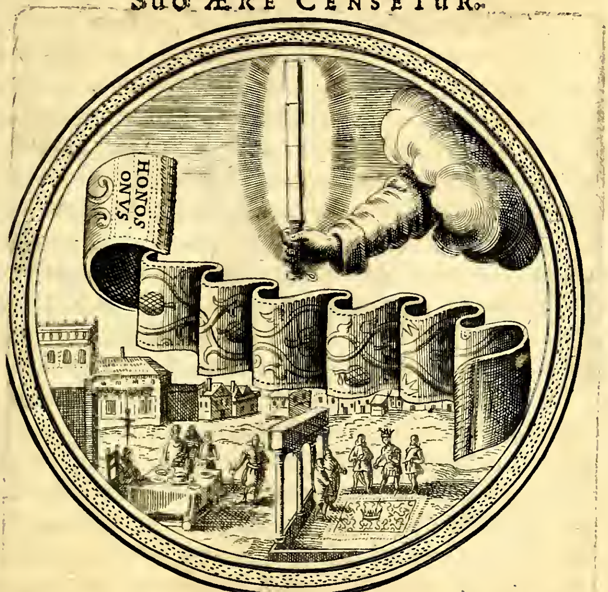
enim comparatum videmus, ut iterum verbis *Karoli IV loquar. *Ubi majus incumbit periculum, majus debet remedium adhiberi. Neve columnis ruentibus, baſis totius ædificij collidatur.* Quapropter Emblemate hoc CONSTANTIAM exprimere volui, cum inſcriptione, NON CEDAM GRAVIBUS. Congruit *Senecæ. *Valentior omni fortuna animus eſt.* Et *alibi. *Quod rectum eſt, nec magnitudine æſtimatur, nec numero, nec tempore. &c.*

* Epiſt. 99.
* Id, Epiſt. 75.

AD ILLUSTRISSIMUM ET POTENTISS. PRINCIPEM AC DOMINUM, DN. JOAN. SIGISMUNDUM, Marchionem Brandenburgenſem, S. Rom. Imp. Archicamerarium & Electorem, &c.

EMBLEMA VI.

SUO ÆRE CENSETUR.

PAnnum quo veſtitur Honos & Gloria Regum,
Metiri Ratio, non brevis ulna poteſt.
Splendidus eſt gemmis; precioſo fulgidus auro:
Aſt intexta gravi Cura labore ſcatet.
Antigonus docuit, quibus eſſet nempe periclis
Plenus: tollere vix quem quoq; vellet humo.
ÆRE SUO *Imperiale decus* CENSETUR, *& illud*
Dignis jure poli venditur, ac emitur.

ROmani olim ut in ſuâ Republ: diſtinctos ordines populi inſtituerunt; ſic & dignitatis cujusq; maximam rationem habuerunt: præſertim verò Magiſtratus: aut qui aliquo publico officio fungerentur: adeò, ut & peculiari veſtitu juvenes â ſenioribus, patricios à plebeijs, Magiſtratum à ſubditis diſcernerent. Quod quidem inſtitutum multæ adhuc urbes Germaniæ obſervare ſolent, ne promiſcuè honor eorum, qui ordinibus & dignatione antiſtant, cum inferioribus participet. Utq; Nobile à plebeijs, vulgus à Principe externâ aliquâ notâ vel ſigno dignoſcatur. Sic olim apud Romanos, milites ſago & chlamyde veſtiebantur: tempore pacis togâ. Sic apud Perſas tiarâ reges pr Diademate utebantur. *Imperatores Romani Paragaudâ & Palmatâ, quæ toga erat purpurea, auro & margaritis intertexta Omnibus, & quidem viris prohibitas has fuiſſe (niſi quibus propter Imperiale miniſterium conceſſæ fuerunt) & ſoli Princip ejusq; domui dedicatas, colligitur ex l. 1. 2. & 4. C. *de veſtib. hol* Palmata dicebatur, quòd palmam habebat intextam, eratqu Triumphantium. Purpurata veſtis ornamentum fuit Regium & Majeſtatis inſigne: hoc rubicundo colore inſinuans ſangvin Imperium, & necis inferendæ poteſtatem. Sic purpurâ indutu fuiſſe Salvatorem noſtrum per ludibrium, Evangeliſta ſcribi *Diadema erat pileolus, inſtar dimidiatæ pilæ luſoriæ grandiori qui capiti impoſitus candidâ ligabatur faſciâ, (hodiè viſuntur i inſignibus quibuſdam antiquioribus noſtratium, ut & pile ſignum libertatis,) eo utebantur Reges & Imperatores ornat gratiâ. Cui non abſimiles ſunt noſtrates Coronæ, quas in tore matibus & numis expreſſas videmus. Coronæ variæ olim d bantur ex Lauru Impp: triumphantibus, cui ſucceſſit aure quæ nunc Inſigne Regum & Imperatorum eſt. Sic faſces ex B tullâ arbore: & ſecures Hetruſcorum Regum Inſignia fuerun in quorum locum Sceptrum ſucceſſit, quo Reges Majeſtatis cau utebantur & utuntur. Talia vulgi oculos perſtringunt, ut qu extra ſenſum poſitum, Regum & Principum ſtatum, feliciſſimu cenſeat: ideòque omnes cupiditate quadam imperandi natu

*Pancirol. rer. memorabil. lib. 1. de habitu Impp. & Henr. Salmuth in expl. h. loci.

*Pancirol. de Diademate.

agimu

gimur: ut quisque Rex, nemo ſubditus eſſe velit: illamque feli-
tatem ex purpurâ, auro, ſceptro & diademate metiamur, ijsque
ſæpè invideamus: cùm tamen non aurum, non purpura, non
ſceptrum, non diadema, & quod vulgus admiratur & externè ſu-
ſpicit, Regnum aut Principem ipſum conſtituat! aliud quidpiam
s præſtantius, Regnum deſiderat. Id quod Rex ille annuere
debatur, qui nudum hominem, puta Prudentiâ & Fortitudine
præditum, regno ſufficere affirmavit. Illa quidem Inſignia Re-
gum propria ſunt: per ſe autem nihil valent, niſi eas Princeps vir-
tutibus dictis, conſervet atque exornet. Rectè * Seneca. *Nemo
iſtis, quos purpuratos vides, felix eſt, non magis, quàm ex illis,
quibus ſceptrum & chlamydem in ſcenâ fabulæ aſſignant.* Paulò
poſt. *Nemo iſtorum, quos divitiæ honoresq; in altiore faſtigio po-
nunt, magnus eſt. quare ergò magnus videtur? Cùm baſi illum ſuâ
metiris: parvus pumilio, etiamſi in monte conſtiterit. Coloſſus ma-
gnitudinem ſuam ſervabit, etiamſi ſteterit in puteo &c:* intelligit
tem animum eſſe rem maximam, præſertim in regno admini-
ſtrando. Externa iſta, levia ſunt & mutabilia, & ut ejuſdem ver-
bis loquar: *etiamſi favente fortunâ in unum congeſta ſunt: dominis
ſuis incumbunt gravia, & illos ſemper premunt, aliquando & elidunt.*
Felicitas ſanè, quam vulgus talem eſſe putat, plus laboris & peri-
culi, quàm quietis & ſecuritatis habet: quod olim Antigonus de-
monſtravit, qui antequam ei Diadema ex more imponeretur; re-
ptum diù conſideraſſe ac dixiſſe ſcribitur: *O nobilem pannum
magis, quàm felicem! quem ſi quis penitùs cognoſcat, quantis ex la-
boribus, periculis & curis ſis contextus, ac refertus, ne humi quidem
jacentem tolleret.* Dionyſius quoque Damocli adulatori oſtendit,
quàm ſit ſemper periculis obnoxia Principum & Magiſtratus vita,
qui, Regiam potentiam, divitias, Majeſtatem & magnificentiam
mus Regiæ laudanti, earum omnium rerum copiam fecit; ille-
que ſe beatiſſimum æſtimavit: ſed poſtquam ipſi gladius ſupra
caput filo tenuiſſimo appenſus, oſtenſus fuiſſet: totus exhorreſ-
cens, Dionyſij ſtatum miſerrimum ac infeliciſſimum pronuncia-
vit. Unde Perſius Sat. 3.

Et magis auratis pendens laquearibus enſis
Purpureas ſubter cervices terruit.

Regna ſtatera non ponderantur.

* Epiſt. 76.

Non

Non igitur externis inſignibus & opulentiâ æſtimandi Reges. Dignitas illorum SUO ÆRE CENSETUR: quod nemo, præter qui animum habet Magnum, agnoſcit. Emblema igitur hoc, panni precioſi auro intexto ſpecie, Imperialem purpuram ſeu veſtem, imò ipſum regnum deſignat: qui pannus ſolâ mente, & divinitùs conceſsâ benignitate, ac verâ felicitate metiendus, quod non cuivis, niſi quem DEUS ipſe, ſuum Vicarium conſtituit, contingit. Igitur

Non Diadema ipſum, gemmæ, non purpura & aurum
Conſtituunt ſummos in Regione Duces.
Sed Majeſtatem Regum Prudentia firmat;
Virtus præſtandi fortia facta, parat.

Neque ipſi Principes in externis iſtis fortunæ donis beatitudinem ſummam ponant: fluxa hæc ſunt, & ut ille ſcribit.

* Chr. Eg.

* *Sis licet auguſto Regum de ſangvine natus,*
Hæc tibi mortali quæ loquor, accipito.
Larga tibi humenti fluitat de fauce ſaliva?
Pituita eſt nimiùm nempè moleſta tibi.
Veſtemne indueris pulchram? hanc ovis exuit olim.
Aurone excellis? Sors tibi id alma dedit.
Dives es? hoc fortuna tibi dedit improba, faſtu
Turges? Stultitiæ eſt ille tuæ fremitus.
Munus id eſt Divûm, ſi ſit tibi vita modeſta,
Hæcq; eſt, ſi proprio te pede menſus eris.

AD ILLUSTRISSIMUM PRINCIPEM AC DOMINUM, DN. JOAN. GEORGIUM MARCH. BRANDEB: Carnoviæ Ducem &c.

EMBLEMA VII.

HOC SPLENDENTE.

QUod Sol in Cœlo; quod Cor in corpore: Princeps
Hoc & in Imperio Maximus eſſe ſolet.
æcundo illius terrena calore foventur:
Corporis hoc rectè membra vigente valent.
t Princeps Orbis mediâ regione locatus,
Majeſtate ſuâ publica quæq; juvat.
iæ Rei populi, SOL, COR, DUX JANE-GEORGI:
Commoda Te vireant publica ſtante diù!

TAnta eſt corporum cœleſtium cum corpore humano Har monia & conſenſio, ſive convenientia; ut in inferioribu ſuprema: & in ſupremis inferiora inveniamus. Cœleſti tamen ſuo modo; terreſtria item ex ſuâ qualitate intelligend ſunt. Unde & Homo ideò μικρόκοσμος, parvus mundus appella tur. Quam quidem Architecti optimi & ſupremi Sapientiam i conſtituendo hoc opere, & providentiam in conſervando, merit admirari, & grato animo celebrare debemus. Atque, ut bre vem hujus Emblematis explicationem; nec non Solis cum corc humano collationem inſtituam: dico. Solem inter cœleſtia co pora præcipuum eſſe. Idem & COR inter partes humani corpo ris: hinc & primum vivens, & ultimum moriens perhibetu Ac veluti SOL motu ſuo, & vitali ſpiraculo inferiora & ſuperio quæque temperat, fovet, & perfundit: Ita quoque COR fund mentum primum & maximum, pulſante motu, tàm ſubjectas quàm ſuperpoſitas corporis partes omnes reficit, & arteriaru adminiculo vegetat. Ut motu Solis, qui radijs ſuis inferiora illu ſtrat, mundus carere non poteſt; quòd ſpiritu vitali omnia anim lia, plantas & herbas vivificet; Utque præſente Solis lumine, radiorum ejus diſtributione, terræ partes omnes ſuis munerib funguntur: Ita COR vitalis caloris eſt quoddam promtuariu rebus corporis temperandis, fovendis ac alendis. Qui ubi d fecerit, omnia languida & imbecilliora fieri neceſſe eſt. SOL in Cœlo, mediam & juſtam ſedem inter reliquos Planet habet: qui ſi ſupra reliquos, aut infra Lunam eſſet poſitus; inf riora omnia arderent: aut nulla pars terræ vitalis & habitabi eſſet, propter frigoris vim & vehementiam. Ita COR, ſi ad pa tes inferiores, puta Crura, poſitum eſſet, inferiora ob vicinitate calerent. Si in capite; nulla pars inferior caloris vitalis par ceps fieri poſſet, propter diſtantiam, aut penuriam, (hinc etia extremæ partes digitorum & pedum plerumque frigidæ.) At ita mediam ferè corporis partem COR ſibi vendicavit. Ut SO reliquis Planetis, qui illum ſtipant, non ſecus, ac Regem ſatellit cottidiè certa miniſteria, ad ſtatum & modificationem mundi

Vide Anton. Mizaldi Harmoniam cœleſt. corp. & humanorum.

ri

am recipit: Ita Cor à præcordijs & viſceribus, certa officia in temperandâ rerum corporis univerſitate. Ut Solis labores & efectus, rebus in mundo plurimùm obſunt; imò futuras mutationes, & calamitates publicas portendunt: Ita ſi Cor laboraerit, reliquas partes propter Sympathiam condolore, trepidare; nò illi tandem commori neceſſe eſt. Ad ſummam. Solis calor omnia fovet: quo ceſſante, inferiora ſi non interire, ſaltem langvere oportet: Ita Cordis calore in corpore humano omnia vivunt, moventur, vegetantur. Non aliâ quoque ratione affirmo, Principem bonum in Repub: tanquam Corpore, Cordis nomen mereri. Hunc enim Deus præcipuum in illa membrum, à quo cœtera vitam, & ſalutem civilem trahant, eſſe voluit. Hic Prudentiâ ſuâ, tanquam calore & Spiritu, ſubditorum actiones dirigit ac gubernat. Ab eo, cùm pius, juſtus, fortis, prudens eſt, populus exemplum vivendi, moresque ſuos laudabiliter inſtituendi mutuatur. Hic præſentiâ ſuâ, & verendâ ac ſublimi claritate, illuſtribus viris; & benè de Repub: merentibus, vitam, honores, opes, dignitates magis illuſtrat, auget, & conſervat. Hic liberalitate & munificentiâ ſuâ, fideles miniſtros ac ſubditos, ad ſpontè & fideliter obeunda munia, excitat & reficit. Ille in medio omnium populorum poſitus, remotis ac longè diſſitis, prudenti ſuo Conſilio adeſt: propioribus clementiâ & gratiâ ſuâ fiduciam de ſe benè promerendi addit. Hic (ut Sol Planetis, & Cor viſceribus,) bonorum Conſiliariorum agmine ſtipatus, res Regni moderatur. Si aliquando contingat, ut vel fortunæ adverſæ ſuccumbat: vel regni cladem accipiat; Rempub: & ſubditos ejuſdem diſcriminis participes fieri videmus. Nec immeritò. Principali enim parte, à quâ reliquæ dependent, patiente: cœteras ei condolere neceſſum eſt. Eo autem ſalvo exiſtente, tota Reſpub: incolumis, & in omnibus partibus ſana cenſetur. Tandem Principe occumbente; mutationem quandam in Imperio, ut plurimùm metuendam. Quæ cùm diligentiùs perpenderem, ac ſingula catenatim cohærere animadverterem, Incriptione hac, Hoc Splendente, omnia complexus ſum.

Quanta enim felicitas Reipub: & ſubjectis populis, ſub Regibus pijs, ac pacificis redundet, docent: Pſal. 72. 84. 144. uſque adeò, ut ſplendente Sole, Corde vivente, Principe in Repub: virtutibus prædito: mundo, corpori, & populo optima & ſalutaria quæque, non ſecus, atque Cornu copiæ fertiliſſimum, accedant & redundent. Cum quo Senecæ* convenit: *Olim ita ſe induit Reipub Cæſar, ut diduci alterum non poſſet, ſine utriuſque pernicie. Nam ut illi viribus opus eſt: ita & huic capite.* & poſt. *Animus Reipub: tu es, illa corpus tuum.* Idem. *Ille eſt vinculum, per quod Reſpub: cohæret: ille Spiritus vitalis, quem hæc tot millia trahunt: nihil ipſa per ſe futura, niſi onus & præda, ſi mens illa imperij ſubtrahatur.*

* 1. de Clem. 4. & 5.

AD

AD ILLUSTRISSIMUM PRINCIPEM ET DOMINUM, DN. MAURITIUM, Landgravium Haſſiæ, Comitem in Catzenelenbogen, Dietz, Zigenhain & Nidda &c.

EMBLEMA VIII.

UTRUMQUE TUETUR.

Cuſpide cur gladij Liber hæret fixus acutâ?
Cur calamum & laurum comprimit, (arma) manus.
…ra ſtilo & pilo Ducibus quòd gloria conſtet.
Alterum & alterius quòd benè vincat ope.
…us eſt magna Ducis, qui gnavus utrumq; tuetur,
His quoniam victor certa tropæa locat.
…æ reliquis Rhetor, Prætor, Conſulq; cluebat,
Dux tandem CÆSAR, *Martis & Artis ope.*

Goslic. de Opt. Senat. lib. I.

QUi prudentes ſunt, præſertim in Repub: rectè adminiſtrandâ, abſq; adjumento literarum; ij id duplici viâ conſequi ſolent: aut enim naturâ divinâ præditi ſunt, cujus munere omnia ipſi per ſe comprehendunt, provident, intelligunt; quales olim Theſeus & Cecrops apud Græcos: apud Romanos Romulus & Numa fuerunt, qui ad Rempub: gubernandam acceſſerunt, non Philoſophorum præceptis edocti: ſed ingenio à Muſis cœleſtibus inſtructi: Aut experientiâ civili, varijsq; caſibus, & rerum mutationibus cautiores facti; quid Reipub: ex uſu & commodo ſit, cognoſcunt. Qui quidem, ſi viri boni ſunt, legibusq; in Repub: conſtitutis, omnia moderantur, meritò laudandi; quanquam imperfectam hanc Prudentiam dixerim: Sin mali; tantò magis vituperandi, quòd modum & rationem gubernandæ Reipub: neſcientes, cunctaq; ex ſuo ingenio & commodo metientes eandem tumultibus, ſeditionibus, ſœpè cœdibus implent. Cùm autem duplex ſit Reipub: ſtatus; Tranquillus ac pacatus: & turbidus ac irrequietus: Aliaq; ſit ratio pacis colendæ; alia item Belligerandi. Principem profectò Prudentiâ tali præditum eſſe neceſſe eſt, ut utriusq; commoda & damna ob oculos ſibi ponens, non ſolùm, quid quoquo tempore agendum, antevideat: ſed ex adminiſtratione ita clareſcat; ut apud ſuos ſubditos Amorem & authoritatem promereatur: ab exteris verò timeatur. Hanc Prudentiam qui uſu & experientiâ ſibi acquiſiverit: ſive ex libris hauſerit, meritò magni æſtimandus. Ac ſanè, quoniam nulla Reſpub: ſine legibus, (*quæ inſtar animæ in humano corpore ſunt, & certa ac firma vincula, quibus potentiorum intemperies ſtringitur,*) conſiſtere poteſt. Principis autem ſit eas ferre, latas interpretari: ſecundum eas, lites & controverſias forenſes decernere: unicuiq; ſuum ex juſtitiæ præſcripto tribuere: eum profectò, (qui aliàs lex viva eſt & appellatur,) ſi non ſcientiâ literarum, at tamen quæ ad Rempub: moderandam duntaxat ſpectant, inſtructum; Juris quod dicere & adminiſtrare debet, peritum eſſe oportebit: utq; arma bellicis in tumultibus, legibus certis, à vi, rapinâ, alijsque criminibus & flagitijs, quæ Martem ſpontè ſequuntur coërcere: atq; diſciplinæ militaris auxilio, (quæ ſine legibus ne-

eſt

:ſt) milites in officio retinere ſciat. Id facilè adſequetur: ſi libros
loctorum virorum, qui varios caſus, pacis & belli tempore con-
ignárunt, evolverit: animumque literis optimis excoluerit: aut
iteratos, varijsq; caſibus & fortunæ telis exercitos, in Conſilium
ıdhibuerit, qui ei ſemper adſint, & quid facto tàm pacis, quàm
pelli tempore in Repub: prudenter gubernandâ, opus ſit, fideliter
ıdmoneant. Cumq; ad defendendam ſuorum ſalutem, & Rem-
pub: ab hoſtium injuriâ, & vi externâ, armis opus ſit, ac Fortitu-
line: idq; potiſſima pars officij Principis non negetur: Quotidiè
juoq; videamus & experiamur, generoſis & heroicis naturis pro-
prium eſſe, ſtatim in pueritiâ equitatu, luctâ, curſu, & agoniſticis
:ertaminibus delectari: armisq; aſſiduè geſtandis tractandisque,
nimos ac manus exercere ſolere: quaſi vox ea naturæ ſit & teſta-
io: Officium Principis in fortitudine potiſſimùm militari,
& bellicis experimentis ſitum eſſe: quis unquam prudentiorum
negare audebit: Armorumq; uſum & belli gerendi ſcientiã, cum
iteris conjungi oportere? quandoquidem Imperia & Principatus,
:ontinuo ac ſolo armorum uſu, ſtare non poſſint, hæcque illas,
:ontra verò illæ hæc defendant; ſintq; adeò arcto vinculo neceſſi-
atis colligata; ut alterum absq; alterius ope conſiſtere neutiquam,
& citra ignominiam à bono principe ſeparari non poſſit. Princeps
enim leges, Religionẽ, libertatem ac diſciplinã non rectè tuebitur
ırmis; qui vim earum rerum, & neceſſitatem ignorat: quæ omnia
ex fontibus hauriuntur literarum. Neceſſitatem hanc optimi
Principes omnibus temporibus agnoverunt; literasq; cum armis
conjunxerunt, ac conjungendas cenſuerunt, ut pote; quòd illæ
.nimos manſvetiores reddere; &, ne arma temerè ſumerentur,
uſtâve ex causâ ſumpta, cum ignominiâ ne deponerentur, tem-
peratâ quadam ratione eoſdem inſtruere ſoleant. Ideò tot lauda-
iſſimi, & pacis ac belli artibus celeberrimi Imperatores, Reges,
Principes, ac Duces olim extiterunt: & hæc noſtra ætas, ſi ulla
ınquam magis, DEI gratiâ, Principum literatorum fertilis eſt:
quorum ingenij & ſtudiorum monumenta literis conſignata, ſum-
nâ cum admiratione legimus, & ad uſus noſtros convertimus.
Teq; Princeps Illuſtriſſime in literis & armis magnifacimus, ad-
miramur

miramur & ſuſpicimus. Eandem Neceſſitatem Sacratiſſimu *Imp. Juſtinianus agnovit, cum ait: *Imperatoriam Majeſtatem non ſolum armis decoratam: ſed etiam legibus oportet eſſe armatam ut utrumq; tempus, & bellorum & pacis rectè poſſit gubernari, &c.* E ùt quidam rectè ſenſit. *Principes nullâ literarum ſcientiâ excu tos, inſtar mancipiorum, imò ferè brutis deteriores eſſe, eò, quòd pecu des naturæ duntaxat affectibus obſequantur: homo verò, inprimis pe tentiâ armatus, niſi omni liberali doctrinâ imbuatur, ac formetur, i affectus, pluſquàm ferinos cœco impetu præceps rapiatur: & libidin refrænare: cupiditates domare: cœteras animi perturbationes ac l bes repellere prorſus nequeat.* Hinc Emblema noſtrum: Cuſpi nimirum gladij liber affixus; ut ſcilicet, ratio recta & Conſiliu arma regat. *Parva* enim *ſunt arma foris, niſi ſit Conſilium dom* quòd verò armata manus calamum ſcriptorium & ramum lau ſimul teneat, innuo; veram victoriam principem ex ſuis tùm h ſtibus, tùm inimicis referre; qui non temerè ad arma proſiliat: ſe conſilio priùs habito, & deliberato animo, negocia perficia hinc vera gloria naſcitur; quam non tantùm in animis hominu impreſſam relinquet: ſed ſcriptis etiam ad poſteritatem tranſmi tet. Verum enimverò quoniam de præſtantiâ, neceſſitate, & ut litate Literarum ac Armorum plura ſcripſi in diſcurſu meo polit co, de Literis & Armis: ideò hîc multis ſuperſedeò. Plato Epiſt.

Literis & armis conſtat Reſpublica. Id. Epiſt. 7. *Altera alterius ſemper eget auxilio: tàm militaris res legibus in tuto eſt collocata, quàm ipſæ leges armorum ſunt ſervatæ præſidio.*

* In Procœm. Inſtit. Iur.

AD ILLUSTRISSIMUM PRINCIPEM AC DOMINUM, DN. HEINRICUM WENCESLAUM, Ducem Monſterbergenſem & Olſnenſem, Comitem Glacenſem, Dominum in Sternbergk & Jaiſchwitz &c.

EMBLEMA IX.

ERIGITUR VIRTUS TACTA.

QUos DEUS *ad regni ſummos evexit honores,*
Non unquam curis Invidiâq; carent.
Sive vacant ſomno; vigileſve negocia tractant;
Illorum eſt variis vita ſubacta malis.
Securi Cuſtode DEO *tamen aſpera vitant:*
Hos quoniam JOVÆ *provida cura tegit.*
Tacta etiam erigitur Virtus diſcrimine. victrix
Et tandem celſum tollit ad aſtra caput.

SI quis Principum vitam, & ſtatum eorum, paulò accuratiùs conſideraverit; eum quidem felicem, illosque beatos (ſi tamen felix & beatus appellandus, qui vitæ diſcriminibus & periculis varijs eſt expoſitus,) dixerit: quòd ſupra aliorũ conditionem & communem hominum ſortem evecti, omnia ad nutum & arbitrium ſibi affluere videant: votorumque ſuorum compotes fiant. Verumenimverò, ſi quis exactiùs rem penſitaverit, quibus periculis, & fortunæ iniquæ telis eorum ſit vita obnoxia: non modò non beatos & felices: ſed ſtatum eorum, ne quidem cum privati hominis mediocri fortunâ utentis ac viventis, commutandum eſſe, haud negaverit. *Uſq; adeò magnæ fortunæ, Comes eſt Invidia, aut ruina.* Et quemadmodum Navi in altum eductæ maximum periculum imminet, ubi mare profundiſſimum. Utque altas turres & ædificia, ventis & fulminibus maximè obnoxia videmus: Sic Principum vitam, varijs periculis, quæ partim ab ipſorum vitijs: partim ab aliorum malitiâ procedunt. Imò & ab ijs ſœpiſſimè, quos fidos & aſſiduos Comites habent, vitæ diſcrimina ſubeunt. Unde Trajanum legimus, Imperium tanquam intolerabile onus, moleſtijs periculisque plenum ſpreviſſe, nec niſi neceſſariò ſuſcepiſſe. Huc reſpexit* Chryſoſt: ubi dicit. *Non ad diadema Regum reſpiciendum: ſed curarum tempeſtatem, per quam ipſis Corona paritur.* Jul. Cæſar prælia multa commiſit, atque inter graviſſima vitæ pericula verſatus, Victor evaſit: à conjuratis tamen in Curiâ, quæ ſecuritatem ei præſtare debebat, miſerè confoſſus eſt. Alexander Romanus à ſuis militibus interfectus. Sic Probus, Dux clariſſimus; Sic Gratianus & Valentinianus Junior optimi fratres: ille à ſuis legionibus; hic à ſuo Comite occiſus eſt. Placet hic adſcribere verba Saturnini ex Vopiſco. Cùm ipſi invito à militibus purpura Imperatoria indueretur: flendo ita eos compellavit: *Neſcitis amici, quid mali ſit Imperare. Gladij & tela noſtris cervicibus impendent, imminent haſtæ undiq;, undiq; ſpicula: ipſi cuſtodes timentur, ipſi comites formidantur &c:* Paulò poſt. *Adde, quòd omnis ætas in Imperio reprahenditur. Senex eſt quiſpiam, inhabilis videtur; ſin minus, ineſt furor. Nam quod Imperatorem*

* Hom 66. Camer. in oper. ſucc. Cent, 1., c. 45.

eratorem me cupitis, in neceſſitatem mortis me trahitis. Diocle-ianus Cæſar poſt gloriam togâ ſagoque partam, privatam vitam git, poſtquam Imperium laboribus, curis, & periculis plenum ex-ertus eſſet. Divum CAROL. V. Imp. laudatiſſimum, ſolitum uiſſe dicere, legimus; ſe reſignato Imperio, plùs voluptatis in ſuâ nonaſticâ ſolitudine, uno die percepiſſe, quàm ex omnibus ſuis ictorijs & triumphis, quibus præ cœteris FELIX habitus fuit. Quanquam autem pij & boni Principes, medijs in periculis erſentur, omniumque odijs & invidiâ petantur: DEUS tamen OPT. MAX. illorum vitæ & ſalutis curam, & cuſtodiam agit; ne e vitâ periclitentur: ut videre eſt in Joſepho Gen. 50. Davide, 1. am. 26. De Tito Veſpaſiano *Joſeph. tradit in obſidione Hiero-olymitanâ, eum incolumem, ex medio Judæorum agmine, pluri-nis trucidatis, evaſiſſe. *JOHANNES CORVINUS Matthiæ ater, poſt cladem Varnenſem, & mortem Vladislai Regis Un-ariæ, cùm bellum inſtauraſſet, ac à Turcis victus, fugâ ſibi con-uluiſſet; atque à duobus latronibus in ſylvâ propter veſtes aureas, crucem auream, quam de collo ſuſpenſam habuit, infeſtatus ſſet, dumque hi de cruce inter ſe contendunt, ille arrepto gladio lteri horum, unum occidit: alter aufugit, ſic ſalvus vitæ pericu-um evaſit. JACOBUS VI Rex Scotiæ, miraculoſam ſanè, ac di-inam protectionem expertus eſt: qui inermis ac ſolus, inſidias onjuratorum, in quos inciderat, incolumis declinavit. Quamob-em, cùm ſciamus Reges, vices DEI in terris obire, eique maxi-næ curæ eſſe ſalutem eorum; quosque ipſe præſentiſſimis pericu-s ſœpenumerò eripiat, *non modò eis manus violentas inferre ummum nefas: ſed malas de ijs cogitationes concipere, ſcelus eſſe redamus. *Qui enim omnium ſaluti advigilant, ac propterea aultorum odium, invidiam incurrunt, vitæ diſcrimen extremum bbeunt, fas eſt tutos, ſecurosque præſtare. Nam ut idem *Bo-in. inquit. *Principum ſecuritas nulla major eſſe poteſt, quàm, ut ubditi perſvaſum habeant, ſanctos & inviolabiles eſſe oportere.* dem. *Tametſi cogitationes hominum flagitioſorum nulla pœna ll. erſequatur, ſed ea tantùm de dicto factove foras in ſcelus erumpunt:*

*De bello Iud. lib. 6. c. 2.

*Bonfin. dec. 3. lib. 7.

Perthi. Anno 1600. 5. Aug.

*Vide Alb. Gentil. de Vi Civium in Regem ſemper iniuſtâ.

*Bodin. de Repub:

*lib. 2. de Repub. c. 5.

ſi quem tamen violandi principis prava cogitatio ceperit, etiamſi nihil tentaverit: hanc tamen cogitationem capitali pœnâ plecti oportere judicárunt. Dd. in l. *ſi quis non dicam rapere.* C. *de Sacroſanct. Eccl.* Hoc igitur Emblemate Principum ſtatum exprimere volui. Sentes enim & vepres atque ejuſmodi aculeati ramuſculi quid aliud ſunt, niſi Odium, Invidia & Malignitas hominum? Per ſagittas, bella aperta & inſidias, aliaque fortunæ adverſæ tela intelligo, quibus vita Principum petitur. Symbolum ex * Senecâ ſumſi. *Erigitur virtus, cùm tacta eſt, & impulſa.* Principes enim pij, adverſis agitati, ardentiùs vota ſua DEO nuncupant: eique pro liberatione gratias agunt: ſeque divino auxilio in ipſis periculis erigunt.

* Epiſt. 95.

AD

AD ILLUSTRISSIMUM PRINCIPEM ET DOMINUM, DN. CAROL. FRIDERICUM, Ducem Monſterbergenſem & Olſnenſem, Comitem Glacenſem &c.

EMBLEMA X.

IGNOSCERE PULCHRUM.

SI quoties peccant populi, iræ fulmina Princeps
Torqueat, ac pœnas ingeminare velit:
ſe diù terris poterit vix eſſe ſuperſtes.
Gignere namq́ necem nex iterata ſolet.
Adde metus Regum, populi quòd ſæpe timorem
Suſcitat, & ſemper quos vereantur, habent.
Aſt molli hîc thalamo ut fulmen crudele quieſcit!
Sic Princeps parcat, perdere quando poteſt.

PRincipem quidem Virtutibus omnibus conſpicuum eſſe Reipublicæ utilitas requirit: ad cujus vitam & mores, ſuos quoque ſubditi forment: Juſtitiam tamen & Clementiam, ei ſummâ diligentiâ colendam & exequendam, Neceſſitas ipſa poſtulat. Illam, I. Lipſius * deſcribit, *Virtutem, Ius & æquum in ſe, inq; aliis firmiter ſervandam.* Hanc, *Virtutem animi à pœnâ aut vindictâ ad lenitatem cum judicio inclinantis.* & rectè. Sine juſtitiâ enim nulla Reſpub:, nulla civitas, nulla ſocietas, nulla denique domus conſiſtere diù poteſt: cujus tanta vis eſt, Cic.* teſte, ut *nec ij quidem, qui ſcelere ac maleficio paſcuntur, poſſint ſine ulla particulâ eius vivere*: cujus quoque tanta eſt neceſſitas, ut, quemadmodum corpus ſine animâ vivere non poteſt: ſic Rempub: collabi ſine juſtitiâ oportet. Clementiâ autem, ſi erga ſontes Princeps non utatur cum judicio; odium in ſe multorum, imò vitæ periculum proritabit. Juſtitiam cùm appello, rigorem Juris excludo. Nam qui omnia ad ſummum Jus revocat: injuriam ſœpè facit: certumq; eſt, quòd * *Severitas amittat aſſiduitate auctoritatem.* Neq; hic Juſtum intelligo, qui ſit obligatus ad interficiendos homicidas, latrones: quod minimè tantæ ſublimitati convenit: Sed qui ſit legum tàm divinarum, quàm humanarum obſervantiſſimus, ſibiq; ipſe leges ponat, ac ſecundum eas vivat: ſic alijs juſtè imperare, eisque rectè Jus & Juſtitiam adminiſtrare poterit. Bene ille monuit:

Juſta agito Princeps, hæc quoq; vulgus aget.

Deteſtetur vocem illam, *Licet ſi libet*: nec non illud: * *In ſummâ fortunâ id æquius, quod validius.* Nimia enim licentia cum vi conjuncta, cùm triſtem ſemper pariat exitum; tùm Principi maximè nocet: quòd & neglegentiores in officio ſubditos; & in vitâ ac moribus diſſolutiores habebit cives, qui exempla Principis ſui tacitâ quaſi neceſſitatis lege imitantur: quin potiùs illud in mente ſibi revocet. *Qui peccare poteſt, peccat minùs: ipſa poteſtas*
Semina nequitiæ langvidiora facit.

Proinde, cùm Princeps ideò inſtitutus ſit in Repub:, ut præſidium ſit bonorum, eos contra ſceleratos defendens; utq; *ſit vindex injuriarum, cuſtos libertatis, ac judex cujusq; virtutis & vitiorum*
ſui

* Polit. lib. 2. cap. 10.
* 2. Off.
* Sen. 1. de Clement.
* Tacit. 15. Annal.
Goslicius de Opt. Senatore lib. 2.

ſine juſtitiâ id exequi nullo modo poterit. Atq; cùm bonus Princeps PATER PATRIÆ appelletur: paternum in ſubditos amorem induat oportet. Ut enim parentes nonnunquam objurgare ſuos liberos, aliquando ijs blanditi, monere, quandoq; corrigere & verberibus excipere ſolent: Sic Regem erga ſubditos ſe exhibere decet: ut tàm Reipub:, quàm populi conſervandi cauſâ, aliquando ſeverum, nonnunquam mitem placabilemque ſe præſtet, communemq; omnium utilitatem, tanquam pater filiorum tueatur & amplificet. atq; hæc eſt inter Regem & Tyrannum differentia, quòd ille publicæ communisq;, hic privatæ utilitatis curam habet. Clemens ſi audiri cupit, * *Severitatem peccatis magnis commodet: parvis autem veniam: nec pœnâ ſemper, ſed ſæpiùs pœnitentiâ ſit contentus.* Ut enim hac ratione Amorem apud ſubditos ſibi conciliabit: ſic ſeveritate intempeſtivâ & rigore, Odium & metum: *qui malus diuturnitatis cuſtos*: E contrâ, Benevolentia fidelis ad perpetuitatem. * *Severitas* enim: *ſine clementiâ verè eſt*, ſecundū Auguſtinum, *ſæva veritas, & niſi ea intra congruentes nocentium pœnas ſe contineat, fit ſæva crudelitas.* Diſſimulet ſœpè, ac interdum tempori ſerviat: non ut malorum improbitati conſentire videatur: ſed ut aptum correctionis tempus expectet, eosque tum ratione vel emendet, vel puniat. Eleganter Poëta, quamquam Politico. * *Diſſimula, ſimula quoties occaſio poſcit,*

*Tacit in Agric.

*Reſn. in Symbol. Imperator.

*Ioan. Owen.

Moribus ut morem temporibusq;, geras.
Temporibus qui ritè ſapis, ſervire memento
Omnibus, ut tempus ſerviat omne tibi.

Rectè itaq; FRIDERICUS PRIMUS CÆSAR dixit: *Qui neſcit diſſimulare, neſcit imperare.* quod tamen non ita intelligendum est, ut Princeps candorem tueri non debeat, quod decet: ſed, ne multa ſibi quandoq; adverſari intelligat in Imperio, per vim multa moliatur, aut faciat, quorum ipſum fortaſſis poſteà vel pigeat, vel pudeat, vel pœniteat. Errant igitur Principes illi, qui Juſti & ſeveri in ſuâ Repub: videri cupientes, minima quæq; peccata ad legum rigorem appendunt: qui, tantum abeſt, ut juſtitiæ ſerviant, ut omnium in ſe odium concitent: quin ſatiùs

* *Quò* quis *plura poſſit, plura patienter ferat.* Nam

*Seneca.

* *Plebem timeto, qui ſolio inſidens*
Plebi timeris. fons odij timor.

*Muret.

Audere

Audere juſſit multa multos.
Sæpè gelu calor excitatur.

*Lipſ. lib. 2. c. 13. Polit. ex Plin lib. 8. Epiſt.

* *Malè ſanè terrore veneratio acquiritur, longéq; valentior amor ad obtinendum quod velis.* Si igitur Princeps hanc rationem, in conciliando ſibi Amore ſubditorum inierit, ex quo FIDES & SECURITAS: dubio procul ſibi, Reipublicæq; optimè conſulet. * *Nihil enim eſt*, inquiebat Antonius Pius, *quod Romanũ Imperatorem magis commendet gentibus, quàm Clementia. hæc Cæſarem Deum fecit, hæc Auguſtum conſecravit. &c*: Caroli V. Principis & Imperatoris æternâ laude & memoriâ digniſſimi vox verè Heroica: quâ Clementiæ ſtudiũ & generoſam ſuã indolem ac virtutem, (quæ omnibus Principibus Auſtriacis communis, ac hæreditario jure trad solet,) demonſtravit, memoratur; qui Principi cuidã familiari ſu

*Hippol. à Collib. in Principe c. 4.

*Reuſn. in Symb. Caroli V.

* *Quærenti, hoſtilem cur nollet perdere terram*
Rettulit; ut victis parcere ſæpè queam.

D. Maximiliani I. Cæſaris, ſimilis Heroica virtus legitur celebrata; qui cuidam percunctanti, cur Morinos malè de ſe meritos non ocyus malè d perderet, reſpondiſſe fertur: *Quoniam*, inquit, *parcendum his e ut rurſus victis ſæpius queam ignoſcere*: verè Regiè! Victoria eni nulla illuſtrior eſſe poteſt, quã cùm victor vincitur, victusq; vi cit. Inde & Emblema hoc ſumſi. Fulmine enim quid violentiu quid horribilius? quid celerius? (unde & alæ ei adpingi ſolent quòd ſupremi Jovis geſtamen eſt, eiq; à Poëtis non ſine certâ r tione attribuitur: ac fulmen violentiam ac crudelitatem ego inte pretor, propter eius magnã & penitrabilẽ ubiq; vim. Quòd ve in toro ſeu pulvinario recumbat: Clementiã, animumq; Princi in vindicando remiſſum intelligo. Hinc & * Joan. Pierius argu *offendendi poteſtatem penes ipſum Imperatorem eſſe: verùm ob ei Clementiam quieſcere.* Cum quo & * Seneca facit. *Occidere con legem nemo poteſt, ſervare nemo præter principem.* & * alter.

Nihil eſt tam peculiare Imperialis Maieſtatis, quã humanitas, per quam ſolam Dei ſervatur imitatio. l. ult. C. de donat. inter vir. & uxor.

*Hierol. lib. 43.

*1 de Clem 5.

*Sen. in Octa.

Pulcrum eminere eſt inter illuſtres viros;
Conſulere patriæ; parcere afflictis; ferâ
Cæde abſtinere; tempus atq; iræ dare;
Orbi quietem; ſeculo pacem ſuo:
Hæc Summa virtus, petitur hac cælum viâ.

Symboli autem ex Claudiano ſumpſi, qui ait: -- *ignoſcere pulchrum*
Jam miſero, pœnæq; genus, vidiſſe precantem.

AD ILLUSTREM, GENEROSUM ET MAGNIFICUM DOMINUM,

DN. CAROLUM, L.Bar. de Zerotin, Drewohoſticl Roſſitzl & Preræ Dominum, quondàm Promarchionem Moraviæ. &c:

EMBLEMA XI.

CONSILIUM VIRES SUPERAT.

VIribus hanc molem unius quis credat in altum
Surgere? at hanc unus Vir levat, ecce, manu.
CONSILIUM VIRES SUPERAT. *Vi quodq́ negatur:*
Ars id, Conſilium, perficit & Ratio.
Lite procul, vulnus cepiſſet publica nuper
Res Moravûm; gladius jam quia ſtrictus erat.
Conſilio aſt ictus poteras avertere prudens:
Et ſalvâ tutos reddere pace Status.

G Qui

QUi Rempublicam Navi ſimilem eſſe dixit; non inepti dixiſſe mihi videtur. Quemadmodum enim in Navi vari diſtribuuntur officia: quæ ad eundem & unum finen ſpectant; ſunt enim alij maliſcanduli, proretæ, helciarij, plumba rij, portitores, limenarchæ, urinatores, velifices, exantlatores qui aquam è ſentinâ hauriunt: alij alia munia obeunt. Unus ta men eſt, cujus curæ tota Navis committitur: quiq; ad clavum ſe dens, navim gubernat, tempeſtates prævidet, illis ingruentibus ex arte ſic eam moderari novit; ut nō modò ipſa, ſed qui in eâ ſunt ac omnia quæ continet, ſalva eſſe poſſint: Sic in Republicâ, vari multis demandantur officia. Uni tamen totius ſumma & cur committitur, qui prudenti ſuo Conſilio pericula imminenti avertere, commoda publica augere, privatorum bona, atq; ade omniū ſalutem, ſuæ quoq; vitæ jacturâ, tueri ac defendere poſſ ac velit. Majus enim ac gratius officium; pietasq; debita prom tior præſtari non poteſt; quàm, cùm quis patriam Conſilio, fide, ubi opus eſt, vitæ profuſione juvare non detractat: ut unius mort omnium ſalus & vita ſervetur. Quandoquidem, ut Val. Ma: lib. 5. cap. 6. ait: *Everſâ domo, intentatus Reipub: ſtatus manere poteſt: urb ruina, penates omnium trahat ſecum neceſſe eſt.* At quantò maj periculum Navi impendet, cùm is, qui ad gubernacula ſedet, a tem gubernandi neſcit: tantò è contra certius emolumentu Reipub: ſperandum eſt: cùm talem habuerit Moderatorem, q conſilia, & vires omnes ad ſalutem patriæ tutandam conferr actiones ſuas ad communem utilitatem dirigere, easque tempe & prudentiâ moderari ſciverit. Cumque magnæ res, magn ſemper adjutoribus egeant: quis non videt, tales ad Rempub: g bernandam aſſumendos ac adhibendos; qui rerum longo u edocti, prudentiâque politicâ inſtructi, in illâ juvandâ, augen & conſervandâ, nulli labori, nullis ſumptibus, ne ſuæ quidem tæ parcunt? Exempla plurima tàm antiqua, quàm recentia in m dium proferre poſſem eorum, qui ſe pro patriâ ſervandâ fort præſtiterunt; pietatemque ſuam erga Rempub: opum & propi ſalutis impendio teſtati ſunt: ſed tu ILLUSTRIS & MAGNA

me CAROLE, BARO de ZEROTIN &c: Unus inſtar omnium mihi es, (quod tuâ bonâ pace, abſque adulatione dixerim:) qui Brutos illos, Curtios, Decios, Camillos, Scipiones atque alios innumeros, PIETATE erga patriam viciſti: FORTITUDINE verâ, & conſtanti MAGNITUDINE animi ſuperáſti: atque omnibus exemplo tuo præiviſti: quâ pietate & officio, Cives boni erga patriam: quâ Magiſtratus erga ſubditos fidelitate & animo, præditi eſſe debeant! Prudentiâ enim tuâ imminentes caſus patriæ, tanquam è ſpeculâ longè ante prævidiſti; Conſilio avertiſti; Fortitudine gladios cervicibus impendentes repreſſiſti; generoſo pectore & animo tuo, ruinam legum & Reipub: declináſti; Conſtantiâ libertatem â ſervitute vindicaſti. Cumque omnia nutare, & quaſi jam ad caſum vergere viderentur, maturo judicio tuo erexiſti. Jura non tantùm ad priſtinum ſtatum & vigorem, conſenſu & auxilio Ordinum revocaſti; ſed & novo quodam præſidio, & perpetuùm duraturo robore, tanquam mœnibus ac vallo muniviſti, cinxiſti, obfirmaſti. Ea denique Reipub: præſtitiſti, quæ Civem bonum & patriæ amantem decent; ut non tantùm Civis optimi, fidelis Magiſtratus; ſed PATRIS PATRIÆ nomen non injuſtè merearis. Pericula enim & caſum Reipub: longè antevidere; conſilio eum antevertere, decus patriæ in libertatem ſuam aſſerere, Jura ejuſdem conſervare, omnium vitam gladijs ſtrictis eripere; qui hæc faciat, non ego eum Patrem patriæ dico: ſed Soſpitatorem communis ſalutis, ſapiens quiſque pronunciat. Cumq́ue alij patriam & Rempubl: vitâ tantùm pro eâ profusâ juverint. Tu vivus eam ſuſtentas: fructumque laborum tuorum vivus percipis: ac quod alijs poſt mortem defertur; Tu vivus præclarè, & benè â te geſtorum laudem & honorem conſequeris; & quæ de te tuisque factis, hominum futura ſit poſt mortem exiſtimatio, jam percipis. Cumq́; nunc in ore viventium tua facta verſentur: ſunt & erunt, qui nominis tui famam poſteritati tradent ſcriptis exornandam, extollendam, & ab interitu vindicandam. Sed ut vitium aſſentationis, â quo ſemper naturâ abhorrui, effugiam; alijs majora & plura, de hac re ſcripturis, relinquo. Id

unicum precor, ut te Reipub: & Patriæ Bono, DEUS diù incolumem ſervare velit. Emblema autem hoc ILLUSTRI & GENEROSÆ Dominationi tuæ inſcribere ac dicare placuit: tùm, quòd, (meo judicio) prudentis Magiſtratus adjuncta exprimere videatur: tum, quòd heroicis tuis factis tropæum à me volui poſitum: Columnam enim grandem Rempub: intelligo; cui onera magna incumbunt ſuſtinenda: quæ ob molis magnitudinem ſœpè à multis erigi non poteſt, unius ingenio, parvisque interdum machinis elevatur. Fruſtra enim quis vires ſuas intendat, quantumvis maximas; qui conſilio, res & actiones tàm publicas; lib. 3. Ode. 4. quàm privatas, priùs menſus non fuerit. Nam ut Horat: ait.

Vis conſilij expers mole ruit ſuâ.
Vim temperatam Dij quoq; provehunt
In majus: iidem odére vires
Omne nefas animo moventes.

A D

AD ILLUSTREM GENEROSUM, ET MAGNIFICUM DOMINUM, DN. JOACHIMUM MALTZAN. L. Bar. à Warttenberg & Pentzelin, Militſchl & Freihan Dynaſtam, S.C. M^tis Conſiliarium., Fautorem meum colendum.

EMBLEMA XII.

IDEM SEMPER UBIQUE.

Allitur, obſcurum inter nubila denſa nitorem
Quiſquis Phœbeæ lampadis eſſe putat!
ctus nube licet radium exeruiſſe micantem
Non queat: illius lux tamen usq; nitet.
eſſa gravi Mens ſorte Ducum generoſa, ſubinde
Indolis excelſæ ſplendida ſigna refert.
Marte furente, minis, ferro, precio, precibus, vi
Acta, ſuum neſcit deſeruiſſe genus.

MOlles ſunt plerumq́ animi hominum in calamitatibus recte ait Tacitus: quòd, cùm amiciſſimus ſibi quiſque ſit, ea non tantùm ſponte, ſed naturâ ſic dictante ſequatur, quæ jucunda, quæ dulcia ſunt: illa verò ſummo ſtudio averſetur, quæ dura & aſpera, animumque turbare ſoleant. Hinc fit, ut tantò impatientiores malorum homines in calamitatibus, & quæ eos premunt, in reb⁹ adverſis exiſtant; quantò plus voluptatis, in rebus ad nutũ ſibi affluentibus antè perceperunt. Et ut Horat.

*Epiſt. 10. * inquit. *Quem res plus nimio delectavere ſecundæ, Mutata quatiũt.* Verumenimverò, qui pectus ſuum Vallo Conſtantiæ cinxerit, ac animum clypeo Fortitudinis adverſus omnes fortunæ impetus muniverit: is non ſolùm quævis tela fortiter excipere: ſed tandem ex Fortunâ ipsâ triumphum agere, ſummâ cum laude poterit. quanquam multi ſub ipsâ luctâ ſuccumbant: pauci, for-
" tes in certamine perſeverantes, victores evadant! Habent tamen
" neſcio quid Genij ſingularis ac magni præter cœteros, Heroës &
" Illuſtres viri; ut neque iraſcentis fortunæ ictibus: neque ariden-
" tis ſucceſſibus agitentur aut moveantur; quin ſui ſemper ſint ſimi-
" les: fortè! quia ut eos DEUS ſupra aliorum infimæ conditionis hominum ſortem collocavit: ita illis quoque robur animi, & conſtantem voluntatem perſeverandi addere ſoleat! ut fortunam potiùs arbitrio ſuo gubernent, quàm hæc illos! horum enim, ut Val. Max. ait: *Virtus capi neſcit, dedecus ignorat, fortunæ ſuccumbere triſtius ducit omni fato.* Et ſi rem declarare exemplis velim, infinita occurrunt tàm antiqua, quàm recentia. Ageſilaus hortante quodam, ac dicente, ut ſibi propter fortunam incertam parceret: At *ego*, inquit, *meipſum aſſvefacio, ut in nullâ mutatione, quæram mutationem.* Sulpitius Aſper Centurio, percunctanti Neroni, cur in cædem ſuam conſpiraſſet? breviter reſpondit: *Non aliter tot flagitiis tuis ſubvenire potuiſſem.* Scylla, cùm poſt occupatam Rempub: Senatum coëgiſſet, ſententiasque rogaret; ut Marius hoſtis Reipubl: judicaretur: nullis audentibus obviam ire, ſolus SCÆVOLA ſententiam dicere noluit. Qui etiam truculentiùs minitanti Syllæ: *Licet,* inquit, *mihi agmina militum*

militum, quibus Curiam circumſediſti, oſtentes: nunquam efficies, ut propter exiguum, ſenilemq́ ſangvinem meum, Marium, à quo Urbs, & Italia conſervata eſt, hoſtem judicem. Catonem, toties mutatâ Republicâ, nemo mutatum vidit; quin eundem ſe in omni ſtatu præſtiterit. M. Antoninus Imp: ſimilis ſibi-ipſi ſemper fuit, nec mutatus eſt ullâ in re unquam; *erat* enim *bonus, & nihil habebat ſimulatum.* Caroli V. animi excelſi atque invicti Magnitudo et firmitas laudatur: qui eandem, in rebus ſecundis & adverſis Conſtantiam & tranquillitatem retinuit, ut in cubiculo eodem, cum ipſo verſantes, nunquam læta vel triſtia ad eundem illata, ex ejus vultu depræhendere potuerint. Nunquam enim Regius ipſius animus, nutante, vel etiam acriter urgente fortunâ abjectè ſe demiſit: vel proſpero & ſecundo flatu aſpirante, inſolentiùs ſe efferre, aut jactare ſolitus eſt. * Id quod demonſtravit in oppugnatione Ducatus Mediolanenſis, qui licet ab omnibus ſocijs deſertus, & ab omnibus oppugnatus eſſet: nunquam tamen ullis conditionibus adduci potuit; ut, (quanquam dubia ſpes eſſet victoriæ) ditione illâ, ſe Franciſco Sfortiæ ceſſurum polliceretur: ne quid animi ſui magnitudine & majeſtate indignum, metu, aut neceſſitate impulſus feciſſe videretur. * *Et quanquam facilius ſit, gentes barbaras, impatientesq́ alieni arbitrij regere, quàm animum ſuum continere, & tradere ſibi: attamen periclitando, & ſæpè cum fortunâ colluctando, ſuum fieri poſſe videmus. Nihil* enim *eſt*, ut * idem ait, *quod non expugnet pertinax, & intenta, ac diligens cura.* Emblema autem hoc, Animum ſemper eundem deſignat: qui nec proſperæ fortunæ flatu inſoleſcit: nec adverſæ telis ſuccumbit. SOL enim claritatis hieroglyphicum eſt, ut notat * Pier: quâ homines conſpicui ſunt. Atque ut SOL ſemper eundem nitorem & claritatem retinet, nec unquam mutatur. Sic & Generoſum animum nullo fortunæ ſtatu mutari debet. Et veluti SOL nobis gratior redit, cùm aliquandiù nubibus atris tectus, radijs ſuis inferiora illuſtrare & calfacere non potuit, qui propterea inſitam lucem non perdidit: Sic quoque animus conſtans, major & gratior longè exiſtit; cùm fortunæ adverſis

caſibus

* Dav. Chytr. in Orat. de Carol. V.

* Sen. 5. de benef. 7.

* Epiſt. 51.

* lib. 44.

caſibus preſſus non ſuccumbit: quin conſtantiâ ſuâ illuſtrior apparet. Huc pertinet illud Senecæ: *Nemo eſt fortis, cui non creſcit animus in ipsâ rerum difficultate.* Et * alibi: *Hoc tene, hoc morde, adverſis non ſuccumbere, lætis non credere, omnem fortunæ licentiam in oculis habere, tanquam quicquid poteſt facere, factura ſit.* Eandem in ſententiam * idem. *Talis eſt ſapientis animus, qualis mundi ſtatus ſupra lunam,* SEMPER IBI SERENUM. Ex quo Symbolum ſumpſi. Et veluti, *Grata ſolet pulſis nubibus ire dies*: Ita dum quoſdam fortuna vexat, illuſtrat ſimul eorumque animus difficultatibus preſſus, ſeſe ad ſumma erigit Tandem quiſque cogita, Te malorum immunem vivere non poſſe. quin

* lib. 11. epiſt. 79.

* Epiſt. 60.

Autor.

Quo te cunq; loco Fatum Virtusq; reponet:
Sponte ſequax fuerit Sors maleſida Comes.
Non celſæ turres, non arx, non murus ab illâ
Defendet, telis adſtat ubiq; ſuis.
Quò fugias igitur? tibi ſis benè conſcius; ipſum
Præbebit pectus forte, ſalutis opem.
Ipſa tibi fuerit Mens murus aheneus: inde
Sortem deſpiciens undiq; tutus eris.

AD ILLUSTREM ET GENEROSUM DOMINUM, DN. PAULUM â DIETRICHSTAIN, L. Bar. ab Holenburg, Thalbergk & Finckenſtein, Archipincernam Carinthiæ &c: Dominum in Kuia & Tilowicz.

EMBLEMA XIII.

MENS OMNIBUS UNA.

DEſine mirari, dum cernis millia centum,
Ut formicarum parva caverna fovet!
Omnes unanimi ut curâ; unanimiq́ labore
Horrea ſub terræ, grana reperta vehunt!
Efficit hoc felix CONCORDIA. *vivere diſcat*
Concors, qui populi puplica frena Regis.
Communiq́ bono gratis prodeſſe labora:
Ut proſit vitæ poſtuma Fama tua.

*lib. 6. DUo ſunt, inquit, * Polybius, *quibus quævis Reſpublica ſer-vatur:* FORTITUDO videlicet *in hoſtes, & domi* CONCOR-DIA. Alterum, quamvis tempore belli adeò neceſſarium ut niſi Princeps ea ſubſidia habuerit, quæ ad conatus hoſtiles in-fringendos requiruntur: facilè ſe, & Rempubl: extremis diſcri-minibus exponet: Alterum tamen, tàm in bello, quàm pace ma-gis neceſſarium videtur. Nam licet Imperator aut Dux belli, po-teſtatem rerum gerendarum penes ſe habeat, quas reliquos admi-niſtros exequi omninò oportet: niſi tamen horum conſilia ex-quirat, & ſi ex uſu fuerint, ijs acquieſcat: ipſiq; concordes eande[m] ſententiam inter ſe comprobaverint, caſus aliquis supervenien[s] (qui etiam optimè conſulta & cogitata ſubvertere ſolet,) impe[tus] vim franget. Frequens enim admodum in bello, ut cùm hoſ[tem] virtute, vel aperto Marte, vincere non poſſit: arte, id eſt, frau[de] fortunam experiatur, adminiſtros belli pecuniâ, donis, & larg[is] promiſſionibus corrumpendo; & ut ille ait; *Ubi Leonina pellis n[on] pertingit, ut vulpinam aſſuat.* Imò vix aliud utilius hoſti, quà[m] inter adminiſtros & exercitus hoſtis ſui, diſcordiarum ſemina ſp[ar]gere: inde enim occaſiones ſibi accommodæ naſcuntur. Diſco[r]dia enim, cùm aliàs venenum ſit Rerumpubl. quòd mente seorum qui ad gubernacula rerum ſedent, eo infectæ, ſanari nullo mo[do] poſſint, tandem in totum corpus, id eſt, Rempub: infuſum, ea[m] conſumi neceſſe ſit: tùm in bello vires ſuas maximè exerit. Hiſt[o]riarum longâ ſerie facilè poſſit demonſtrari, ſi hujus loci eſſet at[que] inſtituti; quæ incommoda ex diſcordiâ Principum & Magiſtrat[uum] orta ſint. Sed odioſa ſunt. Illud ſaltim adſtruo. Principum Euro[pæ] diſcordias, ſuperioribus temporibus præbuiſſe poteſtati Turca[rum]

*Iuſtin. lib. 8. ſatis magnũ incrementũ. * Græcos quoq; intueamur, inter qu[os] lites atq; diſſenſiones ſeminarunt, Artaxerxes, Philippus & R[o]-

*lib. 1. & 6. mani, ut tandẽ potirentur. * Jul. Cæſar inter Arvernos & Ædu[os] tamdiù lites atq; diſſenſiones aluit, donec utrosq; ſibi ſubijcer[et]. Jam ad pacis tempus ſi reſpexerimus, reperiemus ſanè CONCO[R]-DIA Magiſtratuum ad conſervandam Rempubl. nihil utilius; promovenda & augenda commoda ejuſdem nihil magis nece[ſſa]-rium: ad reprimendas ſeditiones nihil facilius. Nam ſi illud ve[riſ]-

*Matth. 12. verſ. 25. ſimum, quod veritas ipſa, * Salvator noſter protulit: quòd *Om[ne]*

regn[um]

egnum inter ſe diviſum deſoletur: & ex * Philoſophi mente, *uod inter ſe diſſidet, infirmum ſit*: à ſenſu igitur contrario, veum qnoque erit, quod Concors eſt, id firmum eſſe. Jam ſi Reſub: felici in ſtatu incolumis conſervari debet: Magiſtratus verò, uibus à DEO populi regendi juxta juſtitiam divinam poteſtas, & llus commiſſa eſt: odijs inter ſe mutuis flagrent, aut certent, quoum tamen una mens, & idem animus, una eademq; voluntas & cultas, bona publica augendi & conſervandi eſſe debet; quâ raone officij ſui partes ritè expleant, non video. Ubi enim diverſi ffectus, diverſæ mentes, & diverſæ voluntates, ibi certi nihil oncludi, nihil eximij provenire poteſt: quisq; enim ſuis nitens tionibus, id ſolum optimum ducit, quod ſibi tale videtur, alioum judicia & conſilia ſpernit: atque hujuſmodi diſſenſionibus onum illud, quod ſervari debebat, impeditur, negligitur, imò erit. Videmus mundi machinam, quomodo è principijs contrajs, concordi inter ſe harmoniâ conſtet! quæ niſi à ſupremo moore conſtituta fuiſſet, eum diſſolvi & interire neceſſum foret: inc ille. *Non ſtaret cœlum ſcirent ſi jurgia divi.* Animadvertius in corporibus humanis, humidum, frigidum, calidum, ſiccum; nter ſe temperatum, optimam reddere eorum conſtitutionem. ernimus item Civitates ex gentibus contrarijs compoſitas, egeis, inquam, & divitibus, juvenibus & ſenio confectis, infirmis & alentibus, probis & nocentibus: quos Concordia adeò ligat, ut iverſi licet ſint, eundem tamen affectum habere cenſeantur. Inrimis verò utilitatis maxima momenta Reipub. adfert CONCORIA, dum ſeditionis occaſiones omnes præcidit; cùm cives Magiratum animis & ſententijs concordem, & ad Bonum publicum ugendum & ſervandum, attentum animadvertunt: hac enim raone ipſi mutuam inter ſe alunt amicitiam, exemplo ſibi Magiratus ob oculos poſito. Laudanda meritò vox Neſtoris & Ulyſs apud * Homerum, qui unanimes ſemper fuerunt.

Luc. 11 verſ. 17.
* Ariſt. lib 5. polit. c. 6.

* Odiſſ. γ.

Haud unquam neq; concio nos, neq; Curia dictis
Audivit pugnare, animo ſed ſemper eodem,
Et ſentire eadem, atq; eadem decernere vidit.

Ibi verò cives animadvertunt, Magiſtratum in diverſas & conrarias, de Bono publico abire partes, facilè uni parti adhærentes,

ſeditiones & factiones concitant. Præclara igitur illa Philoſopl
ſententia: *Reipub. rectores, ſi concordes ſint, facilè Rempub. mode
raturos, diſcordibus verò plebem ipſam dominari.* Statuendū ergò
Concordiâ Magiſtratus, in Repub. conſervandâ nihil utilius, nih
magis neceſſarium, nihil ad hoſtes reprimendos, nihil ad ſedition
ſedandas fortius: quod præſente Emblemate demonſtrare volu
Videmus enim ſœpè, formicarum aliquot millia unâ cavernâ co
cludi; quæ aſſiduè hinc inde curſitantes, & grana in ſpecum com
portantes, invicem ſe non impediunt: ſed quaſi communi bon
collaborantes, unanimi conatu & concordi voluntate, futuræ n
ceſſitati proſpiciunt. Formica autem inter cœtera, Providenti
hieroglyphicum eſt & laboris: ego ad Concordiam refero: Und
non immeritò quidam, cùm in horto multas formicas unam ca
vernam intrantes, & inde exeuntes videret, dixit: aliquot mill
formicarum, vivunt in pace & Concordiâ in unâ cavernâ: & d
viri in unâ Republicâ non poſſunt tranquillè vivere. Non ſolù
igitur juſtum: ſed ſummè neceſſarium eſt, ut ij, qui Magiſtrat
officio funguntur, Concordiam inter ſe alant, quæ eſt aureum
adamantinum vitæ vinculum: maximum ad conſervanda imperi
atq; principatus ſtabiliendos adminiculum. Cui olim Roma
Templum, nullam ob aliam cauſam extruxerant, quàm, ut hom
num diſſidia, quibus interdum Reſpublicâ agitari ſolet, factis
eo ſacrificijs deponerentur. Quippe, quòd

— *ſciſſura domeſtica turbat*
Rem populi, titubatq; foris, quod diſſidet intus.

Et *periniquum eſt, propter privatas ſimultates Rempub. in diſci
men adducere* Prudenter itaq; exiſtimârunt Romani: *Non opo
tere eos privatis odiis diſſidere, qui publicè ſummâ eſſent juncti p
teſtate.* Hinc & ſalubriter cavetur auguſtiſſimo *Spirenſi Senat
ex lege, quā Magnus Cæſar, atq; adeò Adſeſſores ipſi ſibi dixerun
*A diſſidiis utrinq; contumeliisq; abſtinento: paci & concordiæ mut
ſtudento.* Seponat itaq; ſimultates, ſeponat æmulationem, diſſid
& odia, qui Magiſtratum gerit; qui in Conſilio Principis ſed
Huc facit.

*Val. Max. lib. 4. c. 2.

*Ord. Imp. p. 1. tit. 3. §. 2.

*Silius.

**Velle ac nolle ambobus idem, ſociataq; læto*
Mens ævo, ac parvis dives CONCORDIA *rebus.*

A

AD ILLUSTREM ET GENEROSUM DOMINUM, DN. ANDREAM KOCHTICZKY, L. Bar. à Kochticz & Lubliniecz, Dominum in Koſſentin &c: Fautorem colendum.

EMBLEMA XIV.

METU PROCUL.

ET Pax, & Bellum certâ ratione geruntur,
Eſt uſu ſolo diſcere utramq; grave.
Principibus libros igitur pervolvere utroq;
De Imperio; ſemper non ſine fruge fuit.
Nam quæ illis monitor non audet ferre fidelis;
Ipſi eadem ex libris edidiciſſe queunt.
Virtutem & Vitium, PROCUL *omni fraude* METUQUE;
Ut monſtrant: Reges ſic quoq; Vera docent.

*lib. 1. de Clement. Si cœtera animalia domari ſine tractatione quadã & arte non poſſunt, multò minùs homo: quia nullũ animal moroſius eſt, maioremque artem requirit, quàm homo.
Hipp. à Col. lib. in Principe.

NUllum eſſe Imperium gravius ac difficilius, quàm hominis in hominem, rectè ait *Seneca. Nam cùm reliqua animalia vinclis coerceri, aut aliâ ratione domari, atque cicura reddi poſſint: homines ideò inobedientes experimur; quòd Ratione utentes, ſupra res omnes creatas, & humanâ induſtriâ inventas ſeſe attollant: & ideò in leges delinquentes, pœnæ ſeveritatem ſufferre nolint: ſic conſequenter contra juſtitiæ normam, & publicam tranquillitatem peccantes, Inſontes haberi, jugumque Obedientiæ excutere volunt. Juſtitiæ idcircò ſatisfacere propter malorũ tranſgreſſiones & delicta: & populo placere propter indulgentiam & conniventiam difficilè ſanè eſt. Cumq́ue in vitâ communi: tùm in Republ: res accidant infinitæ, eæq́ue partim malæ, partim bonæ, atque inter ſe varijs modis ſint commixtæ: ac in ſingulis majus bonum, minuſve malum eligendum ſit: neceſſe eſt eas diligenter inter ſe conferre; ut quid ſingulæ vel ſolæ, vel cum alijs cunjunctæ ponderis habeant, cognoſcamus. Quàm verò difficile ſit, Uni mentis acie id perſpicere, ac judicij lance penſitare, nemo ſapientum inficias ibit. Opus igitur adjumentis. Hæc, vel homines docti & prudentes: vel Libri erunt. Cùm autem Prudentia longo tantùm uſu & tempore acquiratur: Nobis verò Natura breve ſpacium vivendi largita ſit: ut tantam varietatem, & quas ipſa ſingulis momentis formas rerum producit animo compræhendere non valeamus, nec poſſimus. Finitum enim quod eſt, infinitum compræhendere non poteſt. Quapropter Princeps Viros ſibi adjunget, ætate graves; uſu & rerum experientiâ; civili & militari prudentiâ inſignes: quibuſcum cottidi de rebus ad utramque Prudentiam neceſſarijs, conferat, eoſq́ue libenter audiat & magnifaciat. Sed quoniam unus omnia ſcire nec multi omnia, quanquam multa, præſertim ex factis emergentibus, ſimiles antea exitus meminiſſe queant: Tempora ſic diſtribuat: ut lectioni hiſtoriarum & librorum, qui de Regimin Reipub: tractant ac docent, certas horas adſignet. Ex ijs eni virtutes & vitia aliorum Principum cognoſcere: quæ bella, e quibus cauſis mota & ſuſcepta, quâ ratione geſta, qui eorum ex

tus: qu

us: quæ forma Rerumpub: quæ initia, quæ incrementa, progreſſus, & mutationes fuerint, percipere poterit. Ea denique ipſemet diſcet, de quibus alios ipſum monere nec tutum: nec ea ignorare honeſtum eſſet. Optimi igitur Conſiliarij LIBRI: qui ſine metu, Principum vitia propalant, & quæ eos deceant, tutò detegunt ac admonent. Hæc libertas, (quam ſuis carceribus & limitibus concluſam volo,) niſi jure ſuo uteretur in præceptis honeſtis: atq; ex voto probi Principis, docti ſua quoque vota fingerent: quid tandem poſt ſecula aliquot expectandũ eſſet, non conijcio; præter barbariem: quæ quidem hoc ævo Principum Prudentiæ luce, ejuſq; radijs diſcuſſa & in exilium eſt acta: hanc igitur revocare, & in integrum reſtituere quis prudentum optet? Demetrius Phalereus Ptol. Philadelphum hortari ſolebat: ut libros plures de regno conſcriptos, perlegeret; quòd in ipſis plura reperturus eſſet, quàm ipſi amici indicare auderent. Auguſtus ea excerpere ex libris tantùm ſolebat, quæ ad Rempub: gubernandam facerent. Alex. Mag. Homeri ſcripta in bellico ſtrepitu & legit, & ſub pluvinari, in quo caput reclinare ſolebat, ſervavit. De Scipione * Paterc. ſcribit: eum ſtudiorum liberalium tantum fuiſſe fautorem & admiratorem; ut Polybium, Panætiumque domi militiæque ſecum habuerit. Semper inter arma & ſtudia verſatus, aut corpus periculis, aut animum diſciplinis exercuit. Longum eſſet per exempla, quorum infinitus eſt numerus, percurrere: qui Imperatores & Principes literas amárunt: doctosq; viros foverunt: & liberalitate ſuâ ipſorum diligentiam excitárunt & conſervárunt: ſed alibi * fuſiùs de his dixi. Teſtimonium unum, literas Principum liberis ſummè colendas eſſe adducam Caroli IV. qui in aureâ Bullâ * Electorum filios literis & lingvis inſtructos eſſe vult: ubi ait poſt alia: *Quapropter ſtatuimus, ut illuſtrium principum Electorum filij, vel heredes & ſucceſſores, cùm veriſimiliter Theutonicum idioma ſibi naturaliter inditum ſcire præſumantur, & ab infantiâ didiciſſe, incipiendo à ſeptimo ætatis ſuæ anno in Grammatica, Italica & Sclavonica lingvis inſtruantur &c. cùm illud non ſolùm utile, imò ex cauſſis præmiſſis, ſummè neceſſarium habeatur.* Ad ſummam.

* Vel. [illegible]

* In diſcurſ. Politico de literis & Armis.

* c. ult. mihi fol. 41.

mam. Ex libris non ſolùm Princeps tranquillum Reipub: ſtatum prudenter adminiſtrandum diſcere: ſed arma quoque tractare, & armorum jura diſcere optimè & tutò poteſt. Sic olim Alfonſu Rex cuidam ſapienter reſpondit. Emblema explicatione fuſior non indiget: per ſe enim eſt intellectui obvium. Huc pertine
* Aphoris. 17. Agapeti* illud: *Tum demū Princeps ex commodo Reipub: regnabi ſi literatæ ſapientiæ operam navaverit.* & Platonis. *Beatam Rem pub: in quâ ſapientes regerent: aut ij, qui regere incœpiſſent: omi ſtudium in ſapientiâ collocarent.* huic planè convenit cujuſdam.

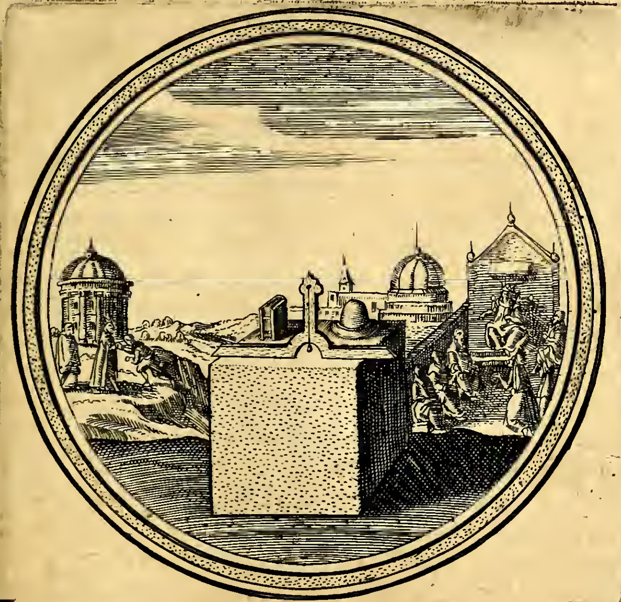
O fortunatos populos, ô regna beata,
Quæ tangant ſummos vertice regna polos:
In queis ſceptra tenent docti, Reges ve periti,
Artibus ingenuis exeruere caput!
Ille autem egregias doctus cenſebitur artes,
Quem cura & Sophiæ tangit honeſtus amor.
Quas ut conſecteris opes, & nobile lucrum,
Submiſſâ Dominum mente verêre Deum.
„ *Principium Sophiæ, timor & reverentia* JOVÆ *eſt,*
„ *Stultitiæ prima eſt, temnere cauſa, Deos.*

AD ILLUSTREM ET GENE-ROSUM DOMINUM, DN. NICOLAUM

KOCHTICZKY, L. Bar. à Kochticz & Lubliniecz, in Vgeſd, Simnovvodka & Blumenthal &c: Rev. & Sereniſs. Archiducis Auſtriæ Caroli, Epis. Brixinens. & Vratisl. Conſiliarium intimum, ſupremum Camer. & Epiſcopatus Vratisl. Capitaneum.

EMBLEMA XV.

RECTO NIL TUTIUS.

NOrma, Cubus, Liber & Pileus, diverſa videntur:
Uno in ſubjecto ſed benè conveniunt.
berius, verè, rectè, conſtanter, apertè,
Vox in Conſiliis præſtet amica fidem.
aus quoniam poterit vix ulla nocentior eſſe,
Quàm, quæ Conſilij ſubdola vertit opus.
s Regni momenta habeant cùm magna, ſalubri
Conſilio, & fidâ Vi Rationis egent.

UT Corpus humanum ſine animâ & ratione conſiſtere no[n] poteſt; Sic ſine Conſilio Princeps. hoc enim eſt Anima cujus facultate Reſpub: vivit, movetur, & in ſtatu felici quòad illud ſanum, verum, fidum, ſincerum, conſtans, rectumq; fuerit, permanet. Quemadmodum autem Corpori multa acci dunt, quæ animæ facultates impediunt; ita & Reſpubl. ſœpè pro pter Conſiliariorũ non idoneorum, vel idoneorum quidem, ſe[d] privati boni & commodi potiùs, quàm Principis & Reipub: utili tatis ſtudioſorum malitiam, mutationibus multis, & caſibus e[ſt] obnoxia. Principis igitur prudentis erit, tales ſibi adſciſcere Con ſiliarios, quorum virtutibus & auctoritate, ſuam quoq; ritè tueri Rei autem publicæ, & quæ ex uſu ejus conſulenda venerint, uti litatem & commoda in melius promovere poſſit. Hic enim fini[s] omnium conſultationum publicarum eſſe debet. Huc Princep[s] præcipuè, cum ſuo Concilio, omnes cogitationes, rationes, omne[m] deniq; curam dirigere debet, quod Claud. monet.

*Claudian. *Tu civem patremq; geras, tu conſule cunctis
Nec tibi, nec tua te moveant, ſed publica vota.

Atq; ut gubernatori Navis, is præcipuè Scopus & finis eſt propo ſitus, ut Navim ſalvam, quæ multorum merces & bona continet ad portum deducat: ac tempeſtate ingraveſcente ſuorum bono rum malit jacturam facere, dum modò cum Nave ſalvus ex e[a] evadat: Pari ratione mihi videtur, publicum commodum Princi[pi] bono eſſe propoſitum, qui privatam utilitatem, ſi cum publicâ pugnet, poſtponit; aut certè debet: dummodò illa ſalv[a] maneat. Huic rei diſquirendæ, ac diligentiùs perſpiciendæ, Con ſiliariorum operâ ſœpè indiget: quandoquidem ut.* Tacitus ai[t]

*Tac. 3. Annal. Id. 1. Annal.

Princeps ſuâ ſcientiâ non poſſit omnia complecti. nec unius mentẽ e[ſſe] tantæ molis capacem. Quapropter Conſiliarius ad Principis Conſi liũ admiſſus, in omni conſultatione id ſpectare debet, quod cum ho neſtate & Principis Reiq; publicæ commodo, & utilitate ſit con junctũ. Quibus verò adjumentis Conſiliari⁹ inſtruct⁹ eſſe debea[t] ad Conſilium Principis accedens, multi quidẽ perſcripſere multi[s]. Duplicia tamen adjumenta habeat neceſſe eſt: Animi & Corpori[s].

Anim

Animi hæc ſubſequentia XV, quæ breviter *complector, adſe- *Ex Frid. Furii Ceriolani Hiſpanico in lat. verſo à Chriſt. VVarſevicio.
rat. 1. *Rari & excellentis ſit ingenij.* Etenim rarum ingenium, principium, medium, & finis magnarum, & plus, quàm humanarum eſt actionum. 2. *Sit Eloquens.* Nam cùm multa Principi ſemper expedienda etiam in exteris regionibus, ut ſvadere & diſſvadere, accuſare aut defendere, boni aut mali aliquid exaggerare verbis rectè ſciat. Domi verò in reſponſionibus dandis ſit promptus. 3. *Ut lingvarum cognitionem habeat,* præcipuè illarum gentium, quibus Princeps imperat, quò earum ſermonem intelligere, & ab ipſis intelligi poſſit. 4. *Hiſtoriarum lectio in eo requiritur:* præſertim, quæ ad ſui Principis ſpectant majores. Nam qui Conſiliarius, eximius fuerit hiſtoricus, ac eas cum fructu legerit, is perfectiſſimus poteſt æſtimari. 5. *Virtutū finem, & quomodo, quando, quatenusq; ſe extendunt, ſciat.* Caput enim conſilij eſt, ea, quæ in Conſultationem veniunt, diſpicere, ſi ſint honeſta vel turpia, circumſtantijs omnibus conſideratis. Sit inprimis jurisperitus. 6. *Sit Politicus.* id eſt, ut ſciat, tàm belli, quàm pacis tempore res, quæ eò ſpectant, tractare. 7. *Multas peregrinationes ſuſcipiat.* hæ enim eum prudentiorem & cautiorem reddent. 8. *Exactè vires, & potentiam ſui Principis ſciat,* & tàm hoſtium, quàm ſociorum illius, ut etiam vicinorum. 9. *Non ſolùm amet, ſed etiam procuret publica commoda:* ut ubicunq; juvare poſſit Rempub:, animi vires, operam & induſtriam ponat. 10. *Totum & integrum corpus curet Principatus:* ne curandâ parte unâ, relinquat alteram. 11. *Bonus & juſtus ſit.* 12. *Sit largus & liberalis.* 13. *Sit beneficus in adjuvandâ Repub: & utilitate communi.* 14. *Sit manſvetus, & affabilis:* omnes lætâ fronte excipiat: audiat poſtulata attentè, reſpondeat benevolè: 15. *Sit fortis, conſtans, verus, liberè abſq; metu, quæ recta ſentit, ediſſerat.* Corporis adjumenta lubens omitto: cùm de animi qualitatibus præcipuè hic ago. Atq; ego verbo dico: ſit Vir Bonus, Ethicè & Politicè: quod Emblemate hoc notare volui. * *Vir* enim *Bonus quadratus dicitur*; quòd nullâ vi everti poſſit; ſed ſibi ipſi ſemper conſtet, ſecum præclarè conſentiat, & quamcunq; in partem volutatus, id eſt, ut res cadent, habeat firmam baſin,

Vide Ideam Conſiliarii interpretante Sim. Schardio I. V D.

* Gocklen. in quæſt. thic.

(hoc eſt Conſtantiam in rectè factis, dictis, & conſilijs dandis) inſtar Cubi, qui non facilè movetur, ſed ſtat firmus, quocunque modo jaciatur. Non flectatur muneribus, gratiâ, aut potentiâ; ſed rectam habeat rationem, quæ à Centro vel diametro, vel in hanc, vel illam partem non deflectat, quod perpendiculo deſigno in triangulari formâ. *Mutare* tamen *interdum Conſilium ſapientis eſt*. Liberam habeat vocem in communicando conſilio, non mercede alienâ, non muneribus revinctam, quod pileolo monſtro, libertatis enim nota eſt. Liber jacet in Cubo, ut quæ in judicando ambigua viderentur, ad Jura & ſcriptas leges recurrat. Addidi Symbolum RECTO NIL TUTIUS, ſc: CONSILIO, ut ſincerè & abſque dolo conſilium ſuggerat. *Gravius* enim *crimen non eſt, quàm dolo rem peragere, de quorum fide præſumebamus*. Et ut *in Principe nil adeò elucere poteſt, quàm recta fides dictorum & factorum*. l. inter claras. C. de Sum. Trinit. Ita Conſiliarium nihil præter cœtera magis commendat, quàm FIDES vel FIDELITAS in dandis Conſilijs, & retinendis; hac enim virtute, ſi munus ſuum obſignaverit, tutam ex parte ſuâ, ſemper Principis Majeſtatem & authoritatem, ſuamque exiſtimationem reddet.

Scal. Actionis bonitas non eſt ex intentione finis, ſed etiã ab interno habitu.

Sirac. cap. 2. *Vir ſapiens, qui operam ſuam denegat Reipubl: & theſaurus abſconditus, cui hæc duo proſunt?*

AD ILLUSTREM ET GENEROSUM DOMINUM, DN. ADAMUM GODFREDUM BERCKA, L.B. de Duba & Lippa; Dynaſtam in Lautſchin, Teſchen, Hauska, Neo-Berckſtein, Wiediemb & Beezdietz &c:

EMBLEMA XVI.

VINDICE VIRTUTE.

Rimina fœda movent animos perſæpè potentum;
Ad pœnam ut ſontes non ſine bile trahant.
beat offenſas quòd miti aſt pectore Princeps
Ferre, in magnanimo ſigna Leone vides.
gvibus haut furit, hoſte ſibi jam ſupplice facto.
Hoc viciſſe ſibi comprobat eſſe ſatis.
bile vindictæ genus eſt; Ignoſcere victis.
ixq; Ducis Virtus altius ire poteſt.

Macrob. Sat urnal, lib, 3.

TEmplum Miſericordiæ Athenis fuiſſe extructum ſcribitu
in quo plurimorum Principum benignorum ſtatuæ erat
repoſitæ: neq; ulli illud intrare orandi causâ licitum era
ſine Senatus conſenſu ſingulari & licentiâ: ſolis verò miſerico
dibus & clementibus aditus patuit. Athenienſes enim, eam i
curam incumbebant maximè, ne hoſtes, aut inimici, vel etia
crudeles appellarentur: quin potiùs Clementiæ laude apud omn
celebrarentur. Quod inſtitutum eorum non poſſum non veh
menter laudare. Nam, cùm in Republ: propter hominum mult
tudinem vitiorũ & culpas, quæ ſingulis momentis inter eos aſſ
tim augentur, pœnarum quoq; multitudo creſcat; quas quide
exequi, ex Juſtitiæ præſcripto Magiſtratus debet. (*Reipubl: eni
intereſt, ne delicta maneant impunita* t.t.C. de pœnis. *ut pœnâ unu
cœteri à maleficiis deterreantur.* l.1.C. *ad* l. *Jul. repet.* & l. *capital*
§. *famoſos.* ff. *de pœnis.*) Cùm tamen * omnes nati ſimus peccare
labi, quà privatim, quà publicè: *ſanctiùsq; ſit nocentem dimitte
quàm innocentẽ condemnare* l. abſentem. ff. de pœnis. *meliùsq; ſ
propter miſericordiã reddere rationem, quàm propter crudelitatem*
alligat. 26. q. ult. *nec nõ juſtiùs peccetur in abſolvendo, quàm conde
nando.* Principis probi erit, non tàm templũ Miſericordiæ & C
mentiæ ingredi, in eoq; vota ſua facere; quàm in penitralib⁹ cor
ſui, & ſacello pectoris ſimulachra earundem colere ac vener
quandoquidem vix ulla virtus, poſt pietatem & Juſtitiam, Pr
cipes & Magiſtratus ſummos magis commendet, atq; CLEME
TIA: ſecundum * Lipſium, VIRTUS ANIMI à POENA A
VINDICTA AD LENITATEM CUM JUDICIO INCLINA
Hæc homini omnium virtutum convenientiſſima, quia hun
niſſima. Nam cœteræ virtutes, etſi à Principe exerceantur lau
biliter; ad alios tamen fructus principaliter redundant: cùm Pr
ceps non tàm ſui; quàm Populi, Reivepublicæ causâ ſit à D
conſtitutus, vel à populo electus. Aſt hæc Principi amor
populi, Securitatem, Firmitatem imperij conciliat, auget, conſ
vat. Quotus quiſq; enim eſt, qui, cùm ſe in leges vel princip
peccaſſe, ac pœnas promeruiſſe agnoſcat: eaſdemq; ſibi remi
videat, eum, qui poteſtatem adimendi bona, & vitam habuit,
condonavit, non amet? quem verò amamus, eidem & benevo

m

* l. Lipſ. 2. Polit. c. 13. ex Thuc.

* lib. 2. Polit. c. 12.

us: cùm contrà, quem odimus, omninò perditum cupimus. Hæc
ıoq; Principes & Magiſtratus (his enim ſolis Clementia com-
tit) pares Deo facit. Nam cùm ſit Clemens & Miſericors pater,
c * peccata noſtra pœnis ſtatim rependit: nos quoq; tales eſſe * Pſal. 103.
lt & mandat. Quid? quod Imp. ait l. *ultima C. de donat. inter*
r. & uxor. Nihil tàm peculiare eſſe Imperialis Majeſtatis, quàm
manitas, per quam ſolam Dei *ſervatur imitatio.* Sola enim hac
tute, ut idem ait: *Princeps* Dei *benevolentiam, & circa genus*
manum nimiam Clementiam (quantum naturæ humanæ poſſi-
e eſt) *imitatur, qui cottidianus hominum peccatis ſemper ignoſcere*
natur, & pœnitentiam noſtram ſuſcipere, & ad meliorem ſtatum
n deducere. Quo fit, ut ſi Princeps circa ſubjectos imperio facere hoc
it, nullâ veniâ dignus eſſe videatur. l. *imperialis* 23. C. *de Nupt.* 5.
iq; Imperiũ nihil ſit aliud, quã cura ſalutis alienæ: Boni profectò
incipis erit, ſuam poteſtatẽ reſtringere, cupiditati, atq; iræ ſuæ,
antâ maximâ vi reſiſtere; neq; omnia ad vivũ reſecare: ne, dum
utem Reipubl: per crebras pœnarũ irrogationes quærat: nimiâ
eritate, multorum in ſe derivet odia, imò mortem ſibi accerſat "
rò. Sed ſi quædam levia fuerint, aut quæ ſanari poterint, relin- "
enda & curanda Clementiâ & lenitate. Raro enim ſuccedit fe- "
ter victoria, quæ Crudelitatem habet Ducem. &, ut Cæſar ille
ctator ajebat: *Miſerum inſtrumentũ ſenectuti eſſe recordationem*
udelitatis. Crudelitas enim non tàm auctoritatem, (quod quidã
ıen exiſtimant) quàm odium, & inimicorum numerum auget.
m, ut * Seneca inquit: *Ut arbores quædam reciſæ pullulant; ita*
a Crudelitas, auget inimicorum numerum tollendo. Terror autem
netus, infirma vincula ſunt charitatis: quæ ubi removeris, qui ti-
re deſierint, odiſſe incipiunt. Maximè autem ijs Clementia eſt
rcenda, qui nova regna ſibi ſubjecerunt: ne Imperia à Severitate
Crudelitate auſpicentur. *Pœnæ enim timor deſperationem, deſpe-*
io omne impium ſvadet & ſceleratum. Sic Galba, etſi Tiberio
bior fuit; ſed quia ſtatim Imperium ſangvine facinoroſum ho-
ıum incœpit vel adijt, mediâ luce manifeſtis armis, à ſuis mili-
ıs interfectus eſt. Si * Demetrius Moſchovitarum Dux, leniùs
n ſuâ gente barbarâ, in aditu Imperij egiſſet; dubio procul ſu-
ſtes adhuc eſſet. Diocletianus Imp: Clementiam dotem potiſ-
am Principis cum Libertate agnovit. Hanc Seneca, *Magnum*

* l. de Clem. l. Lipſ. 2. polit. c. 13. ex Tacit.

Scip. Amirat. diſſert. polit. lib. 1. diſcurs. 8.

* Occiſus in ſuis nuptiis Anno 1606. in Metropoli Moſchoviæ Moskva.

timoris remediũ eſſe dixit. Impp. Reges & Principes plurimi magn
cũ laude ſuâ exercuere. Ludovici XII Galliæ Regis Clementia in
ſignis fuit, qui injurias privato ſibi allatas, regnũ adept⁹, ulciſci no
luit, dictitans, parũ decorũ eſſe Regi Galliæ, injurias illatas Aurelic
rũ Duci ulciſci. Idem Lugduni depræhenſus ab aulicis duobus viv
CAROLO, & antequã noſceretur, vexat⁹ multis verborũ contume
lijs, cùm illi conturbati, Carolo mortuo, abijſſent, abſentes ſu
ſponte revocavit, priſtinæq; dignitati reſtituit. exuiſſe ſe perſona
Aureliorum ducis ajens: proinde Regi nihil hæc eſſe curæ. Quò
autẽ homines Clementiã & humanitatem erga ſe invicem exerc
re debeant, cùm rationibus multis probari poteſt, tùm exemp
* lib. 8. c. 16. nat. hiſt. animalium brutorum docentur. Leonis, *Plin. ſcribit, tantù
* 4. triſt. eleg. 5. ex feris Clementia in ſupplices proſtratis parcit. de quo * Ovid.

Quò quisq; eſt major, magis eſt placabilis iræ,
Et faciles motus mens generoſa capit.
Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe Leoni,
Pugna ſuum finem, cum jacet hoſtis, habet.
At lupus, & turpes inſtant morientibus urſi,
Et quæcunq; minor Nobilitate fera eſt.

Emblemate igitur hoc per Leonẽ, pede canẽ ſupplicẽ leviter p
mentẽ, Principũ Clementiã intelligi volo. Leo enim magnanin
tatis & Principis nota eſt, de quo plura in Hieroglyphicis Ioh
Pierij lib. 1. Hierogl. ut & Canis amicitiæ ſignũ eſt; quod ſic int
pretor: nõ ſolũ hoſtibus & inimicis victis ignoſcendũ eſſe: ſed e
amicis, qui ex fidei, quæ in amicitiâ requiritur, libertate interd
peccare ſolent. Symbolũ verò additũ, VINDICE VIRTUTE, ſ
oſtendit, quomodo, & quatenus vindicta exercenda. Virtus en
ubi prævia fuerit in injurijs vindicandis, mens generoſa extra
genus non faciet quicquã. *Illud*, enim, *eſt demũ magni animi, p*
vis nõ commoveri: & cùm nocere poſſis, ignoſcere. Huc pertinet ill
* Prov. 20. * *Miſericordia & Veritas cuſtodiunt Regem & roboratur Clemen*
thronus ejus. Claud. —— *ignoſcere pulchrum*
* Caſman. in Syſtemate vitæ Politicæ. *Jam miſero, pœnæq; genus vidiſſe precantem.* *Africar
Sive viribus quis polleat, ſive genere & maiorum claritudine omnes homines
teveniat, ſive deniq; fortunâ ipſum Alexandrum M. exuperet, atq; Aſiæ Imp
Africam, & his Europam coniungat: felicem tamen hunc negabo eſſe, niſi egr
animi moderatione in rebus omnibus utatur. Dio lib. 55. Plus Clementia, q
ſævitia proficit: nec tantum charos habent magiſtratus, ac gratiam ſtudent ref
quibus delicti facta gratia eſt; ſed reliqui etiam omnes reverentur & colunt.

AD ILLUSTREM ET GENEROSUM DOMINUM, DN. JAN-BERNHARDUM MALTZAN. L. B. â Wartembergk & Penczelin, in Militſch & Freyhan, &c.

EMBLEMA XVII.

NON SIC OLIM.

UT facilè eſt catulum compeſcere fune Leonis,
Impatiens cujus pòſt tamen ungve furit.
ic quoq; Principibus teneris præcepta ſub annis
Suggerere, ut vitæ frena tenere ſciant:
on opus eſt magnum. at matura ubi venerit ætas,
Illos de vitiis ſi monuiſſe velis:
s, crede eſt ſemper magnis objecta periclis.
Hîc labor, ut prudens aggrediaris opus.

QUI Principum liberos in doctrinis & moribus inſtituunt, tantò plus Reipubl. conferunt commodi: quantò magis eadem illos probè educatos deſiderat. Nam qui privatorum liberos erudiunt, uni tantùm familiæ, vix Civitati proſunt: qui Principum; univerſæ Reipublicæ. Quemadmodùm autem in extruendis mœnibus, vallis, muris, arcibus civitatum plus artis, operæ & laboris impendere neceſſe eſt: ut civium domus, facultates, atq; adeò totius Univerſitatis & populi bona, ſalva ab incurſu hoſtium, & vi qualibet tuta eſſe, ac defendi poſſint: Non ſecus Reipub: intereſt, Principem benè moratum; pietate & literis eruditum; ſic tamen doctum eſſe: ut animum à curâ publicâ, ad inutilem contemplatiionem, (quod privati hominis eſt) non avocet: quin potius, ut eruditione ſuâ Reipub: conſulat; eique ſtudia ornamento ac jucunditati, Reipubl: verò uſui eſſe poſſint. Cumque in bono Principe ſalus ſubditorum conſiſtat; quis eum talem neceſſariò fieri debere negaverit, qualem communis omnium neceſſitas & vota requirunt? id eſt pium, prudentem, temperantem, fortem, & juſtum: quem ſi Natura & Inſtitutio hiſce præditum virtutibus effinxerit; quid quæſo Reipublicæ accidere majus? quid votis exoptari felicius poterit? Nam cùm ita in vitâ communi fieri videmus, ut privatis in ædibus, uxor ad mariti voluntatem & mores; liberi ad parentum nutum; ſervi ad dominorum arbitriũ, vitam & actiones ſuas inſtituere ſoleant; Principũ autẽ mores Populus imitetur: qui exemplo longè efficatiùs urgent, quàm legum aut pœnarum metu: quotusquisq; eſt qui non videat, ſummam neceſſitatem in Principibus rectè educandis, & prudenter inſtituendis? Inſtitutio pendet vel à parentibus: vel ab ijs, quos parentes dignos, liberis ſuis præficiendos cenſent & eligunt. Illi, cùm propter molem negociorum, & inſitum erga liberos amorem inſtitutioni vacare non poſſunt: dignos huic officio ſubſtituere debent: quorum virtutes liberi generoſi, tanquam in ſpeculo aſſiduè intuentes, actionibus effingere diſcant. Fixum enim id hæret in animis tenellis, imò per omnem vitam tenaciùs memoriâ ſervatur, quæ quis in ætate primâ, vidit, audivit, legit, didicit, obſervavit; ſive ea honeſta, ſive turpia fuerint. Cùm

auten

autem ipſi Principes vitia concipiunt: ſolent ea quoq; in Civitatem infundere: & non tantum ipſi corrumpuntur: ſed etiam corrumpunt & inquinant ſubditos. Contrà verò Principes boni vitâ ſuâ inculpatâ, & exemplo laudabili, mores ſubditorum pravos emendant. Naturâ enim ſic inter homines comparatum eſt; ut ſuperiores non ſolùm vereamur: ſed quò arctior neceſſitudo; tantò major metus, reverentia & honor exiſtat, & inde oriatur. Quocirca parentes generoſos eam in curam incumbere maximè decet; ut liberis ſuis tales eligant Præceptores, morumq; magiſtros; qui minimis vitijs, pluribus ſint præditi virtutibus: præcipuè autem qui ſint pij, honeſti tàm quò ad vitam, quàm quò ad Conſcientiam: graves ætate, & aſpectu: veraces & candidi in verbis & actionibus: generoſo animo præditi: liberales, ſed juxta modum: modeſti in ſermonibus: ut de rebus quibuſvis liberè diſſerant: prudentes, cauti, manſveti; docti & eruditi non tantùm in profanis, ſed etiam in ſacris literis: caſti, benigni, & quos utraq; fortuna in ſuis caſtris exercuit; ut eis res lætas & adverſas ob oculos ponere; & varios humanæ vitæ & miſeriæ caſus ac eventus demonſtrare ſciant: utque ab his virtutes iſtas, liberi generoſi ſtatim imbibant, quas olim vitâ, & reipsâ ſint expreſſuri & exercitaturi. Fit tamen ſœpiſſimè, ut Principum liberi in primâ ætate optimè à ſuis magiſtri & doctoribus ad Rempublicam gubernandam inſtruantur: ſintq; ad omne virtutum genus capeſſendum tractabiles, & quaſi cerei: ſui verò poſtea juris facti, rigideſcant; ijsq; peſſimam mercedem pro fideli inſtitutione reponant: exemplo eſt Nero & alij; nec facilè, adultiores facti, patiuntur ſe corripi vel moneri. Verumenimverò & Prudentia monitoribus uti hac in re, & tempore ac occaſione maximè opus eſt: utq; modus ſervetur. Id quod Emblemate hoc demonſtrare volui. Nec enim eâ ratione Leonem adultum compeſcas fune vel bacillo, cùm facilè in iram exardeſcat; quàm cùm eſſet catulus: Ita neq; Principem jam ſui juris factum, & ætate graviorem tutò de vitijs moneas, eumq; corripias. Prexaſpes filium perdidit propter monitionem, & veritatem. Perijt Apollodorus architectus celeberrimus, Adriani Imperatoris juſſu:

Junge Herren / junge Bären.

Camer. oper. ſuccis. c. 90.

Vide Conrad. Heresbach. ICti de educandis erudiendisq; Pp. liberis.

perierunt alij. Quisquis igitur tam generoſam indolem Principum, futuræ meſſi optatam, in Republicâ colere debet: caveat ne privatorum more, inſtrumenta culturæ adhibeat: ſemperque rore prudentiæ herbam iſtam generoſam aſpergat: ut fructus dulciſſimi matureſcant, & lætâ carpantur manu. Cogitet autem ſedulò, non ſi nunc tutò corripere licet, & olim idem licere! quanquam laudabilis monitio fuit Ludovici ſancti Regis Galliæ, qui filium ſucceſſorem his admonuit verbis: * *Ita te gerito, ut Confeſſarij, neceſſarijq́ue & familiares tui poſſint te liberè admonere mali, quod feceris, & docere facta tua*: metuo tamen, ut omnes admonere ſciant, ut placidis auribus admonitiones recipiantur; talesque videant, quod Seneca * ait,

ne pluris remedium, quàm periculum conſtet.

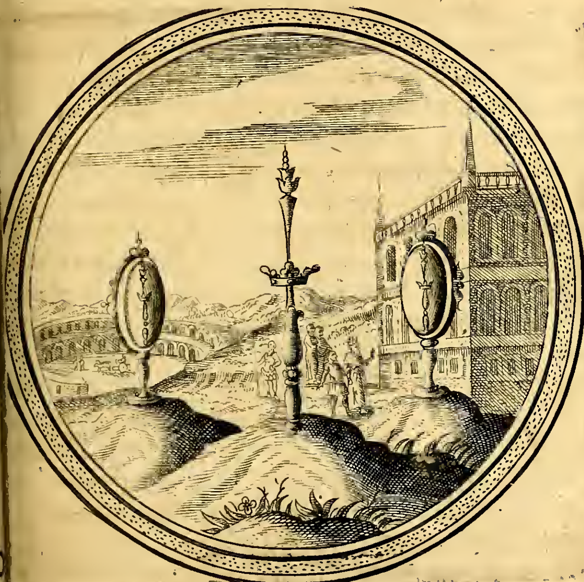
* Tilius lib. 2. de reb. Galliæ & Cam. ut ʒ.

* Epiſt. 106.

AD ILLUSTREM ET GENEROSUM DOMINUM, DN. JAN-GEORGIUM CZIGAN, L. B. â Slupska, in Freiſtadt, Sawada, & Dobroslawicz, &c.

EMBLEMA XVIII.

INTEGRITATE.

Onte ſuper celſo poſitorum Inſignium, utrinq;
Clara repræſentant effigiem ſpecula.
ra hominum ſortem Princeps evecte, latére
Non potes, obſervet quin tua facta DEUS.
n ſubjecta notet Plebs. prudens ergò cavebis,
itam ne maculent turpia facta tuam,
ritas, vitæ, & recti mens Conſcia; cœlo
ondus habet, terris præmia certa capit.

INtegritate vitæ, & bonâ Conſcientiâ, homini nullum firmiu præſidium, & majus bonum accidere poteſt. Nam cùm hom naturâ ad vitia magis ſit proclivis, quàm ad Virtutes, & ex con ſuetudine malorũ tantus ei cumulus vitiorũ adcreſcat, ut ijs expu gandis, aut expugnandis, ipſum vitæ tempus nõ ſufficiat, niſi matu virtutũ præceptis imbuatur, ijsq; ſeſe exercendo paulatim pravita ſe ſubtrahat, fit, ut, qui minimis vitijs animũ & corpus contamin vit, ſecurior ſit; & honeſtarum actionum fiduciâ nitens, ac ſe erigens, lætior ſemper tàm internè quòad animum, quàm extern appareat. Hinc, ut quiſque vitam agit vel bonam, vel malar ita Conſcientiæ quoque ſentit ſtimulos: qui ex pravis acti nibus orti, Carnificis inſtar, & eo pejores exiſtunt: qui noct diesque hominem pungunt acriter. Sed quis adeò felix unqua fuit & beatus, in hac perversâ colluvie hominum, qui cum converſando, nihil vitiorum attraxerit? atq; ut flumina ſordes alia excrementa ſemper ſecum vehunt: ita vita communis vi
„ Difficile eſt igitur cuivis vitam abſque culpâ tranſigere, ut n
„ offendas, aut labaris. Difficilius verò ijs, qui in faſtigio rerum ſiti, omnia non ad voluntatem & voluptatem: ſed & laſcivi metiuntur: quibus cuncta ex voto, & ad nutum confluunt: neminem agnoſcunt aut habent, qui dicat, Cur ſic facis? Veru enimvero, quantò difficilius eſt, animum à cupiditatibus vacu gerere; corpusque & mentem à criminibus non temera habere; tantò laudabilior eſt eorum vita, qui populo ex ſiti, tanquam ſpeculum puriſſimum & nitidiſſimum, in quo vitia cernere, agnoſcere & corrigere poſſint, ſuis cupiditati potentiæ, & licentiæ terminos, ac certos fines ponere ſciunt: ec tranſgredi ſummum nefas & dedecus ducunt: puramque vi agentes, in omnibus actionibus ſinceritatem, & conſcientiæ t quillitatem ſectantur. Cumq; omnes ad legem hanc obſer dam vocentur: tùm maximè ij, quos DEUS populi Magiſtr Cuſtodes inſtituit, eadem obſtringuntur. Primus autem gr eſt Integritatis, ut ſe quisque noſcat, vel Oraculi teſtimonio, dico Corpus ſuum, ſed animum. Deinde, ſi quas maculas nævos in eo animadverterit, ut eos vitæ actionibus honeſtis e

con

onetur: ſic ſpeculum purum ad videndum DEUM intra ſe habeit, quod eſt *animus ſeipſum cernens.* Ac veluti ſpecula, quæ vel ulveribus obſita, vel propter materiæ impuræ denſitatem, minùs ellucida ſunt, hominis effigiem, vel rei cujuſpiam ſpeciem non enè repræſentant: contrà verò in puriſſimis, minimas quaſque n facie maculas, vel res apparere videmus: Non ſecus & Principum vita, (cùm ſit cenſura populi) ſi virtutibus, quæ maximè reias perſonas decent, exornata & conſpicua fuerit: Populus quod eâ repræhendat, non modò non habebit; ſed ſuam quiſque ad rincipis, ſtudiosè componere ac conformare adnitetur. Atque rinceps ſic ſe cottidiè intra ſe contemplando, memor & dignitis ſuæ, & fragilitatis humanæ, nec non Reipub:, ac ſubditorum tus & conditionis, præſertim eius, cujus vicem ſuſtinet; nil ſuâ blimi Majeſtate, nihil authoritate indignum patrabit. Titi eſpaſiani vox Integritatem ſapit. Is enim, cùm aliquando audit, ſibi quempiam maledixiſſe; æquo animo hoc ferens & conmnens: *Ego,* inquit, *cùm nihil faciam dignum maledicto, ſanè aledictum hoc, tanquam maledictum parvifacio.* Auguſtini ſentia elegans huc quadrat. *Neq; ſanctior es, ſi laudaris; neq; deior ſi vituperaris. Id ipſum es, quod es, neq; major dici potes, quàm antus* DEI *judicio es. Si attendes quid intus in animo ſis, non rabis, quid de te foris loquantur homines. Bonorum gloria in ipſom conſcientia, non in hominum ore ſita eſt.* Et Seneca: *Si credem* DEOS *ignoſcituros, & homines ignoraturos, adhuc peccare denarer.* Et * alibi. *Quid eſt beata vita? Securitas, & perpetua nquillitas. hanc dabit animi magnitudo, dabit conſtantia, benè licati tenax.* Et * alibi: *Conſcientiam ſuam Dijs homo aperire et, ſemperq; tanquam in publico vivere, ſe magis veritus, quàm s.* Claud: ad Honor. Imp.

* Epiſt. lib. 14. ep. 93.

* Id. 7. de benef. 1.

Hic te præterea crebro ſermone monebo,
Ut te totius medio telluris in orbe
Vivere cognoſcas: cunctis tua gentibus eſſe
Facta palam, nec poſſe dari regalibus unquam
Secretum vitijs.

Emblematis

Emblematis autem ratio hæc eſt, quod quemadmodum ea, qu in montibus, aut editiore loco exiſtunt, longè ſunt conſpectior utq; ſpecula eum in finem ſunt inventa & uſurpentur, ut faciei ma culas in ijs cernere queamus: Ita ſceptrum coronâ cinctum Prin cipem intelligo, in monte poſitum, id eſt, quòd eum DEUS OP MAX. eminentiore & ſupra hominum ſortem altiore honoru in faſtigio collocavit, ut omnibus in conſpectu eſſet: qui certè m nùs facta ſua, licet interdum homines ea non cognoſcant, cora DEO abſcondere poteſt, ac mons vel turris, alia ve res quæpia ſublimis occultari. *Aſpiciunt* (enim) *oculis ſuperi mortalia juſt*

*17. ver. 16, 17. Et ut * Sirac. ait: *Omnia opera hominum, ſunt tanquam ſol coru illo, & oculi illius aſſiduè intuentur vias ipſorum. Non fuerunt o culta ab eo injuſta ipſorum facta, ſed omnia peccata ipſorum expo ta fuerunt domino.* Nulla igitur via compendioſior ad vitam i tegrè peragendam, quàm vitijs non fœdari, ex quibus conſcie tiæ morſus. Tuta autem ibi Conſcientia, ubi pura vita: ac lic hæc lex ſit omnibus poſita, Benè vivere! Principem tamen ma mè obligat: ut pote, quod ſubditi in ejus vitâ, tanquam ſpecu

*ep. 84. ſuam videant. Eleganter * Seneca: *Sic vivendum eſt, tanqu in conſpectu vivamus: ſic cogitandum, tanquam aliquis in pec*

*Id. 1. Controv. 2. *intimum inſpicere poſſit, & poteſt.* Et * alibi: *Aliter Deorum n mini ſubjecta uniuscujuſq; conſcientia, aliter noſtræ æſtimatio Nos tantùm, quæ feciſti, palam vidimus, illi etiam quæ ſecreta ſu* Apoſt. ad Tit. 2. Per omnia te præbe exemplar bonorum operu Ad ſummam: Princeps

*Edo Neuh. in ſcheda Agapet.

* *Si ſapis ô vetitos cave delabaris in actus,*
Perfrictâq; palam fronte litare malis.
Corrumpunt vulgus pejora exempla regentum,
Perſvadent mores, non fera juſſa, ducum.
Namq; ſumus dociles imitandis turpibus omnes,
Grex Regis ſequitur prævia facta ſui.
Innumeris etiam tibi ſis pro teſtibus ipſe:
Utq; foris probus es, ſic probus eſto domi
Ecce Deus celsâ arce ſedens, vigili omnia viſu,
Et quæ tu tenebris rere ſepulta, legit.

AD ILLUSTREM ET GENEROSUM JUVENEM, DN. ANDREAM KOCHTICZKY JUNIOREM. L. B. à Kochticz & Lubliniecz, in Koſſentin &c.

EMBLEMA. XIX.

ALIUD ARTIS.

Anguida Virtutum ſunt ſemina: quæ niſi docta
Ars juvet, in vitium degenerare ſolent.
Arbor nî mollis primis flectatur ab annis,
Curva fit, & fructus fert malè culta malos.
autè ætas Regum ducatur prima per artes;
Diſcere quas regni pro Utilitate decet:
emina Naturæ capiant ut robur ab arte:
Et fructus dignos Mens generoſa ferat.

L Quanquam

QUanquam Naturæ magnam vim eſſe in animantibus plantis, herbis, & rebus alijs nemo unquam ſapientum negaverit: Artem tamen naturam ipſam ſœpenumerò ſi non omninò immutare: ſaltem corrigere, exemplis & rationibus evidentiſſimis demonſtrari poteſt. Videmus ferociſſimos Leones, Pantheras, Urſos, equos, apros, & id genus animalia arte quadam & conſvetudine manſvefieri, feritatemque innatam quodammodo exuere. Videmus arbores ſilveſtres, ſi telluri frugiferæ inſerantur, fructus dulciores ferre. Videmus frumenta quædam, genus ſuum, (quod ſoli ratione, & qualitate, cui mandantur, fit,) quaſi deſerere, atque in aliud mutari. Quòd ſi id in talibus rebus; ſaltem naturæ beneficio accidat; quis ex hominibus agreſtibus, civiles: quis ex immanibus, manſvetos; ex bonis meliores, ex his optimos fieri non poſſe dubitabit? ſi maturè præceptis virtutum imbuantur; ſi bonorum familiaritate & conſvetudine utantur: ſi tandem præclaris virtutum actionibus crebrò exerceantur? Veriſſimum enim eſt, quod Ovid. canit.

—— didiciſſe fideliter artes
Emollit mores, nec ſinit eſſe feros!

*Plin. in Paneg. * *Cumq; in Principe bono, genus omne hominum lætetur:* (quem cùm bonum appello, virtutibus, quæ Principem decent, imbutum, & ornatum intelligo:) *Id ibid. * *Reique publicæ Felicitas eſſe non poſſit, abſq; boni Principis felicitate, neq; hujus beatitudo, abſq; Reipublicæ commodo & beatitudine ſtabilis unquam erit*: hæcque mutuo nexu inter ſe colligentur: quotusquisque eſt, qui Principem à primis ſtatim annis, Pietati, Prudentiæ, Fortitudini, Temperantiæ, &c: alijsque virtutibus, nec non artibus, verè Principe dignis aſſvefaciendum ac imbuendum non cenſeat? quarum ſcilicet adminiculo Beatitudinem & Felicitatem illam conſequi poſſit. Quò autem plùs momenti in ejus officio & ſalutari gubernatione poſitum eſt; cùm in eo Reipublicæ ſumma ſalus ſit conſtituta: cumque eadem debeat ipſe tueri virtutis officia, quæ alij: ut cum privatim bonus eſſe didicerit, publicè poſſit eſſe commodior: eò majori curâ & diligentiâ ætas ejus puerilis (â cujus rectâ formatione

ione & inſtitutione, totius vitæ ratio pendet) inſtituenda & regenda: ut, cùm ad juſtam gubernandi ætatem pervenerit: ipſe per e vitæ ſuæ curſum, & Majeſtatem regiam moderari, Reipublicæque ſalutaris Princeps exiſtere queat. Quantos verò fructus recta educatio, & morum diſciplina ferat; quamque ſit Principibus neceſſaria; Philipus Rex Macedonum docuit: qui non tantopere de filio Alexandro nato lætatus fuit: quàm, quòd Ariſtotelem, idoneum filio ſuo Informatorem nactus eſſet. Docuit idem Mamæa, illa prudentiſſima Aurelij Alexandri Severi Rom. Imp. mater; quæ eum adeò liberaliter, regiè, & prudenter inſtitui curavit; ut, cùm puer in Imperatorem eſſet electus; ad gubernandam verò Rempub: per ætatem inhabilis: nullum improbum, ad ejus colloquium admittere voluit; ne converſatione malorum, mores ejus probi inquinarentur. Judicavit nempè fœmina prudens, " Vitia Regum longè periculoſiora eſſe regni inimicis: quoniam hi " bello profligari aut occidi, ne noceant, poſſunt: Vitia verò, per " omnem vitam in hominem dominari: cumque hoſtes regiones & urbes tantùm depopulentur: Principem vitijs imbutum, bonos mores Reipubl:, imò ipsũ regnũ peſſundare quis nõ videat? Nec ſatis eſt, ut in Heroicis & generoſis naturis acres ad Virtutem ſint impetus: niſi quoq; doctrinâ regantur; ac virtutum exercitijs firmentur & augeantur. Prima igitur ſit cura Principũ, ut ſuos generoſos liberos, Reipubl: olim gubernandæ futuros ſucceſſores, non in delicijs, non in ocio, non laſciviâ educandos curent: delicata enim vita molles; ocium laſcivos, laſcivia turpes alumnos habet. * *Removeantur à ſervulorum, clientum leviumq; mulierum conſortio, colloquiis pravis, & turpibus ſpectaculis, aut inhoneſtis picturis, à mendacio & ſimulatione, à petulantiâ demum: propterea, quòd his de cauſis, vitiorum ſemina quædam eorum animis inſeruntur, quæ adulta, poſtea in graviſſima ſcelera, & inſanabiles animi morbos abeunt. &c*: Laude æternâ digna mihi videtur vox SIGISMUNDI I. REGIS POLON. qui quoties de ſuâ & fratrum educatione loquebatur, omnes qui ſermoni ejus intererant, in admirationem rapiebat. * *Fuimus*, inquiebat, *aliquot ſimul fratres, vivente*

Huc facit Quintil. lib. 12. c. 12. Plutarch. de lib. educ.

* Autor de Regni Regisq; inſtitutione, diſcurſibus Scip. Amirati additus lib. I.

* Chriſtoph. Varſevicius de

optimo ſtatu libertatis lib. 1. mihi fol. 65.

vivente adhuc patre, Longini traditi inſtitutioni, agninis hybern tempore quotidie, non niſi autem diebus feſtis vulpinis induebamu pellibus; cibis continuè veſcebamur haut ita delicatioribus; vini nul lus nobis concedebatur uſus; lectus non mollis, nec niſi cum opti mis conſuetudo noſtra erat perennis: in ſole & pulvere licebat nobi luctari, & ad labores ſubeundos, oportebat nos aſſueſieri pedetentim ſic quales ſimus aut fuerimus, poſteri rectiùs judicabunt. Hæc ille Quis hodiè vel mediocriter opulentorum civium talem diſcipli nam ſufferat? Hoc itaque Emblemate demonſtrare volui: Natu ræ quidem vim in rebus omnibus potentem eſſe: præſertim in homine, tàm quò ad Virtutem, quàm vitium: eam tamen pluri mùm juvari; ſi in tenerâ ætate homines, atque adeò Principes (ſi enim ſecundum ſubjectam materiam hominem intelligo) virtu tum præceptis imbuantur, eaq; in actiones deducant. Per equum autem hieroglyphicè Generoſitatem animi, & Imperium deno tari ſcribit * Joan. Pierius. in quo licet ſit, ut Horat. loquitur patrum virtus, id eſt, ſemina & fomites virtutum: niſi tamen qualitas illa naturæ generoſa, quam Poëta virtutem appellat, arte juvetur; atque ille maturè ad flexus variandos in prælijs utiles, ad ſiſtendum curſum, eumque continuandum, aſſvefactus fuerit facilè vis illa generoſa naturæ in illo langveſcet: ut non immeritò dixerim: aliud eſſe naturæ: aliud artis opus. cui Horat. aſtipulatur

*Hieroglyph. lib. 4.

Doctrina vim promovet inſitam,
Rectiq; cultus pectora roborant.

AD NOBILEM ET STRENUUM VIRUM, DN. HARTWIG. à STITTEN, in Pomerſwitz &c: Conſiliarium Brandenburg. & Ducatus Carnovienſis Capitaneum.

EMBLEMA. XX.

SERÒ NON FRUSTRA.

AFfundunt oleum, quis luce eſt lampadis uſus.
Extingvi noctu nec patiuntur eam.
mo adeò felix, quem non ſors dura fatiget:
Nemo adeò prudens, quem haut malus errore agat.
ò maturè fidos conquirat amicos,
Quorum in re dubiâ Dux jüvetur ope.
ne deficiant, re, & blandâ mente fovendi.
SERÒ, NON FRUSTRA, *qui ſapit, ille ſapit.*

NEmo ſibi ſatis eſt, eget omnis amicus, amico. Id quod i vitâ communi ſatis ſuperq; experientia teſtatur: maxim verò in Repub: id videre eſt, quæ tot Argos, & Geryone Centimanos, propter diffuſam molem, & negociorum expedien dorum varietatem & multitudinem, requirere videtur. Quî enin Princeps, omnia perſpicere, audire, quæq; ex re tot populoru eſſe poſſint, perficere ſolus poteſt? cui Natura non plus, ac cœter hominibus largita eſt, videlicet Rationem & Orationem, ſenſu & reliqua. Quippe, quòd habeat hoc commune cum alijs homin bus, ut poſſit errare & decipi. Ideò ſapientum in commercio eſſ & in partem curarum prudentes adſumere debet: talesque ſi parare amicos, quorum perſpectæ fidei, ſe, ſuique regni admin ſtrationem ex parte tutò concredere poſſit: qui ſcilicet & pericu prævidere, eaq; avertere prudenter: &, ſi erraverit, benignè viam rectam ſe reducere ſciant. Nam, ut magnum quiddam e Principibus placuiſſe viris ob merita & virtutes, perſpectamq; rebus agendis fidem: Ita non minùs laudabile in Principe bo cenſetur eſſe: cùm in rebus agendis, & negotijs Reipub: tracta dis amicorum operâ, & conſilio utatur, eosq; ſui Honoris, & qu Corporis partem eſſe permittat. *Non exercitus*, ait Saluſtius, *n theſauri, præſidia regni ſunt, ſed amici.* Alexander interrogat ubi theſauros aſſervaret, apud amicos, reſpondit; Benevolenti enim & ſui æris, & alieni Dominam eſſe putavit. Cyrus moritu ad filium Cambyſen, inquit: *Sit hoc jam tibi Cambyſe, à pri pio perſvaſum: regni præſidium firmiſſimum eſſe, non aureum ptrum: ſed amicos quos neq; armis cogere, neq; auro parare qu Sed fide & beneficio parantur. Neq; enim amici ſuâ ſponte naſc tur, ut ſtirpes è terrâ; ſed ſuavitate humanitatis conciliandi, in officio retinendi ſunt. Ac ſi voles tibi cuſtodes regni adjung quorum fides perſpecta ſit: non ab alienis hominibus, ſed à cogn initium ſumito. &c:* Quemadmodum autem temeritas quæ eſt, quoſvis in amicitiam aſſumere: ita è contrario ſummæ p dentiæ eſt Principis, tales eligere, qui digni ſint amicitiâ: q non facilè reijciat, aut contemnat: quin potiùs eorum ſpec

ide, ſuâ benivolentiâ ſibi conſervet integros. Atque hîc operæ precium duxi monitiones paucas ex F. Furij Ceriolæ * libro adſcribere, ex quibus Princeps videre poterit, quàm cautus eſſe debeat, in eligendis amicis, quos Conſiliarios appello. *Certum enim eſt, primum & præcipuum judicium de Principibus, eorumq́ virtutibus ab amicis proficiſci:* qui ſi idonei & ſapientes fuerint, procul dubio & Princeps ipſe, habebitur ſapiens. I. Prima itaque t, ut ſibi fideles & ſinceros reddat. Rivulis enim infectis, tota qua corrumpitur. II. Cogitet ſe maximè egere tali conſiliario, el amico, ut audire poſſit, & admittere apud ſe veritatem. *Veri- enim adulatorum mendaciis preſſa, raro ad Principum aures rvenit.* III. Eligat ex ſibi ſubjectis ditionibus, ne infeſtos ſibi opulos reddat, cùm neminem ex ſuâ gente Conſiliariorum apud incipem habuerint, aut viderint. Non externos, quia ab his rbæ: non ſunt periti ſtatus Reipubl: regionum, hominum, mom. Adde, quòd rara fides exterorum, quisque in ſuos pronus, rumq; amans. Judicium tamen ſit penes Principem, qui ex uſu commodo ſuo etiam externos admittere poteſt. IV. Nobiles beijs præferat: *quò* enim *quisq́ genere clarior: ita animum ad præclarè agendas ad Remp: adferre ſolet.* reliquis tamen viam ad rtutem exerendam; & propter hanc, emergendi facultatem n præcludat. V. Non ſit præceps, aut celer in aſſumendis. VI. aſſumtis, non facilè de omnibus relatis credat. *Fallere enim & li poſſumus.* VII. Examen inſtituatur, ſi dignus, vel ſecus. II. Facto examine, eum publicè propter virtutem & merita ctum pronunciet. IX. Tandem ab eo juramentum exigat, quo, ſe bonum & fidelem Conſiliarium futurum, promittat. &c: quoniam, *qui Conſilium dat, præſtare fidem, non eventum debet.* andoquidem hoc caſus aliquis facillimè ſubvertere poſſit: n inconveniens hujus loci quæſtio eſt: An & quatenus quis uo conſilio obligetur? *Non fraudulenti* quidem *conſilij, nulla obligatio.* l. conſilij 48. ff. de R. J. l. 2. §. fin. ff. mandati. c. nul- ex conſilio. de R. J. in Sexto. Nam cùm eventus dati conſilij reſpondet propter varias circumſtantias, quæ tùm accidunt: dantem

* de quo in ſuper. Embl. expl. de Conſilio & Conſiliario ex Hiſpan. verſione.

Hippol. à Col. lib. in R. I. & Hierem. Setſer. in diſp. Inſtit. Iur.

dantem propterea non obligat, præſertim ſi bonâ fide dedit: cùm contingere poſſit, ut benè conſulta, caſus aliquis ſuperveniens immutet, aut culpa conſilium accipientis pervertat. l. *ſi quis affirmaverit* §. 1. *ff. de dolo*. Is quoque, qui accipit explorare debet, a ipſi expediat. Sed ſi ſuper tali actu conſilium fuerit datum, ac cepto munere, qui â jure eſt prohibitus, aut in perniciam Reipul manifeſtè tendat, illud obligat. ut probat *Menoch. 2. de arbit jud. qq. cent. 4. caſ. 351.* Quare & Princeps ipſe expendat con ſilia data neceſſe eſt: aut certè tales conquirat amicos, qui eve tus conſiliorum & rerum, ex collatione ſimilium, quæ acciderun ſagaciter perquirere poſſint. Talium quoque Fidem ſuâ ben

* Curt. lib. 3. volentiâ conſervet, eoſque magnifaciat. * Fecit id Alexande qui Hephæſtionem omnium amicorum chariſſimum, imò frat loco habitum, ſecretorum ſuorum arbitrum, ſuo nomine à Sy gambe appellari paſſus eſt. hic quoque libertatem in Rege adm nendo, non alius Jus habebat. Inde ex præcedentibus, Emb matis hujus demonſtratio facilis. per Columnam enim cui lam extincta adhæret, Rempubl: intelligi volo, quæ amicis caret fi libus. Lampas enim noctu ſaltem, aut obſcuris in locis uſur tur. Idem uſus conſilij in gravibus & perplexis rebus. Vir aut eam accendens, Principem ſignat, qui neceſſitate quadam imp ſus, oleum, ut luceat, infundit. Id ego benevolentiam & mu ficentiam Principis interpretor, quâ tales amici maximè, eoru que fides aliquâ ex parte fovenda. Inſcriptio verò ſerò non fruſtra, docet: Amicos maturè conquirendos, quos licet ſerò pares, non tamen fruſtrà: cùm omnibus temporibus iiſdem egeamus.

AD NOB. ET EXCELLENTISS. VIRUM DN. LAURENTIUM FREITAG in Michelwicz & Sapraſchin, J. U. D. & Illuſt. Ducum Monſterberg. Conſiliarium.

EMBLEMA. XXI.

SECURA PERICLI.

NOſcere magnatum ſi quando arcana voceris:
Fac teneas linguæ lubrica frena tuæ.
Non ea divulges & vino tortus, & irâ:
Ne ſubeas pœnam lubricitate gravem.
Vulganda evulga, ſed cum ratione: tegasq;
Quæ tempus, ratio & cauſa, tegenda jubet.
Res quævis benè clauſa, manet SECURA PERICLI.
Lingua tacens, meriti præmia tuta capit.

QUantum bonum, LINGUA, homini à DEO ſit conc
ſum, nemo eſt mortalium, qui non agnoſcat. Hac ſ
quoniam mentis & rationis noſtræ ſenſa intima, alijs
plicamus; hac quicquid opus eſt, impetramus; hac nobis anim
hominum benevolos conciliamus; hac ſolâ mille homines, n
ſecus, ac cathenâ quadam, in noſtram ſententiam pertrahimus
quaſi captivos ducimus: hac tandem DEI gloria propagatur:
quicquid in univerſum commodis noſtris accedere cupim
ſolius linguæ beneficio conſequimur. Quâ ſi tempore opportu
ac prudenter uti ſciamus, nihil eſt ad laudem & gloriam con
quendam illâ ipsâ efficacius. Sed quantò majora nobis ex e
recto uſu accedunt commoda: tantò graviora quoque ejus pe
lantiam comitantur diſpendia; ſi eâ ad contumeliam aliorum u
mur, qui morbus turpiſſimus eſt: Neque ea ſolùm hominem
calamitatem & miſerias præcipitat: ſed publicam quoque tur
tranquillitatem, Urbem & Orbem diſſidijs, ſeditionibus & be
complet: omniaque ſurſum atque deorſum volvit. Unde ill
Græcum natum eſt proverbium: *γλῶσσα ποῖ πορεύῃ? πόλιν κα
σρέψουσα, καὶ πόλιν ἀνορθώσουσα. Lingua quo vadis? Urbem everſu
& urbem ſervatura.* Hanc itaque freniscohibere, tàm eſt ho
ſtum & decorum, quàm utile. Libertate enim ſuâ tunc maxi
utitur, cùm homo aut iratus, aut ebrius, alijsque affectibus vel
mentioribus laborat. * Unde Romanorum hunc fuiſſe mor
didicimus, ut ſilentij notam, S, uſurparent: quam Triclinijs, a
cis & foribus diætarum ſuperponerent, eò, quòd inter bibend
multa dici ſoleant, majore libertate ac licentiâ, quàm locis al
quæ tamen ita licenter exprompta, nefas eſt eliminare. Qu
ſi tantam prudentiam veteres in conviviorum celebratione ad
buerunt, in quibus tantùm jucunda, ratò aut nunquam ſeria t
ctabant; ne, quod ex libertate, ore excidiſſet verbum, alij fo
divulgarent: quantò id magis in Conſilijs, & Principum Cu
obſervandum eſt: ubi de rebus ſerijs, de totius Reipub: comm
do: de privatorum bonis, de Principis ſalute, de patriâ conſ
vandâ, alijsque graviſſimis rebus deliberationes inſtituunt

Obſigna ſermones ſilentio, ſilentium verò occaſione.

* Cl. Minos in prælect. Horat.

q

æ antequam ad effectum perveniant, neceſſe eſt ea vim omnem
ittere, ſi vel ante tempus, vel inconſultò divulgentur. Unde
Conſilium à ſilendo derivatur, quòd, quæ in conſultationem
riunt, ſilentio obduci, ac tegi debeant. Magiſtratum Roma-
m olim tantâ charitate patriæ flagraſſe * Val. Max. ſcribit: ut *lib. 2. c. 1.
ana conſilia P. C. multis ſeculis nemo Senator enunciaverit. &
ılò poſt ait: *Fidum erat & altum Reipub: pectus Curia, ſilentijq;
ubritate munitum, & vallatum undiq;: cujus limen intrantes,
ectâ privatâ charitate, publicam induebant. Itaq; non dicam
um, ſed neminem audiſſe crederes, quod tam multorum auribus
rat commiſſum.* Hoc itaque unum præ cœteris Conſiliario
umbit obſervandum: ut ſecreta Principis apud ſe fideliter re-
eat: ne gratiâ aut muneribus aliorum corruptus, quod perfidi:
: irâ aut odio, vel ſponte adductus, quod incontinentis
et, ea prodat, aut evulget. Quantò rectiùs ille, qui oris gra-
olentiam ſibi exprobranti reſpondit: *Multa ſecreta* (inquit)
re meo computruerunt. Et Romæ, Tacitæ ſilentij Deæ ſimu-
hrum, obligato atque obſignato ore, religiosè olim cultum
t. Sic Alexander Magnus, cùm arcanas quaſdam literas He-
æſtioni legiſſet, detractum anulum ori ejus admovit: innuens,
que in conſilium lecto, os à principe clauſum ſignatumque vi-
i. arduum enim eſt, meruiſſe Principis ſecretum! ubi ſi »
d cognoſcitur prodi, vel ab alio formidatur. Siracides. *Spinis* »
*es tuas circumſepito, & linguam malam audire nolito: & ori tuo
es, & auribus ſeras facito: argentum, aurumque tuum conflato,
de verbis tuis trutinam ſtateramque facias, & ori tuo portam atq;
uſtrum.* Taciturnitatem igitur, etſi aliter alij notàrint; Ego
nen ſerâ clausâ deſigno. Ut enim theſaurum noſtrum, & quæ
alis aliorum expoſita nolumus, imò benè ſervata cupimus, ſeris
cludere & communire ſolemus, ut ſecura, per has ſciamus.
que clavis ea ſuſpecta eſt ſemper, quæ multas ſeras aperit: Sic
ana conſilia Principum, in quibus ſœpè totius Reipub: ſalus
ſcondita latet, ſilentio perpetuo ſalva eſſe oportet: ne linguæ

petulantia & lubricitas, quam adulterinæ clavi ſimilem eſſe intelligo, eadem aperiat, & in publicum divulget.

Muretus in effigiem Tantali:

Si quando admittant ſua te ad ſecreta Potentes,
Quisquis es exemplo, diſce tacere, meo: * Val. Max. lib. 2. cap. 2.

Taciturnitas optimum atque tutiſſimum eſt rerum omnium administrandarum vinculum. Plaut.

Benè conſultum ſurripitur ſæpiſſimè.
Quippe ſi reſcivere inimici conſilium tuum, tibi
Tuopte conſilio occludunt lingvam, & conſtringunt manus,
Atq; eadem quæ voluiſti illis facere, faciunt tibi.

Ovid.

Eximia eſt virtus præſtare ſilentia rebus:
Et contra gravis eſt culpa, tacenda loqui.

EMBL

EMBLEMA. XXII.

TUTISSIMA MERCES.

EN reliquos ſecum trahit anulus ordine tractus
Longo, principium & finis, habetur idem.
Cùm Princeps pius eſt, illum agmina longa ſequuntur
Virtutum, nexu conſociata pari.
Moribus inde ejus ſe privus quilibet aptat:
Exemplumq́; ſui Principis eſſe ſtudet.
Adde quòd hîc Ducibus Pietas TUTISSIMA *M*ERCES;
Quam tandem cœlis poſthuma vita manet.

Ioan. à ſeſ. Mar. in Inſtruct. Principum lib. I. c. 2.

INdomitum mortalium genus eſt, ex quo divinæ legis jugum excuſſit. Fit autem natura hominis efferatior, dum aſſveſcit imperio. A quo enim coërcebitur? Quapropter ſaluberrimum conſilium ſit Principibus, quibus terra paret, caput in cœlum tollant, & caſtum divinæ majeſtatis timorem ediſcant, &c: Mandatum enim & Vox DEI jubet: ſalus animæ propria flagitat: gratitudo poſtulat. Nam, cùm ipſum benignitas divina, hominem rationalem, non animal aliud eſſe voluerit: Dominum non ſervum, multarumque gentium Regem, ac ſuum Vicarium conſtituerit: ſupraq; conditionem humanam ad tantum honoris faſtigium evexerit: meritò illum ſolum, ut Creatorem adorare: ut Dominum ſuperiorem pio cultu venerari: ut Protectorem, urgente neceſſitate, colere: ad eum verâ animi fiduciâ, tanquam unicum & tutiſſimum præſidium confugere debet. Videmus ipſos Principes, ſi quem honoribus aut opibus cumulaverunt; cùm aut. neglegentiorem animadvertunt, iniquo id ferre animo: videmus privatum quemque viliſſimum, ſi accepti beneficij immemorem quempiam agnoſcat, ægerrimè id ferre: Quid de DEO cogitandum eſt, qui ab omnibus hominibus gratitudinem piam, ſuique cultum efflagitat? maximè à Principibus, cujus illi vicem in terris agunt! Quamobrem Princeps bonus Pietatem ante omnia colet, à quâ ipſius, & Reipubl: felicitas dependet. Hanc enim ſi conſilijs & actionibus ſuis, tanquam fundamentum immobile ſubſtruxerit, felici ſemper lætabitur eventu. quoniam *ex pietate, & invocatione divini numinis bonum initium, melius medium, & optimus finis ſequi ſolet. gloß. ad Proœm. Inſt.* & ut Imp. Juſtin.* ait: *Benè univerſa geruntur & competenter, ſi rei principium fiat decens & amabile DEO &c.* amabile autem id eſt, quicquid ex pio corde proficiſcitur, & in nomine DEI incipitur. *c. non obſervetis. 26. quæſt. 7.* Quippe, quòd * Pietas neglecta, aut prolapſa, traxit ſemper ſecum Rempublicam. rectè Horat.

* Auth. maxima. C. quomodo oporteat Epiſcopos.

* Lips. in not. polit. lib. I. c. 3.

Di multa neglecti dederunt
Heſperiæ mala luctuoſæ. & * Lactant. *Ideò mala omnia rebus humanis cottidie ingraveſcunt; quia Deus mundi hujus effector*

* lib. 5. Inſtit. c. 8.

ſtor & gubernator derelictus eſt. Solent Reges & Principes, Coronas ſuas regias, gemmis & lapidibus precioſis exornare, easque nſigni præ cœteris condecorare lapillo; magnique ejus precium acere. Solent aureas cathenas, monilia, & id genus ornamentorum de collo, pectore, fronte, auribus & manibus ſuſpendere: quæ tantùm corporis ſunt ornamenta externa: vulgique oculos alia, ut plurimùm, perſtringunt, ut non rarò propterea apud homines magnifiant: Quantò magis animum pietate excolere; nentemq; pijs ac ſinceris erga DEUM affectibus exornare decet: it non tantùm internè, quod maximum eſt, ac eſſe debet, DEO laceant; ſed externè quoque coram hominibus, verâ pietate rnati eluceant. Quandoquidem *Pietas* precioſiſſima illa eſt gemna, quæ coram DEI conſpectu, ſi pura eſt, fulget: * *habetq; proniſſionem hujus & futuræ vitæ*: quæ homines, gratos DEO amicos; ıbditis acceptos & venerandos; vicinis populis amabiles reddit. ;umq; ita in Repub: fieri videamus; ut, *1. Tim. 4. 8.

Mobile mutetur ſemper cum Principe vulgus,

on tantùm in moribus: ſed etiam in Religione: & quòd ſubditi mni tempore imitentur opiniones & facta Dominorum, ſive bo- a, ſive mala: in id potiſſimùm Princeps incumbat, huc omnes ıas cogitationes inprimis dirigat, ut pietate animum exornet, ıltuque tam interno, quàm externo DEUM veneretur: illam, ıantum fieri poteſt ſolam colat, foveat, conſervet: ſic facilè ſubtos quoq; ſuos ad pietatem, & optimos mores in ſuo Principatu ducet: ſibiq; obſequentiores reddet. " Habet enim magnam vim " ra Pietas, ad refrænandos animi & corporis pravos affectus, ani- " osq; hominum inter ſe vinculo ſacro conjugandos. Ut taceam c * Numam Pompilium, qui Roman. pop. ſacris obligaverat: *Val. Max. lib. 1. c. 2. bi verò venerationem apud eundem acquiſiverat, ex ficto deæ geriæ nocturno congreſſu: Ut prætereaam Scipionem Africanım, qui non antè ad negocia publica, vel privata ibat; quàm in llâ Jovis Capitolini moratus eſſet: ut Minoem Cretenſium rem, ut Lycurgum: alioſq; gentiles. ut * Theodoſium Imp. non mmemorem, quem aulam ſuam, veluti Scholam, in quâ ad pie- *Hippol. à Collib. in principe lib. 1. c. 6. ex Neceph. lib. 14. c. 3.

tatem

tatem ſe, ſuosq; exercuit, inſtituiſſe, temporaque diſtribuiſſe le-
ctionum, pſalmorum, jejuniorum, imò & vigiliarum. Carolus
IV, qua pietate erga DEUM fuerit, tot templa ab eo erecta ſatis te-
ſtantur: Ut de alijs Chriſtianiſſimis Imperatoribus & Principi-
bus non dicam: ex tuâ ſaltem unum, CÆSAR inviɛtiſſime, augu-
ſtiſſimâ familiâ, præter reliquos, qui omnes omnium virtutum
laudibus inſignes fuerunt & ſunt: CAROLUM V commemora-
bo; qui cùm in puerili ætate pietatis & aliarum virtutum præcept
imbibiſſet; ac eandem per omne vitæ ſuæ tempus diligenter colui
ſet: rerum tandem humanarum & fluxarum ſatur, fratri ſuo Fer-
dinando, divæ memoriæ, Imperij priùs tradito onere & honore
monaſterium Iuſti ingreſſus, reliquum vitæ tempus aſſiduis prec-
bus, & pietatis operibus contrivit. qui (quod maximum in tant
Monarchâ, cùm ſummæ opes, & ſumma religio raro ſocientur
Cæſarum omnium primus, ob religioſæ vitæ inſtitutum, ult
ipſum ſe Imperio abdicavit. Emblematis autem ſenſus per ſe f
cilis. Nam veluti catena ex auro, vel alio quopiam metallo co
flata, ita circulis inter ſe cohæret, ut finis & principium ubiq; ſ
utq; ex anulo uno tota dependet: ſic ex Pietate Virtutes omn
proficiſcuntur. cum quo facit * Lactant. *Tolle hoc vinculum re-
gionis, & vita hominum ſtultitiâ, ſcelere, immanitate complebit*
* Et Auguſtin. *Paxillus, niſi benè fixus firmiter alicui fortiori a
hæreat, omne quod in eo pendet, citò dilabitur, & ipſe ſolutus à ri
re ſuæ firmitatis, cum oneribus ad terram dilabitur. Sic & Prince
niſi ſuo conditori pertinaciter adhæſerit, & ipſe, & omnis, qui ei c
ſentit, citò deperit.* 1. Tim. 6. 6. *Quæſtus eſt magnus Pietas, c
animo ſuâ ſorte contento.* * Agapet. *Ut ad illuſtrem hominum m
moriam inclareſcat, Pietatis in regni adminiſtratione, curam in
mis habeat.* * Lipſius. *Nulla res magis animos ac mores compo
quàm Religio: & illa, ubi in pectus demiſſa, Virtutum agmen ſeq
tur.* Plutarch. in Nicia. *Subditi vehementer ad Religionem e
tantur, cùm Magiſtratuum ſuorum pietatem vident: quia m
exemplis, quàm legibus reguntur, & vita principis, ipſis cenſura*
Seneca * ait: *Pietate acquiri veram felicitatem, & ſucceſſum
rum proſperum.*

VVarſev. Turcica 3.

* De ira Dei c. 8. t. 8.

* De abuſionum gradib⁹.

* Aphoriſ. 15.

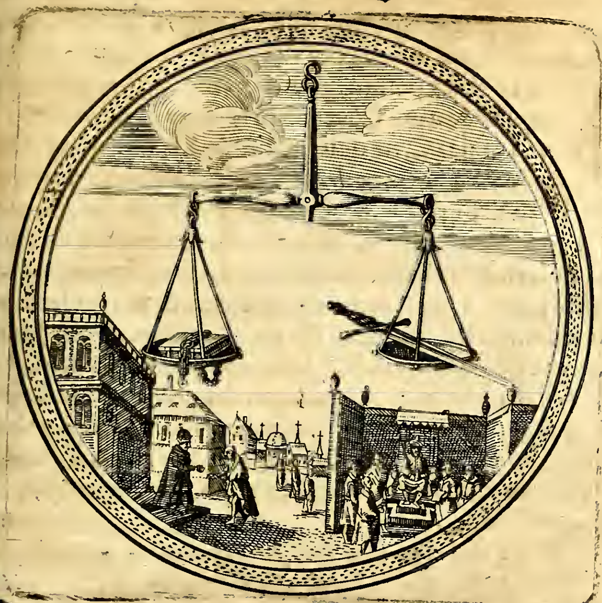
* In monitis ad politica c. I.

* Ep. 74.

EMBLE

EMBLEMA XXIII.

DURANT ÆQUA.

QUisquis Juſtitiæ cultor vult æquus haberi:
Neve aliquâ Legis parte vacillet opus.
[S]ontibus imponat condignas crimine pœnas:
Et factis tribuat præmia juſta bonis.
[N]on honor aut precium, non vis, non ulla poteſtas,
Juſtitiæ infringat jura ſevera ſacra.
Æquali penduntur ubi ſic omnia lance;
Juſtitiæ & Legi tunc ſuus adſtat honos.

IUſtitiam & Judicium exercere, eſt proprium Regum mu
nus: quod ut faciant, ſunt à DEO inſtituti, tùm à populo elect
Hoc cùm ſincerè exequuntur, à DEO benedictione cumula
tur, & à ſuis ſubditis amantur: ſi ſecus, odium ſubditorum in ſ
Deiq; iram derivant. Nam cùm vita noſtra ſine rebus, res aute
ſine perſonis eſſe non poſſint: de utroq; ſæpè lites oriuntur, un
ad Judicem provocatio. Cùm autem *nemo in propriâ cauſâ Ju
dex eſſe debet*, l. unica C. ne quis in ſuâ causâ judic. *nec eſt ſingu
concedendum, quod per magiſtratum publicè poſſit fieri.* l. non e
ff. de R. J. Judice igitur opus eſt, qui juſtè ex ll. præſcripto, non
propriâ conſcientiâ, favore, irâ, aut odio ſententiam dicat: q
neq; connivendo ſceleribus amicos: neq; ſeveriùs puniendo, in
micos ſibi paret. Quæ quidem res judicium, & juris ac legum p
ritiam, maximè requirit. Ideò DEUS ipſe monet omnes Judice
*2. Paralip. 19. *Judicate rectè filij hominum.* & * Joſaphat inquit ad Judices: *Vid
te quid faciatis, non enim hominis exercetis judicium, ſed Domin
& quodcunq; judicaveritis, in vos redundabit. Sit timor domi
vobiſcum, & cum diligentiâ cuncta facite. Non eſt enim apud D
minum Deum noſtrum iniquitatis, nec perſonarum acceptio, n
cupido munerum.*

Hacq; unâ reges olim ſunt fine creati,
Dicere jus populis, injuſtaq; tollere facta.

Princeps igitur ſit Juſtitiæ amantiſſimus, quâ ſolâ proximè a
DEUM accedit; eamque rectè ubiq; & ſemper exerceat, ſi veri
DEI vicarius in terris, ac juſtus Princeps audire, populiq; amore
„ promereri cupit. *Juſtitia* enim *& Beneficentia Principis, fide
atq; benevolentiam parit multitudinis: benevolentia fidesq; char*
Reuſn. in Symb. Impp. *tatem, Charitas ſecuritatem, Securitas diuturnitatem Imperij, qu*
„ *rum rerum omnium Comes, Immortalis gloria.* Contra verò, *Inju*
„ *ſtitia & ſævitia gignit metum; Metus Odium; Odium inſidias, in*
„ *ſidiæ interitum, quas res perpetua comitatur Infamia.* Cumq; Ju
„ ſtitiam adminiſtrare, ſit pars potiſſima principalis officij: Ipſe ju
dicijs adſit; Jus dicat ipſe, partes benignè & patienter audiat, ſen
tentias ferat: vel ſi propter molem Negociorum, juridicund

ipſ

ſe non ſufficiat: deligat Judices, & conſtituat viros pios, & in-
ulpatæ vitæ. Inprimis verò, * *Juridicundo ſunt præficiendi, qui* * Dan. in Aphor. Polit.
lidi ſunt, ac ſolertes ingenio, ad hominum technas deprehendendas:
axime, *qui ſunt conſulti Juris.* * *Ii* verò *plebem optimè regunt,* * Liv. lib. 10. Dec. 1.
ui pollent eloquentiâ prudentiâq;. Cùm autem in quavis Repub:
ènè moratâ, ſunt illa duo judicia forenſia, Civilia ſcilicet, & Cri-
inalia conſtituenda; in quibus ex Æquo & Bono, ſecundum ll.
men, obſervato legitimo cognitionis ordine, eoque præſcripto,
privator. controverſijs judicetur: tales conſtituat Judices Prin-
ps, qui memores ſui officij & fidei, quã Principi ſuo, ſive Magi-
atui jurant: Deoq;, ſupremo Judici poſſint conſcientiæ morſus
itare: judiciorũ rationẽ reddere. Nam, quemadmodũ juſtos Judi-
s DEUS adjuvat & defendit: ita injuſtos ſeverè punit. Karolus
agnus ſemel in hebdomadâ ad cauſas audiendas ſedit, ut ejus
onſtitutio teſtatur: fecerunt id omni ævo Imperatores & Re-
s. * Draculam Tranſalpinæ Valachiæ Ducem, tantæ ſeverita- * Bonfin.
& juſtitiæ fuiſſe ſcribitur: ut Turcarũ legatis in præveneratione,
ea Phrygea ex patriæ inſtituto deponere recuſantib⁹, confirmã-
moris gratiâ, tres capiti clavos affixiſſet, ne ampliùs amoveri poſ-
nt: innumeros Turcas palis præfixiſſe, & inter eos lautè cum
nicis diſcubuiſſe: Turcis ſœpè captivis cute pedes exuiſſe, con-
ſoque ſale perfricuiſſe: mox ſalſis plantis capras lingentes ad-
buiſſe, quæ linguæ aſperitate cruciatum augerent. In Barbarâ
men regione tantam juſtitiam exercuiſſe: ut in mediâ quisque
vâ tutiſſimus eſſe poſſet. * Trajanus meritò laudatur, qui præ-
cto prætorio mandavit, porrecto nudo gladio, Juſtitiæ ſigno, * Plin. in Panegyr. Traian.
ccipe (inquit) *gladium; quẽ pro me, ſi rectè imperavero: ſin minùs,*
ntra me diſtringe. Sic optimus & laudatiſſimus Cæſar FERDI-
ANDUS, a. m. nihil in ore ſœpiùs habuiſſe fertur; quàm Juſti- Reuſn. in Symb. Imp. Ferdinandi.
m: unde Symboli loco uſus eſt hoc dicto: FIAT JUSTITIA,
UT PEREAT MUNDUS. Sentiens nimirum, Juſtitiâ ſolâ
tam humanam conſervari, quæ gloriæ & famæ omnium Re-
m ac Principum, quibus Reſpublica commiſſa, fundamentum
firmiſſum; cujus tanta vis, ut ſine eâ, nec hominum univer-

ſum genus ſtare, nec rerum natura, nec ipſe mundus poteſt. Ha
conſideratione Emblema quidem uſitatum, huic operi inſe
rere volui. Libra enim æquitatem, Liber leges, gladius verò ex
cutionem ll. denotat. Ita olim divinarum ll. volumen cum gl
dio, regi deſignato, apud Ebræos tradi ſolitum, legitur: ut mem
nerit; verum DEI cultum & Juſtitiæ, ad ſuam curam & prop
gnationem inprimis pertinere. Huc pertinet Salom. in prover
Abominabilis regi eſt impietas; nam Juſtitia ſtabilitur thronus. I
*Ep. 108. ibid. *Juſtitia exaltat gentem, at populum perdit injuſtitia.* * S
neca. *Æquum jus eſt, non quo omnes uſi ſunt, ſed quod omnib*
latum eſt. Idem. *Juſtum eſſe gratis oportet, & ſe in hanc pul-*
cherrimam virtutem ultrò impendere: nullum
juſtæ rei præmium majus eſt, quàm
juſtum eſſe.

EMBLEM

EMBLEMA XXIV.

CAVET FUTURIS.

QUalis Rex, talis Grex fertur. Lex ſed utrumq;
Si malè conveniant, ſub ſua jura vocat.
ex equidem Leges ſancit: non eſt tamen exlex.
Spontè probus Rex, quod Lex jubet, omne facit.
ex ipſa eſt Princeps: eſt Princeps legis & inſtar.
Sunt ambo juris Regula juſta boni.
ex ſed ubi leges propriâ ratione refigit:
Publica res certum tendit ad interitum.

IN omni Republicâ laudabili, Legum maxima debet eſſe obſervatio: quòd hæ ſint Anima & vinculum Reipub:, quo membra ejuſdem, & ſtatus optimus ac feliciſſimus conſtringitur, cohæret & conſervatur. Hæ ſunt medicina quædam, hæ pharmacum præſentiſſimum contra malos mores, ex quibus etiam enatæ ſunt. Nam, ut peſſimi morbi optimis remedijs inveniendis cauſa fuêre: Ita & Leges latæ, neceſſitate ſic exigente, ex malorum
*15.lib.Anal. morum exundantiâ ſunt exortæ. * Tacitus inquit. *Uſu probatum eſt, leges egregias & exempla honeſta apud bonos, ex delictis aliorum gigni.* Hinc CAROL. CALVUS, Symboli loco uſurpavit: JUSTITIAM INIUSTITIA PARIT. Legum verò neceſſitatē in Rebuſpub: vel hæc ratio monſtrat: quòd improborum audacia longe lateq; fines ſuos dilataret & extenderet, ac quidem in infinitum: niſi freno legum inhiberetur. Meliùs enim ſemper legum pondere preſſa curatur audacia: & dum metus talibus imponitur, peccandi licentia non præbetur. *Sunt* itaq; *leges cuſto. juſtitiæ, virtutum altrices, diſciplinæ conſervatrices, vitæ præſi. dium, infirmorum auxilia, potentiorum frena, quibus eorum audacia & libidines, ad gyrum rectæ rationis flectuntur.* Princeps igitur Bonus, leges Reipub: ſuæ feret ſalutares: eaſque ſemel lata non facilè immutabit, aut abrogabit, aut quoq; abrogatas in uſum revocabit; niſi aut ſummâ urgente neceſſitate: aut Reipub: utilitate aliquâ ſic exigente: neq; multas conſtituet. Illud enim judicij non recti, imò inconſtantis: hoc Tyranni eſſet; populum l pondere, & jugo ſervili opprimere volentis. Leges enim, cùm ſin fundamenta Reipub:, ſi quis ex ijs fundamentis mutare quidpiam volet, verendũ, ne ei idem contingat, quod ſubſtructiones & fun menta altiſſimarum ædium, mutanti; is niſi cautiſſimè agat, cert totius ædificij ruina ſubſequetur. Et quanquam à multis hinc ſe culis virorum doctorum, DE ABSOLUTA PRINCIPUM PO TESTATE, variæ fuerint ſententiæ, tàm in Scholis, quàm for agitatæ: neque inſcius ſim, *de ſummi Principis judicio diſputar ſacrilegij inſtar eſſe*, l. 3. C. de crim. ſacrileg. *cùm ex plenitudine p teſtatis ſuæ, tùm conſuetudinem, tùm legem abrogare, Heigius par*

l. quæ

.*quæſt. jur. n. 95.* Et *leges condere poſſit,* l. ult. in fin. C. de ll. & uicquid ei placeat, legis vigorem habere l. 1. ff. *de conſt. princ.* Sal- o tamen judicio, & communi Dd. opinione dixerim, eum ll. on eſſe ſolutum, etiam quas ipſe Reipub: utilitatis cauſsâ ferat el tulit. De ll. divinis, Naturæ, & Gentium non dico, cùm extra ontroverſiam, ſaniorum ICtor. calculo approbetur: eum ijſdem eneri. Non dico de Juſtitiæ & Honeſtatis ll. quibus & ille ſolu- is non eſt; cum ratio ipſa dictet, eum, qui juſtè imperare, & ju- itiam adminiſtrare debeat & teneatur, injuſtè omninò agere on debere. Qui honeſta præcipit & præſcribit, ei inhoneſta cere non convenire: *Vanæ* enim *& eluſoriæ eſſent leges, niſi, qui s tulit, haſce exemplo & vitâ ſuâ firmaret & defenderet.* Sed quo- ã *Princeps* ipſe ſit *animata lex. Leges* autẽ *indifferenter aut ad pœ- ; ut ad Obedientiã obligent* l. divus 7. D. de jur. patr. ſequetur eum uoque ijſdem ſubijci, quas alijs tulit. *Eum* enim *qui leges condit, ri majeſtate legibus obtemperare convenit.* l. *Papinianus* 8. §. *ſi Im- rator* 2. de *inoff. teſtam.* Abſoluta enim eorum poteſtas, non eſt " numeris omnibus abſoluta: Cùm illa tantùm in DEUM, qui " ex ipſe eſt ſummus & primus ordine, nec ſuperiorem recogno- " ; cadat: terreſtres verò Reges Inſtitutione, & ſic poſteriores. eterùm, cùm ll. ſint quædam ſponſio inter Principem & ſubdi- : Sponſiones autem & conventiones vanæ ſunt, quæ in vo- tatem committuntur alterius partis, cùm ſit natura obligatio- m, ut invitos adſtringant. Sequetur igitur, eum quoque legi- teneri, quas populo tulit. Quod ſi non cogatur vi: cogetur nen à pudore: cùm *juſtitia ſola non ſit, ſed & pudor, qui homines it, & in officio continet.* Unde Salyc: ait. Quòd *honor non eſt,* " *pudor, legibus alligari.* Et *revera, majus Imperio eſt, ſubmittere rincipatum* l. *digna vox.* C. de ll. Item. *decet tantam Majeſta- eas ſervare leges, quibus ipſe ſolutus eſſe videtur,* l. *ex imperfecto D. de legat.* 3. Et Impp. Severus & Antoninus: *Licet,* inquiunt, *bus ſoluti ſimus: attamen ll. vivimus.* §. *fin. Inſtit. quib. mod. m. infirment.* Claudianus eleganter.

Ale. & Duar. de V.O. Alber. Gentil. de Vi Civ. in regem ſemper iniuſtâ.

In commune jubes ſi quid, cenſeſve tenendum,

Primus

Primus juſſa ſubi: tunc obſervatior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cùm viderit ipſum
Auctorem parére ſibi &c. Non nego tame

Vide Corras: Miſcell. lib. 2. c. 25. Pruckman de regal. Speckhan quæſt. Iur. Cent. 1. quæſt. 27. Bronchorſt. ἐναντ: cent. 1. aſſert. I. Alber. Gent. de poteſt Regia abſoluta, & alios.

*4. de benef. 12.

Principem ll. quibuſdam ſolutum eſſe: ne tantæ Majeſtatis ſplen dor, qui in ipſo refulget, Vulgi juri communis, promiſcuusq; ſi Ad ſummam. *In quâ Repub:* ex Platonis ſententiâ, *non lex Pri cipi & Magiſtratui, ſed legi Princeps ac Magiſtratus præeſt: ei i teritus eſt paratus. Salus verò illi, ubi lex ſervientibus Magiſtr tibus dominatur.* Emblema autem noſtrum leviori explicatio indiget, quandoquidẽ faſces Imperium, & qui huic præeſt, ex ſup rioris emblematis explicatione denotent. eadem ratio & de libi cum quo & *Seneca facit. *Legem ſcimus juſti injuſtiq; regula eſſe.* Idem. *Rectum eſt ſui & obliqui index.* Lex autem recta qu dam linea eſt, curvum ipſum diſcernens. Leo Imp: in proœ Novell. *Lex eſt quaſi murus magiſtratibus, adverſus vulgi imp tunitatem, vitæ noſtræ cuſtos & medicus: dum mala ne oriant impedit: corrigit & evellit, quæ irrepſerunt.* Idem conſtit. 19. *oculus Reipub: Ideoq; ut res maximè neceſſaria animali oculus non titubans: Ita & Reip. legum æquus & rectus ſtatus:* alibi Lex, *Regina omnium divinarum & humanarum rerum, regula juſtorum & injuſtorum appellatur.*

EMBLE

EMBLEMA XXV.

USUS BEAT.

Eu malè Campanæ ſonus exauditur, ubi ipſa
Fiſſuram medio corpore rupta gerit.
ic proprium amittit Lex ſacroſancta vigorem,
Ejus cùm juſtum VIS *labefactat opus.*
ec juvat innumeras ſubjectis condere leges,
Si nemo qui illas ſponte ſequatur, erit.
*on vox, ſed Ratio: non legis juſſa, ſed U*SUS,
Juſtitiæ populos cultus in orbe BEAT.

LEges inventum ac munus eſſe DEI, decretum prudent hominum, patet ex l. 2. ff. de LL. quæ meritò autoritate r niri, & ab hominibus ſanctè coli & obſervari, imò ter eſſe debent, propter authorem, & quam humano generi co runt utilitatem. Olim, ut humanis mentibus leges firmiùs i gerentur; & plùs dignitatis ac venerationis haberent, Rege Legum latores eas à Dijs ſibi traditas finxerunt: *Sic Numa Æ riam Deam autorem religionis & ll. finxit. Sic *Minos Cretenſ Rex, nono quoq; anno in quoddam prœaltum & vetuſtâ Relig conſecratum ſpecus, ſecedere ſolebat: & in eo moratus, tanqua Jove, quo ſe ortum ferebat, traditas ſibi leges prœrogabat.* Sic curgus legum à ſe Lacædemoniorum Civitati latarum, Ap nem autorem eſſe, ijs perſvaſit. Atque ut à profanis ad ſa leges veniam. *Moſes duas tabulas legis divinæ, in monte S à DEO OPT. MAX. ſibi traditas, populo Iſraëlitico teſta Utque populo terrorem, ac ſui venerationem adderet, inque rum animis excitaret; viſus eſt Cornua duo in facie habere; tamen non cornua, ſed potiùs radios lucentes fuiſſe, cum docti bus crediderim: quanquam & Cornu, excellentiæ & authori ſignum eſſe, ex ſacris apparet 2. Reg. 22. Pſal. 112. Imò pro ipſo in ſacris literis id inveniri tradit, *Henr. Salmuth, ex Pi lib. 41. Hieroglyph. Cumque ex his conſtet, legibus me humanas conſtringi, & à maleficijs ad honeſtatis & obedier officia revocari: Principi bono, cui ll. & diſciplinæ Politic DEO & populo, demandata eſt cura, maximè incumbit; ut p bilitatis, facilitatis, ac æquitatis rationem habeat in ijs feren Ea enim, *quæ impoſſibilia ſunt, lege præcipi nec poſſunt, nec deb ad eaq; nemo obligatur* l. impoſſibilium ff. de R.I. Proinde *P tarch. inquit. *Ea quæ jubentur, oportet fieri poſſe facilè.* Æqu tem voluit Paul. l. *in omnibus* 90. ff. de R.I. Et quia parum leges ferre; niſi ipſe, qui eas tulit, eaſdem defendat, & obſer atque, ut executioni mandentur, ſeriam curam habeat: Princ

quoc

*Val. Max. lib. 1. c. 3.

*Exod. 31. verſ. 18. Deut. 5. verſ. 22.

*In not. ad Pancirol. de Fibulâ.

*In vitâ Solonis.

que boni erit, ut non tantùm ſubditos in officio, ſecundum
s à ſe latas contineat: ſed ſibi, eas non violandi, legem ponat.
i enim vix poteſt, ut alios ad ea exequenda aut obſervanda
mus, quæ ſancimus; quæ nos ipſimet ſervare nolumus, aut
ita infringimus. Neque Reipub: felicitas conſiſtit in eo, ut
eat multas & bonas leges: ſed ut habeat Principem bonum.
rſum enim lex juſta, ſi Princeps executor ejuſdem ſit injuſtus?
uſt. Cæſar legem de adulterijs tulerat, quomodo criminis rei
ſari ac puniri debebant: cumque Juvenis quidam, qui cum
ejus Juliâ commercium habuiſſet, ad pœnam ab eo raperetur,
e hic exclamaret: Cæſar legem tuliſti, eam ſervare te oportet,
poſtea facti adeò pœnituiſſe, ut eâ die cœnam ſumere re-
ret! Et quanquam dolore & delicti gravitate commovere-
ad legem infringendam, ac ſtupratorem puniendum; maluit
en abſtinere, quàm ll. violator audire. Simile de Zaleuco
renſium legumlatore legitur. Emblema autem hoc ad ll.
imè pertinet: quas ſub Campanæ ſpecie intelligo, cujus uſus
imis publicus eſt. Nam, ut * Pancirollus ait, *actiones publicas* * lib. rer. re-
mat. Ac quemadmodum homines in urbibus & pagis ad pert. tit. 9.
panæ ſonitum convenire ſolent: & quid impulſa notet,
nt. Quæ ſi rumpatur, ejus uſus parvus aut nullus omninò
. Sic etiam ll. niſi integrè & ſanctè obſerventur, nullius mo-
ti erunt. hinc eâ mente Imp. Maximilianum dixiſſe ſcribunt:
Campana ſine piſtillo; ſic lex ſine executione nihil valet. Utque
Campanæ ſurdæ ſunt & ſtupidæ, niſi ad ſonitum edendum
veantur: Ita & ll. nihil valent, niſi executione condecoren-
. Eundem in ſenſum ferè elegans Epigramma extat.

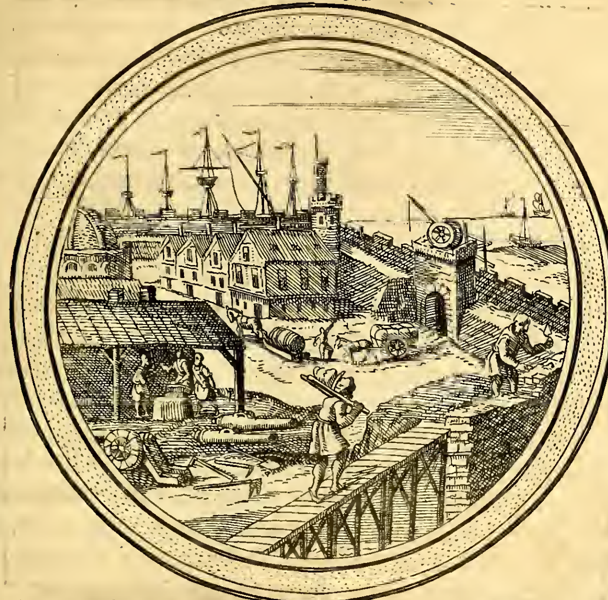
Æra gravi cunctos veluti Campana ſonore,
Ipſa licet penitus ſint ſibi ſurda, cient:
Sic tu recta docens alios perverſa ſequute,
Quiq; alijs ſapiens, non ſapis ipſe tibi.

Et quemadmodum res quævis in uſu maximè conſiſtit: Sic & authoritatem tùm demum acquirunt, cùm ad uſum rectum vocantur. Ariſt. pol. 3. cap. 3. *Legum uſus non in eo conſiſtit, benè illæ in Codice Reipub. ſcriptæ aſſerventur muribus ettineis; ſed ut his poſitis, homines pareant: & meliùs eſt, non eſſe prorſus leges, quam ll. non obtemperare.*

EMBLEM

EMBLEMA XXVI.

SECLA REPENDENT.

Urbis victuræ Princeps exordia primæ
Hæc ſibi præcipuè conſtituenda putet.
Quærat certa hominum quæ commoda poſtulet uſus:
Queisq; diù prorſus vita carere nequit.
Hinc ea procuret, quæ talia jure ſequentur.
Et queis commodiùs vivere quisq; poteſt.
Deniq; firmatam certis ut legibus armet,
Sic ſtructâ perpes mole vigebit Opus.

IN rerum Naturâ, ſive Univerſitate hac, nihil eſt, quod principium non habuerit, habeatve, incrementa, & finem: quodq; perfectum eſſet qualitate ſuâ, aut perpetuum. Utq; omnia à primâ illâ cauſsâ & ſupremâ, primoq; motore DEO OPT. MAX. dependent: ita ejus voluntate, & abſoluto arbitrio reguntur, diriguntur, ſtantq; caduntq;. Sunt tamen quædam, quæ humanâ induſtriâ effinguntur, diligentiâ conſervantur, & prudentiâ gubernantur: quæ tantùm abeſt, ut ſtabiliantur ſolidè, aut durabilia reddantur, ut etiam DEO ſic diſponente corruant, aut immutentur. Id quod in Imperijs, & Rebuſpublicis luce meridianâ clariùs apparet. Primam Monarchiam Nimrodus conſtituit (ab eoq; reliquarum initia facta) videtur Chaldeorum & Aſſyriorum Tyrannide, quæ poſtea ad Perſas, à Perſis ad Macedones fuit translata. Uſq; adeò verum eſſe ex hiſtorijs apparet. Fatales eſſe Periodos Imperiorū. quæ quidé, etſi certo quodam temporis ſpacio includantur, ut ex multis Rebuſpub: mutatis, everſis, converſis facilè colligitur: periodos tamen iſtas non peræquè ubique durare certum eſt. Licet autem humanâ induſtriâ, & Prudentiâ, optimiſque Conſilijs ſtabilianrur Reſpublicæ & conſerventur: attamen, quin eas DEus propter peccata imperantium, aut ſubditorum, pro ſuâ liberrimâ voluntate deſtruat, & uti ei placet, cum ijs diſponat: nemo negaverit. Et veluti quis ædificium egregium exſtructurus, tantò majorem diligentiam & Prudentiam adhibet, ut omnia ex arte diſponat, diſpoſita firmet: & ſervatâ proportione totius ædificij, res quoque in eo minores, non tantùm ad uſum, ſed & ſplendorem collocet; quantò ædificium ipſum ſplendidius, laudabilius & durabilius exiſtere cupit: Ita quoque, meo judicio, Principi, qui novam Urbem & Rempub: conſtituere, ſtatumque
„ ejus tùm florentem, tùm diuturnum conſervare ſatagit, in id in-
„ cumbendum eſt maximè; ut ea primùm parentur, ſine quibus
„ nullo modo vivi poſſit. Deinde quærantur ea, quibus commodius
„ vivitur. Tandem ea conſtituantur, quibus tranquillè & pacatè
„ quiſque vivat. Illa ſunt obiter ut recenſeam. Victus, Habita-

tio, Arma

tio, Arma & Judicia: hæc ſunt naſcentis Reipub: ſummè neceſſaria primordia. Sunt alia, quæ concauſæ appellari poſſunt Rerumpub: conſtituendarum. Plato quidem in univerſum Novem genera ponit rerum, primigeniæ illi civili hominum ſocietati ſubſervientia, videlicet *Inſtrumenta, vaſa, vehicula, munimenta, oblectamenta, nutrimenta, Artem monetariam, ſervitia publica, & ſacerdotes.* Hæ partim Neceſſitati, partim Civitatis ornamento ſerviunt. *Ariſtoteles verò ad ſex genera rerum Reipub: neceſſariarum totum reſtringit. videlicet ad *Victum*, qui ſufficiat civitati: *Artificia*, quæ veſtimenta civibus & peregrinis parent: *Inſtrumenta*, quibus Reſpub: utatur domi. *Arma*, quibus ſe contra hoſtium vim foris defendere, domi verò ſeditioſos coërcere poſſit. *Cura divini numinis*, ut Cives in pietate exerceantur. *Judicia publica*; ut lites civium componantur. Quæ verò ſint ornamento Reipub: plurima alibi recenſentur, nec hoc loco omnia perſcribere placet. Id tantùm addo. Rempublicam florentem conſervat generaliter, *Verus DEI cultus. Concordia privata, ſive pax domeſtica. Pax publica, & quam cum exteris colit Princeps. Principis Prudentia & Clementia. Eius boni Conſiliarij. Fides publica ſervata. Vectigalia. Fœdera & pacta conventa cum vicinis & extraneis populis, Gens genti oppoſita, &c: Sunt & ſpecialia, quæ Rempub: conſervant, de quibus ſcriptores politici conſulantur. Ac quoniam Reſpublica Principum ſit Objectum, in quo actiones ſuas & Prudentiam exercent: tantò populo acceptiores erunt, & à poſteritate laude dignâ celebrabuntur, quantò in conſtituendâ Republ: majorem curam; in conſtitutâ, diligentiam; in gubernandâ, & pacis ac belli tempore conſervandâ Prudentiam adhibuerunt. Cumque Principi, (ut & omnibus hominibus) diù vivere denegetur: relinquat poſt ſe Rempub: benè conſtitutam, quæ eum poſteritati Vixiſſe teſtetur. Emblematis vero hujus ſenſus obvius eſt. Igne enim & aquâ, æquè ægrè carere poſſumus, ut aëre quem trahimus: ut & tecto, quo nos, noſtraque, adverſus cœli injuriam defendimus. Hinc olim novæ nuptæ in domum mariti ignem inferre ſolebant, tanquam

*lib. 7. Polit. c. 8.

*Danæ in aphor. Polit.

*Fran. Barbarum de re uxoriâ lib. 1. c. 8. Ioan. Roſinum & Thom. Dempſterum à Muresk antiquitatum Romanar. lib. 5.

*lib. 3. de Regis inſtitut.

tanquam ſummè neceſſariam rem ad uſus humanos, de quibu vide * alios. Et noſtrâ hac ætate videmus aliquot in Imperi Rom. recens extructas urbes, & adhuc extrui; quæ non minù ſplendidæ, quàm legibus optimis inſtructæ florent, & quod DEU faxit, diù floreant: neque obſcurum eſt aut ignotum, quomod creverint, & ad amplitudinem ſuam pervenerint, ac incolæ parvis initijs, ad majora & laudabilia incrementa rerum ac opu conſurrexerint. Huc quadrat Cic. lib. 2. Off. *Omnes qui Rempu gubernant, conſulere debent, ut earum rerum copia ſit, quæ ſu neceſſariæ.* * Oſor. *Officium regis in eo poſitum eſt, ut Rempub: opibus locupletet, præſidiis firmet, moribus ornet, dignitate illuſtret; atq; ut uno verbo dicam, beatam efficiat.*

EMBLE

EMBLEMA XXVII.

NON SIBI.

NOn minor eſt virtus, alios audire monentes
Optima; judicio quàm benè ſtare ſuo.
regno occurrant dubij cùm ſæpiùs actus;
Rex horum eventum cernere vix poterit.
nſulat ergò alios decernens: eligat ipſe
Sed fugienda ſibi: quæq́; ſequenda ſibi.
gravibus cauſis proprio jus dicere ſenſu; „
Erroris ſemper proxima cauſa fuit. „

* Cic. pro Cluent.

* SApientiſſimū eſſe eum dixit Romanus ille Orator, cui qu opus ſit, ipſi veniat in mentem: proximè accedere illu qui alterius benè inventis obtemperet. Sed qui neq; i conſulere, neq; alteri rectè monenti parere ſcit, eum peſſimi e ingenij. Prius illud, quanquā cuivis honeſtū: Principi tamen ſu mè Neceſſarium videtur, ut Reip: benè præeſſe, ac quoties o (opus autem ſemper,) Conſilio & auxilio ſuo ipſe ſuccurrer opitulari queat: attamen rarò ea ingenij felicitas, & exqui prudentia in Principes (quod bonâ pace ipſorū, & verecundè xerim) cadit, ut ſoli tantæ molis Onus, & graviſſima, ſœpè pe culoſiſſima negotia Imperij ſuſtinere; aut quæ nocerent, prævi re, conſilioq; proprio avertere poſſent; tùm, quòd Prudentia u eoq; ex varijs rebus vario, civilium & militarium rerum tract tione, ac variæ fortunæ caſibus acquiratur: tùm, quòd unus n omnia videat, multa autem multi: Illam verò, vel per ætatem venilem acquirere non poſſunt: vel, quòd *Inſtitutione aut Natu*

* Polit. lib. 3. c. 2.

(ut * Lipſius ait) *eis hæc ſors eſt negata.* Et licet illud verum *Odi ſapientem qui ſibi non ſapit*: privatisq; potiùs, quàm publi perſonis ſerviat: aliam tamen rationem domus, quàm Civitat aliam Civitatis, quàm totius Imperij: aliam patrisfamilias ſtatu alium quoq; Patris patriæ, aliam Conſulis; aliam item Regis co ditionem eſſe affirmárim: cùm tamen paterfamilias, aut alius qu piam, ſi ei alicujus momenti negocia tractanda, ſuo tantùm n ſtet judicio: ſed aliorum Conſilium & opem ſœpè requirat. A ideò quoq; in judicijs & tribunalibus, Judici aſſeſſores & colleg adjungi videmus: ne, ſi graviora negocia, vel lites de magnis & duis rebus ſint decernendæ; ex ſuâ ſententiâ id tantū faciat; qu parti alterutri in juris, aut honoris præjudicium judicatum e cenſeatur. Quod ſi verò id in privatis rebus, ut plurimùm fi quarum ex imprudentiâ, error & jactura, parvo ſœpè commo corrigi, aut redimi poteſt: quid ſibi Princeps Bonus & prudens, tractandis Reipub: negotijs difficillimis, faciundum putabit? c nimirum multi populi, eorumq; tot tantæq; curæ, regniq; negot commiſſa ſunt? cujus talis conditio eſt, ut quæcunque benè a

ſec

ecus facta ſint, aut fuerint; ad Rempub: pertineant: & cujus error pſum, regnumque totum pellſundat, & ingenti damno involvit! Quemadmodum igitur, in extruendo ædificio, ſola Architecti cientia non ſufficit; ſed aliorum operariorum quoque adjumeno opus eſt, ut meliùs & citiùs perfici poſſit: Sic & in Repub: on ſatis eſt, ut Princeps ipſe rebus agendis, & negotijs par ſit: ſed bi Amicos adjungat oportet; id eſt, Viros prudentes, vitâ & moibus probatos: & famâ celebres: quorum conſilijs & operâ, pae & bello feliciter uti poſſit. Nam ſi adminiſtrationem rerum iarum & publicarum, ſolis adminiſtris commiſerit: verendum ſt, ne omnia regni præſidia dilabantur: Si verò ipſemet omnia bsq; aliorum adminiculo peragere velit: laborem immenſum ne fructu ſubibit: nullumq; tempus moleſtijs, curis, adde & peculis vacuum habebit. Neq; laudandi ſunt, qui omnia ex ſuo dicio tantùm metiuntur. Nihil autẽ rectè vel benè factũ putant, iſi quod ipſi fecerint. Neq; ij probandi ſunt, qui licet benè conſuentium ſententias patienter audiverunt; id tamen ſolùm juſtum c bonum cenſent, quod Affectus potiùs, quàm ratio recta, & pruentium ſuffragia concludunt. Quanquam non negem Prudenentis & Sapientis eſſe, aliorum ſententias & voces audire, atq; nde, quod optimũ, utile & honeſtũ, nec nõ factu facile, exequi. Et, i præterita tempora, cum præſentibus conferamus; Principumq; tatum, qui eâ tempeſtate vixerunt, conſideremus; rarò ex unius oto res in Repub: feliciter: ſemper autem communicatis conilijs optimè ceſſiſſe animadvertemus. Ea propter Auguſtus Mecœnatem & Agrippam. M. Antonius, Scævolam, Mutianum & Voluſianum. Severus Papinianum ſemper apud ſe habuiſſe legiur. Alij alios in conſilium adhibuerunt. *Sapientiæ argumennentum*, inquit Tacitus, *in Principe nullum majus eſt, quàm ſapientum virorum conſilio uti*. Emblemate igitur hoc docere voui, Principum libertatem, (quam pileo deſigno,) in rebus præertim maximi momenti, & quæ totius Reipubl: ſummam concernunt, non ad affectum, & privatam cupiditatem eſſe laxandam: & quid ſibi bonum eſſe tantùm videatur, ſtatuendum: multò miùs libertatem eandem in rebus ad commune bonum pertinentibus,

tibus, vi eſſe debere armatam: Turpe enim Principi bono & Re
pub: ſalutari, ſi dicat:

Si volo, ſit jubeo, ſit pro ratione voluntas.

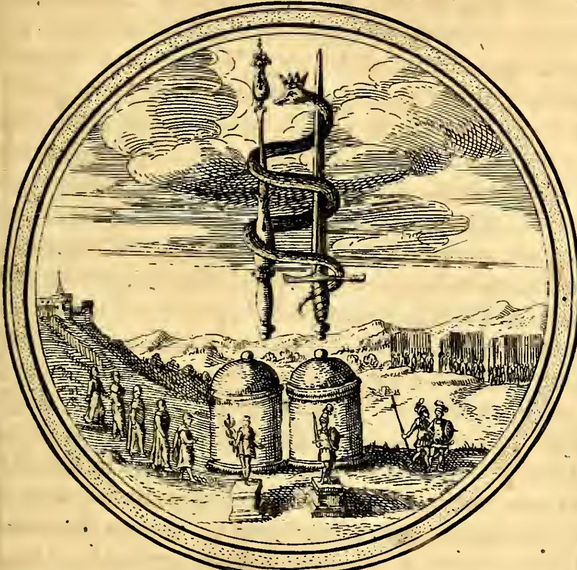
Quin potiùs, ſic Libertate, rectâ cum ratione congruente, uti d
bet; ut interea fidorum & prudentum Conſiliariorum ſuffrag
non excludat. Nam

* Reuſn. ** Conſilio quicunque ſuo ſapit, haut ſapit ille:*
Conſilio alterius qui ſapit, ille ſapit. Hinc
M. Aurelius Antoninus Philoſophus Symboli loco uſurpavit.
CONSULENDUM ET PARENDUM CONSILIO. Et
* lib. 44. hanc ſententiam rectè * Livius. *Si quis de ſuâ unius ſentent*
omnia geret, ſuperbum hunc judicabo magis, quàm ſapientem. Sir
Pro viribus tuis conjecturam fac de altero, & cum ſapientibus i
conſilia, cum intelligentibus eſto confabulatio tua, & tota narrat
* Caſman. vitæ Politicæ c. 17. *de lege Altiſſimi.* * Tacitus. *Neu vim principatus reſolvas, cunc*
ad ſenatum revocando. Sit ſolus arbiter rerum jure ac nomine reg
Conſilia tamen ſpernere non debet: licet alioquin, teſte eodem T
cito, *ea ſit imperandi ratio, ut non aliter conſtet, quàm ſi uni redd*
tur. Et ut idem ait: *periculoſum ſit privati hominis nomen, ſup*
* Vitæ Politicæ c. 23. *Principis attolli.* * Caſman. *Miſer eſt Magiſtratus, qui non Judi*
proprij lance librat conſilia data, & dictas ſententias, Videt oculis,
non ſuis: audit auribus, at alienis: utitur quidem judicio
& ratione, at aliorum: ſervum pecus potiùs,
quàm gubernatorem dixeris.

EMBLEM

EMBLEMA XXVIII.

SINE HOC FRUSTRA.

ARdua Conſilij ſi quis momenta requirat,
In Duce ſint forti num potiora manu?
i conjuncta adſunt meritò laudantur; & illud
Principis eximij: militis hoc opus eſt.
ui non eſt robur, vel firmæ in corpore vires:
Conſilio victor ſæpius eſſe ſolet.
loc SINE *Dux belli* FRUSTRA *tentare quid auſit:*
Vis vana eſt, quam non Mens Ratioq; regit.

REmpublicam Romanorum CONSILIO & ARMIS creviſſe, nemo eſt adeò peregrinus in lectione hiſtoriarum, qui neſciat. Conſilio tamen & Prudentiâ ſemper potiorem extitiſſe: bella & actiones ſuas feliciùs perfeciſſe, extra controverſiam quoque eſt. Quam quidem Prudentiam, non ſolùm factis: ſed varijs etiam tabulis & picturis, ut perpetua & firma poſteritati ejus extaret certitudo, exprimere conati ſunt. Inde Mercurij & Martis in unum corpus conflatum ſimulachrum; Duæ ara conjunctæ; Duo conjuncta delubra; nihil aliud ſignificarunt quàm Mercurium, id eſt CONSILIUM ac INGENIUM, ita Marti ac bellico ſtudio neceſſarium eſſe: ut unum ab altero citra diſpendium alterius avelli non poſſit. Sic Poëtæ Palladem ex Jovi cerebro natam, haſtâ, clypeo, gladio cinctam finxerunt, quo tempore pluit auro in Rhodiorum inſulâ: quâ fabulâ id docere volu erunt, omnium bellorum, armorumq; felicitatem, ac proſperur ſucceſſum à Conſilio atq; Prudentiâ proficiſci & manare: atqu ideò Conſilium ante res Bello & Pace ſuſcipiendas imbibendu & perpendendum, ut inde naſcatur Sapientia, quam ſequitur F LICITAS, & defenſio tutiſſima rerum ſingularum, tùm TRAN QUILLITAS, quam Sapientia tuetur in rebus humanis: quand quidem Sapientem nemo fallere, aut imparatum unquam inv nire poſſit: nec eidem quicquam accidere queat, quod non acc diſſe, aut accidere potuiſſe vel poſſe putet. Quàm verò neceſſ rium ſit Conſilium, in rebus tàm privatim, quàm publicè inſtit endis & exequendis, ipsâ experientiâ, rerum & vitæ magiſtrâ co tidiè docemur. An non earum rerum omnium, quæ domi, qu foris, quæ in Curiâ, in judicijs, in contractibus, ac vitæ civi ſocietate & commercio verſantur & agitantur; omne robur nervus, omnis ratio & ſalus, IN prudente CONSILIO, tanqua in firmiſſimo præſidio conſiſtit? Videmus ſanè, quæ temerat auſu & celeritate, non deliberato priùs animo, aut rerum mome tis ponderatis ſuſcipiuntur, quanta damna, turbas & exitia pare ſoleant. Sed tantò felicior Reſpublica illa, tantòq; beatior æſ manda, quantò Prudentiorem, Ingenio ac Conſilio præſtant

Natalis Comes Mythol. lib. 2, c, 1.

re

rem habuerit Principem. Id vel in eo, qui in Navi clavum tenet videre eſt: qui, quantumvis loco non moveatur, nec remiget, nec vela ſeu rudentes curet, nec alia quævis nautica officia obeat: plùs tamen ad navis conſervationem in tempeſtate confert, quàm cœteri: Ita in Republ: Princeps, qui ex Conſilio & Prudentiâ omnia facit, multò plura & feliciora, etiam ſedendo & quaſi quieſcendo efficit, in conſervandâ & defendendâ Repub:, quàm foris militum turmæ, & cohortes armatæ. Exemplo eſſe poteſt (pace aliarum Rerumpub: magnarum dixerim) Reſpublica VENETORUM floꝛentiſſima, quæ prudenti ſuo conſilio bella avertere novit: Aut, ſi ſuſcipienda aliquando fuerunt, habitâ priùs conſiliorum ratione, non infeliciter pugnavit. Pacis verò tempore omnia Conſilio maturo ſic moderatur; ut Reſpubl: aliæ meritò exempla felicis gubernationis inde petere poſſint. Cumq; in militaribus negotijs ita ſit comparatum: ut bis peccare non liceat, quoniam regreſſus ad corrigendum vel emendandum, ſine inſigni damno non datur: temperq; periculum & ſtrages, Errori in bello advigilet: quis non videt, plùs in Conſilijs, quæ rectâ ratione, non celeritate nec temeritate ſuſcipiuntur; quàm in armis momenti & potentiæ eſſe? Illa enim quomodo Bella, & quibus ex cauſis ſuſcipienda, gerenda & finienda ſint, oſtendunt: Hæc verò, quæ illa jubent, tantùm exequuntur. Atque ut animæ actiones, corporis nobiliores ac præſtantiores ſunt & habentur: Ita Conſilia, quæ animi recti ſunt, & inde proficiſcuntur, armis potiora cenſentur. Si Minutius ille Romani exercitus ductor, Fabij Maximi conſilium ſequutus fuiſſet, nunquam tantam cladem Reſpub: Rom: accepiſſet. Cùm Livius. intrà Quirites; Sabinos, Fidenatos, Vejentes, Albanos, Volſcos, Ruſinos, & alios, conſilio magis, quàm armis mœnibus ſuis pepulerint. Jul. Cæſar fatetur Barbaros armis fuiſſe plurimos: conſilio Romanos viciſſe. Carthaginenſes Duces ſuos, etiamſi fortunæ benignitate res ſuas adminiſtraſſent, cruci affigi ſolebant, niſi præmiſsâ diligenti conſultatione, negocia ſua perfeciſſent: adeò nihil ſine Conſilio in bellis geri oportere cenſebant. Huc pertinet " Sap. 6. *Si delectamini ſedibus & ſceptris, ô Reges populi, diligite Sapientiam,*

Sapientiam, ut in perpetuum regnetis. LUDOVICUS III Imp. Symboli loco uſurpavit. MULTORUM MANUS, PAUCORUM CONSILIUM. Nam ut ille ait

—— non ſolis viribus æquum
Credere, ſæpè acri potior Prudentia dextrâ.

Hæc duo tamen conjungi oportet, (quoniam Conſilio ſolo ab inermibus bellum non conficitur: & Armis, ſine conſilio malè pugnatur,) ne aut virtus deſit Militi; aut Conſilio Prudentia. Hinc Emblematis ratio patet. Serpens enim gladio & ſceptro circumvolutus, Prudentiam & Conſilium in rebus quibuſvis agendis notat. SINE HOC enim FRUSTRA, quicquid ſuſcipias perficiendum, aggrederis: Prudentia quoniam præſentia ordinat, futura providet, præterita recordatur. Conſilium, circumſtantijs rerum conſideratis, quod è re ſit faciundum monſtrat. Rectè * Cic. *Non viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum, res magnæ geruntur: ſed conſilio & auctoritate.* Et * Saluſtius. *Atq; ego multa legendo, atq; audiendo ita comperi: Omnia regna, civitates, rationes eiusq; proſperum Imperium habuiſſe, dum apud eos vera Conſilia valuerunt: ubi gratia timor, voluptas ea corrupêre, ſtatim imminutæ opes, deinde ademptum Imperium; poſtrimò ſervibus impoſita eſt.*

* in Cat. maiore.
* in Orat. ad Cæſ.

EMBLEMA. XXIX.

TRAHOR VOLENSQUE SEQUOR.

Subpoſito tereti ligno veſtigia truncus
Ducentis, ſequitur ſponteq; viq; viri.
Conſilio prudens ſolet haut obnitier æquo.
Quin magis illius pondera recta ſequi.
Principibus ſemper nec commendabile cenſe,
Arbitrio alterius fingere cuncta velint.
Solis ſumma rei ſic decernatur agendæ;
Suadeat alter: at hi quæ facienda, ſciant.

PYrrhus, magnus ille Epirotarum Rex, Cyneam Philoſoph
& excellentem Oratorem, non ſolùm magni fecit propt
eruditionem, & alias virtutes: ſed eum quoq; ſibi famili
tate adeò divinxerat propter Eloquentiam, ut aliquando dicer
Se Dijs immortalibus gratias agere, Primò; quòd ſe Regem, n
ſubditum creaviſſent: quòd munus à DEO homini majus vix da
aut concedi poſſit: quòdq; libertatem haberet multis populis i
perandi; ſe autem nulli ad obediendum obligatum eſſe. Secun
quòd ſibi COR & Pectus generoſum indidiſſent, quod neq; fort
næ adverſæ caſibus; neq; ullis moleſtijs ad ægritudinem animi n
veretur. Nam hominem, qui qualibet etiam minimâ moleſ
offenditur, aut turbatur, (quandoquidem ad mala potiùs in h
mundo perferenda eſt natus) præſtare ait, ſtatim mori; quàm a
verſis torqueri. Deniq;, quòd ſibi Cyneam in Republicâ gub
nandâ: & in bello negotijs graviſſimis expediendis, ſocium
Collegam conceſſiſſent: Quandoquidem lingua ejus ſvavis,
Eloquentia diſerta, urbes multas expugnaſſet, quas Armis ſibi ſ
jugare non potuiſſet. TRAIANUS Imp: Philoſophos, qui t
temporis Romam confluebant, maximo in precio habuit, ac h
noribus affecit; imò è longinquis regionibus magno ſtipen
conductos evocavit: tantiq; fecit, ut DIONEM in curru triu
phali ſecum veheret. Nec immeritò id fecit. Cùm enim dupl
ratio temporis ſit conſideranda: alia Pacis; alia Belli. Princ
quoq; aliâ Prudentiâ in bello gerendo; aliâ in tranquillo Reipu
ſtatu opus eſt. In hoſte vincendo, & bello feliciter ac laudabili
conficiendo, Imperatore & Ducibus ſtrenuis ac fortibus, nec n
peritis utendum. In pacatâ verò Republ:, doctis & prudentib
viris, negocia utiliter expediunda, rectè committuntur. Hoc d
plici hominum genere, nullus Princeps, nulla Reſpublica car
poteſt. Cumq; duo in Principe conſiderantur: DIGNITAS
AUTHORITAS OFFICII: & NATURA IPSIUS: Fieri p
teſt, ut ſit bonus per ſe; & malus reſpectu Imperij, & contrà. Qu
ſi privatus quiſpiam ſit malus, ſibi tantùm nocet: At Princeps m
lus, & ſibi & alijs nocet. * Atque ut homo, cùm venenum ej

*Autor della

totù

tùm corpus occupavit, vitæ periculum vix effugit: Ad eundem odum, cùm Princeps in Republ: ex plenitudine ſuæ poteſtatis, bi omnia licere putat: non ſolùm ſibi ipſi nocet: ſed vitâ ſuâ perrsâ, Reipub: idem malum infundit, eamq; peſſundat. Quòd verò medicos excellentes & peritos, ad depellendos morbos mmâ diligentiâ conquirimus: cur & Principes, viros prudentes bi non adjungant, qui morbos Reipubl: curare & ſanare poſſent? tq;, ut olim * leges medicis illis pœnam ſtatuebant, qui ex impeiâ ægrotos internecioni darent, vel ſaltem ex negligentiâ deſerent. Sic & Principes olim Infamia, quæ ſatis pœnarum loco t, manebat, quòd malè rem adminiſtraſſent. Quamquam aun hodiè Principes bonos, Reiq; publicæ commodorum amans ac ſtudioſos, DEI gratiâ videamus, qui in aulis ſuis, in Curijs, Judicijs, ac officijs Viros & genere & virtutibus præſtantes, lirarum & Armorum ſcientiâ celebres, magnâ cum ſuâ laude, eipub: bono & utilitate alant, & ſuſtentent: atq; nihil ſine Conio eorum ſuſcipiant tractandum, aut definiendum: (quod mamum bonæ mentis in Principe cenſetur argumentum:) attamen c ij omninò has partes ſupplent; qui vel negociorum pondere acti: vel aliâ quapiam vitæ quietioris ex causâ, Uni tantùm eipubl: ſummam, & negocia expediunda, pro arbitratu ejus, mmittunt: ab ejusq; voluntate & conſilio toti dependent, quaipſi ex ſeſe nihil promere poſſint, quod ex uſu & commodo ſit eipublicæ, quod ſanè cùm faciant, ut non eſt ſemper tutum: ita rincipe prudente indignum! * *Tanta* enim *eſt inſolentia animi ominis, ut ſi quid ex ſuâ ſententiâ & voto ſibi ſuccedere ſentiat: ſpitus mox altos concipiat; plusq; ſibi licere interdum autumet, quàm u eſt.* Adde, quòd alijs hac ratione Spes emergendi præcidatur; ſtudium, animum ad egregia facta excitandi, infringatur. Meendum tandem, ne talis inſoleſcens, Principem deſpiciat, eumq; ericulis intricet ac involvat: cùm ſcit eum à ſuâ voluntate penére. Id ſanè utile & laudabile: ut Princeps in Conſilijs, poſtquam liorum ſententias & ſuffragia cognovit, ſi ipſe ſtatim ſua promenon poſſit: ad tempus aliud vel breve differat ac reijciat: ſuamq; ſententiam

Inſtitutione del Principe Christiano.

* Vide Speckkan. quæſt. lur. cent. I. quæſt. 24.

* Dion

ſententiam intimo ſuo Conſiliario, quid tandem faciundum exi ſtimet, aperiat: ne unius voto adhærens, reliquorumq; voces con temnens, & ſibi odium, & Reip: detrimentum accerſat. Olim Ga bæ objectum fuit, quòd ab unius voluntate penderet. * Sveton *c. 14. *Regebatur* (Galba) *trium arbitrio, quos unâ & intra Palatium ha bitantes, nec unquam non adhærentes, Pædagogos vulgò vocaban* cum quo congruit illud.

Haut commendabile, ſi Princeps ab uno
Ducitur, ut nervis alienis mobile lignum.

Emblema autem hoc, Principem bonum & prudentem denotat, q Rempub: ſuo conſilio, ſanisq; rationibus, nolentem trahit, ejus partes rectis conſilij momentis, quæ per ſubjecta trunco ligna i telligo, quò vult ducit. Fit enim, ut mens noſtra primâ fronte b nis ſæpè conſilijs non acquieſcat: ſed tandem rationibus edoct ultrò eadem amplectatur. Per truncum autem Rempubl: innu quæ ſanè immobilis cenſetur; niſi prudenti conſilio Principis Procerum regatur. Huc facit, quod Onoſander ſcribit in ſuo Str tegico c. 3. circa finem: *Neceſſarium eſt aut eum, qui cœte-rorum omnium conſiliis fidem ſemper habet, ſuis nun-quam, multa ſæpè inutiliter peragere: aut nemi-nem unum, præter ſe, audit; ſæpenumero multa quoq; peccare.*

EMBLEMA. XXX.

JURE LÆDITUR.

NEc Solis lumen viſu eſt penetrabile: regni
Nec ſecreta, Ducum cuilibet acta patent.
Iacturam veluti meritò fert luminis; orbem
In Phœbeum oculos figere qui ſatagit.
Sic abſtruſa volens ſcrutari conſilia, ipsâ
Quæ tractant populi ex utilitate Duces:
Iure ſubit vitæ diſcrimina. Res ſacra namq;
Conſilium. nemo hoc quære, ſciensq; tege.

APud Locrenſes legem latam fuiſſe ſcribitur: ut Civis pœnam ſubiret, qui interrogaſſet in foro, Quid novi? Hujus quidem legis ratio non injuſta conijci poteſt: ſcilicet, quòd Curioſorum ea ſit natura & conſvetudo, ut proprias res domi negligentes, aliena curent: ac de aliorum negocijs magis ſolliciti, quàm ſuis, majora ſœpè moveant & inutilia, quàm opus eſt. Qui enim curioſus, idem & injuſtus eſt: Ut igitur quisq; rei tantùm ſuæ, domi intentus eſſet; animumq́; ab alienis ad propria revocaret, hac lege Locrenſes cives ſuos in officio retinere voluerunt. Videmus autem plurimos ingenij eſſe inquieti adeò, ut quamvi[s] poſſent; ab alienis tamen factis inquirendis, & quid quiſq; vel domi, vel foris agat, aut moliatur, abſtinere nolint: & ſic metas officij ac vocationis ſuo maximo cum periculo, imò vitæ diſcrimine ſœpè egrediuntur. Quod cùm per ſe turpe, & civem bonum no[n] deceat, nec non triſtes pariat eventus: tùm viro in Republ: verſante, aut verſaturo omninò indignum. De Phaëthonte* Ovid[ius] fabulatur: eum ardore juvenili, & curioſâ cupiditate currus paterni gubernationem appetiviſſe: qui paterni moniti immemo[r] cùm ultra metas longiùs eſſet progreſſus, magnis excidit auſis, & totam rerum naturam flammis involvit. Quid aliud Poëta ſignificare voluit, quàm πολυπραγμοσύνης, & arrogantiæ pœnas eos plerumq́; dare ſolere, qui extra & ultra vocationem ſuam, & offic[ij] limites, majora viribus ſuis aggredi tentant. Quòd ſi verò privatis aliorum rebus & negotijs nos non ingerere, ſed in proprijs aſſidui ac induſtrij eſſe debeamus: Multò minùs Conſilia & arcan[a] Principum, quæ ipſi ſuo in ſinu tecta, & quaſi ſepulta occultan[t] ac fovent, indagare debemus: quæ neq; ſine ſummo noſtræ exiſt[i]mationis diſpendio inquiri: neq; ſine maximo periculo evulga[ri] poſſunt. Suo fato* vir quidam doctus docuit, πολυπραγμοσύνην eſ[ſe] fugiendam, hoc diſticho, ante ſupplicium prolato.

* lib. 2. Metamorph. & Lucian. in dialog. Deorum.

* Ioh. Funccius Regiomonti a. 1566. capite plexus.

Diſce meo exemplo mandato munere fungi:
Et fuge ceu peſtem τὴν πολυπραγμοσύνην.

Animi hominum ignei ſunt, inquit Seneca; *ideò ſurſum tendun[t] nec unquam quieſcere poſſunt.* Hinc fit, ut multi naturâ ſuâ amb[i]tio[...]

ioſi, regnandi cupidi, & ardua ſemper appetentes. Cavendum autem eſt talibus: ne, dum fiduciâ vel Sapientiæ, vol potentiæ, magna tentare conantur, in ipſo exordio & limine impingant, ac magnitudine ejuſdem rei opprimantur. Neq; enim Solis medium orbem intueri, citra oculorum læſionem; neq; ignem nudis manibus attrectare ſine dolore licet. Et * quemadmodum ij, qui aconiti Naturam guſtando ſcrutari volunt, priùs mortem oppetunt, quàm ſentiant ſaporem: Ita qui Principum arcana curiosè indagant, aut rimantur, ſœpè priùs vitæ jacturam faciunt, quàm id, quod quærebant, ſcrutando adſequi, aut cognoſcere poſſint. Hæc enim eſt Principum natura, ut quæ ad ſplendorem ſui, aut imperij inſtituant, omnibus patere patiantur: quæ verò ſoli ſecum circumferunt occluſum; id nulli cognitum eſſe velint. Atq;, ut præſente domino & invito, nemo theſaurum abſconditum impunè eruerit: Ita ſecretum Principis nemo unquam ſine periculo ſuo, & gravi Principis offenſione ſcrutatus fuerit: quæ antequam ad effectum perducantur, evulgata nolunt. Cæcilij Metelli vox celebris, juxta ac laudabilis, qui dixit: *Si ſcirem hanc veſtem conſilij mei conſciam eſſe, protinus eam exuere, & in ignem conijcere vellem.* Rectè * ille: *Conſilia Principum, dum occulta ſunt, cuniculorum more, maximos producunt effectus, quæ detecta, vim omnem amittunt.* Et * Tacitus. *Abditos Principum ſenſus, & ſi quid occultius parant, exquirere illicitum, anceps, nec ideò adſequare.* Nemo igitur, præſertim ij, qui gratiâ Principum gloriantur, ne dum ab hoc bono remoti, Sacellum Conſilij arcani accedat, niſi vocetur. Vocatus ſi fuerit, frena linguæ ponere meminerit: illudq; cogitet apud ſe ſedulò, quod * Horat. canit.

* Lenecius in obſ. polit. obſ. 156. ex Plutarch. de Curioſit.

* Zecchius de Principe.

* lib. 6.

* 1. Epiſt. 18.

Arcanum neq; tu ſcrutaberis ullius unquam:
Commiſſumq; teges, & vino tortus & ira.

Perſæ laudem merentur, apud quos olim nemo conſiliorum particeps erat, præter Optimates, taciturnos & fidos, apud quos etiam *Silentij Numen* colebatur. Imò veteri eorum diſciplina, arcana Regum vitæ periculo cuſtodiri ſanxerunt. Apud Romanos conſiliorum renunciatores, aut vivi exurebantur, aut furcâ ſuſpendebantur.

debantur. l. ſi quis, ff. de pænis. Emblematis autem ſenſus is eſt Ut vir audacter potiùs, quàm tutò ſolem intuens, radijs ejus oculorum dolorem, & viſus privationem ſibi accerſit: non ſolùm enim radij pupillam lædunt: ſed ſi intentiùs, quod naturâ non datur, eoſdem ſuſtinere quis vellet: penitùs acie oculorum privaretur: Ad eundem quoque modum, in indagandis ſcrupuloſiùs Principum arcanis ijs accidere ſolet, qui antequam ea penitùs cognoſcant, priùs bonorum jacturam, imò vitæ ſubeat. atque ut ille JURE LÆDITUR, quòd quæ ei natura perferre negavit, tentare auſit: ſic & hi pœnas ſœpè incurrunt meritas, qui abſcondita Principum ſenſa expiſcari, aut eorum conſilia perſcrutari ſatagunt.

EMBLEMA. XXXI.

TALIBUS AUSPICIIS.

DUx prudens, Miles, numata potentia, fortes
Evertunt arces, mœnia celſa, viros.
Præſertim plenis ubi fraude pecunia ſaccis
Attentat vires exeruiſſe ſuas.
Ipſe ſequax hoſtis manibus poſt terga revinctis,
Subÿcit inſveto colla ſuperba jugo.
Quæq; nequit ferro Mavors ſuperare cruento:
Cuncta ſub Imperium hæc absq; cruore rapit.

IN Conſilijs, quæ de rebus graviſſimis inſtituuntur, præſerti
in quibus Reipub: commodum vel periculum verſatur, d
conſideranda ſunt. Executio Conſilij, & modus ejuſdem e
quendi. Parum enim eſt, ut Princeps bona Conſilia percipi
niſi quoq; inſtrumēta habeat idonea, & ad exequendū ſufficienti
nec ſufficit inſtrumenta comparaſſe, niſi ijs rectè, & ex utilit
opportunè uti ſciat. Quod cùm in rebus omnibus pacis tempo
obſervandum; tùm in Bello apprimè. Nam cùm bella ſive ea j
ſta, ſive injuſta fuerint, multa requirant & deſiderent: quandoqu
dem non ſolùm prudenter ſuſcipi; ſed etiam continuari felicite
ac finiri fortiter debeant: tùm Principi in eam curam incumbe
dum eſt maximè, ut maturo conſilio, de Bello gerendo, ſuſcept
tùm fine, propter quem illud ſuſcipiat, benè conſiderato, Inſtru
menta & adjumenta ſibi maturè comparet: ne, cùm maximè i
opus habeat, in ipſo limine victoriæ ſperatæ, & gloriæ ex eâ ac
quirendæ, ſummo cum dedecore & periculo deſtituatur. Sun
autem illa præcipua, PECUNIA & VIRES. Illa adeò neceſſar
eſt, ut quemadmodum corpus ſine nervis cohærere, & Homo, ſin
anima & ſangvine, in quo, atteſtante ſcripturâ, anima eſt, viver
non poteſt: Sic ſine illâ, vita hominum, ſocietates, & commerci
ægrè conſiſtunt. Pecuniam omnes facimus Dominam, quæ, ſe
cundum Horat. & genus & formam donare poteſt: huic ſervimu
omnes: huic palmam tribuimus omnes: quicquid eximium, quic
quid ſplendidum, quicquid venuſtum, quicquid glorioſum ho
minibus contingit, id à ſolius pecuniæ beneficio proficiſcitur
huic Imperatores, Duces, victas manus porrigunt, huic arces mu
nitiſſimas reſignant: caſtella tradunt: urbium portas aperiunt
huic venienti muri ſponte cedunt, turres ſe inclinant: nec eſt quic
quam vel naturâ, vel arte adeò munitum, quod eâ ipsâ expugnari
non poſſit. huic tot millia hominum ſua vota nuncupant: hæc ex
amicis inimicos; ex inimicis amicos facit. Ad ſummam: Res hu-
manas pro lubitu fingit atq; refingit: & ut Plin. ait: *Aquæ quoq;
ſeparantur: & ipſa naturæ Elementa pecuniæ vi diſcreta ſunt.*

Opus ſunt opes, & ſine iis nihil fiet, quod opus.

Numus

Numus honoratur, ſine numis nullus amatur;
Numus ubi loquitur, Tullius ipſe tacet. Perſius.
Quisquis habet numos, ſecurâ naviget aurâ,
Fortunamq́; ſuo temperet arbitrio.

Facetè Menand. Epichar. DEOS, ajunt, *eſſe ignem, Solem, Ter-m, aquas, ventos, ſtellas: Ego verò utiles* DEOS *ſum arbitratus gentum & aurum noſtrum; Ubi enim ea in ædibus collocaveris, ecare quodvis, omnia dabuntur tibi: ager, domus, famuli, argen-a vaſa, amici, Judices, teſtes, duntaxat largire: nam ipſos* DEOS *iam habebis obſequentes.* Philippus Macedo dicentibus explora-ribus, caſtellum, quod expugnare nitebatur, eſſe naturâ muni-ſſimū, neq; adiri poſſe. *An ita difficile acceſſu eſſet,* interrogavit, *ne aſinus quidem auro onuſtus adire poſſet?* *T. Quintius Philo-meni Achæorum Duci multos equites & armatos habenti, pe-niijs tamen indigenti, jocabundus dixit. *Philopomenem & ma-s & crura habere, ſed ventrem non habere*; alluſit ad pecuniam, æ bellorum nervus eſt. Suadentibus Demadi Athenienſibus, jubentibus, ut deductas triremes, nautis militibusq; compleret, m pecunias nullas haberent; *Omnino,* inquit Demades, *primùm cuniis opus eſt.* rectè hic ſenſit. Ex hiſtorijs enim compertum t, atq; ita experientiâ docemur: *Magnum exercitum ſæpè ali-uid egregij præſtare potuiſſe, quem pecuniæ penuria diſtraxit, atq; partes hoſtis pepulit.* Eò enim milites animum & voluntates, maq; ſua inclinant, ubi non ſolùm opima præda exſpectatur; ſed bi ſpes affulget certa ſtipendiorum ſolvendorum. Ac veluti Nau-erus, Navim non priùs mari & ventis committit, quàm omnia in-umenta nautica ad navim neceſſaria ſibi comparaverit: tùm de ctu, & quæ ad ſuſtentationem vitæ pertinent, ſibi providerit: c quoque Prudens Princeps primùm de pecuniâ ſufficiente ſibi lligendâ, ſit ſollicitus: tùm de Imperatore ſeu Duce exercitus rito; nec non validis & in bello expertis militibus. Sæpè enim b Duce imperito, exercitus, & tota ſumma belli, magnâ cum famiâ & diſpendio hominum ac Reipub: perijt. De modo exe-endi Conſilij plura eſſent ſcribenda: in alium locum reijcio.

*Canon herius in Corn. Tac. differt. Polit. lib. 1. fol. mihi 197.

*Bruſon. lib. 5. c. 10.

Sæpiùs penuria, quàm pugna conſumit exercitum.

Quoniam verò Pecunia cum Viribus conjuncta, Vim omnem ſu
peret: hiſq; duobus, etiam ipſa Natura rerum cedat oportet. Ide
Emblemate hoc docere volui; ut in Conſilijs, non tantùm id ſpe
ctetur, quod honeſtum: ſed quod facile, & quibus adjumentis re
perfici poſſit. Non eſt ſanè, ut quis auſpicia alia, (divinar
hinc gratiam, quâ omnia conſilia noſtra, atq; auxilia ſtant, exc
pio,) certiora & firmiora præſidia, quàm duo hæc exquirat. T
ribus. Auspiciis dico, quicquid tentaveris, abſq; dubio, f
licem voti tui finem adſequére. in hanc ſententiam olim luſi.

Et format mores aurum, & connubia jungit,
Aurum jus, leges, Curia & aula colunt.
Aurum cuncta timent; quisq; auri numen adorat.
Auro venalis ſtyx mare, terra, polus.
Et miramur adhuc ſe auro ſubmittere cunctos?
Cum regat Imperio, cuncta ſub orbe, ſuo.

Huc facit Tacit. *Non ignaviâ magna imperia continentur, ſed v*
rorum armorumq; faciendum certamen. Liv. *Agendo audend*
res Romana crevit. Thucid. *Pleraq; belli res conficiuntur pecun*
& conſilio. Item: *Bellum eſt non in armis maximè, ſed in expen*
& ſumptibus, per quos efficacia arma & utilia evadunt. Xenopho
Brevi ejus ducis imperium peribit, cujus culpâ exercitus caret
rebus neceſſariis & commeatu. Procop. de bello Goth.
lib. 3. *Pecunias qui non ad neceſſitatem ſit conſe-*
cutus, bellum (ut reor) gerere nunquam
ſatis commodè poterit.

EMBI

EMBLEMA. XXXII.

NUNQUAM SAT CAUTE'.

VIx rerum eventus Prudens bene prævidet omnes,
Et ſua Conſilio dirigit acta bono.
Subdolus interdum quin hæc perverterit Error:
Ac ſors prævisas fregerit arte operas.
NUNQUAM SAT CAUTE' *facienda peregeris: ipſe*
Cautio ſit major quin adhibenda rei.
Fraus quoniam factis Comes adſtat, Corpori ut umbra.
Conſilij autorem fraus premit ipſa mali.

EVentus, cùm non ſint in noſtrâ poteſtate, non eſt, quòd Conſilia bonâ fide data, ſi voto noſtro non reſpondeant, culpæ adnumeremus. Nam quòd alij Fortunæ, aut Caſui, ſi quid præter ſpem & expectationem accidit, attribuere non dubitant: id neq; viro Sapienti, neq; Chriſtiano convenire affirmo: cùm illa in rerum naturâ non ſit, & ideò nec potentiam ſuam, atq; Imperium in humanas actiones exercere poteſt. Quin potiùs hoc ſtatuendum cenſeo cum * Camerario: à ſe & alijs magnopere decipi illos, qui tantùm intueantur & ſpectent exitum quarumcunque rerum, ac non potiùs elaborent, ut & Conſilia ineantur recta, vera, honeſta, laudabilia: & his conſentaneæ ſint actiones juſtæ, ſtrenuæ, fortes, conſtantes, præclaræ; & ita eventus permittatur DEO, penes quem omnis poteſtas eſt, & conciliandi bona, & avertendi mala. Adde, quòd ſœpè in conſultando Juſtum & rectum, nec non honeſtum prætermittatur; ſolius utilitatis habetur ratio, quæ ſœpè cum turpi eſt conjuncta: non igitur mirum videri alicui debet, quòd eventum felicem Conſilia non aſſequantur, vel quod expectationi non reſpondeant; cùm finem ſibi alium propoſuerint, quàm par eſt. Quòd ſi verò felix eventus malè conſulta ſequatur, non tamen ideò laudari: nec ſi optima conſilia malus comitetur, ideò vituperari debet. Fit enim ſœpè, ut homines, qui alijs conſilia dant, ad rerum præſentium ſtatum, & fortunæ flatum, rationum ſuarum vela dirigant, & obvertant, qui maximè ab eâ falluntur. * Sirannes Perſa, cùm admirans amicorum unus ex eo quæreret, quî fieret, ut conſilia rationesq; ipſius præclaræ non procederent feliciter, neq; proſperos haberent exitus: reſpondens, quia *Conſiliorum*, inquit, *meorum, ego ſum Dominus, ſed eventum domina eſt Fortuna.* Nihil autem juſtius eſſe poteſt quàm, ut mala conſilia, mali eventus ſequantur; inq; autoris recidant caput, qui perversè & fraudulenter, vel lucri causâ dedit. Probat experientia cottidiana id ita fieri; & exempla à mundi exordio demonſtrant, *nulli* unquam *feliciter ceſſiſſe, quæ malo & perverſo amimo aggreſſus eſt.* Adde, quòd * audacia, temeraria, calida, præcocia, & ambitioſa conſilia, primâ ſpecie læta, tractatu dura

* In Coment. Non eſſe ex eventis de conſiliis &c: pronunciandum.

* Cam. ibid.

* Greg. Rich. in axiom. Polit. ax. 88.

ſura, eventu triſtia eſſe conſveverunt! Conſilium, quod * Jonadab Ammoni filio Davidis dabat, de vi comprimendâ ſorore Thamar, etſi primâ ſpecie blandicatur ſtultis affectibus: tamen exitu uit triſtiſſimum. Ludovicus II Hungariæ Bohemiæq; Rex, cùm mprudentiore neſcio, an inauſpicatiore, vel temerario conſilio, um exiguâ militum tumultuariorum manu, contra Solymanni opias ſtare non dubitaret, propè Mohacium in rivulo miſerè perjt, Anno ætat. 21. * Sic Haman patefacto conſilio ſuo de totâ Judæorum gente extirpandâ, pœnas meritas luit: de furcâ enim, uam Mardochæo erexerat, ipſe ſuſpenſus eſt. Sic Perillus * 2. Sam. 13. * Esther. 7.

** Ille opifex tauri, tormentorumq; repertor,* * Claud:
Qui funeſta novo fabricaverat æra dolori,
Primus inexpertum, Siculo cogente Tyranno,
Senſit opus: docuitq; ſuum mugire juvencum.

e quo * alius hoc ſenſu *Autor libelli Μικροκόσμος.

Ille opifex Taurum deſculpſerat ære Perillus,
Auctori nocuit ſed tamen illud opus.
Hunc etenim Siculo fertur donaſſe Tyranno,
Ingenio cupiens præmia digna ſuo.
Aſpice dixit opus, latus eſt adapertile tauri,
Quo reus in flammas præcipitandus erit.
Non hominis poterit jactare ad ſydera voces,
Si gemat aut clamet, vox erit illa bovis.
Tum Phalaris: meliùs quo munere munera penſem?
Ipſe tuum præſens imbue, dixit, opus.
Protinus inventor Tauri carbonibus uſtus,
Mugitus gemino reddidit ore bovis.

odem modo contigit cuidam Arnutio Paterculo, qui æneum uleum ad excruciandos homines excogitárat. Multa præterea mpla Conſiliorum malorum, quæ in caput autoris reciderunt, uci poſſent; ſed cùm ſint obvia, lubens prætereo. adeò. * Camer. in oper. ſubciſ. p. 1. c. 9.

—— benè diſpoſitum terris: ut dignus iniqui * Claud.
Fructus Conſilij primis autoribus inſtet.

blemate igitur hoc notare volui, Conſilia prava, ipſos autho-

res, juſtitiâ vindice, ita innectere ſolere; ut cùm alijs nocere no
*arcan. lib. 1. poſſint, in ſe eventum ſeu exitum triſtem experiantur. Ita * An
Mizald. refert: quòd Serpentes, incluſæ circulo herbæ Betonica
nequeant exire: quin ſe flagellando potiùs interimant. Serpente
verò prudentiæ (cujús pars eſt Conſilium) Symbolum eſſe conſta
* Matth. 10, verſ. 16. ex illo * Salvatoris. *Eſtote prudenter ſicut Serpentes.* Verſut
autem prudentiæ nomen ſœpè induit, quâ mali ſua conſilia pra
contegere conſveverunt. Verumenimverò, juſto ſic DEI judic
fit, ut qui de aliorum ſalute intervertenda conſilia init; de ſu
ſœpè periclitetur. Unde illud: Salomi: *Conatus meditantium pe
niciem, erunt irriti: qui verò bona conſilia agitant, experientur b
Proverb, 16. neficentiam & fidelitatem.* Item: * *Fodiens foveam, incidet in ea
& volvens ſaxum, in ipſum impinget.* Seneca, *autorem ſcelus
petit, ſuoq́ premitur exemplo nocens.* Lucret: lib. 5.

Circumretit enim vis atq́ injuria quemq́:
Atq́ unde exorta eſt, ad eum plerumq́ revertit.

*in Capt. * Plaut: *Qui cavet, ne decipiatur, vix cavet, quum etiam
cavet, etiam quum caviſſe ratus, ſœpè is
cautor captus eſt.*

EMBLEMA XXXIII.

SALUTE FIDES POTIOR.

IUdex Imperij quicunq; capeſſit honores;
Officij debet ſic meminiſſe ſui.
Rumpat amicitiæ, quæ privus vincla gerebat,
Publica ne violet munera privus amor.
Iſte etenim multis qui gaudet amicus amicis:
Sœpiùs à Rectis tramite flectit iter.
Publica nempè fides potior propriâ eſſe ſalute »
Debet: & hanc ſummum ſit violare nefas. »

QUi ad Rempublicam accedunt, non ambitione, ſarg tionibus, aut gratiâ populari: ſed propter virtutem pr priam, & prudentiam electi; conſiderare ante omnia d bent, cujus perſonam ſuſtinent, & vicem gerunt; quibus in reb eorum verſetur officium; & quo fine ad gubernacula ſint voca Hæc qui nō benè apud ſe perpenderint; privatumq; bonum pub co antetulerint, eos non modò ſummè injuſtos, ac tali regimi indignos eſſe: ſed ipſam Rempub: per tales labefactari neceſſe e Quoniam verò ſummi & juſtiſſimi Regis vices obeāt, apud que nulla perſonarum acceptio eſt; ſe quoq; juſtè judicaturos men nerint: ut neq; favore, gratiâ, lucro, ſangvinis vinculo, vel a quapiam neceſſitudine motis, iniquum judicium ferant: maxin cùm judicis ſit officij pars potiſſima: ſecundū leges, non conſcie tiam, lites & controverſias dirimere. Novell. 8. jusjur. quod pr ſtatur ab his, qui admin. accip. (Nam & DEUS qui licet motui cordis, & cogitationum cognitor ſit, & καρδιογνώστης, Pſal. 7. Iere 11. Matth. 6. text. in c. erubeſcant. 32. diſtinc. c. conſuluiſti. 2. q & quem nullum ſecretum latet gl. in authent. De Monachis. ve teſtes. coll. 1. tamen ex ſuâ ſcientiâ neq; judicare, neq; condemn re voluit adulteram. Ioh. 8.) ut Reſpublica in tranquillo ſtatu co ſervari; omniumq; in eâ ſalus, bona & commoda ſarta tectaq; m nere poſſint. *Judex* enim, ut * ICti verbis cujuſdam loquar, *c ſit perſona publica, tenetur ſequi publicam conſcientiam, fundat ſuper eo, quod ſibi conſtat ut judici, ſcilicet juxta ea, quæ prob ſunt, non privatam ſequi conſcientiam in eo, quod ſcit ut priva* c. ſi ſacerdos, de offic. ordin. Rectè * Plato: *Reipub: ſalus ſuprer Lex eſto, & præcipuus ſcopus, quem ſibi quilibet Magiſtratus p ponat.* Cumq; Magiſtratus ſit Cuſtos legum; turpe ſanè erit, eu in leges peccare, qui diſciplinæ vindex ſeverus eſt conſtitut Cùm Magiſtratus Paſtores appellentur: iniquum erit, ut, qui à bie luporum, id eſt hoſtium & inimicorum, commiſſum greg defendere debent: ipſi eos devorent: & modis quibuſvis, eor bona ad ſe rapiant. Cùm deniq; communem Reipub: & ſubdit rum ſalutem ſpectare debeant: qui fieri poterit, ut eorum conſi eundem ſcopum aſſequi poſſint, qui privatis affectibus inter

diſſentiente

I. barbarus ff. de offic. Prætor. c. 1 de re iud. not. in clem. 1. de ſequeſtr. poſſeſſion. & fructu.

* Vide elegantem expl. nob: problematis. Utrum iudex iudicare debeat ſecundū conſcientiā, an ſecundum allegata & probata Arnold. de Rayger.

* Plat. 1. de Repub: & Cic. lib. 3. de ll.

ad Scip. Amirat. Inſtit. regia. lib. 2.

ſentientes, ſæpè illa ex ſuo uſu metientes, in diverſas partes di-
ahuntur? unde quærelæ, odia, ſimultates, & ruina Reipubl.
ude digna vox illa * Plat. *Qui præſunt Reipub: utilitatem ci-* * Plat. de Repub:
um ſic intueantur, ut quicquid agunt, ad eam referant, obliti
nmodorum ſuorum. Ut enim tutela; ſic procuratio Reipublicæ,
utilitatem eorum, qui commiſſi ſunt, gerenda eſt. Si verò utili-
communis ſpectanda eſt, non modò privata poſtponi: ſed etiam
ctus privatos, qui eam impedire viderentur, deponi oportet.
nc P. Scipio Naſica, Patriam cognationi præferens, quicquid
blicè ſalutare non eſſet, privatim alienum exiſtimavit; ob quam
tutem, primus omnium abſens, Pontifex Maximus creatus eſt.
'laut. *Ne Magiſtratus pauciorum gratiam faciat pluris, quàm* * Plaut. in Trinumo.
quod proſit pluribus. Huc quoq; reſpexit Cæſar in ſuâ Oratio-
, ad ſuos legatos & Centuriones. * *Privatim*, inquit, *nemo* * Cam. in op. ſubceſ. ex Dion. hiſt. Rom. lib. 38.
nium ita poteſt lætis rebus uti, ut non idem cum Repub: corruente
eat: At Reſpub: ſi proſpero ſucceſſu utatur, etiam privatorum
nes poteſt calamitates ſublevare, quòd ſi noſmet ipſos unâ cum
pub: incolumes eſſe velimus: in eâ conſervandâ, augendâ, & or-
ndâ, (cum pars quoq; harum ad nos redundet,) *non privatis af-*
ibus abripi aut duci: quin potiùs fide bonâ & pietate in eam in-
ucti, pro virili quisq; eam juvare debemus. In Ratisbonenſi Cu-
hæc inſcriptio legitur. Quisquis Senator Curiam officij
uſâ ingrederis, ante hoc oſtium privatos affectus
nnes abijcito: Iram, vim, odium, Amicitiam, Adu-
ionem, Reipubl: perſonam & curam ſubijcito.
am, ut alijs æquus, aut iniquus fueris; ita quoq; DEI
dicium expectabis & ſuſtinebis. *Laudabile hoc inſti- * Guicciard. in libello l'hore di ricreatione.
um quoq; habuit Rex prudentiſſimus Alfonſus. Dicere enim
itus fuit: ſi ſibi contigiſſet naſci temporibus, quibus Romana
ſpublica florebat, ſe conſtructurum fuiſſe contra Curiam tem-
um, JOVI REPOSITORIO, in quo, priuſquàm venirent in
natum Patres conſcripti; Odium, Amorem, ac privatos affectus
nes deponerent. Ob id *Romani laudantur: qui Curiam in- * Val. Max. lib. 2. c. 2.
ntes, abjectâ privatâ charitate, publicam induebant. Sed ho-

S 2 diè illud

diè illud nimis vulgare: Proximus egomet mihi. *Nec quisqua eſt, tàm ingenio duro, nec tàm firmo pectore, quin ubi quicquam o caſionis ſit, ſibi faciat benè.* Formulam Sacramenti Conſiliariorū ſeu Senatorum, quod olim præſtare tenebantur, cùm dignum lectu & cognitu, vide apud Camer. oper. ſubciſ. cent. 1. c. Cumq; plurimùm interſit Reipub:, ut fidos habeat Magiſtratu qui non privatorum bonorum causâ, ſed publicæ utilitatis grat ad partes ejus gubernandas aſſumuntur: illis meritò commenda adminitio hæc eſſe debet.

* Cam. op. ſubc. cent. 2. c. 47.

** O conſultores, rectos aſſumite mores,*
Publica privatis præponite commoda gratis:
Ne damnet veſtras animas divina potoſtas.

Hoc igitur Emblemate, officium pij & fidelis Judicis vel etia Magiſtratus, notare volui: cathenâ videlicet ruptâ: amicitia quoque, quæ meritò hoc nomine appellari poteſt, quòd duorū pluriumve voluntates conſenſu eodem ligentur, non ſecus; vinculo quodam, rumpi in publicis conſultationibus & judi debere: cùm his nihil magis adverſetur, quàm privata charitas utilitas. Bono autem Judici FIDES SALUTE propriâ POTI eſſe debet: tùm, quòd conſcientiam eâdem DEO obligavit, & ramento, cujus teſtem habet DEUM: tùm quòd viro bono juris Sacramenti religionem ſequi, conveniat, etiã cum ſalutis diſp dio. Ambroſius. *Bonus judex nihil ex arbitrio ſuo facit, & do ſticæ propoſito voluntatis: ſed juxta leges & jura pronunciat, ſta tis juris obtemperat, non indulget propriæ voluntati, nihil paratu aut meditatum domo defert. &c.* & paulò poſt: *In judicando m cordi ſit veritatis cuſtodia, quàm obedientia voluntatis.* Qui igi privatorum habet rationem commodorum, publica negligat o tet: qui verò publicorum curam agit, memor q; officij ac juram ti ſui, ille nihil privatis affectibus indulgebit, quin ea faciat, quæ Fides ejus requirit, Reſpublica poſcit, ſalus communis deſiderat. Liv: *Privata res ſemper offecére, officientq; publicis conſiliis.*

c. iudicet. 3. quæſt. 7.

EMBLEM

EMBLEMA XXXIV.

VIRTUS VANA DOMAT.

VIx fumus prodit, ſubitò ſi ſe exerat ignis:
Flammaq́; ſplendendi ſydera luce petat.
VIRTUS VANA DOMAT. *rebusq́; inſigniter actis,*
Invidiâ meritò, Gloria nata, caret.
Optat in Imperio cùm Princeps magnus haberi:
Sit citò, ſed rectâ cum ratione, potens.
Hoſtibus exiſtet ſic formidabilis. ipsâ
Vi invidiæ ſubitò ſpicula dira premet.

NUlla eſt felicitas Principum, populi vel Reipublicæ, imò ne privati hominis; quam Invidia non comitetur. Sic enim in vitâ communi comparatum videmus, ut qui propter virtutes, & res præclarè geſtas, vel ad honores & potentiam pervenerunt: vel alijs fortunæ bonis conſpicui extiterunt: ſemper malevolorum Invidiæ exponantur. Nam cùm Naturâ ſint rerum ac honorum cupidi, neque id, quod cupiunt, ſe aſſecuturos ſperant; alios autem Virtutis auxilio & honoribus & opibus emergentes vident, ſtimulis invidiæ intra ſe agitantur: talibusque ſemper aliquid de exiſtimatione detrahere ſatagunt: occultisque machinationibus ac inſidijs felicitatem hanc ſubvertere conantur: quòd, cùm propter Virtutis præſidium, ad effectum producere non poſſunt, ſeſe torquent, & non ſecus atque blattæ, quæ primùm materiam, ex quâ generantur corrumpunt, tandem hac deficiente, ipſæ intereunt: Sic & *Invidus alterius rebus macreſcit opimis*, quæ ei cauſa perturbationis hujus fuére. Quo vitio etſi quidem omnibus temporibus nihil frequentius, nec magis uſitatum inter homines fuit: ita his maximè, propter nimium, res acquirendi & habendi ſtudium, nihil communius. Verumenimverò, ut *Sapientis eſt, omnes caſus æquo animo ferre*: utque *prudentis eſt, malis & invidis cedere, non obniti*: ita eorum quoq; erit, quos vel virtus, vel fortuna ſupra communem aliorum ſortem evexit paulò altiùs, malevolorum ſtimulis non commoveri. quorum vis tandem per ſe habeſcet. Nam *fruſtrà iis invidetur, quos* DEUS *& fortuna tegit.* Atque hîc duplex via & Ratio Invidiam evitandi notari poteſt. Nam Odium, propter Virtutem alterius natum, diù non durat: ſed aut præſenti ſplendore atque potentiâ, & amplitudine rei patratæ ſupprimitur; aut ſobrio moderatoque uſu fortunæ lenitur. Res enim propter quas invidetur alicui; ſive ex quibus Invidia oritur: plerumque ſunt bona externa, quæ externè homini accidunt, eumque circumſtant: ut Opes, Honores, amici, propinqui, Patroni, fama ex rebus præclarè geſtis

Lenecius in Obſ. Polit.

rè geſtis: & propter hæc & ſimilia invidi cruciantur, quòd ſibi talia deſint; neque ea ſe indipiſci poſſe ſperant. Et non tàm perſonæ, cui res hæ adhærent, quàm rebus ipſis invidetur. Sed qui moderatè hanc bonorum felicitatem & copiam ferre neſciunt: ijsque inflati, inſolentiùs ſeſe erga alios gerunt, vel bonis his abutuntur, eos non immeritò Invidia premit, ſuisque ſpiculis torquet: quandoquidem ſibimet ipſis hoc modo eandem conflent. Atque ut plerumque fieri videmus, quos externorum bonorum copia non tutatur, eos contemptui, atque alijs ſexcentis incommodis exponi: Sic è contrario, omnia ijs ex voto fluere animadvertimus, qui Opibus, Potentiâ, Amicis, ſtipati incedunt, Invidiam & Contemptum, & quæcunque his ſimilia ſunt, eludere poſſe. Ex re igitur Principum duco, ſi Invidiam effugere velint, ut ſubitò Potentiam exerant in omnes partes: ſed tamen cum ratione, ne ad Crudelitatem aut Tyrannidem vergat; hac enim ratione æmulorum invidiam comprimient, & contemptus ſecuri, tutiùs Imperium ſuum ab eo vindicabunt. * Alij inferioris conditionis in Republ: & hoc obſervent: „ *Si ad honores aſpirare, vel ad capeſſendas dignitates contendere velint, ut ab inſigni & ſplendido aliquo facinore incipiant; eoq; Principi, vel Reipub: ſeſe commendent. Sic enim ordientem, pleriq; tædio ac ſacietate conſvetorum, promtè excipiunt; & celer ſplendidusq; impetus facilè Invidiam, quæ tardis illis remoram inijcit, abſterret.* „ Ac veluti ignis fumum non prodit; ita neque Invidiam Gloria, ſi ſubitò, ac celeriter effulgeat: utque ignis naturâ ſemper ſurſum tendit, adjacentemque materiam adurit, & conſumit: ita quoque Virtute partus honos, ſplendore ſuo Invidiam obfuſcat; ut minimè fumus ejus malevolentiæque vapor ſeſe exonerare poſſit: ſemperque ad ardua tendit. Ex quo Emblematis hujus ſenſus facilis apparet. Addidi Symbolum VIRTUS VANA DOMAT. *Tantùm*

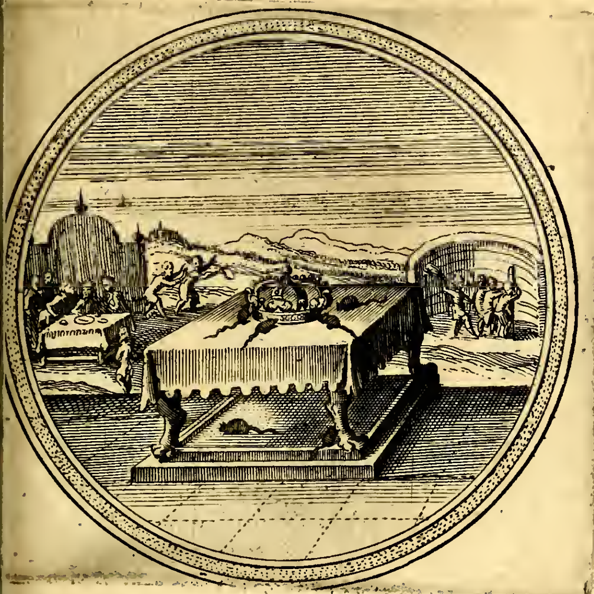
*Id. in obſ. Polit.

enim

enim *adverſus Virtutem poteſt Invidia; atque adverſus Solem nebula.* Ille enim radijs ſuis facilè hanc diſſolvere, diſſipare, ac propellere poteſt: non ſecus & Virtus Invidiam, Contemptum aliaq facilè domat. quæ profectò Fumus ſunt, & vapor, ſi cum Virtute, ejuſque actionibus, & qui ex his gignitur Honore, conferantur.

EMBLEMA. XXXV.

CENSENDO RECENSE.

Turpis adulator, duplici & qui mente Vir audit;
Regibus & Regnis certa ruina cluit.
audat enim vitium; at quæ ſunt confinia recti,
Inſimulat vitij: crimine vera premit.
nterea regni, veluti mus, commoda rodit.
Ac inſtar tineæ regia dona vorat.
Hunc Princeps vitet: non illi commodet aurem:
Si vitare malum, commoda ferre cupit.

ADulationem blandam eſſe veneni cujuſdam ſpeciem, n immeritò quis dixerit. Ut enim venena, melle, aut a quapiam re dulci oblita, ac nobis data, ſine ſenſu noſt corpus occupant: tandemq; hominem interimunt: Ita quoq adulatiō mentibus Principum blandis & ſvavibus verbis inful non ſolùm ipſos perdit: ſed totam ſœpè Rempublicam peſſun & evertit. Atque utinam eodem modo Adulationem Princip atq; venena averſarentur; ab eaq; ſibi caverent; omni procul d bio, Aulæ eorum ſaniores, & veritati magis faventes invenire tur. Sed neſcio, quomodo in hominum animos adulatio ſenſi illabitur, propter ingenitum unicuiq; naturâ ſui amorem: ut nu lus tàm conſtans, cautusq; ſit, quin laudari velit, ſuosq; laudat res & amet, & amplectatur. Quæ res cùm prudenti & Viro bo fugienda; tùm Princeps ab ea ſibi maximo opere cavere debe cujus in cubiculo Adulatio pro Veritate excubare frequenter ſ let. Nam, cùm in Principis judicio, voluntas multorum recu bat neceſſe eſt, ex quo & Amor & Odium derivatur: quâ ratio rectè de alijs judicare poſſit, non video! cùm aſſentatorū & adul torum falſis perſvaſionibus ſit corruptus: eaque ſolùm vera eſ credat ac pronunciet, quæ illi ſuggerunt, & ingerunt: quod ſa genus hominum non modò pœnarum metu coërcendum e exemplo Veſpaniani & Titi, qui adulatores & Calumniatores p blicè in Theatris cedere juſſerunt: ſed omninò ex aulis eliminar dum: quod Domitianus fecit, qui ex Româ omnes aſſentator & delatores ejecit: hæcq; verba, ſœpè uſurpavit: *Delatores qu non caſtigat, irritat.* Invenias enim hodiè plurimos in aulis, qu dum gratiam Principum aut magnatum venari, ſuumq; comm dum quærere cupiunt; primùm animos eorum blandis verbis oc cupant & antevertunt. Deinde, alios, qui propter virtutem & merita digniores eſſent, quibus honores & opes, atq; alia, Princi pes largirentur, arte quadam veteratoriâ ſic laudare ſciunt; ut in terea eos indignos tali honore innuere videantur: atq; ſub offici amicitiæ hoſtilem præbent operam. Hinc fit; ut, dum ad Princi pum limina veritas non admittatur: nec ipſi dignos provehant ne

Autor de Regis Inſtit: addit: ad Scip. Amirat. diſſertat: polit. in Tacit.

Ad Scip. Amirat. idem autor, lib. 2.

Sveton. in Domitiano.

-c quid in propriâ aulâ agatur, ſcire poſſint. Quare non immeri- M. Anton. Gordianus Imp: Symboli loco uſurpavit: PRIN-IPS MISER, QUEM LATET VERITAS: qui, cùm ipſe nnibus in locis publicè eſſe non poſſit, nec eum deceat, neceſſe ; ut aliorum verba audiat, ijsque fidem adhibeat & confirmet, 'e verè ea referantur, ſive falsò. Et

Infiniti ſunt errores, quos Pp. committunt propter adulationem.

Cùm rerum nequeat fortaſſe inſpector haberi,
E' delatorum judicet ore bonos,
Quæq; expenſa putat, non nunquam falſa ſequatur.
Et minùs æquatâ cuncta bilance probet.

C. Eraſm. Lieti.

inc de Ludovico VI Francorum Rege legitur, eum diſſimulato bitu frequenter turbæ ſe immiſcuiſſe, ut audiret, quæ de ſe di-rentur liberiùs: quò faciliùs & meliùs ſuis & Reipub: medere-r incommodis. * Ludovicum item XI Regem Galliarum ali-iando dixiſſe fertur: Se in regno ſuo, & potiſſimùm in aulâ pro-iâ, abundare omnibus rebus, unâ exceptâ. Quam verò innueret m, dum quæreret unus ex ſuis familiaribus aulicis, VERITA-M eſſe, reſpondit. Ac, ut ex re Principum eſt: ut habeant ſuos ploratores & Relatores certos, ſed veros, cùm ipſimet ubique corum eſſe non poſſint: Sic delatoribus aures accommodare conveniens & turpe. Inſignem Virtutem, ac regium judicium nis non cernat, in Iohan. Alberto Rege Polon: Is enim in more ibuiſſe ſcribitur; cùm Adulator traducere aliquem apud eum olebat, ſtatim ei reſpondiſſe: Visne coràm hoc ipſum ei objice-? ſi aſſentiebatur, diem dabat: Sin ſecus, ne ampliùs nugari au-eret, dehortabatur. Licinius Imp: aliàs vix laude dignus: ex hoc men eam meretur: quòd cùm turbam aulicorum auribus ſuis de-rvientem; eosque publica bona arrodentem animadverterent, *neas & ſorices Palatij* appellavit. nec immeritò! Nam veluti ti-æ & blattæ in veſtibus, aut aliâ quapiam materiâ precioſâ na-untur, eamq; exedunt & conſumunt: Et, ut mures & ſorices, des, in quibus vel frumenti, vel eduliorum copia eſt, omnes gulos perreptant, & in cavernas ſuas auferunt: Sic quoq; adu-tores, regum Palatia ſuis blanditijs, & venenatis ſermonibus

* Camer. in ſubciſ. hor. p. 1. c. 90.

implent, publicaq́; bona, nihil agentes, aut ad Rempub: conf
rentes, arrodunt, ac de Principe vel Repub: benè merentibu
commoda præſcindunt. Emblema igitur hoc, adulatores not
qui non apertè, ſed clàm Regum & Principum aulas, non ſecu
atq; mures ingrediuntur: ſemperq; aliquid bonorum ſecum au
Vide Plin. lib. 8. c. 87. runt. Utq; rapax vel potiùs furax eſt animal Mus: ita & adu
tores blanditijs ſuis animos Principum delinire ſciunt, ut in
commodiore occaſione, aliquid bonorum ab eis auferre poſſi
Symbolum verò CENSENDO RECENSE, ex Senecâ ſumptu
eſt. Princeps enim familiares ſuos meritò cenſendo, qui digni ſi
beneficijs & gratiâ ſuâ, ſœpè recenſere debet: verosq; amico
falſis, quales ſunt Adulatores, ſuſurrones & Delatores, exquiſ
* 3. nat. præfat. recenſendo ſecernere. Quam in ſententiam * Seneca rectè mon
*Adulatoribus ne latus præbeas, artifices ſunt ad captandos ſuper
res, par illis (etiamſi benè caveris) non eris. Sed mihi crede (pro
tione etſi non capiêris) ipſe te trades. Habent hoc in ſe naturale bla
ditiæ: etiam cùm reijciuntur, placent: etiam excluſæ, noviſſimè*
* Idem 6. ep. 45. *cipiuntur.* * Alibi: *Adulatio, quàm ſimilis eſt amicitiæ: non in
tatur tantùm illam, ſed vincit ac præterit: apertis ac propitiis au
bus recipitur, & in præcordia ima deſcendit: & eo ipſo gratioſa, q
lædit. Venit ad me pro amico blandus inimicus. Vitia nobis ſub v
tutum nomine obrepunt.* Sic Diogenes rogatus, quæ perniciſſi
morderet bellua: *Ex feris*, inquit, *obtrectator, ex cicuribus adu
tor.* Et hodiè videmus Laudenſes ac Placentinos in aulis Prin
pum primas partes tenere: Veronenſes exulare. Nam Veri
odium parit. Sed

Qui ſcit ad affectum apta referre, placet.

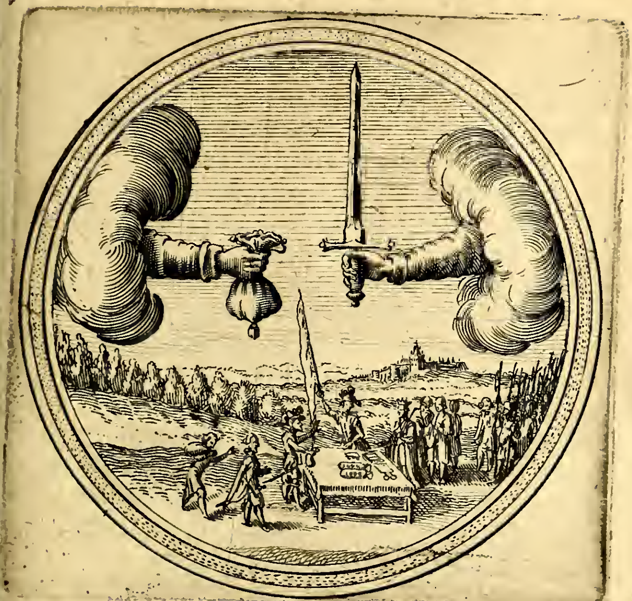
A talibus autem ſibi quiſque caveat. Arriſones, arroſores: &
Ovid: ait:

Tuta frequensq; via eſt per amici fallere nomen;
Tuta frequensq; licet ſit via, crimen habet.

EMB

EMBLEMA. XXXVI.

NEC PRECE NEC PRECIO.

Vileſcit ſenſim Majeſtas Principis, ultro
Quando negat dignis præmia digna viris.
Præmia nam meriti precio cum pendit avarus:
Virtus langvet, Amor friget, obitq; Fides.
Adde, quòd haut legum ratio, nec Juris habetur!
Quod quis emit, ſalvo vendere jure poteſt.
NEC PRECE, NEC PRECIO *tribuatur ſumma poteſtas:*
Juſtitiæ ſanctus nam violatur honos.

QUemadmodum Clementiâ & Liberalitate nullam eſſe potentiorem dotem in Principe; nullum firmius præſidium adverſus malorum Odium; nullum efficacius inſtrumentum ad Amorem & Benevolentiam populi ſibi conciliandam conſtat: Ita quoq; Avaritiâ & Crudelitate, nihil certius ad derivandum in ſe Odium, & Malevolentiam ejuſdem. Nam ſic in vitâ fieri plerumque videmus: ut ſi cui vel minimum beneficium præſtemus: aut liberalitatis noſtræ in aliquem exerceamus officium; ejus animum ad gratitudinem & amorem ſaltem tacitè nobis obligemus ac devinciamus. E contra quoque, qui irrogatæ à Principe pœnæ injuſtum modum experitur & ſuſtinet: vel cui pars aliqua bonorum, quacunq; ratione adempta, aut imminuta eſt: is eum non poteſt non odiſſe, qui author adimendi extitit. Cara enim, & chara omnibus ſua, & pro rebus non minùs ac vitâ ſœpè dimicatur. Avaritia itaq;, cum per ſe ſit turpis; tùm Principes, præſertim Chriſtianos & bonos non decet. * *Neq; ſatis exprimi poteſt, quàm longè populi animos abſterreat; nihil ſe boni ſperare poſſe ab eo Principe, qui ad congerendas divitias, inopumq; proinde ſangvinem exſorbendum proclivis eſt.* Præſertim verò in Magiſtratus officijs ac honoribus diſtribuendis id ſummè cavendum eſt: ne ex gratiâ, aut favore, divitiarum ac amicorum copiâ: ſed meritorum pondere ac præſtantiâ, Princeps dignis offerat ac tribuat officia: hoc enim modo, non tantùm Juſtitiæ leges ſervabit: amoriſq; in ſe certum jaciet fundamentum: ſed Virtute ſolâ, officia & honores adipiſcendi pluribus addet ſtimulos, imò legem. Æmulationi, Ambitui, & Corruptionibus quoq; præcludet viam. Fieri aliàs non poterit, quin ij, qui largitionibus publica munera adepti, juſtitiam adminiſtrare debeant, ſœpiùs in eam ipſam peccent; cùm ſecum reputent, quantam vim pecuniæ, pro conſequendis honoribus profuderint, aut elargiti ſint: ut eandem viciſſim corradant. Id quod olim M. Aurel. Severus Alexand. ſenſit; qui Symboli loco uſurpavit: QUI EMIT, VENDAT OPORTET. Item. *Fumo pereat, fumi venditor.* Optimè ſenſit Imperator iſte prudentiſſimus ac juſtiſſimus: Juſtitiam incorruptè adminiſtrandam

* Ioan. à Ieſu Maria in Inſtit. Princ.

miſtrandam

niſtrandam; Judiciumq́; exercendum: neq; dignitates & honores in Repub: ex gratiâ, ſed virtute ac meritis diſtribuendos. Nam ubi Princeps ſui potiùs, quàm populi commodi ſtudioſus eſt, eosq;, qui divitijs, aut alijs fortunæ bonis magis, quàm virtute præſtant, evehere contendit; facilè querelas, contentiones, inimicitias & id genus alia conflabit. Æqualitatis autem maximè debet ſervari ratio: ne ſcilicet, aut Cenſus, aut Potentia, aut genus prævaleat: (niſi ſint hæreditario jure familijs certis quædam prærogativæ:) ſed ut peræquè pauperes ac divites, nobiles ac ignobiles juſtè judicentur. Ac veluti magnæ arbores, cùm ſecuri à radice cæſæ, in terram cadunt, aliarum arborum ramos, & minora arbuſta conterunt: Sic Potentum & excellentium Virorum in Republ: diſcordiæ, (quæ ex inæqualitate ſœpè oriuntur) totam poſt ſe trahunt Rempub:, cui certè ruinæ, Pp. ipſi cauſa exiſtunt potiſſima: quando avaritiæ vitio mentes eorum occæcatæ, Officia precio non virtute pendunt, quæ ipſi gerere non poſſunt, nec debent. * Imp. Severus cujus ſupra memini: Præfectos ſuos & prætores ex Senatus auctoritate conſtituit: præmonens Senatum, *invitis potiùs, quàm ambientibus Rempublicam committendam eſſe.* Maximè autem improborum Magiſtratuum & judicũ pecuniâ corruptorum, vindex fuit acerrimus, adeò; ut ſi quempiam eorum obvium haberet, oculum ei digito exſculperet. Idem quendam ſuum familiarem, qui hominibus perſvaderet, ſe quidvis poſſe apud Imperatorem: atq; ita provinciarum, munerumq́; publicorum nundinationes faceret, fumo ſuffocari juſſit. Sed nec honores juris aut gladij unquam à quoquam vendi paſſus eſt: nec reſcripta & decreta ſua à familiaribus, aut purpuratis ſuis venundari voluit &c: quod & Imp: Juſtinianus innuit: cùm, *Ad regimina & dignitates non precium vel ambitio, ſed probata vita unumquemq́; provehere debere* ait: in l. fin. ad l. Jul. repetund. & *Virtutum præmia tribui merentibus convenit.* l. fin. C. de ſtat. & imag: unde & Emblematis hujus ratio patet. Et non tantùm in pacato & tranquillo Reip: ſtatu id obſervari; ſed & in bellicis officijs ac honoribus valere debet. quod Romani olim obſervârunt. Sed M. Didium Julianum cùm eſſet opulentiſſimus ac pecunioſiſſimus, primus à militibus,

* Reuſ in Symb. Imp.

imperium

imperium Romanum mercatum fuiſſe ſcribitur: licitante contra eum Sulpitiano intra caſtra, ſed eo rurſus pollicitante, *Omnia ſe daturum, quæ vellent*: quod cùm eſſet aſſecutus, Symboli loco uſur pavit: IN PRECIO PRECIUM. quod elegantiſſimè Reuſnerus reddidit. *In precio precium eſt. Sic non virtute poteſtas*
Sæpius, at precio vænit, & ære fides.

Sed ſi Rationem Ducem: ſi Sacræ ſcripturæ authoritatem ſequi velimus; non ex precio & gratiâ, ſed ex Juſtitiæ normâ jus reddere ac dignitates in Republ: ex Virtute cujusq;, & meritis diſtribuere & captare debemus. Inſcriptionem ex eodem Symbolo ſumpſi. Sed quod olim Flaccus cecinit, id & hodiè uſitatum ubiq;.

Virtus, fama, decus, divina, humanaq; pulcris
Divitiis parent: quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens bonus & rex:
Et quicquid volet. &c: Luſi in hanc ſententiam olim:
Nemo hodiè genus unde, aut quis ſis quærit, abundans
Sed tantùm multo ſi ære crumena tumet.
Sis latro, ſacrilegus, ſis fur, ſis turpis adulter:
Cùm nummos habeas, Prætor amicus erit.

Huc facit Lamprid. in Alex. Severo: *Peſſimè*, inquit, *agitur cum eo regno, in quo præſides, præfecti, judices, non ad beneficium tantùm, ſed precij magnitudinem leguntur. Cùm neceſſe ſit, qui emit vendere, & qui rem familiarem emendis dignitatibus exhauſerit, alicunde lacunas ſuas implere.*

EMBLEMA. XXXVII.

DUM PROSIM.

QUid raucæ vanâ ſtridetis voce Cicadæ,
Pro arbitrio regni verſo quod ungve decus?
DUM PROSIM: noceam dum haut civibus: aurem
Præter veſtra meam, ut, vox, levis aura, volat.
lgus conſilij rationes ſæpè requirit,
Quæ Princeps regni pro utilitate capit.
iàm temerè! tangit Populi quem cura, ſalutisq;
ipſius; prudens quod facit, omne facit.

Vide Scip. Amirat. diſſert. Polit.lib. 3. diſcurs. 7.

EO eſt ingenio vulgus imperitum: ut non modò ex ſuo ge
& ſtultâ mente, Conſilia & facta Principum metiatur,
quæ optimè conſulta ſunt ab eis, curioſiùs inquirat, &
ſuas ineptas rationes, eadem contorqueat: ſed etiam dicterij
convicijs aggravare, quæ ipſi ſanis conſilijs agere & inſtituere
creverunt, haut erubeſcat. Quod cùm per ſe iniquiſſimum ſit a
conviciari: tùm privatos maximè dedecet, in arcana Princip
ſuorum & Magiſtratus conſilia, inq; factorum rationes inquire
Sciunt enim Optimi Principes & Magiſtratus, quid eorum o
cium requirat: & quid è ſubditorum & populi ſibi commiſſi
eſſe poſſit: nec adeò temerarij: ut quicquam ſine certâ ratione
cere aut aggredi deberent: cogitantes, ſi non hominibus, at D
aliquandò factorum ſuorum ſe reddituros rationem. Attamen
fieri videmus: ut licet benè conſulta, optimum ſortiantur eventu
nihilominùs vulgo diſpliceant: improbiq; ſemper, quamvis
dignè, quod repræhendant, habent. Unde ſœpenumerò co
tingit: ut Principes, quamvis ex certo & deliberato conſilio qu
quā ſuſceperint, & geſſerint, vehemētes intra ſe concipiant mot
nec non ſœpè valde contriſtentur, cùm vulgus de rebus eorū be
geſtis, malè ſentire, eaſque iniquiùs interpretari animadvertu
idq; cùm faciunt, tantò majorem de ſe, ſuiſq; conſilijs loquer
licentiam vulgo præbent: quantò vehementiorem propterea i

Aquila non curat provocantem cornicem.

tra ſe conceperunt dolorem. Verumenimverò Princeps prude
ſuis rationibus & Conſilio recto fretus, non ſolùm vanos pop
rumores & judicia contemnet: ſed fiduciâ Integritatis & Co
ſcientiæ nixus, eaſdem obtrectationes in eum prudenter cont
quebit: unde ipſi Gloria factorum conſtabit: populo autem pud
& quod ipſi malevolè ac obſtinatè crimen intentare haut erubu

Seneca 3 de ira. c. 22.

in caput recidet ſuum. Antigonus Rex exemplo eſſe poteſt, q
obtrectatorum calumnias & patienter tulit, & nihili fecit: au
erat enim duos manipulares de ſe malè loquentes, quibus tantùn
Longiùs, inquit, *diſcedite, ne vos Rex audiat*. Idem quadam noct
cùm quoſdam ex militibus ſuis exaudiſſet, omnia mala imprecai
tes Regi, qui ipſos in illud iter, & inextricabile lutum deduxiſſe
acceſſ

ceſſit ad eos, qui maximè laborabant: & cùm ignorantes, à quo iuvarentur, explicuiſſet: *Nunc* inquit, *maledicite Antigono, us vitio in has calamitates incidiſtis: ei autem benè optate, qui vos* " *hac voragine deduxit.* Philippus Macedo convicijs à Nicandro Bruſon. lib. 1. c. 16. eſſitus, plurimis illum cœpit donis honeſtare: quibus acceptis, pit laudare Nicander. Ad amicos igitur converſus Philippus init: Videtiſne ergò noſtrum eſſe, & benè & malè audire. Piſiıtus Athenienſis Tyrannus, cùm in ejus crudelitatem ebrius nviva multa dixiſſet, irritantibus amicis ad pœnas de convivâ nendas, dixiſſe fertur: Non magis illi ſe ſuccenſere, quàm ſi is obligatis oculis in ſe occurriſſet. Prudentia & facilitas Alcidis mihi laudanda videtur, qui Canem miræ magnitudinis abſsâ caudâ per urbem dimiſit: hoc verò cùm multis ſtultum atq; ptum viſum eſſet, monentibus eum amicis, ac ſermones, qui eo circumferebantur, enarrantibus, ridens Alcibiades: *Sic,* quit, *res ut intenderam, ſucceſſit. Hoc enim Athenienſibus loquen-volui præbere argumentum, ut eos à pejoribus, quæ de me dicere direq; ſoliti ſunt, novis his rebus averterem.* Induant igitur Prines animum contra maledicentium tela fortem, confiſi ſui offi-, ad quod à Deo vocati ſunt, ſublimitate: conſcientiæq; ſcuto niti, vulgi ſibilos & ſuſurros, inaneſq; ſtrepitus contemnant: q; à ſcopo rectæ rationis; neq; à Conſiliorum juſtè & ſincerè ceptorum tramite unquam deflectant. Multi multa ſentiunt, pro ſuâ quiſq; ratione judicat de publicis commodis. Sed Prinis eſt, ſibi conſtare: ac inſtar incudis duræ ictus ſuſtinere; in am cùm ſagittæ maligni vulgi impingant, non tàm ei citò nont, quàm ipſæ franguntur. FRANCISCUM I. Regem Gal- Guicciard. in libello, l'hore di ricreatione. rum verè regiè feciſſe legitur: qui cùm vectigal gravius, forſan n ſine Reip: neceſſitate, populo ſuo impoſuiſſet; ac propterea bs non ſolùm conquererentur: ſed cùm ipſe à ſuis Conſiliarijs et admonitus, quòd iniquè eſſet impoſitum: atq; ideò populus m convitijs traduceret. Ille tantùm reſpondiſſe fertur: *Sinite m loqui, ejus enim intereſt.* Nec minùs, cùm primos vulgi imus ſuſtinuit: id conſecutus eſt, quod inſtituerat. Hinc ex præ-

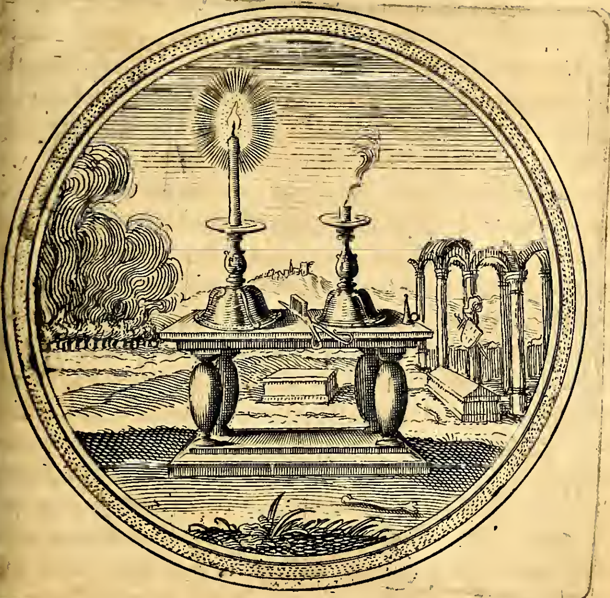
cedentibus, Emblematis ſenſus facilior. Aquilam enim ung
bus ſceptrum tenentem, ſequè alis paullùm quaſi humo tollente
Principem vel Regem intelligo, Reipub: adminiſtrationem
rectæ rationis, & conſiliorum uſu inſtituentem; quorum altæ
dices in mente ſuâ, & fidelium Conſiliorum fixæ, ſupra vulgi
dicia ſemper emineant: Cicadas autem, vulgus eſſe imperit
noto. Ut enim Cicadæ æſtatem cantu tantùm tranſmittunt, q
propter aſſiduam ejuſdem iterationem hominibus molæſtæ ſu
& omninò contemnuntur: Pari quoque ratione, Principem,
ejuſmodi Cicadarũ, id eſt, vulgi, præter inania verba, & conv
ſtridentis ſtrepitũ, animũ advertere non decet: quin potiùs eun
ad ſublimia Imperij & Reipubl: negocia erigere: ſic enim & fa
litate ſuâ malorum evincet ſtudium; & quæ, ſui erunt officij, p
tes explebit. Addidi Symbolum, DUM PROSIM. Multa q
niam in Republ: occurrunt, vulgo quaſi acerba: quæ, cur inſtitu
tur, ſuſcipiantur & peragantur, eidem non ſunt obvia: Conſi
tamen prudenti & ſalubri ſuſcepta, ipſo tempore jocunda fi
Reipub:. Et veluti Medici, pharmacis quædam miſcent ama
etiam ipſo ægroto, primo guſto acerba: ſed quam ob cauſſam
faciant, & ſciunt, & ægroti valetudini conſulere cupiunt: Ita
Principes prudentes, ſœpenumerò populo quædam dura propon
videntur: ſed quæ temporis ſucceſſu uſum habent: nec cur
debent, quid vulgus loquatur, DUM modò Reipub: PROSI
Philemon. *Nil ſuavius, nil docto viro dignius,*
Convitiatorem quàm ferre: nam benè
Convitium qui diſſimulat, convitium
Convitiatori rependit maximum.

*Ep. 77. Seneca. * *Malis diſplicere, laudari eſt: Malè de me loquuntur homines, quia benè loqui neſciunt; faciunt, non quod merear, ſed quod ſolent.*

EMBL

EMBLEMA. XXXVIII.

TRANSEUNDUM.

EXiſtunt denſæ ceu furvâ nocte tenebræ,
Cùm Lux materiâ deficiente perit.
Non ſecus in regnis certiſſima ſigna ruinæ
Sic duo, ſi quis rem penſitet, eſſe ſolent.
Regia deficiat, ſi hærede ſuperſtite nullo
Stirps: ſi vel gentes, funditùs intereant.
Ortus habet finem: non eſt durabile quicquam
In mundo, mundus fiet & ipſe NIHIL.

Ex Herodoto G. Richt. in axiom. Polit.

CRœſus Rex ille Lydorum opulentiſſimus, cùm eſſet à Cyro captus, ei adverſus Thomyrin exercitum ducturo, dixiſſe ſcribitur. Quandoquidem DEUS tibi me tradidit: quicquid animadverto errati in tuâ domo, id omne me pro viribus adverſurum. Nam meæ ruinæ etſi ingratæ: mihi tamen extitere diſciplinæ. Si tibi videris eſſe immortalis, & ejuſmodi exercitui præeſſe: nihil eſt opus, ut meam tibi dicam ſententiam. Sin verò te quoq; agnoſcis hominem: iſtis ejuſmodi præeſſe: illud inprimis diſcito: „ humanarum rerum Circum eſſe: qui rotatus ſemper eoſdem „ fortunatos eſſe non ſinit. Aurea ſanè verba, cordibus Principum impreſſa meritò eſſe debent: ut Imperij, ac conditionis ſuæ, nec non officij memores, felicitatem ſuam ratione rectâ temperare, mitiùsq; interdum, ac fit, cum populis agere diſcant. Crœſum enim, cùm ſe propter divitias, & rerum omnium abundantiam feliciſſimum cenſeret: Fortuna, & ſtatus ſui mutatio docuit: *nihil in Orbe perpetuum eſſe*; quod ad extremum vitæ halitum conſtans florensq; maneret. Ille idem ſuo exemplo Cyrum admonere voluit, ut, quàm incerto pede fortuna conſiſtat, ſecum reputaret, quæ, ut ſemel de rebus humanis abſolutâ ſuâ poteſtate ſen„ tentiam tulit, nullum unquam mortalium ab eâ appellare poſſe: „ quoniam in hoc mundo non habet, nec recognoſcit ſuperiorem, „ niſi quod DEUM Ducem habeat, ut eleganter *Bl. in l. fin. C. Communi. de legat.* ait. Et ſi non tantùm res privatas, hominumq; conditionem in hoc mundo rectè perpendere: ſed Imperiorum quoq;, & regnorum Periodos, ad amuſſim revocare voluerimus: reperiemus ſanè, eas non fortuitas, ſed fatales eſſe adeò; ut docti viri „ ex hiſtorijs, à primâ antiquitate obſervârint: Regna & Reſpubli„ cas potentiores 500. annis plerumq; floruiſſe: plurima hunc terminum non attigiſſe: nulla, aut pauciſſima ſuperaſſe: ſed in quingenteſimi anni momento, aut propè incidiſſe mutationes, quibus vel everſa, ac deleta funditùs; vel aliò translata deſierint: vel in aliam novam ſint tranſmutata formam. Per ſingularum partium exempla longum eſſet hîc diſcurrere: quæ tamen idem autor recenſet: ſaltim quod VENETORUM RESPUBLICA ultra 1000 annos floreat: Ideòq; eam *Virginem* eſſe * Camer: ait: quòd adhuc nullũ externũ Dominum paſſa ſit: ideòq; prudentiæ & Concordiæ

Idem ibid.

* Cam. oper. ſubciſ. cent. 1. c. 35.

S.P.Q.

S.P.Q. Veneti dubio procul, poſt DEI OPT. MAX. providentiã, & ſingulare beneficium, eſt adſcribendum. De Poloniæ Regno, quod paulò ampliùs quingentos annos duravit, ſimile quid apparet: periodum ſcilicet 500 an. exceſſiſſe ac ſuperaſſe: ſed videant, ne motibus proprijs mutationem regno ſuo accerſant, qui Libertatem maximè tuentes, licentiæ potiùs frena relaxent: privatâq; diſcordiâ & ſeditione, publicam calamitatem provocent. *Nulla* enim *res magna*, inquit * Seneca, *non aliquod habuit ruinæ ſuæ ſpacium.* „ * 14. ep. 91.
Urbes quoq;, ut idem ait, *conſtituit ætas, hora diſſolvit, momento fit* „ Id. 3 nat. 27.
cinis, diù ſilva. Ac veluti magna ædificia, quæ vetuſtate collabuntur, non uno momento concidere; ſed primò rimas quaſdam agere, quæ compagis diſſolutionem minari videntur: donec tandem tota moles corruat: Ita quoq; in Republ: quædam ſigna & Prognoſtica ruinæ & calamitatum earundem præcedere ſolent. Solet etenim DEUS, cùm ſit longanimis, iræ ſuæ certa ſigna populis ac regibus antè monſtrare, quàm pœnas & calamitates infligat; ut ad pœnitentiam eos convertat, ſi ſua delicta, & DEI miſericordiam agnoſcere velint. Ex ſacris literis, exempla pijs ſunt obvia. Id tamen, quod explicationi Emblematis hujus ſervit, addo. * *Ubi in* „ *Principum familiis nulli filij, ſucceſſores regni futuri ſuperſtites manent: illic rerum mutationem, Reipub: perturbationem, ac magnum DEI judicium, ferè ſolet prævideri & expectari.* 1. Sam. 2. verſ. 33. 34. Id quoq; obſervatum eſt ex hiſtorijs: Non ſolùm Rerumpub: ruinas, ſigna quædam & indicia præceſſiſſe: ſed familias quaſdam illuſtres & nobiles eſſe, quæ, quoties ex eis, aliquis mortem obire debet, certis quibuſdam indicijs præmoneri ſolent: de quo alibi. Ita duo prænuncij in Imperijs ſolent eſſe calamitatum: *Stirps re-* „ *gum deficiens: & occaſus familiarum, præſertim Illuſtrium aut antiquarum.* Hujus rei conſideratione & occaſione Emblema hoc, „ ibi duarum Candelarum extinctarum notâ effinxi: meæ enim familiæ fatum idem imminet! Et quemadmodum tenebras nocte præſertim illuni, exiſtere: eaſdemq; augeri in Conclavi aliquo neceſſe eſt, quando lucernæ ardentes extingvuntur: ac nemo tùm ſuas operas ſine luminis adjumento exequi poteſt: pari ratione calamitatis & cladium origo, ex familiæ regiæ, & præcipuarum familiarum

* Danæ in Polit. Chriſt. lib. 3. aphor. 5. mihi fol. 266.

„ Nuper Illuſtris familia de Roſenberg hanc fatalem viã iniit Anno 1611. D. Vigelius, 57 Principum & Nobiliũ familias recenſet, quæ intra 130 annor. ſpaciũ

abſq; hærede & prole intecierunt. Abr. Hoſman. in Genealogia Auſtriaca.

familiarum defectu, in Repub: exiſtit. Nam ut in ſequentis Emblematis explicatione dicam, CERTA SECURITAS Imperij, Populo à ſtirpe regiâ vel Principali, (præſertim ubi Principatus hæreditarij,) pullulante expectanda eſt. Ubi verò Imperium ad novos ſubinde Dominos transfertur: nec ſint in eo Illuſtres ac Nobiles antiquæ familiæ, quibus certè dignitas Regni plurimùm decoratur: ibi mutatio & ex hac calamitas ſemper metuenda. Per Candelabrum, ut potè, lucernæ fulcrum, fundamentum ſalutis Reipub:, Inconcuſſam, & non interruptam certam ſeriem prolis maſculæ Regiæ, & aliarum præcipuarum familiarum, à quibus, & in quibus baſis ſecuritatis Reip. &, ut dixi, ſalutis redundat & repoſita eſt, intelligo. Per emunctorium verò, cauſas omnes Rempub: evertentes, noto. Symbolum TRANSEUNDUM, ex Senecâ deſumptum, ſignificat: nihil in mundo, quod ortum habeat, perpes & ſtabile eſſe; quin illud aliquando finem ſit ſortiturum. Emblemati huic convenit Senecæ. *Aſſiduus humani generis diſcurſus eſt. Quotidiè aliquid in tàm magno orbo mutatur. Nova urbium fundamenta jaciuntur. Nova gentium nomina, extinctis nominibus prioribus, aut in acceſſionem validioris, converſis oriuntur. &c:* Id verò quis fato fieri non credat? ſive providentia DEI, omnia in hoc mundo gubernãtis, diſponi neget? ἄθεος planè ſit, neceſſe ſit, qui aliud diſſerat & aſſerat.

Sen. op. 103.

Sen. de Conſol. ad Alb. c. 6.

Eſt etenim vis tanta, & tanta potentia divi
Numinis; ut Ratio hanc non ſuperare queat.
Cùm ſemel huic placuit, ſortem mutare benignam:
Conſilij humani vis, ratioq; perit.

EMBLEMA XXXIX.

CERTA SECURITAS.

NOn adeò Regumprecioſa palatia gemmis,
Auro atq; argento condecorata nitent:
Non adeò hæc tutantur opes; non copia rerum:
Nec ſecura, cohors præſidiumq;, facit.
Continuâ ſerie quàm certâ è ſtirpe redundans,
Imperium, ſoboles multiplicata, beat.
Hac illuſtre genus nam conſervatur & hæres:
Regni & Succeſſor ſic ſine lite manet.

UT præcedente Emblemate demonſtravi, in regno aut Re-
pub: mutationes & calamitates ex defectu ſtirpis Regi-
oriri: ita hoc declarabo, certam ſecuritatem naſci Imperio
ubi certa proles, & regni hæres exiſtit. Duobus enim modis cùm
Principatus capiatur; vel Electione, vel Succeſſione: illaq; extra
controverſiam antiquior, imò tutior: attamen omiſſis, quæ in
partem utramq; ab autoribus adferuntur & excutiuntur rationi-
bus; Succeſſionem non improbo. hancq; intelligo, non ſolùm in
hæreditario regno & Principatu: ſed ubi Electione, vel ſuffragij
conſtituuntur Reges, ut Succeſſor ſit certus, & præ manibus, qui
idoneè defuncto ſuccedat. Nam, licet *Imperaturum omnibus*, ut
* Lipſius ait ex Plinio, *eligi debere ex omnibus*, ratio dictitet: & ut
ex multis generoſis equis, optimum ſeligere non eſt difficile, cùm
copia adſit: Nihilominùs tamen plurima regno obveniunt in-
commoda, cùm inter tot millia ſuffragiorum; vel ſaltem Optima-
tum voces, contrariæ voluntates audiantur: odiaq; in eligent-
„ deriventur. Adde, quòd licet hodiè etiam in Succeſſione hæredi-
„ tariâ; nedum in Electione Principum, id obſervari ſoleat; ut præ-
„ ſtatio Homagij; vel ut alij dicunt, Hominij; non fiat; niſi ultrò
„ citròq; priùs habito initoq; contractu; pactisq; inter ſubditos, &
futurum novum Principem conventis; de non violandis legibus
fundamentalibus, alijsque rebus non mutandis, innovandis, au-
ferendis: diuturnitate tamen ipsâ, mores quoq; electorum Prin-
cipum mutantur ut plurimùm. Ita quinquennium Neronis opti-
mum fuit. Sic M. Flavius Conſtantinus primis annis Princeps
probus, ſecundo vir ſangvinum, tertio pupillus prodigus audit,
& plerumq; —— *mitiſſima ſors eſt*
Regnorum ſub Rege novo. Tùm, quòd in
Electione plurimorum mentes, & recta judicia corrumpuntur:
dùm eligentes vel muneribus, vel ſpe futurorum commodorum
& remunerationis, ab ijs alliciantur, qui dominari cupiunt; quod
in Succeſſione ceſſat. Tali enim modo pravas aliorum ſpes cohi-
beri certum eſt, cùm Succeſſor non in incerto. MAXIMILIANUS
„ I. FRIDERICI III filius, vivo patre in Imperatorem eſt electus
„ Anno 1486. CAROLUS V. feliciſs. memoriæ, prudenter fecit,
qui

Vide M. Antonii Peregrini Conſilium, de Succeſſionib⁹ in Regiis Dignitatibus, & Beſoldi diſputat. de Regiâ Succeſſione.

*lib. 2. Polit. c. 4.

Alb. Gentil. de I. belli lib. c. 15. Ioh. ap: Egnatius. in Impp.

uòd fratrem ſuum FERDINANDUM, ſe vivente, Regem "
ohemiæ, & poſteà Romanorum, deſignari ab Electoribus & "
)rdinibus voluit; ut inde Imperij Romani dignitas ad eum defer- "
:tur, motusq; propter æmulos evitarentur. Ita MAXIMILIA- "
us II. parens V.æ Cæſæ Matis, vivente patre ſuo, in Regem Bo- "
emiæ, & poſtea Roman. declaratus fuit. Similiter RUDOLPHUS "
I Imp. aug. mem. patre V.æ Cæſæ Matis vivo, REX ROM. electus "
uit. Quòd verò in vivis adhuc exiſtente RUDOLPHO II Imp:, "
.æ Cæſæ Mati Regnū Ungariæ & Bohemiæ, eodem conſentiente, "
)rdinibusq; utriusq; Regni conferentibus ceſſit; id Providen- "
æ & voluntati DEI acceptum fert orbis Chriſtianus: Nemo "
nim eſt, qui divinam benignitatem in eo non agnoſcat, quòd Va "
æſa Matas, ad hoc ſublime Imperij Rom. faſtigium, conſenſu "
lectorum unanimi, ac omnium votis ſit evecta: ac ſucceſſione "
on interruptâ, â CAROLO V. a. m. quintum nunc in ſerie locum "
neat. Faxit porrò Rex ille regum ſummus: ut Imperium Ro- "
an. ex Sereniſſimâ domo Auſtriacâ, certo futuro Succeſſore "
udeat ac lætetur! Conſtitutio Caroli IV. de elegendo Impera-
re: & Inſtitutio prima Electorum OTTONIS, prudenter eſt in-
oducta: Nam, cùm in hæreditarijs regnis, Principum ſoleat eſſe
eipub: negligentior cura; quando ſe Dominos ſuorum populo-
m agnoſcant natos; imò, omnes qui naſcuntur & non eligun-
r Reges, ut plerumq; fit, abutuntur illâ, in quâ educantur, &
iam ſibi perpetuam fore putant, libertate. Ne itaque poteſtate
â abuterentur, & per eos, publicum Bonum negligeretur; Lex
; certa poſita eſt. Sic WENCESLAUS propter ignaviā, Imperio
it privatus. Præterea, cùm fatales ſint rerum & Regnorum pe-
odi, ne, ſi deficiente ſtirpe regiâ vel Imperatoriâ, agnati aut co-
ati, dignitatis ſplendore tumentes, Imperium ſibi uſurparent,
t tribui contenderent; Electio rectè inſtituta eſt. Si tamen idonei
it Imperio, Imperatorum & Regum filios non rectè ab hac di-
itate excludi, multi judicant: cùm Reipub: maximè interſit: ut "
giæ ſtirpis Honor & dignitas ſucceſſione conſervetur & augea- "
r. Id quod in Electorum ſecularium familijs obſervatur. Nam,
iod in privatis familijs videmus, ſi eæ neglegantur; vel ſi Virtuti-

bus & divitijs, (quod quidem hodiè maximè attenditur,) non con ſervantur, ſplendorem ſuum illas non tantùm paulatim amittere ſed defectu hujus, contemptu propter paupertatem ingraveſcen te, eas interire neceſſum eſt. Ita, non abſque ratione dixerim; i regiâ ſtirpe, præſertim ubi Electio Succeſſioni prævalet: dignita tem ſummam quodammodò minui: ubi idoneis in eâ neglectis, al præferuntur. Quapropter DEUS OPT. MAX. qui reges & regn conſtituit & ſtabilit, eaq; ſolus, quò vult, transfert, rogandus eſ ut Regum & Principum piorum ac bonorum, ſtirpem propaga ac conſervare: tùm Magnas & Illuſtres familias divinâ ſuâ grat & bonitate augere velit; ne, illâ deficiente, mutationes Reipul accidant: & his pereuntibus, decus & ſplendor ejus intereat. U enim certa mutatio metuenda, quoties novi Reges: certaq; ruir ædificij, ubi fundamenta labant, aut nutant. Ita è contrariò

* Ioh. Lenc. in obſ. Polit. ex Tac. & Caſman. in ſyſtemate Vitæ Polit. Scip. Amirat. differt. Polit. lib. 1. diſcurs. 2. ex Tacit.

* *Nullæ neq; opes aut divitiæ, neq; claſſes aut legiones perinde firm Imperij munimenta ſunt; quàm numerus liberorum. cùm, quia o culta quædam Majeſtas in illis eſt; tùm verò, quòd pravæ aliorum ſpes & fraudes inhibentur, ſi ſucceſſores non in incerto ſint:* Quo olim Auguſtus prævidit, atq; ideò ſibi hæredem ſtabiliendum cu ravit. Et Tiberius extra domum Auguſtam, Imperium collocare indecorum atq; intutum putabat, ſin extra domum ſucceſſor qua reretur; ne memoria Auguſti, ne nomen Cæſarum in ludibria ve terent, metuebat. Emblema igitur diſſertationi huic conve niens, non eſt obſcurum. Pavo enim hieroglyphicum eſt fæcund tatis. Pullos autē, prolē regiam intelligo; quæ intra ſepem, hoc eſ limites Imperij ſui ſecura eſt, & lætior vivit. Eaque SECURITA Imperij CERTA eſt, ubi hæredes ac ſucceſſores regnorum & bo norum certi. In Nuptijs Sereniſſimi ac Potentiſs. Regis POLON SIGISMUNDI III. quas cum SERENISSIMA PRINCIPE & ARCHIDUCISSA AUSTRIÆ CONSTANTIA celebravit: nu mus in felici & ſplendido in urbem Crac: ingreſſu ſpargebatur, e quarum parte unâ libra cum ſceptro tranſverſim locato: ex alterâ par turturum olivæ ramo inſidens, expreſſum fuit, cum hac in ſcriptione: REGNORUM SECURITAS NUNQUAM DEFI CIAT. Eam ut Regno Poloniæ, DEUS quoq; conſervet in hære dibus jam natis regijs, unicè precor.

Anno 1605. Cracov: m. Decemb:

EMBLEMA XL.

UTERE SORTE TUA.

ORbe ſuper teſtudo jacens ſecura pericli eſt:
Ipſius haut fines preteryſſe cupit.
Si qua manu forti ſunt parta, aut ſorte benignâ,
Oblata, auſpiciis vel quoq;, Regna, ſacris.
Eſſe reor potius ſervanda, ac pace tuenda,
(Si non Vis, Cauſa, & Jus capere arma jubent.)
Quàm nova ſub dubio conquirere Marte. capeſſit
Qui vi aliena, ſuis ſœpè pericla ſtruit.

TAnta eſt mortalibus ſuarum rerum ſatietas, imò nulli re ſua ſatis; ut aliena ſemper magis placeant, quàm propria. & ut Poëta ait:

Fertilior ſeges eſt, alienis ſemper in arvis:

Vicinumq́ pecus grandius uber habet. Omnes enim naturâ, cupiditate habendi duci videmur; ſed ij in hoc peccant maximè, qui modũ excedũt in acquirendis reb⁹: & quò plura poſſideant, eò plura appetãt: & quò plura appetãt, eò min⁹ poſſideant. nec non rarò id eis evenire videmus, quod Æſopico cani: qui cùm in undis carnis umbram, quam ore tenebat, conſpexiſſet, eamque appetuiſſet, illam ſimul, quam habuit, amiſit. Si autem Cupidita illa nimia in privatis vituperatur: virisq; bonis inviſi plerumque ſunt, qui non contenti, *parcâ quod eis Deus obtulit manu*, ut Horat inquit. In Principibus maximè repræhendenda; quod eâ duplic modo peccant. In ſe, & in ſuos. Indignum enim eſt Principe ac ſublimia nato, ſervire turpi lucro, ac alienis bonis æſtuare; cùm liberam mentem, ab omni contagio vitiorum habere debeat. Subditis autem peſſimum exemplum ſuo præbet: cumq; vitia in alijs vindicare deberet, ea docere videtur. plerumque enim,

Regis ad exemplum totus componitur orbis. Et

Omne animi vitium tantò conſpectius in ſe

Crimen habet, quantò major qui peccat, habetur.

Verumenimverò Magnorum virorum ingenia, plerumq; dominandi libidine, & cupiditate regna poſſidendi flagrare, experientia & hiſtoriæ teſtantur, paucos rebus partis contentos. Atque hæc communis omnium labes, quòd ſœpenumerò magis de acquirendo, quàm acquiſito retinendo, intra ſe æſtuent: cùm tamen ſit

Non minor virtus, quàm quærere parta tueri.

Quippe majoris eſt laboris ac induſtriæ, res acquiſitas conſervare: regnumq; partum in ſuo ſtatu tueri poſſe tutum. Nam ſœpiſſimè fit; ut, cùm de parto augendo cogitent, modosque id perficiendi quærant: totum, quod ante poſſederunt, amittant: & dum ad culmen venire contendunt, unà cum ipſis ramis; quos compræhenderunt, decidant. Optimè igitur, * Lipſius *Principes* docet, *qui novaregna ſitiunt, ad eaq; properant, ut ante parta, firment.* Facilius enim

* Polit. lib. 2. c. 9.

nim eſt vincere, quod fortunæ interdum beneficio, & vi fieri po-
eſt: ſed victoriã ob itinere, non niſi prudentiæ eſſe. Atq; ut Echi-
ium capere faciliùs eſt, tenere difficile; & niſi arte & prudentiâ
itaris, fruſtrà eum ceperis: Itaquoq; * *fortunam magnam citiùs* "· *Publ.
eperias, quàm retineas. Ut non immeritò Livius dixerit. *Excellen-
ibus ingeniis citiùs defuerit ars, quâ Civem regant, quàm quâ ſu-
erent hoſtem.* Et Demoſthenes ſuos cives hortatur; cùm ſint in
itâ duo commoda, Fortunæ proſperæ, & Conſilij boni: non ſolet
itriusq; ſimul copia contingere hominibus. Neq; quisquam re-
us ſecundis terminum ſibi conſtituit; neq; finem imponit cupi-
itatibus acquirendi plura. Itaq; permulti ſœpenumerò dum ma-
ora concupiſcunt, ea, quæ jam obtinebant, amiſerunt. * Tarta- * Camer. op. ſubciſ. cent. 1. c. 2.
orum Princeps quidam, licet alioquin barbarus, imprudentiam
orum notare voluit; qui proprijs non contenti, majora appetere
oleant: Ex capti enim Moſchovitici Principis calvariâ, poculo,
najuſculis literis inſcribi curavit: HIC ALIENA APPETENDO
ROPRIA AMISIT. * Antiochus Magnus, Regum Aſiæ illis * Ioh. Spin. de tranquil. anim.
emporibus potentiſſimus, non contentus tanto Imperio, bellum
Romanis intulit: à quibus ſuperatus, omnibus, quæ cis Taurum
nontem poſſidebat, mulctatus eſt. Antigonus quondam Rex, &
Alfonſus Rex Aragonum, tales aleatoribus ſimiles eſſe dixit; qui
pe lucri futuri, proprias opes prodigunt, nec eo, quod lucrati ſunt
ontenti, dum alienum appetunt, id quoq; perdere ſolent. Maxi-
niliani Imp: judicium de his recitavi in diſcurſu meo Politico de
LITERIS & ARMIS. Ac quidem extra dubium eſt: Principes &
Reges, qui regna ſua vel hæreditaria, vel virtute parta bellicâ, tueri
& defendere pacis artibus ſciunt, nec alienis inhiant: eos feliciores
& tutiores in ſuo Principatu eſſe, ijs, qui nova ſubinde acquirunt,
aq; conſervare neſciunt. Alexander non tàm citò orbem ſibi ſub-
ecit, quàm ipſe cum ſuâ familiâ & regno perijt. de alijs, hiſtoriarũ
leni ſunt libri. Prudenter itaq; * Lipſ. ex Livio Principes monet, * lib. 4. Polit. c. 9.
t quietem potiùs & pacem colant: & ſua modis omnibus tuean-
ir ac defendere conentur; cùm Dimidium ſœpè plus toto: & ubi
upiditatibus frena laxantur: impetu magno eæ proterunt res pro-
rias. Sic ex Livio veriſſimum. Liv. lib. 34.

Tegmine

Tegmine clauſa ſuo Chelys, omnes deſpicit ictus:
Exertum telis nudat inepta caput.
Sub lare privato tutò & benè vivitur. extra hunc
Sors maleſida tibi mille pericla ſtruit. Unde hoc Emblema intellectu facile eſt: Ut enim teſtudo tradiſſimè incedit; inq; ſuo tegmine tuta latet: Ita Principem, ſuam Rempubl: & regnum tutari decet; & ad nova, vel aliena regna invadenda tardum eſſe: globum autem, cùm circularis figura perfectiſſima & aptiſſima ſit, Imperium legibus, & rebus ad perfectionem regni pertinentibus ornatum, intelligo: ideò autem cathena cinctum volui: ut eam Rempubl: vel regnum non facilè ſolvi innuerem quod ferreis & ſolidis Prudentiæ & Concordiæ vinculis conſtrictum ſit: eamq; Rempub: tùm florentem cenſeri: cùm quisq; in eâ rebus ſuis contentus, mediocritatem amplectatur: idque tàm Principi quàm privato optimè convenire puto. *Ambitio* enim *omnis infelix.* & ubi vicini Principes temeritate quadam vexantur triſtes & funeſti exitus ſequi ſolent. Symboli loco adjeci, UTERI SORTE TUA. Certiora enim ſunt quæ bono titulo poſſidentur licet parva aut exigua: quam magna injuſto aliquo modo parta quæ tantùm abeſt ut tutò poſſideas, ut tua ſimul cum illis amittas Placet hìc * monita adſcribere quædam. *Induſtria*, inquit, *adhibeatur, ut ſubjecti populi pace perfruantur, non deficiat annona, ærarium diteſcat, Civitates civibus impleantur, diſciplinâ militari cives inſtruantur, arma congregentur, Princeps muniat ſe ſubditorum amore, arcibus, copiis: Cùm verò ſeſe obtulerit occaſio, ut ſive tuas ſive ſociorum ac fœderatorum res tueare; tunc contra audentior ito neq; enim tantum certa erit parata adverſus vicinas, remotasq; gentes victoria, ſed etiam, quæ bello acquiſiveris, ſecurus ab hoſtili impetu poſſidebis, & perenni pace lætaberis.* Quomodo autem & quando confœderatis inter ſe Principibus bella moventibus, tertius vicinus utrinq; quoq; fœderatus, opitulari & ſe gerere debeat, hî certi nihil definio: videatur * Lipſ. id tamen obſervandum:

In caducum parietem non inclines. * Et, *ſuam*
quisq; fortunam in conſilio habeat, cùm
de alienâ delіberat.

* ex Amirat. Scip. lib. 1. diſcurs. 6.

* lib. 4. c. 9.

* Curt. lib. 4.

EMBLEMA. XLI.

INTUTA QUÆ INDECORA.

NOctis avis non eſt ad Solis tendere lumen:
    Non aquilæ muſcas ungve ferire leves.
ors, Virtus, Natura Ducum contraria vulgo eſt.
    His proprios fines tranſilyſſe nocet.
ec fas privato, mores effingere regum:
    Hos vulgare aliquid nec ſapuiſſe decet.
umma petant ſummæ generoſo in corpore mentes.
    Plebs humiles humilis quærat & ornet opes.

THemiſtocles poſt partam victoriam; cùm aliquando ad mar viſendi cadavera causâ acceſſiſſet: & jam multos torques aureasque armillas præterijſſet, amico cuidam ſe ſequent dixiſſe ſcribitur. *Tolle tu hæc, quia non es Themiſtocles.* Et Alexander, cùm ei Darij filia in uxorem cum ingenti dote offerretur Parmenioni, ut acceptaret conditionem, dicenti, *Facerem ego, eſſem Alexander,* prudenter reſpondit: *Et ego facerem ſi eſſem Parmenio.* Quo innuere voluit; aliam Principum eſſe conditionem ſtatum & officium; aliam privatorum. Neq; id Principem decere quod privatum quempiam, quò ad vitam, mores, & actione Nam ut Deus ipſe Reges, Magiſtratus tàm Eccleſiaſticos, quàm Politicos inſtituit, eisq; præ cœteris peculiarem gratiam concedit, eos quoq; ſapientiæ ſuæ donis affatim cumulat: ita vult, u quisq; in ſuo ſtatu & officio perſeveret: ſuamq; autoritatem pro virili, pietate, Juſtitiâ & Prudentiâ defendat & tueatur. Sœpe autem homines ingenij & vocationis metas egrediuntur, ſibique inde plurima pericula ſpontè accerſunt. Principum vitam vulgus rude fœliciſſimam æſtimat, ex rerum omnium affluentiâ: eorum mores pravâ & ineptâ imitatione exprimere haud veretur: d ipſorum Conſilijs & actionibus palàm judicare non dubitat, pr vatis eas rebus ſuis accommodare nitens: cùmq; illi alta & magn ſapere non detur, * *non delectu aut ſapientiâ ducitur ad judicandum, ſed impetu, & quadam etiam temeritate*: ideò Principu Conſilia & facta ad ſuam tantùm lancem appendit: publicaqu bona, ex re ſuâ privatâ & ſordidâ ſœpè ratione metitur: cùm il non magis datum & conceſſum ſit, in Principum occultas ratio nes, quas de Republicâ ineunt inquirere, eaq; penitùs cognoſc re; atq; Noctuæ ſplendidum ſolis lumen aſpicere. Quid? quò Principes & Magnates ſummo odio eos perſequantur, qui, nc dicam facta & conſilia eorum perſpecta habere volunt: ſed q eos in moribus, veſtitu, ſupellectile privatim imitantur. Imò ſunt ingenio Principes, ut, quò quisq; genere illuſtrior, antiqui celebrior, adde & ditior: eò magis offenditur; quando inferior pari cum illis fortunâ, & rerum omnium formâ uti volunt. * A taxerxes prudenter Teribazo regia ſua veſtimenta indulſit. H enim

Poſuit Deus metas ingeniis, quò & quatenus curſant.

*Cic. pro Planc.

*Bruſon. lib. 1. c. 5.

nim, cùm in venatione veſtem ſciſſam illi oſtendiſſet, rogatus, uid fieri oporteret? reſpondit: Aliam ſibi induendam veſtem, & llam Artaxerxi tradendam. Conceſſit Artaxerxes: Dono tibi anc (ait) veſtem, ſed ferre prohibeo. Teribazum verò, quod llâ indutus eſſet, acceptis etiam muliebribus donis, ægrè fere- ant ſpectatores. Tum Rex cachinnari cœpit, ad eumq; conver- us: *Tibi*, inquit, *ut mulieri aurum, & ut inſano regium amictum, eſtandi poteſtatem licentiamq; concedimus.* Quis hinc importu- itatem hominis, in impetrando, regisq; benignitatem in conce- endo, utriusq; ſimul ſtatum non cognoſcat? Africanus cum ei bijceretur, quòd ipſe prælio non intereſſet, prudenter reſpondit. *mperatorem me mater, non militem genuit: neq; Ducis eſt, militis ortem obire!* nec immeritò. Nam, cùm in Imperatore tanquam apite, tota vis & ratio belli conſiſtat: ejus non eſt, quibuſvis pe- iculis, aut pugnis, (quod militum proprium eſt,) ſeſe objicere. o enim cœſo, victoriæ & totius exercitus etiam validiſſimi, ſpes robur langvet, imò jacet. Ita Viri fortes, Gloriam ex rebus præ- latè geſtis pluris faciunt, quàm hoſtium ſpolia & prædas: neque x levibus aut parvis rebus, nec ignobilibus, ſolidam eſſe judicant. dem L. Paulus Æmylius docuit. Nam cùm Perſeo potentiſſimo ege Macedoniæ devicto, Macedonicis opibus veterem ac hære- itariam urbis paupertatem ſatiaſſet: penates autem ſuos nullâ x parte locupletiores feciſſet: præclarè ſecum actum exiſtimavit; uòd ex illâ victoriâ, alij pecuniam; Ipſe patriæ ſalutem & glo- iam ſibi paraſſet. Ita Nobilem à Principe beneficium accipere, el tale quid decet: illum ab hoc non ſemper. ut Privatus, rem uam ex vili quoq; re faciat, non in decorum: Principem nequa- uam decet. Diverſum ſanè Reges & Populi ſapiunt, & ſapere ebent. Non omnia omnibus conveniunt, nec ſunt decora: uodq; privato licet, Principi licere turpe putandum. Quanquam on negârim, Principes & Magnates vulgo propterea gratos exi- ere ſolere; quoties ſe civiliter gerant; & cum primoribus ſuæ ivatatis converſentur, dummodo ſui ſtatus & dignitatis non ob- vſcantur: aut apud viles, viliùs quàm Majeſtas eorum & autho- itas requirit, ſe objiciant, aut gerant. Nimia enim familiaritas,

Val. Max. lib. 4. cap. 3.

cùm contemptum parere ſoleat; tùm magnatum dignitatem ob
fuſcat, cùm ſe ultrà modum privatorum rebus immiſcent. Id u
caveant, meminerint ſedulò, quia in proverbio dicitur: *tractent*
fabrilia fabri. peragant regalia reges. *Aliud* enim *ſceptrum, aliud*
plectrum. & quod apud * Plautum; *aliter catuli longe olent, aliter*
ſues. Alia mens & Studia Generoſi Principis, alia plebeij homini
Emblemate igitur hoc, diverſitatem ſtudiorum & factorum Prin
cipis, & privati hominis exprimere volui. * Aquila enim Princi
pum Majeſtatem notat, induſtriamq; eorum, ſuis rebus intentam
Ut & inter cœtera Noctycorax hypocritam, & privatum ſtudii
inquirendi & adipiſcendi res. Ut itaq; Aquilæ muſcas captare
vel murus venari minimè convenit: quandoquidem ob generoſi
tatem, quâ cœteras aves præcellit, easq; negligit; majori ſolet in
cumbere prædæ: Sic Principem vulgaria ſectari, & animum hu
milibus, & tantâ Majeſtate non dignis ſtudijs applicare non de
cet: Ac veluti noctua in tenebris potiſſimùm volat: Solisque lu
men ſuſtinere non poteſt: Sic privati homines, privatis tantùm,
quæ ad majeſtatem regni nil faciunt, rebus intenti eſſe ſolent.
ſplendorem ſummæ dignitatis in regno cœcutientes. Ut itaqu
neq; Aquilam muſcis captandis, muribuſve inſectandis intenta
eſſe decet. Neq; Noctuæ tutum eſt, adverſus ſolem, aciem oc
lorum dirigere, cùm naturâ ejuſdem radios ſuſtinere ipſi negetu
Ad eum quoq; modum, nec Principi privatorum ſtudia: nec pr
vatis, illorum facta ſectari convenit. Utrinq; enim periculum
infamia. & quod Tac. ait. INTUTA, QUÆ INDECORA. *Cul*
quoq; *eſt immiſcere ſe rei ad ſe non pertinenti*: quæ pœnam plerun
que comitem habet. Quantoperè igitur Principes ſtudent abe
à cultu victuque plebejo: tantoperè verus Princeps debet abe
à ſordidis opinionibus vulgi: imò ſolùm hoc ſordidum vile
ſeque indignum ducat, cum plebeculâ ſentire,
cui nunquam optima placuerunt.

*in Epid. Eraſm. in adag. Chil. 1. cent. 8.

* I. Pier. lib. 19 hieroglyph.

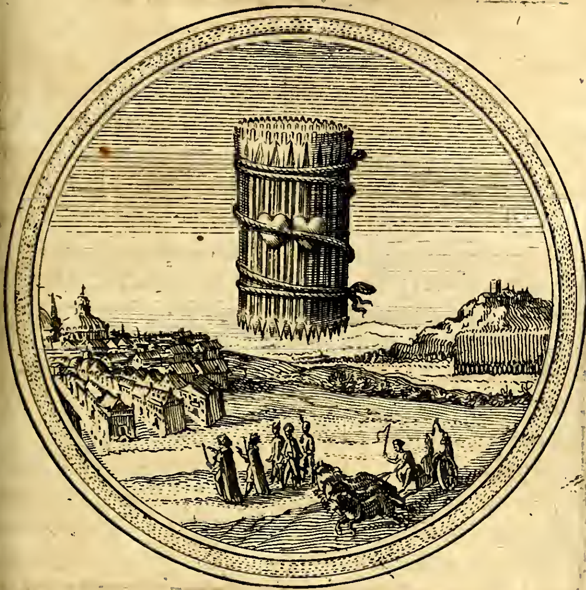
l. culpa 36. ff. d. R. I.

Vide Scip. Amirat. diſſert. Polit. lib. 5. diſcurs. 10.

EMBL

EMBLEMA. XLII.

SEGES QUIETIS PUBLICÆ.

URbis non tam firma poteſt Rex reddere, quamvis
Defendat murus mœnia cincta triplex:
Concordi quàm cùm Cives animoq; fideq;,
Opponant hoſti pectora læta ſuo.
Quos patriæ communis amor, Regisq; benigni;
Ardor & in ſocios non temeratus agit.
Principibus res eſt nec gratior ulla; fidelis
Quàm cum ſe unanimi pectore turba colit.

Goslic. de opt. Senat: lib. 2.

CONcordiæ templum Camillus Romæ quondam conſtru-
xiſſe ſcribitur, in quo Senatus potiſſimùm haberi ſolebat
ut eo declararetur, nihil ſeditioſè, nihil turbulentè agen-
dum eſſe in Senatu; ſed omnia tranquillè & pacatè. Ubi enim Se-
natus mutuis inter ſe odijs certant, diverſisq; animis & ſententij
in contrarias voluntates abeunt, eam Rempublicam non ſolùm
infelicem eſſe; ſed ad interitum accelerare certum eſt. In quâ civi-
tate cives aſſiduis contentionibus dimicant; ibi publicum bo-
num, & privata commoda, non ſecus, atq; nix à Solis calore, dif-
fluunt. A naturâ ipsâ docemur & ducimur ad Concordiam aman-
dam & colendam. Si enim vel ſolam corporis humani fabricam
aſpexerimus, quomodo tot, ac varia membra inter ſe cohæreant
& quomodo officia ſua exequantur: meritò animum à contentio-
nibus & odijs, ad tranquillitatem & concordiam revocare debe-
mus. Quandiù enim membrum membro cohæret, ſano ac viven-
te corpore, tamdiù qualitas ejus integra eſt: ſed primùm ac abſciſ-
ſum aliquod fuerit, tabeſcit, & nullius momenti, exiſtit. Qui
ædificium extruit, ſanè ſaxum cum ſaxo, vel lignum cum ligno
non coaptabit ſine aliquo vinculo. Et publicum bonum null-
promoveri ratione poterit ſine Concordiâ! Hæc enim eſt vincu-
lum, hæc ligamen, hæc gluten, hæc murus inexpugnabilis, hæc
ara inſuperabilis; quâ ſe Reges & Principes, Magiſtratus, Reſpu-
blicæ, Cives, amici, conſangvinei defendunt; tota deniq; rerum
natura ſe tutatur contra vim quamcunq;. Unde Ageſilaus Lace-
dæmoniorum Rex interrogatus, quamobrem Sparta mœnibus no
fuiſſet cincta: oſtenſis civibus concordibus & armatis; Hi ſunt
reſpondit, Spartæ mœnia. Nec immeritò. Nam veluti muros, foſ-
ſas, valla, aliaq; munimenta ſummâ diligentiâ & ſumptibus ma-
gnis extruere ſolemus: ut privatorum bona, atque adeò publica
ſalva & tuta, adverſus hoſtium incurſus & deprædationes, eſſe
poſſint: quæ per ſe licet ſint valida: tamen ni civium unanimi
voluntas & fortitudo, ex ijs hoſtem repellendi, accedat; fruſtrà e
extruuntur & eriguntur: Ita in defendendâ magnâ Republicâ
veluti Imperio Romano, niſi Principes inter ſe amicitiam & Con-
cordiam alant colantq;; vires omnes, quas licet in unum collecta
cumulum

umulum, maximæ ſunt, ac eſſent; ad retundendas inimicorum nachinationes, non ſufficerent: Omni enim hoſti nihil tâm for- » nidabile eſſe ſolet, atque Concordia eorum, qui contra ſe ſunt » ugnaturi. Nihil jocundius, quàm cùm inter (duces) & milites » iſcordiæ ſunt & foventur. Id quod docet Vegetius, *Prudentis* eſſe » Vegetius. *ucis inter hoſtes diſcordiæ cauſas ſerere.* Siquidem * *diſcordia &* » Livius lib. 4 *ditio omnia facit opportuniora inſidiantibus.* Quippe, ut in di- » ſcordiâ inteſtinâ nihil poteſt eſſe occultum: ita tùm maximè via » atefit hoſtibus ad opes aliorum expugnandas, cùm inter Princi- es aut cives in Republicâ.

—— ſævo diſcordia crine
Extulit ad ſuperos ſtygium caput.

Scipio fricanus cùm Numantinos ſœpè victores fregiſſet, obſeſſosque ndem expugnaſſet, Tireſiam Principem quendam Celticum ro- avit; quâ de causâ Numantia priùs invicta duraſſet, & poſt everſa uiſſet? reſpondit Tireſias: Concordia victoriam, diſcordia exi- um præbuit. Hinc OTTO III Imp: cùm Concordiam animad- erteret Imperio & Reipubl: cuilibet, ſummè eſſe utilem & ne- eſſariam, ad ſui firmitudinem, & hoſtes retundendos, Symboli oco uſurpavit VIRTUS UNITA FORTIOR.

* *Plus* VIRTUS UNITA VALET; *vis neſcia vinci* * Reuſn:
Si mens una, fides una ſit, una manus.

t cùm Reſpublica benè conſtituta ſit quaſi corpus ſanum, & rectâ tens valetudine, in quâ Rex ſeu Princeps, Capitis loco eſt, reli- ua membra veluti Duces & Proceres, ei obſequi decet: cùm pri- nùm ea vel à Principe, vel inter ſe diſſidere cœperint; certiſſi- num huic regno imminet exitium. & ubi partes labant: ibi ſum- nam turbari neceſſum eſt, quando hæc eſt maxima Rerumpubli- Q. Curtius. arum & regnorum calamitas. Hanc olim cùm prævidiſſet Scy- irus ille Scytharum Princeps, qui jamjam animam exhalaturus, &ogintа filijs ſuis, quos habebat, convocatis, faſcem jaculorum angendum omnibus porrexit, recuſantibus illis rem factu incre- ibilem, ipſe ſingulatim extractas fregit, filios admonens; ut oncordiam ſervarent, hac illos invictos & felices futuros di- ens. * Sertorius Dux, militibus diſſidentibus, caudam equinam Plut. in vit. Sert. propoſuit;

propoſuit; cujus ſetas nemo tàm robuſtus fuit in toto exercitu qui conglobatas evelleret; mox autem diſtinctas, imbecillis & iners lixa decerpſit. Et quemadmodum haſtilia ſingula facilè franguntur; conjuncta non item. Ita diſſidentes facilè ſuperantur, ſecus autem concordes. Faſciculo igitur ſagittarum funiculo colligatarum, quibus duo Corda adjuncta conſpiciuntur. CONCORDIAM deſignare volui. Quemadmodum enim tela compacta quæ & Fortitudinis ac defenſionis hieroglyphicum ſunt, non facilè franguntur, ſingula, ſine ullo labore: utq; *funiculus triplex* ut Salomon * ait, *non rumpitur*: ita Concordes Principes & Cives, ſi animis & voluntatibus, (quod duorum cordium mutuo nexu cohærentium, noto) omni odio & ſimulatione vacuis publica commoda curaverint, eos profectò inſuperabiles futuros. Contrà verò nil opportunius, nil facilius & aptius ad perdendam libertatem, privata & publica bona diripienda, quàm cùm Principes vel Cives etiam, qui Reipub: aut Civitatis jura meritò conſervare debent, inter ſe diſſentiant. Concordia igitur mater felicitatis publicæq; quietis ſeges eſt; quæ conſiſtit in conſpiratione omnium ordinum, ad retinendam libertatem, ll. juſtitiam, fidem, religionem, & omnem Reipub: tranquillitatem. *Eſtq; hæc*, ut * Goslic. ait: *una ſpes & ſpecies conſervandæ Civitatis, cùm in omnibus rebus atq; adeò omni tempore invicem omnes conſentiunt, conſiliaq; & res ſuas concordes tractant.* * *Concordia enim res parvæ creſcunt, diſcordiâ dilabuntur.* & ut Auguſtin. inquit. *Concordia civitates conſtruuntur, quæ diſcordiâ deſtruuntur.* Publ. *Auxilia humili conſenſus facit.* Ad ſummam.

Nil adeò firmum, quod non diſcordia frangat,
Nil humile, ut concors non ope dextra levet.

* Eccleſ. c. 4.

* Goslic. de opt. Senat.

* Salluſt.

Res parvas concors ſervat & auget amor.

EMBL

EMBLEMA XLIII.

NEC SATIS.

UNgve rapax, & dente ferox Panthera, ferarum
Carne, truces ſpirat non ſaturata, minas.
Sæva Tyrannorum mens, non explebilis auro,
Sangvine, cæde, bonis; ſic magis usq; ſitit.
Plena metu latebras petit, abſtruſosq; receſſus:
Et quodcunq; facit, fraude doloq; facit.
Inſidiis donec propriis, ac nexibus ultrò
In pœnas, JOVA Vindice, vincta ruat.

HOrtulani & Vinitores eum in finem plantas ſerere & vineas ſuas diligentiùs colere ſolent, ut fructus ex ijs capian uberrimos: qui ſi repaſtinando radices ferro vehemente vel læderent; vel omninò evellerent: nulla ſpes eis fructuun creſcendorum & recuperandorum relinqueretur. Principun Regiones, Civitates, pagi, villæ, populi, quid aliud quæſo ſunt quàm horti & Vineæ; Lex quibus benè conſtitutis, & divitij abundantibus, rerumq; omnium copiâ florentibus non volupta tem ſolùm: ſed & utilitatem percipiunt maximam. Cùm ver immodicis, frequentibus, nimijsq; tributis, vectigalibus, exactionibus, atq; ejuſmodi angarijs & oneribus, eos gravare, facultatesq; eorum exhaurire non deſinunt: nullâ id fieri ratione poterit; quin ipſi Principes, ex defectu ſubditorum egeant, opibusq ſubditorum funditùs exhauſtis, pauperiores evadant. Sublat enim ſubjecto, tolluntur accidentia. Ac ſanè ſi quicquam ſubditorum animos à ſuis Principibus alienos facit; ſi ulla alia Odiorun ſcaturigo eſt, hæc certè: cùm crebris & magnis exactionibus facultates ſubditorum exugunt: novosque ſubinde commentantu avaritiæ ſuæ prætextus: ut ſaltem pecuniam, quæ mortalibu Anima & ſangvis eſt, ſubditis extorqueant: quibus eas, u *Lipſius loquitur, eripere, idem quod vitam. in hanc ſententian ego in meis Epigr:

*lib. 4. Polit. c. 11.

Nemo animâ duplici mortales vivere dixit.
Abſq; tamen duplici vivere nemo poteſt.
Una fovet corpus: loculos fovet altera: vitæ
Sanus utraq; vigor deficiente perit.

Quanquam *nec *quies gentium ſine armis, nec arma ſine ſtipendiis nec ſtipendia ſine tributis haberi queunt*: quæ **ornamenta ſunt pacis, & ſubſidia belli.* *Ipſoque Salvatore noſtro docente, *ea qua Cæſaris ſunt ei reddere* teneamur. Quippe, ubi Neceſſitas ipſa flagitat, non tantùm pro defendendâ Reipub:, atque adeò omnium ſalute, privatas opes & bona contribuere: ſed Eccleſiaſticas res in eundem uſum conferre, & alienare debemus & poſſumus: modò ſub prætextu ſummæ Neceſſitatis, Avaritiæ non aperiatur feneſtra. probat id Imp. Iuſtin. l. ſancimus 21. C. de Sacroſanct. Eccl & c. aurum. 12. quæſt. 2. ubi textus habet: *Aurum habet Eccleſia, non ut ſervet, ſed ut eroget, & ſubveniat in neceſſitatibus. Quid eſt*

*Tac. 4. hiſt. *Cic. pro leg. Manil. *Matth. 22.

mus cuſtodire, quod nihil adjuvat. &c: Pro Repub: plerumq; templa nu dantur, & in uſum ſtipendij dona conflamus. Sic Nerva, ut npen dia contraheret, ſacrificia non pauca ſuſtulit. Sed non rarò t, ut Tyranni, nullâ neceſſitate cogente, non ſolùm ſubditos icultatibus emungant: ſed res quoq; Eccleſiaſticas & ſacras dipiant. * *Nero olim vaſtaverat Italiam, ut ſaltem ſuis pravis cuiditatibus morem gereret: provincias everterat, ſociosque Populi om: & civitates, quæ liberæ vocabantur: tandem in eam prædam iam Dij ceſſere, ſpoliatis in urbe triumphis, egeſtoq; auro, quod iumphis, quod votis omnis Populi Romani ætas proſperè, aut in etu ſacraverat.* Scipio idem in Epheſo Dianæ templo feciſſet, iſi à Pompejo revocatus fuiſſet. Quanquam & illud non improandum, cùm* tempore belli propter defectum machinarum mualium, aut jacturam earundem; materia aliunde ad fundendas noas non ſuppetat: Campanas ex templis ſumi, easq; ad uſum mahinarum converti poſſe: dum modò vel novæ, pace conſtitutâ à lagiſtratu reddantur: aut precium earum refundatur. Sed ubi eceſſitas nulla, neq; hoc, neq; illud faciendum. Ac ſanè Princeps, ui ſubditorum ſuorum nullam habet rationem; eosq; novis ſuinde modis tributorum fatigat & deplumat: Tyrannidem exerere, ſeq; & ſuam Rempubl: peſſundare videtur: maximè ſi eam ecuniam non ad publicos uſus; ſed ad profuſionem, aut ſcurras el Mimos, *aliaq;*, ut * Lips. ait, *amicitiarum dehoneſtamenta* onvertit. Inde enim ſubditi, cùm viderint alios, rebus ſuis ſumnâ cum difficultate & ſudore partis, abuti: facilè in Iram & Odiũ rga dominos aſſurgunt: unde & Inſidiæ clandeſtinæ; & ex Impaientiâ ac deſperatione, Bella oriri poſſunt. Qui verò frugalitatem mat & exercet: ſuosq; ſubditos ad tempus aliquod, ut reſpirare; c parſimoniâ & induſtriâ, magna tributa data, concoquere poſint, ab onere relevat: ille & amorem eorum ſibi hoc modo conciliabit: & cùm vires recollegerint, ſurculiq; facultatum eorum excreverint; certam ſpem opum, & quaſi reconditum ſubſidium apud eoſdem, quoties opus erit, habebit. Non enim minoris lau- „
dis eſt, Principem divites habere, Illuſtres ac Nobiles ſubditos; „
quàm fiſcum locupletem: cùm & Gloriam ac magnitudinem, nec „
non certum fidejuſſorem Neceſſitatis (quod aliàs de pecunia dici- „

* Amirat. diſſert. Polit. lib. 15. diſcurs. 5.

Cæſ. de bello civ. lib. 2.

* Ranzovius in tractat. bellico.

* lib. 4. c. 11. ex Tacito.

» tur) eos habeat. Et *quò quis illuſtrioribus & ditioribus imperat, eò ſibi majorem laudem acquirit.* Unde Salomon. *In multitudine populi dignitas regis, & in paucitate plebis Ignominia Principis.* Cumq; Fiſci incrementa vix cum utilitate populi eſſe poſſint; quandoquidem ſplenis inſtar ſe habet: quo creſcente, reliqui artus contabeſcunt: ubi Rex vel Princeps ſuum tantum locupletare vult fiſcum, ſubditorum privatæ facultates decreſcant oportet. Probi igitur Principis erit, onera illa nimia & magna, interdum à ſubditorum humeris levare; ut tantò meliùs & certiùs, imò ſecuriùs ſuis rebus ſupereſſe poſſint. * Si enim populus dives erit, & Princeps ipſe ſemper habebit. quoniam *nullæ opes aut certiores ſunt, aut utiliores; quàm quæ ſunt apud ſubditos: hæ ſolæ ſtabiles firmaq; permanent: quibus Princeps ubi neceſſitas poſtulat, utatur ac fruatur, cum voluntate & ſtudio ſubditorum. Quod enim Princeps de tributis remittit: id quaſi depoſuiſſe apud ſubditos cenſetur.* Fœnus enim id creſcet: & amor in Regem augebitur: ex quo fieri non poterit; quin Benevolentiâ propriâ moti populi, ultrò, cùm neceſſitas poſtulaverit, ad eam ſublevandam, bona ſua conferant. Tyrannidem autem per Pantheram noto; quod hoc animal prorſus ferum, rapax, in perſequendis animalibus mirâ velocitate valeat, inq; luſtris vivat. Non aliter Tyrannus, qui omnia ad ſuam utilitatem refert, nulli vel optimo parcit, dum alios propter odium, alios ob metum præſtantiæ, potentiæ, ac virtutis, alios invidiæ causâ, de medio tollit; dum bella non ex utilitate Reipubl: ſed avaritiâ ſuâ ſuſcipit atq; gerit; dum vectigalia ſubditis graviſſima imponit; dùm omnia rapit; dùm voluptate ſuâ cuncta metitur, vi & fraude omnia agit, utque hanc tueatur, non abſtinet à rapinis & cœdibus multorum, præſertim nobilium; dum privatim vivit: *dùm luſtris primùm* ut Plato inquit, *ſcortis omnibusq; libidinibus ſe inquinari patitur*: deinde in redituum profuſione modum excedit: his profuſis dolo & fraude, tùm vi & apertè ab alijs prædatur. itaq; Tyrannus ſemper indiget, ſemper ſitit aliena, ſemper quærit, ſemper omnia prodigit, rurſusq; requirit, ſemper ſibi ab alijs timet. Val. Max: * *Ea civitas, id regnum æterno in gradu facilè ſteterit; ubi minimùm virium Veneris Pecuniæq; cupido ſibi vindicaverit. Nam quò iſtæ generis humani certiſſimæ peſtes penetraverint: ibi injuria dominatur, infamia flagrat.*

Proverb. 14.

Vide Meum Principẽ Plinianũ Aphoriſ. 25. 26, 27, 28, 29, 30.

* Reuſn. in Symb. Hadr.

* lib. 2. c. 9.

EMBLEMA XLIV.

ALIQUID PRECIOSIUS AURO.

NOn adamas adeò rutilat circumdatus auro;
Quàm nitet in juſto Principe recta fides.
Omninò hanc ſervare decet; non frangere, quo Dux
Hanc violat juris tegmine, Crimen habet.
Namq; adamas veluti ſaxo eſt præſtantior: isq;
Non mole, ingenitâ ſed bonitate valet.
ic data ſponte Ducum, merito, non jure ſupremo;
Vincli etiam debet pondus habere Fides.

Nihil eſt, quod lumine clariore præfulgeat, quàm recta Fides in Principe, l. interclaras. C. de ſum. trin. & fid. Cathol. quæ eſt fundamentum Juſtitiæ juxta Cic. 1. off. qua ſublatâ. juſtitiam quoq; ipſam tolli neceſſe eſt; ſine quâ neq; regna imperia, resq; publicæ, neq; domus & ſocietates conſtare poſſunt. quam juſtitiã non ad bonos tantùm pertinere putandum eſt: ſed etiam ad malos. Quo quaſi fundamento poſito; vocem illam ex foro Chriſtianorũ Principum exterminandam minimè dubitandum. Fidem hæreticis datam, non eſſe ſervandam. Nam quod Turcam, datam fidem violare haut erubeſcentem videamus, cauſas ſœpiſſimè frivolas, & impias prætendentes, non tam indignari; quàm cautiores in fide noſtrâ obligandâ eſſe debemus. Sed Chriſtianis id nequaquam faciendum plurimis, ſi hujus loci eſſet, rationibus demonſtrari poſſet: maximè verò Principibus fidem etiam hæreticis datã ſervari oportere, jure divino naturali & humano convenit: de quâ tamen materiâ autores, qui ex profeſſo ſcripſerunt, conſulantur. Id tantum hîc adſtruo. Princeps hæreticis datam fidem omninò ſervare debet: quandoquidẽ JEHOVA ipſe, qui eſt Rex regum, Princeps principum, qui ſolus quodcunq; ei placet, facere poteſt, fidẽ populo ſuo datam ſervavit; quamvis turpiſſimâ defectione, idolatriâ, ſuperſtitione & hæreſi, omnes alios, à DEI veri cognitione & cultu alieniſſimos, ſuperaſſet. Quòd ſi DEUS hæreticis, id eſt, deficientibus à ſe, fidem datam ſervari non oportere voluiſſet, utiq non ſervaſſet. *Principes* verò cùm *Dij ſint terreſtres* Pſal. 82. verſ. 6 Ioh. 10. verſ. 34. Dei facta, id eſt, juſtitiam inprimis, Deumq; ipſum imitari debent l. *imperialis* 23. *in pr.* C. *de Nupt.* & l. *ſi unus fin.* C *de donat int. vir. & uxor.* Neq; id reſpiciat, quod hæretico ſit data, ſed quòd Princeps dederit: ne ſcilicet contractus claudicet: quod autem claudicat, id ex Bl. ſententiâ, juſtum non eſt. *Principes* verò *ex contractibus & pactis, æquè ac privati tenentur*, text. *in* l. *Cæſar* ff. *de publica*: & c. 1. *Extr de probat.* *Weſemb. in parat.* ff. *de Conſtit. Princip.* Quippe, quòd *fide inter homines nihil eſt majus* arg. l. 1. ff. de pact. eamq; fallere grave eſſe quibuſcunq;, Principibus autem graviſſimum: quia ut ſumma poteſtate valent; ita ſummam juſtitiam & honeſtatem, tanquam regulam tueri debent. Et quò Princeps illuſtrior privato, eò longè à mendacio, alijsq; peccatis recedere

Cic. ibid.

Schul. in tr. ſupra quæſt. an fid. ſit hær. ſervanda.

derere præſumat. *Fidem autem non ſervare, ſine mendacio eſſe non poteſt* ut Bl. *ait in conſ. 24. incip. Jus abbatialis dignitatis*. Neq; obſtat, quod Princeps ſit ll. ſolutus: cùm, licet quibuſdam ſit ſolutus; ex contractibus tamen, ut ſ dixi, omninò tenetur, æquè, ac privatus quiſpiam. Si enim ex obligationibus non teneretur; neq; is, qui cum eo pactus eſt, aut contraxit; ſtare contractui teneretur: relatorum enim eadem eſt ratio, ſecundum Logicos: ſicq; eluſoria eſſet voluntas utriusque; & perfidiæ ab ipſo Principe aperiretur feneſtra, quæ à tali dignitate & Majeſtate longè abeſſe debet. *Vita enim & facta Principum ſpeculo quovis lucidiora eſſe debent*. Ac veluti verrucæ in facie plus offendunt, quàm in alia corporis parte: ita & in Principe deformius vitium, perfidia & perjurium; quod non ſolum Deo, ſed etiam gentibus omnibus exoſum eſt. Adde, * quòd Princeps in terris ſit Lex, & animata juſtitia, nec fraudum & circumventionum autor eſſe debet. Et *principali autoritate nemo decipiendus* eſt text. in l. 1. C. de his qui veniam ætat. impetr. Quippe, quòd *injurias ac fraudes ab eo proficiſci non decet, à quo jura oriuntur*? l. meminerint 6. in pr. C. unde vi. cùm id ſumma injuſtitia cenſeatur: quæ ut evitetur, Principes ſummo ſtudio adniti oportet: ut conſtantes ſint promiſſorum ſervandorum: cùm violatæ & non ſervatæ fidei pœnas ſemper perfidi luerunt: id quòd hiſtoriæ omnium temporum ſatis teſtantur. * Taſſilo Bojorum Rex, gener Deſiderij Longobardorum Regis, temerè adverſus Carolum Magnum, ex Italiâ redeuntem bellum movit: quòd cùm Carolus intellexiſſet, ſtatim ei duobus diſtinctis exercitibus, occurrit. Eâ celeritate Taſſilo territus, pacem petijt, quam impetravit. Cùm item paulò pòſt, fidei datæ immemor, bellum renovaſſet, eâ ipsâ in expeditione à ſuis non tantùm deſtitutus; ſed fidei violatæ accuſatus, Carolo traditus, ac per eum Regno multatus eſt. Ludovicus Boſonis Burgundiæ regis filius, per Taurinos tranſiens, Italiam invaſit: ſed à Berengario Iuniore captus, eâ conditione dimittitur; ne in Italiam revertatur. paulò autem pòſt, cùm oblitus fidei datæ, cum exercitu redijſſet, Veronamq; occupaſſet, captus à Berengario, oculis & teſtibus privatus eſt. Sic Ladislaus Rex Ungarorum, violatæ fidei triſtiſſimũ in ſe & ſuis exitũ expertus eſt. Longè ſanctiùs & meliùs fecit Franciſcus I. Galliarum Rex; qui, cùm Carol. (qui eum in Hiſpaniâ captum diù detinuit,) per Galliam iter

*Gail. obſ. 2. obſ. 55. per text. in Authen. de Coſſ.

* Iacob. Schult. dict. u.

iter faciens, apud eum in arcem divertiſſet, quam ad ejus exempl
exædificaverat, in qua captivus detinebatur: & à quibuſdam au
licis ſuis admoneretur; ut Carolum quoq; detineret captivum; fo
re enim ajebant; ut hac ratione & Mediolanum, & regnum Nea
» politanum recuperaret: eiſdem reſpondit: *Minimè eum decere, u*
» *pacta violaret*. Qui licet occaſionem oportunam habuerit eum de
» tinendi; maluit tamen fidem ſervare datam, quàm perfidus audire
Sanè Principis Majeſtati nihil lumen adfert majus, quàm fides di
ctorum factorumq;, & conſtans ſervandi voluntas. Quapropte
& Emblema hoc nihil aliud innuit; quàm, Fidem Principum, pr
vatorum longè eſſe debere præſtantiorem. Ut enim gemma, lice
parva, pluris æſtimatur, quàm ſaxum quantumvis magnum: ut
auro, tanquam precioſiſſimo metallo propterea includitur, ut d
gnitas ejus effulgeat: Ita Regum vel Principum data fides, ex Co
ſtantiâ & obſervatione apparere debet. Nam ut ſtatus & Majeſt
eorum ſupra vulgus eſt: ita ſupra aliorum conditionem hominu
& pacta, fidem & mereri & ſervare debet. Anuli præterea & m
nus ſignificatio hieroglyphica, amicitiæ & fidei eſt. Symbolu
autem, ALIQUID PRECIOSIUS AURO, docet: Principis fi
nudis verbis datam, majus quid eſſe debere. Hinc & illa verba p
*Gail. obſ. 59. lib. 2. ſita in literis Principum, vel verborum obligationibus: * Bey v
ſern Fürſtlichen ehren vnd trewen ꝛc: tantum valent; quantum v
rum & corporale juramentum, eoſdemq; producunt effectus. U
autem juramentum frangere cuilibet turpe: Ita datam fidem, v
hæreticis non ſervare, Principibus turpiſſimum. Plato lib. 2.
Danæ: lib. 5. Polit. Chriſt. aphoriſm. 42. Legibus: *Turpiſſimum eſt quempiam, ſed inprimis Magiſtratu*
Rempubl: aut Principem, eo ipſo ore mentiri, & fallere, quo DEU
*Caſman. in Syſt. vitæ Polit. *invocat.* * *Nullum majus indicium excelſi & conſtantis animi*
Principe habemus, quàm fidei & propoſiti conſtantiam. Nec en
facilè reperias Virtutem, quæ majorem vim habeat animos homin
conciliandi, comparandiq; auctoritatem. Idem ibid. *Generoſum*
verè regium eſt, ipſâ re, quàm dictis magnificis populum demer
malle. Ut enim facta admiramur, verba approbamus: ſic multò c
riores carioresq; evadunt, qui reapſe plura præſtiterunt, quàm v
bis ſunt polliciti.

EMBLEM

EMBLEMA XLV.

VIGILANTIA ET FIDE.

CUra vigil Regum, populos tutatur & urbes:
Hoſtis ne tacitâ fraude nocere queat.
Eſt quoniam officij pars non poſtrema Senatus;
Securos cives reddere in urbe ſuos.
Eſtq; Fides Ducis, arx tutiſſima plebis: in ipsâ
Cùm qua ſalutis non tecta pericla latent.
Advigilare decet, qui vult duxiſſe triumphum.
Securus bello nulla tropæa locat.

Goslic. de opt. Senat, lib. 2.

IUlius Cæſar in bello Pharſalico, C. Craſtinum optimâ ſpe in pugnam egredientem, interrogaſſe fertur; ecquid de eventu belli ſperaret? at ille manum armatam extendens, *Vincet*, inquit, *Cæſar, & me vivum; aut certè mortuum laudabis*: quod evenit. Hic enim fortiſſimè pugnando occubuit; eumq́; Cæſar pro concione laudavit. Fit ſœpiſſimè; ut viri fortes, fidentiam ex præſagijs quibuſdam concipiant; vel cùm vincere conſveverunt; vel viribus ſuis & copijs, alijsque rebus freti, certâ cum ſpe magnum animum intra ſe concipiunt, honeſtum aliquod efficiendi. Id „ quoq; veriſimile eſt: *Viros Heroicos habere ſingularem à naturâ genium, qui eos de futuris rebus admonere; aut etiam abſterrere ſoleat*: ut de Bruti malo Genio Plutarchus refert. Hinc Romani Genios coluerunt, (qui Boni & Mali fuerunt:) & eorum auſpicijs fidere, ijsq; ſacra facere ſoliti ſunt. Unde Horat. 2. Epiſt.

Tellurem porco, Sylvanum lacte piabunt,
Floribus & Vino Genium, memorem brevis ævi-

*Mythol. lib. 4. c. 3.

de quibus plura apud * Natal. Com. Et in veterum nummorum inſcriptione apparet: GENIO AUGUSTI, GENIO SENATUS &c: hinc Ovid: *Et vigilant noſtrâ ſemper in æde lares.*

Tali ex fidentiâ, SECURITAS, *frequentiſſimum*, ut Velleius ait, *calamitatis initium* oritur. Illa quidem, ſi Prudentiâ Conſilioq; regatur; vix Reipub: quicquam magis ſalutare accidere poteſt; eamq; Felicitatem meritò appellandam feliciſſimam cenſeo, cùm (cœteris paribus) in eâ omnia tranquillè, ſecurè, bonâ in pace, ſine ullo timore, ſine querelis, ſine tumultibus peraguntur. Ubi autem Princeps; vel Reſpublica rebus omnibus abundans, deſidiæ, languori ocio dedita; ſecuram, ſatisq; ſe tutam eſſe confidit; „ ibi certa præ foribus advigilat ruina. Diuturnitas enim pacis, & rerum abundantia SECURITATEM, & Contemptum hoſtis ple„ rumq́; gignere ſolent. Qui verò nihil timet; is facilè opprimitur. Sic Pompejus contra Cæſarem magno collecto exercitu, ſe ſatis ſecurum adverſus ejus vim eſſe ratus, quoſdam, quibus Cæſaris vigilantia & diligentia non temerè ſuſpecta fuit, admonentes, ut cautior rem ſuam promoveret, nec admodum ſecurus, aut deſidioſus eſſet: ipſoſmet ſecuros, & in utramq; aurem dormire jubebat. Sed ſecuritatis, aut potiùs deſidiæ ſuæ dignas luit pœnas. Nàm paulò pòſt à Cæſare victus miſerè & fugatus fuit. * *Nihil* itaq́; *tuto in*

*Curtius. lib. 6.

hoſte deſpiciatur: quem ſpreveris, valentiorem negligentiâ facies. Adde, quòd * *contemptus hoſtis ſæpè cruentum certamen edidit, & inclyti populi regesq́ per levi momento victi ſunt.* Quapropter, ut in Republicâ SECURITAS VITANDA & Magiſtratui, & civibus: Ita Fiducia mater Securitatis prudentiâ regenda & coërcenda. *Nihil* enim, ut * Lipſ. ex Livio ſcribit, *tàm leve eſt, quod non magnæ interdum rei momentum faciat.* Metuens ſemper quædam cura ſit, ſic erit ſecura. Romæ JANI TEMPLUM, nunquam niſi pacis tempore claudi ſolebat: ſed pacato jam orbe, Octav: Auguſtus illud clauſit, Romam quaſi bellis defunctam, & pacatam, ac ſecuram reddens: diù poſteà cùm clauſum eſſet, ac URBS omninò belli ſecura; deſidiæ, ocio, ac negligentiæ ſeſe totam tradidiſſet, paulatim regna, provincias & civitates ſubjugatas perdiderunt. Nam ſe populi in libertatem vindicárunt: donec & ipſa Roma, Caput mundi, Gotthorum Imperio ſubijceretur. Sic ſecuritatis ex diuturnâ pace enatæ pœnas dedit. Qui igitur Princeps, Rempublicam ſuam, tutam & ſecuram reddere cupit; ille in eam curam incumbat: ut, cùm Pax ſumma vigeat, plurimam cautionem, diligentiam & Vigilantiam adhibeat, ſui, & ſui regni cauſsâ: ac tùm maximè pericula imminere credat, cùm nulla eſſe credun- tur. Solemus feras ſecuras opprimere & interimere. Et nobis cavendum eſt dum in aurem utramq; dormimus; ne paci, inducijs, viribus, copijs & fœderibus fidentes, intra ſecuritatis muros obruamur. Maximè autē ea ſecuritas fugienda; quæ Comites habet, Temeritatem, Audaciam, Superbiam, Contemtum & Deſperationem. Hi enim, cùm falsâ ſpe animos noſtros ſecuros reddunt, facilè imprudentes in maxima pericla conijciunt. Trojani, dum ſecuri feſtivitates celebrant, opprimuntur. hoſtes interea

Invadunt urbem ſomno vinoq́ ſepultam. Exempla Securitatis, præſertim in bello, quanta pepererit mala, longùm foret hic recenſere; ſuntq; aliquâ ex parte odioſa. Negari tamen non poteſt: nulli unquam Duci, aut Principi Securitatem, ſecuram felicitatem peperiſſe. Atq; hoc loco inſerere placuit Epigramma viri docti; quod ex vocabulo SECURITAS confecit, occaſione datâ ex Turcarum victoriâ de Chriſtianis, cum ſuperioribus annis

* Liv. lib. 21.

* Polit. lib. 5. c. 16.

Chr. Pelar.

Agriam cepiſſet. TURCA SEVERUS ERIT, VI SECURITATIS. ubi nulla litera, quæ non in unâ iſtâ voce, SECURITAS.

S *ecuras hominum mentes vigil excitat hoſtis,*
E *t nos ſub vitiis vincit, & in vitiis.*
C *ur tibi promittis mitem? cur* PATRIA *ſtertis*
U *ſque? ſeverus erit ſævior ipſe feris.*
R *ides, tot numerans urbes, tot caſtra recenſens?*
I *lle ais, ecquis erit, qui meus hoſtis erit?*
T *ot fueris quamvis inter* SECURA *ſecures:*
A *ucta tamen fuerit Turcica cura tibi.*
S ERogo CUR ITA *Se mage prodit Turca ſeverum?*
» *Vincere ſecuros vi licet exiguâ!*

Emblema igitur hoc, turris videlicet excelſa, in cujus ſummâ parte canes vigilantes poſiti; Principis officium in bello maximè notat. Nam veluti turres & arces ideò extruuntur, ut terreant & arceant hoſtem: utq; ex ijs adventantes hoſtes prævideri & caveri poſſint. Ita Principis Prudentia & Vigilantia, turris inſtar eſt, cives ſuos defendens, ac tutos reddens: atq; in eo cura illius verſari debet, ut Ariſtoteles docet in Politicis; ut impendentia pericula & hoſtes prudentiâ prævertat, remq; publicam tueatur. Sic & olim Canes eum in finem in turribus & ſpeculis educatos & altos fuiſſe legimus; ut latratu ſuo, & vigilantiâ, hoſtes & prædones proderent* Canis enim cuſtodem, ob vigilantiam, ſedulitatem, quæ in canibus conſpicitur, & in cuſtodibus requiritur, denotat. de quorum fidelitate elegans extat * Carmen, qui inter cætera hæc ſcribit:

*Ioh. Pier. Hierogl. lib. 5.

*Iac. Micylli.

Hic cuſtos pecorum tuæq; villæ,
Fures exigit arduos luposq;.
Nec non arcibus ille præſidentes,
Tutos nocte ſuo facit latratu.

* *Tempeſtivus metus, prudens ſecuritas eſt: nimius verò contemptus, temeritas inſidiis facilè excipienda.*

*Onoſ. in Strategico. c. 36. circa finē.

EMBLEMA

EMBLEMA XLVI.

PAUCIS SUPPLENDUM.

HIc vellit ſummas, humiles relinquit ariſtas;
Cum ſtipulis pereat ne quoq; tota ſeges.
'arcendum eſt plebi; quæ aliorum erroribus acta,
In regem, aut proceres bella nefanda movet.
ntibus â paucis pœnæ ſumantur: iniquum
Qui movére dolo ſeditionis opus.
ſtitiæ ac juris ratio quia poſtulat æqua:
Criminis alterius pondera nemo ferat.

SEditiones & diſcordias, quæ in Republ: ſæpè excitantur, ſemper juris, aut facti alicujus prætextu fieri veriſimile eſt. Vix enim adeò effrenis civis vel Magiſtratus invenitur; qui motus & turbas, citra cauſæ alicujus ſpeciem excitaret: uſq; adeò facta vel bona; vel mala, juris auxilio & integumento involvuntur. Neq; reperias ullam Rempub: legibus adeò firmatam, Conſilio & Prudentiâ Magiſtratus feliciter gubernari; in quâ cives quod reprehendant, non offenderint; dumq; omnia ex ſuâ ſcientiâ & ingenio metiuntur, non intelligentes, quò fine Princeps vel Magiſtratus Conſilia ſua in Repub: dirigat; facilè quoq; ſui ſimiles inveniunt ignorantes; & rerum novarum cupidos, qui eorum ſenſui aſtipulentur: unde factiones & ſeditiones: donec tandem ad arma veniatur. Nam homines quò ignorantiores & impotentiores; eò quoq; fidentiores ſunt. Quod ideò fit; quia quid ſibi deſit ignorantes, nihil ſibi deeſſe putant, hocq; Opinionis faſtu faſcinati, majora viribus & neceſſitate tentare non dubitant; quò tandem etiam res ſit perventura ſecuri. hinc ut Tacitus ait: *quam quis audaciâ promptus, tantò magis fidus, rebusq; motis potior habetur.* Tales quoq; facilè plebem ſuis factis faventem inveniunt, quæ alias, ut *Lipſius inquit, *ſicut mare per ſe immobilis eſt, ni Æolis excitaretur, qui cauſa atq; origo omnis furoris ſunt: reliqui contagione inſaniunt.* quod cum fit, Principi vel Magiſtratui ſumma cura eſt adhibenda, ut diligenti & exquiſitâ præviâ cognitione remedia tantis malis quærat; aut noxias illas radices, ex quibus rami iſti ſeditionum pullulant, alioſq; venenoſo attactu inficiunt, evellat. Veteribus triplex fuiſſe inſtitutum in vindicando multitudinis delicto ex *Franc. Hottomanno animadverto. Interdum enim de univerſis ſumtum ſupplicium: interdum de ſolis Principibus atq; auctoribus ſceleris: nonnunquam ad minuendam ſeveritatem, ſortem adhibitam fuiſſe. Prioris exemplum ponit *Livio. Rhegium quondàm in præſidium miſſa legio interfectis per ſcelus Pp. civitatis, urbem opulentam per decem annos tenuit: propter quod facinus tota legio, 4000. hominum, in foro Romano, ſecuri percuſſi ſunt: atq; hujus facti, ex Jure ratio evidens & juſta afferri poteſt. Nam *quod à pluribus pro indiv[iſo] commiſſ[um]*

Tacit. in Annal. 1.

**Polit. lib. 6. c. 4. ex Livio.*

**Quæſt. illuſt. quæſt. 42. Vide Scip. Amirat. diſſert. Polit. lib. 2. diſc. 9.*

**lib. 38.*

commiſſum eſt, ſingulos in ſolidum obligat. l. ſemper 15. §. 2. ff. quod vi aut clam. Alterius exemplum ſumi poteſt ex eodem * Livio. *lib. 16.
Capuam, inquit, à Calibus redditum eſt. ibi in eos, qui capita rerum erant, animadverſum. Ita ſeptuaginta Pp. Senatus interfecti, trecenti fermè Nobiles Campani in carcerem conditi. hujusque facti æquitas hæc videtur: *Peccata ſuos teneat autores* l. ſancimus 22. C. de pœnis. *Alieni admiſſi pœnam non luant, quos nulla contingit culpa*, l. ult. ff. de bon. damnat. Et *unius factum alteri, qui nihil fecit, non nocet*. l. de pupillo. 5. §. ſi plurium. ff. de nov. oper. nunc. Tertij generis ſortitionis videlicet, exemplum eſt in Craſſo apud Plutarch: Solebant enim ex multitudine decimum vel etiam Centeſimum, per ſortem ad ſupplicium rapere. Eius ratio hæc adfertur à Cic: * *Statuerunt ita majores noſtri, ut, ſi à multis eſſet flagitium rei militaris admiſſum, ſortitione in quadam animadverteretur, ut metus videlicet ad omnes, pœna ad paucos perveniret*. Atq; hoc loco Dd. diſtingvunt inter Univerſitatem & Multitudinem, *in Cluent.
: Univerſitas ſit multitudo, veluti populus, Curia, Collegium, Corpus, Societas &c: quæ magis in jure conſiſtunt. at non omnis multitudo, non omnis cœtus, Univerſitas: Sed is demum, qui jure quo continetur, veluti qui uni imperio, uniſq; legibus paret. Diſtinctione itaq; in pœnâ irrogandâ utendum. Aut enim multitudo temeritate ſpontaneâ, ſine Magiſtratus auctoritate peccavit: aut, Magiſtratus ſolus: aut conjunctim uterq;. Priore caſu ſubdiſtingvendum quoq; eſt; Aut non multi delinquentes fuerunt: tum ſingulos in ſolidum obligari. l. item Mela. 11. §. 2. ff. ad L. Aquil. Aut ingens fuit multitudo peccantium, & tùm mollienda pœna, & ſorte utendum. Quòd ſi ſolus Magiſtratus deliquit: pœnæ ſuos tantùm autores & perſonas tenere debere, ne innocentes nocentium culpam ſuſtineant. Si verò & Magiſtratus & Populi conſenſu delictum admiſſum: tùm Univerſitas punienda: id eſt, adimendo eis leges, Privilegia, jura, immunitates, diruenda mœnia; ut clauſæ portæ antea, ſemper apertæ ſtent, & ſimilia &c: ſingulorum exempla aliquot poſſent quidem huc adferri: ſed quia ſunt odioſa, ſatius puto ea omittere, quàm Pp. & populi odium incurrere. De pœnis eorum, qui Crimen læſæ Majeſtatis incurrunt,

* cap. 62. & de ſeditionib. cap. 63. Henr. Bocer. de Crim. læſ. Maieſtat. tract.

vide * Jod. Damhouder. in prax. crim. Verumenimverò Princip prudenti maturè Conſilio ſuo convenit occurrere, ne ſeditione fiant, aut excitentur: excitatæ, ut ſano remedio extingvantur Inprimis verò errores & eorum cauſæ multitudini, ante oculo ponendæ, ut agnoſcant ipſimet delicta ſua, hisq; agnitis pœniten tiam agant, & ne iterum impingant, cohortandi ſeriò. *Princip* enim *Clementia, bonos meliores efficiet*. at *qui perverſi & obſtinati è medio ſunt tollendi*: ne, cum ijs boni contagione pravâ imbut ſimul pereant. maturè malum

Enſe recidendum eſt, ne pars ſincera trahatur.

Atq; ex his ſenſus Emblematis hujus patet. Vir enim ſpicas em nentiores evellens; autores malorum, & præcipuè ſeditionis i Republ: puniendos eſſe notat: quod olim quoq; hiſce ſignis vet res demonſtrare voluerunt. Livius ſcribit, quòd Tarquinius filiu ſuum docere voluit, Principes vel authores capite eſſe plectendo dum in horto ſumma papaveris capita, præſente nuncio, bacul depopularetur. Atque inde Symb: adjeci PAUCIS SUPPLEN DUM: ut docerem, Rigorem juris non modò in cauſis civilibu ſed etiam in Criminalibus remittendum: niſi aliud factum, Reipub: cauſa vel utilitas requirat: cùm *ſatius* ſit, *pro miſerico diâ, quàm pro ſævitiâ rationem reddere*. * Eduardi ANGLI REGIS vox celebratur, quà in quodam inteſtini belli prælio uſ fuerat: *Parcite*, inquit, *Civibus, ſecus autem Ducibus, qui vos i fatuarunt*. Vide * Lipſium; remedia quædam ſeditionis curan ponentem: ſed prudenter ijs utendum cenſeo. Non enim ubiq eadem Reipubl: forma, tùm perpendendæ cauſæ deligenter, quibus peccatum ſit. Aliæ enim graviores & temerariæ: aliæ imbecillitate humanæ naturæ proveniunt. Huc pertinet, qu Imp. Juſt. in Novell. Conſtit. 30. ſancit. *Non eſt inhumanitas, ſed potius ſumma quadam eſt humanitas, cùm multi paucorum animadverſione ſalvantur.*

* c. alligat, 26. q. ult.

* Pol. lib. 6. c. 4.

EMBLE

EMBLEMA. XLVII.

SCIO CUR SIC.

HIc mulcet morſu lædentem crura Moloſſum:
Signa nec irati dat manifeſta animi.
lt monſtret, caſus fortunæ triſtis acerbos,
Quòd Sapiens miti pectore ſæpè ferat.
ix accepta licet placidâ quis vulnera mente,
Cordeq; non triſti triſtia ferre poteſt:
ltile ſæpè tamen duros tolerare dolores.
Namq; malos probitas vincere blanda ſolet.

NUlla eſt fraus nocentior, quàm quæ ſub ſpeciæ amicitiæ fit & eò graviùs ac moleſtiùs fertur; quòd, cùm fronte pulchi & minimè fallax creditur, nosque tutos, ac ab omni fallaci ſecuros reddat; tùm maximè nocet. Hinc *quantò major fiduci exhibetur, tantò major eſt perfidia frangentis* l. 1. §. cum verò, ul Bl. ff. depoſiti, & *gravior eſt injuria, quando fit ab his, qui nos tue debent* l. 3. §. de his ff. ad Syll. §. aliæ Inſtit. de donat. adde, quò *plus tormenta ſæviunt, quæ ab his patimur, de quorum mentibi bona præſumebamus*. Nam tunc facillimum eſt aliquem deciper cùm blandis verbis delinitus, ac ſecurus redditus, ſuas cogitatic nes ad cavendum non dirigit. Sed quantò major fraus ea eſt, & æſtimatur & fidei prætextu intentatur: tantò majoris & laudis, ir jurias illatas vel acceptas negligere, & cùm ulciſci poſſis, ignoſce re. Solon interrogatus, quæ optimè civitas habitaretur: *Illa* ir quit, *in quâ nullâ affecti injuriâ, non minùs, quàm injuriâ provoca ti, præ ſe ferunt injuriam, & eos, qui intulerunt, non ulciſcuntu* Socrates aliquando ab Ariſtophane publicè in theatro verborur laceſſitus contumelijs, non modò ægrè moleſtéq; hoc non tuli ſed & obviam ſibi factum adverſarium, humaniter amicéq; com pellavit, an ſe rurſus opus haberet, ad ſimilem aliam contume liam. Et Pittacus injuriâ à quodam affectus, cùm animadvertenc jus in ipſum haberet, ſpontè eo dimiſſo, *Venia*, inquit, *ultione me lior.* Marcellus accuſatus à Siculis, cùm abſolutus eſſet, rogatu ab illis, ut in clientelam eos admitteret, clementer excepit. Ma gni profectò eſt animi, injurias illatas ferre: neque omnibus ho datum, ut perferre poſſint: ſed qui eo animo ſunt prædití, ut pru denter eas negligere, & offenſas parvi facere norint; ij ultionis quoties occaſio fert, opportunæ, ſibi ſternunt viam. Juſtinianu Conſtantini filius, pulſus imperio à Leone, naribusq; etiam trun catus eſt: ſedis recuperato Imperio, quoties defluentem rheuma tis guttam naribus detergebat, toties penè ex ijs, qui contra eun fuerant, aliquem jugulari præcipiebat. Fit quoq; neſcio quomo do; ut quamvis injuriarum obliviſcamur; in animo tamen noſtr ſcintillæ quædam odij maneant, quas facilè nova injuria, flatu ſuo in ignem ardentem ſuſcitare poteſt: ut vetus injuriæ quaſ

ſopita

pita, novâ gliſcente, majorem vim & robur ſumat ad ulciſcen-
um; ijq; morſus videntur graviores, præſertim Principum, vel
agnorum virorum, qui intra Patientiæ ſeptum diù latuerunt.
unt enim torrentis inſtar, diù concluſi, qui cùm erumpit, majora
cum damna trahit. Diſſimulant enim dolorem ad tempus; at
graviùs nocent, quò novis injurijs provocantur crebriùs. No-
m hîc malus eſſe ulciſcendi magiſter; dùm modum, ſed tamen
lverſus apertum hoſtem, pono: mandata non ſunt, ſed præcepta
eneralia, quibus prudenter uti, prudentis erit.

Diſſimula, quantumq; potes, preme corde dolorem:
Quæq; volis fieri vi, peragenda tege,
Donec certa rei faciendæ occaſio, tempus,
Atq; locum, atq; hoſtem detegat ipſa tuum.
Hinc animos ſumas, vireſq; intende, quid obſtat,
An virtus hoſtem proterat? anne dolus?

on nego, grave eſſe, injurias, quæ Reipub: inferuntur, neglige-
: quoniam neglectæ novas parere ſolent: neq; ſemper utile eſſe
ſdem inferenti remittere: videndum tamen Principi, num op-
ortunè eaſdem ulciſci, & citra ſuam, ſuorumq; perniciem juſtè
fundere poſſit. Senecæ præceptum hîc imitandum: *Si imbecil-
r eſt, qui te læſit, parce illi, ſi potentior tibi parce.* Nam, ut Cic:
inquit, *qui injurias ſuas perſequi volunt, dolori ſuo, non Reipub:* * in Verr. act. prima.
mmodo ſerviunt. Sed privatas injurias Reipub: causâ condonare,
t diſſimulare, ſapientis ſemper eſt habitum. *Imò magni animi
t,* ut Seneca ait: *in ſummâ potentiâ injurias pati, nec quicquam
t glorioſius Principe impunè læſo.* Hinc & * Camillus meritò lau- * Livius lib. 5. decad. 1.
tur, qui tantus vir maluit afflictæ patriæ, quàm ſuæ propriæ in-
riæ memor eſſe; unde & alter Romulus appellatus fuit. Ac ſanè
l injurias perferendas, etſi ægrè animus adduci poteſt: cùm, re-
ordatione malorum illatorum, ad ultionem ſubinde excitetur:
tamen ſi luctæ huic ſe fortem præbuerit; maximum victoriæ
ecimen edet, præſertim Patientiæ ſcuto tectus. Hæc enim opti-
um remedium malorum. Cujus gradus novem, Chryſoſtomus Reuſn in Symb. Theodoſii. III.
onit. I eſt, injuriæ auctorem non fieri. II ubi injuria facta eſt,

 par

par pari referre nolle. III Injuriam non reponere, ſed quieſcere IV Præbere ſeipſum ad ferendam injuriam. V Præbere ſe etiam ad majora, quam vult is, qui facit injuriam. VI Non odiſſe eum qui facit injuriam. VII Inimicum diligere. VIII Eidem bene facere. IX DEUM pro ipſo deprecari. Atque hinc conſiderati hiſce Patientiæ gradibus, Emblematis evolutio patet. Canem enim crus viri lædentem, hoſtem intelligo; cui aliquando beneſe ceris: quòd verò eundem mulcet, id ſummæ Patientiæ argumen tum ſtatuendum eſt. Symbolum, SCIO CUR SIC. ex facto mih in mentem venit. Nam, ut dixi, quotuſquisque eſt, qui injuria æquo animo perferre poſſit? ut eaſdem ulciſci & rependere no malit; ſed ſapientis eſt oblivisci, aut ſaltem diſſimulare *& injuria ut pillulæ deglutiendæ potiùs, quàm maſticandæ.* Quippè juxta Va Max. *Specioſiùs aliquantò injurias vinci beneficiis, quàm mutu odij pertinaciâ penſari.* quoniam juxta * Satyricum

**Iuven. Sat. 3.*

——— quippe minuti
Semper & infirmi eſt animi, exiguiq; voluptas
Ultio; continuò ſic collige, quod vindicta
Nemo magis gaudet, quàm fœmina. & alius:
Non ego magnanimum fatear, quem ſola juvabit
Ultio. *Magna* è contra, ut * Hugo ait; *Virtus eſt ſi non lædas, à quo es: magna eſt fortitudo, ſi etiam læſus remitta magna eſt gloria, ſi cui potuiſti nocere, parcas.*

** de clauſt. animæ.*

EMBLEM.

EMBLEMA. XLVIII.

MERCES DIGNA LABORE.

LUditur ut meritò, flatum qui preſſius auræ
  Spirantis raro claudere rete velit:
Sic quorum tumidas fallaci flamine mentes
  Faſcinat & ludet, ambitioſus honor.
Haud priùs immodicos deſiſtunt pectore faſtus
  Concipere, & vanas quærere laudis opes:
Quàm rerum & vitæ MERCES, Jactura, LABORE
  DIGNA levi tandem triſte ſequatur opus.

TAnta eſt humanis mentibus innata gloriæ & Honoris cupiditas, ut pro eo conſequendo, non ſolùm opes, & quicquid ſummo in precio mortales habent, elargiri haud dubitent: ſed ipſam vitam, quâ nihil eſt, nec eſſe poteſt, aut debet amabilius, charius & precioſius, profundere nullo modo renuant. quod præter innumerabiles alios M. Salvius Otho Imperator Rom: demonſtravit: Is enim, referente Svetonio, tanta Imperij cupiditate flagraſſe ſcribitur; ut non diſſimulárit, *Se, niſi Principem, ſtare aut vivere non poſſe; nihilq; referre, ab hoſte in acie, an in foro ſub Creditoribus caderet*: qui licet largitionibus, atq; alijs artibus Imperio fuit potius: diù tamen illud non retinuit. Nam cùm Galbam competitorem haberet; illudq; ſibi aut deponendum: aut non ſine inſigni civium ſtrage, defendendum videret: ne ipſius cauſâ tot perirent, ſpontè mori decrevit. Cumque ab amicis & militibus admoneretur, ne de victoriæ eventu tàm citò deſperaret: *Se neq; Imperium, neq; vitam ſuam tanti facere reſpondit: ut ſui causâ multi caderent, aut belli civilis & diſcordiæ ille cauſam præberet*: ſicq; ſibi intulit manus. de cujus morte Martialis:

Martial. Epigr. lib. 6.

Cum dubitaret adhuc belli civilis Enyò
Forſitan, & poſſet vincere mollis Otho:
Damnavit multo Saturum jam ſangvine Martem,
Et fodit certâ pectora nuda manu.
Sit Cato, dum vivit, ſanè vel Cæſare major:
Dum moritur, nunquid major Othone fuit?

Agrippina Neronis mater, cum ei Vates quidam prædixiſſet; Neronem Imperatorem futurum, ſed eam occiſurum. Occidat ſanè, modò imperet, reſpondit. Tanto ambitionis faſtu fœmina æſtuabat; ut Imperio filij vitam poſtponeret. Et ſi æquâ lance cauſas calamitatum in Repub: & imperijs trutinare voluerimus, tres reperiemus certiſſimas; Ambitionem, luxuriam & Avaritiam: quæ licet turpes per ſe & enormes ſint: primam tamen, cladium potiſſimam matrem eſſe, exemplis omnium ætatum demonſtrari, ipsâq; experientiâ probari poteſt. Cujus quidem tanta vis eſt, ut, cùm animos & mentes hominum ſemel occupârit: eos nunquam quieſcere, nunquam partis honoribus contentos eſſe ſinit, donec tandem, quaſi extra ſe poſiti, ſui obliviſcantur: plurima tentent, & magnis conatibus, ſœpè cum bonorum propriorum, & aliorum

jactura, imò vitæ diſpendio, ad extrema deveniant. Præſertim verò, ſi quid ſemel ex voto ſucceſſit, ſemper ſe majora aſſecuturos ſperantes, medijs quibuſcunque ad majora aſpirandi utuntur. Quòd ſi videant, ex gradu ſpei honorum adipiſcendorum ſe dejectum iri, aut caſuros: ut dedecus ſpecie aliquâ honeſti effugiant, quodlibet etiam facinus, cum Reipub: periculo aggrediuntur. Julius Cæſar, omnium quot fuerunt, ambitioſiſſimus, dominante adhuc Syllâ, cùm primum pubeſceret, Rom: Populum adijt, Sacerdotium maximum Romæ fidenter ambivit: adeò, ut etiam cùm ad Comitia abiret, matri prædixerit: ſe, niſi Pontificem, domum non reverſurum. Quid dicam de Cinnâ, Mario, Pompejo multisq; alijs? quorum ambitionem, ſeditiones, factiones; bella civilia tandem cum Reip: interitu ſunt conſecuta! dumque alter alteri ſeſe præferre, & dominandi cupiditate neuter cedere contendit, Reſpublica interea damnum eſt perpeſſa. Non enim publicam utilitatem & tranquillitatem: ſed privata commoda & honores ſpectabant. Unde de Cæſare & Pompejo Lucanus.

—— *impatiensq; loci fortuna ſecundi,*
Nec quenquam jam ferre poteſt, Cæſarve priorem
Pompejusq; parem. Naturæ enim ambitioſæ non poſſunt inter ſe colere amicitiam: qnamcunq; præ ſe ferant benevolentiam: tamen reverâ oderunt ſe, & hoc agunt, ut evertat alter alterum. *Nulla fides regni ſociis, omnisq; poteſtas*
Impatiens Conſortis erit. Sic Themiſtocles cum Ariſtide in eadem urbe vivere non potuit. Arrogantiæ porrò, & ambitionis raro felix eventus: quoniam illa vincula ſangvinis, neceſſitudinis jura ſolvit. Hæc Romulum compulit, ut fratrem occideret. Hæc Juſtinianum Cæſarem, ut patruum. Hæc Andronicum, ut Alexium pupillum. Hæc Conſtantinum Pogonottum, ut duos fratres germanos interimeret. Taceo barbaros Cæſares Turcicos. Hæc hominum mentes dementat; ut ſe non agnoſcant: & faſtu turgentes alios quoq; deſpiciant, ſolique præ cæteris Magni audire volunt. Sic * Nero Romam Neropolim appellandam deſtinaſſe: & menſem Aprilem Neroneum, â ſuo nomine nuncupaſſe ſcribitur. Quanta Commodi Imp: ambitio? qui Romam de ſuo nomine Commodianam: & exercitus ſuos Commodianos appellavit. Sed ſi introſpicere in rei veritatem velimus;

* Sveton. in Nerone.

videbimus, quòd, qui ipſi honores largitionibus, & quibuſvis modis alijs ambiunt propriæ Virtuti diffidere videntur. Hanc quoniã ſponte ſequitur honos, ut umbra Corpus. Quippe, dum vaſtas cogitationes concipiunt, quæ nec limitibus circumſcribi, neque carceribus includi poſſunt; non ſecus faciunt, atq; illi qui ventum amplo & laxo rete colligere laborant. Multa ſibi promittunt ambitioſi, multaq; conſilia & varia agitant: quorum eventum ut plurimùm Deus, uti ipſe vult regit, & quò vult, impellit. Emblema igitur Ambitionis Symbolum eſt. Ut enim aurâ vel vento nil levius, nil mutabilius: ſic mundi hujus Honore & gloriâ, nihil inconſtantius! Flatus ſunt prætervolans. Si enim ſolida Virtus abfuerit, non minùs captata concluditur, ac ventus ut dixi rete. Adjeci Symbolum MERCES DIGNA LABORE. Nam ut Catul. ait. ſicut *Stultus labor eſt ineptiarum*: Ita quoq; ambitionis vanæ, vana merces. Vera autem *virtutis merces Gloria eſt, nec quidquam eſt alıud, quo magis ad rectè, honeſtéq; agendum, præſtantis animi homines accendantur.* hanc qui appetunt vero virtutis amore, Honorem laborum reportant præmium. *Nihil enim præſtantius, aut beatius accidere homini poteſt, quàm eo loco donari, in quem ut aſcenderent urbis noſtræ conditores, nullum periculum, nullum laborem, nullum deniq; certamen prætermiſerunt, ac, ſi privatæ utilitatis & commodi habenda ratio eſt, nullam aliam expetere, aut optare vir ſapiens præter hanc unam debet &c*: Proinde certo certius eſt, quòd ambitioſi & arrogantes, dum alios deſpiciunt, ipſi ab omnibus deſpiciantur: qui dum ſe contemni animadvertunt, intra ſe anguntur, atq; ex impatientiâ, ad extrema non rarò veniunt. Huc pertinet Colloquium Pyrrhi Epirotarum Regis & Cyneæ, qui argutè Pyrrhi ambitionis virus perſtrinxit: quod, ut ille * ait, *initiò non cognitum, progreſſu temporis auctum, ſucceſſibus exaggeratum, cogit pectora mortalium, ut ſpecioſa conſilia amplecti, ſalutaria contemnere, primâ fronte læta, in receſſu horrida quæq; & funeſta ſoleant experiri.* Quapropter, qui in Repub: honores adipiſci & adire cupiunt, virtute & rebus præclarè geſtis ſibi viam ſternant: tales enim veram gloriam, & nominis æternam memoriam conſequentur. Qui alijs modis & rationibus eam conſequi nituntur: lubricum & inconſtans ſubſidium apprehendunt.

Cic. de Conſol.

* Chriſtoph. VVarſevic. in Paradoxis.

EMBLE-

EMBLEMA. XLIX.

PRECIO PREOIOSIOR OMNI.

UT bene pingveſcit, tutò ſua pabula carpens,
Quem herboſo dominus gramine paſcit, equus!
Ne tamen omninò liber per læta vagetur
Arva: pedes ejus dura cataſta tenet.
Libertas equidem PRECIO PRECIOSIOR OMNI,
Urbibus ac populis commoda multa parit:
Sub Duce nempe probo illam defendente: ſed æquis
Ni quoq; ſtringatur legibus: usq; nocet.

EA eſt omnium rerum conditio: ut, quò quæq; ſuâ bonitate, & juſtâ qualitate ac modo conſtans; pulchrior, excellentior, ac præſtantior eſſe ſoleat: eò turpior, abjectior & nocentior cenſeatur, Vide, I Diſcorſi del Conte Annibale Romei, della Bellezza,

cenſeatur, cùm modum & qualitatem ſuam excedit aut mutat nec ſuis in terminis conſiſtit. Quid homine ſano & vivo pulchrius? quid mortuo horribilius? quid judice juſto amabilius quid injuſto & corrupto iniquius? quid Libertate præſtabilius quid licentiâ & ſervitute execrabilius? Nempe, quò uſq; res limitibus à naturâ, ratione & legibus circumſcriptis continentur pulchræ & excellentes cenſentur habenturq;: ſubinde ac metas ſuas egrediuntur, multa incommoda pariunt, & ſecura trahunt LIBERTATE plurima regna, populos & Urbes quondam floruiſſe legimus; quò uſq; ejus jura ſalva & defenſa fuerunt, ac homines in eâ liberi, eâdem rectè & juſtè uti frui ſciverunt: mox atqu exorbitaverunt; & Licentiæ frena, ſub libertatis prætextu, laxárunt; non ſolùm Libertatem ipſam amiſerunt; & jugo ſervituti turpiſſimæ, colla ſua dare coacti fuerunt: ſed Imperium quoqu concisum, alienisq; arbitrijs expoſitum fuit. Nonne Judaicus Populus libertatem jactavit ſuam? * *Semen Abrahæ ſumus, & liberi ſumus, nec ulli ſervivimus unquam?* ſed quò Libertas eorum progreſſa? Græcorum Imperium libertate concidiſſe ſcribitur; qua talis & tanta fuerat, ut motibus perpetuis, & licentiâ concionum tanquam flabello ſeditionum, omnia in eâ agitarentur. Ubi nun ea cum Imperio? Quid de Rom. Populo dicam? qui non tantùm Ipſe liber fuit: ſed liberis quoq; gentibus & populis imperitárit leges & normam liberè videndi præſcripſit, quod Cic: teſtatur *Alias quidem rationes ſervitutem pati poſſe: Populi Rom. proprium eſt* LIBERTAS. quò tandem evaſit? ut ſcilicet alijs gentibus pa réret: & qui Domini dominorum fuére: diſtracto in partes Imperio, barbaris etiam ſervirent. Quid de vicinâ noſtrâ Hungariâ Nonne libera fuit? ſed cùm libertate ſuâ abuteretur: & frequentibus conventibus, (qui à quodam rure ad Peſtum, RAKOS Z dicebantur,) præſertim ſub Matthiæ, Uladislai, & Ludovici regum gubernaculis; nova quædam molirentur; invidiâq; ac odio inter ſe certarent: potentioresq; imbecilliores opprimere conarentur: eò ventum eſt; ut Turca poſteà maximam partem regni occupârit eosq; Libertate illâ exuerit, ac ſpoliârit. Libertate ſanè in Republicâ vix aliud ſummum Bonum eſſe poteſt: quam non ſolùm homines; ſed & bruta animantia appetunt: in cujus ſalute, regni ſalus, ac populi felicitas conſiſtit: unde in eâ retinendâ, conſervan-

*Ioh. 8.

Cic. Philip. 6.

iq; neq; opibus, neq; vitæ parcendum eſt. Philippus Macedo, ım ex Lacedæmone quodam victo quæreret, quid tandem victi turi eſſent? animosè reſpondit. *Pro libertate moriemur.* Tanıs amor & cura fuit eorum, ut pro communi libertate defenden-i, occumbere haut vererentur! Nec immerito! Quid enim miſe-bilius eſſe poteſt? quid turpius homini ingenuo, vel populo li-ero? quàm ſerviles operas & abjectas exequi? quas animus, & atura deteſtatur, manus pedesq; fugiunt? & cùm ſui juris fuerit, ieno ſubijci?* Seneca. *in Troade.

Et pœna petitur, quæ peti gravior poteſt?

Famulare collo nobili ſubeat jugum. Unde & Cic: *Cùm mpus & Neceſſitas poſtulat, decertandum eſt manu, & mors ſervi-uti & turpitudini anteponenda.* Atq; hodiè gentes quaſdam nihil equentiùs audias, quam LIBERTATIS nomen, libertatis jura, ec non quodcuuq; agant, licet vis accedat, ſub libertatis præſidio cere. Cùm tamen nihil abſurdius, nihil iniquius, & licentioſius at ab ijs, dum, quid vera Libertas ſit, & in quo conſiſtat, ignorent: x quâ ignorantiâ ſœpè ſequitur, ut libertati nimium fidentes, quæ potiùs LICENTIA appellanda eſt) cottidiè nova appetant: ctùm nemo ſubſequi, ſed præire vult. Nam quod ſibi quisq; li-ere putat, idem decere ſentit: inde Reipub: mala originē ducunt. *ibertas* autem ab Imp: Juſtiniano definitur; quod ſit *naturalis fa-ultas ejus, quod cuiq; facere libet, niſi ſi quid vi, aut Jure prohibea-ur.* §.& libertas.1. Inſtit. de Jur, perſonar. *quæ inæſtimabilis res eſt.* libertas 106. ff. de R. I. l. libertas 122. eod. Cujus gradus aliquot ıic ponere erit operæ precium, ut his cognitis, veræ libertatis opes effecta appareant. Primus gradus eſt, *Secundum rationē vivere.* lle enim demum liber eſt, qui rationem rectam tanquam Ducem equitur. Ratio autem id docet & monſtrat, ne falſa pro veris, am-igua pro certis arripiamus. Qui verò affectibus ſervit, ille liber ſſe non poteſt, cùm eum quaſi captivum, aliò affectus, quàm ra-io, ducant. II. *Secundum leges vivere.* Qui enim ſecundum leges, quæ maximo judicio feruntur, & naturalem rationem ſequun-ur) vivit: ille quoq; liber eſt. Unde * Cic: *Ideo legibus ſervimus, ut iberi vivamus.* Servire igitur legib⁹, & ſecundū jus vivere, vera eſt Libertas. Jura autē Libertatē tuentur. III. *Magiſtratui obtempera-* *de LL.

re. Jura enim cum per ſe ſint muta; nec juvant, nec nocent, niſi ſit qui ea, ſecundũ qualitates rerũ & perſonarũ, ac facti adminiſtret: ideò Magiſtrat⁹ eſt viva lex; qui debet eſſe adminiſtrator, defenſor interpres, & executor legũ: cuj⁹ eſt vis hæc, ut præſit; præſcribatq; recta & utilia, & conjuncta cũ ll. Ut enim magiſtratibus leges: ita populo præſunt Magiſtrat⁹: veréq; dici poteſt, Magiſtratũ eſſe legē loquentē, legē autē mutũ Magiſtratũ. Summa igitur Libertatis felicitas eſt, habere aliquē in Repub: ſummũ, qui ejus jura defendat. Nam ſecundũ Ariſtot: *nihil proſunt aureæ ll. ſi nõ itē ferro & præſidiis communiantur.* IV. *Ut ſit perpetua.* Nihil enim juvat, Libertatē acquirere, niſi Reſpubl: & poſteri eã retineant, & eâ fruantur ſemper. Ut igitur ſit perpetua, eã tandē vitæ profuſione conſervare decet. neve licentiâ nimiâ infringatur. Sic enim Græcia perijt. ſic alia regna. V. *Ut perennet, defenſione opus eſt:* non quò ad privatos, ſed maximè adverſus publicos hoſtes. Quod enim nõ defenditur, obvium eſt prædæ cujusq;. Neq; hîc exemtã libertatem â tributis & alijs, ad neceſſariã defenſionem intelligo: cùm ſine tributis nulla Reſpub: conſtare poteſt. VI. *Ut æqualiter omnes eâ utantur fruantur.* Ut inferiorib⁹ nõ denegetur, quod ſuperiorib⁹ licet, intellige ſecundũ jura & leges. VII. *Tandē ut bonis omnia liceat, præter malè; malis autē nihil, præter benè agere.* Virtus enim, juxta Tullium, jus ſuũ, & impunitã omniũ rerũ libertatē tenere debet. Senſus igitur Emblematis hic eſt. Ut per equũ ſervitutē quidē intelligã liberã; populũq; liberũ legib⁹ vinctũ. Virũ autē muſcas ab equo pabulante abigentē, Principē & Magiſtratũ; qui populũ contrã hoſtes tuetur. Muſcas verò, infeſtũ gen⁹ æſtate equis, Licentiã noto: vix enim ulli inſecto, id licet, quod muſcæ. Per vincula quibus eſt alligatus equus, jura ſigno: hæc enim vera ſunt vincula, & retinacula, quib⁹ malorũ audacia & vis, nec non licentia ſtringitur, atq; cohibetur: per gramen tandem, opes & commoda, quæ ex ſervitute liberâ, & libertate verâ proveniunt, innuo: quæ cùm per ſe PRECIO ſit PRECIOSIOR OMNI: tùm Rebuſpubl: præſertim liberis; legibus, & ubi opus, armis conſervanda, defendenda, augenda. Porrò

Servire	DEO	ſumma	Felicitas.
	Principibus		Proſperitas.
	Patriæ		Pietas.
	Affectibus		Calamitas.
	Rationi		Libertas.
	Vxori	infima	Servitus.

EMBLEMA. L.

CAUTE AUT NUNQUAM.

RES facilis bellum moviſſe: imponere finem
Exultans victor non niſi quando velit.
Nempe ſuas vires quivis benè ponderet ante;
Certamen belli quàm ſubiiſſe cupit.
Felicibus haut tutum eſt caveam ſcalpſiſſe Leonis:
Scommate nec populo ſtringere velle Ducem.
Sævit uterque potens, quamvis ignoſcere poſſit.
Impare vi alterius nemo laceſſat opes.

QUemadmodum pars non poſtrema Sapientiæ cenſetur: ſi quis ſeipſum cognoſcat, ingenij & corporis vires, divitias, amicos, clientelas, & id genus alia, æquâ rationis lance apud ſe probè examinet: ut quantum valeat, exactè ſcire poſſit: Ita temeritatis eſt ſummæ; ultra vires & facultates quicquam aggredi, aut tentare. Fieri enim nullo modo poteſt, ut illud diù conſiſtat, quod impari cum viribus conatu ſuſcipitur. Idq; non ſolùm privatis in rebus unicuiq; maximè obſervandum, cujus facultates facilè exhauriri poſſunt: Sed etiam Principibus, quorum Potentia & Majeſtas amplior & diffuſior eſt, in eam curam incumbendum; ut Viribus Imperij ſui, benè exploratis, & Reipub: facultatibus probè perſpectis, ſciant animi cupiditates in obtinendis alienis regnis, vel ſuis conſervandis frenare & metiri: ne ultra modum, vires, facultates, potentiam quicquam aggrediantur: dumq; potentiores ad bella provocant, propriâ potentiâ ſpolientur. Rectè enim * Val. Max. *Ea demum potentia tuta eſt, quæ viribus ſuis modum ponit.* Nihil autem diuturnum eſſe poteſt, cui non ſubſit modus & Ratio. Quanquam humanæ cupiditatis nulli ſint fines, præſertim ubi mentem Lerna illa malorum Avaritia ſemel occupavit: nunquam enim quieſcere animum ſinit, quin per fas & nefas partis plura adijciat: illudq; Viris magnis vulgare. * *Sua retinere privatæ domus, de alienis certare, regiam laudem eſſe.* Attamen niſi prudenter id faciant & cautè, certaminis victoriâ facilè fruſtrabuntur. Nam dum cauſæ ſuæ jure freti, ad bella animum adjiciunt, aliosq; provocant, quando aliter jus ſuum ſe defendere non poſſe exiſtimant, imparesq; ijs ſe non agnoſcunt: facillimè in ipſo conflictu atteruntur; ſubſidia neceſſaria, præſertim ſi bellum continuari aut protelari debeat, non habentes, Inſtrumentisq; ad Potentiam neceſſarijs deſtituti: qualia ſunt * *Opes, Arma, Conſilia, Fœdera, Fortuna*: & licet ea habeant, ſi tamen mutatâ fortunâ, ijs rectè uti neſciant, quorſum & iſta? Quapropter omnium Sapientum calculo firmatum, id ſvaſerim omnibus, cujuscunque ſint ordinis & ſtatus; præſertim verò qui populis præſunt; ut cum Potentioribus pacem colant: neq; cum ijs colluctentur, qui viribus ſunt ſuperiores: opibus ſupra alios aucti, populis, amicis, fœderibus majores & tutiores: Fieri enim vix poterit, quin ſe, & ſuam perdant

* lib. 4. c. 1.

* Tac. 15. Annal.

* Lipſ. 4. Polit. c. 9.

perdant. Non ex levi cauſâ bella moveant; aut ad certamen proſiliant. Apud Virgilium notatur à Modeſtino ICto belli cauſſa inter Trojanos & Latinos. Cervi ſcilicet cœdes. Virg. lib. 7. Æneid.

Belli cauſa fuit violatus vulnere cervus. at quò res evaſerat? Non ſolùm autem potentiorem bello non laceſſendum dico: ſed ne quidem in auxilium invitandum. Si Impp. Heraclius, Baſilius, Conſtantinus, nec non Johannes Cantacuzenus, Imperatoris Andronici pupillorum Tutores, Amurathem & Saracenos in auxilium non vocaſſent: proculdubio Conſtantinopolitanum Imperium hodiè Chriſtianis paréret. Si Solimannus à Vidua Joannis Comitis Sepuſij imprudenter ſatis, ad ſuppetias ſibi ferendas in Hungariam non fuiſſet evocatus: maxima pars Ungariæ ab eo procul dubio non occuparetur. Sed hoc prætextu auxilij Taurinum, poſtea Budam occupaverat: donec tandem cupiditate regni adipiſcendi inflammatus, majora, cum totius Chriſtiani orbis diſpendio, tentaret, & in ſuam poteſtatem redigeret. Simile de Ludovico Sfortia * Guicciard. narrat. Atque hîc operæ precium erit monita quædam inſerere, ut ea ob oculos habeant, qui Potentioribus bellum inferre, eoſve laceſſere ſatagunt. Primò. Ut quantum in ærario habeant, quantosq; reditus ex bonis ſuis colligant, conſiderent: Tùm, quantum inter ſuos & illius populos interſit: paciſne, an belli artibus magis aſſveti. An ex amore, vel metu obediant. An ſponte vel inviti diſcrimen pro domino ſubeant. An regio Naturâ, vel arte munita & valida. Quæ commeatum copia & unde; & quomodo comparari poſſit, in quo plurimùm momenti poſitum. An armorum copiâ inſtructi. Quos ſocios belli, quos amicos, & quot confœderatos. Quos Duces belli; quàm rerum & regionum, in quibus belli gerandum, peritos habeant. Hæc & ſimilia plura, quiſq; Impotentior priùs perpendere debet, quàm Potentiorem ad bellum irritabit aut provocabit. Ex re quoq; erit, ea primùm parare, ſine quibus bellum nullo modo inchoari, nedum perfici poteſt. Deinde, licet omnia habeat ad bellum conficiendum neceſſaria inſtrumenta, cogitet; Ancipitem Fortunæ aleam eſſe: eosq; non tutò infeſtari, qui regnorum & populorum numero, qui opibus, & ut ſupra dixi, amicis, clientelis majores ſunt. quanquam parva ſæpè manu magnus exercitus fuſus fuit: Sed

Iov. in Amurath.

Bontin.

* lib. 4 hiſt.

Aquila omni graculo fortior.

cùm illud fortunæ ſit: verendũ, ne victi reſurgentes, iterũ animos ſumãt, & ignominiâ ſeu pudore ſuffuſi, deſperatæ victoriæ causâ te penitùs proterant: *cum his æquè fortuna parens, quandoq; noverca.* quin potiùs, cùm ſe impotentes, aut impares alterius viribus eſſe ſentiant: medijs utantur quibuſcunq; honeſtis ad avertendam alterius potentiam ſibi infenſam: ut tuti in ſuo, & ſua ſalva ſimul maneant. *Potentiores* quippè *nihil æquè perturbat, aut afficit, quàm cùm ab inferioribus & infirmioribus offenduntur.* Emblemate igitur hoc demonſtratur; infirmiores non debere provacare eos, qui ſe viribus omninò ſunt ſuperiores. Leo enim roboris & generoſitatis Symbolum eſt; ut felis, Libertatis; quæ nimirum carceris impatientiſſimum animal eſt: ſed quid ad vires? libertas iſta multos concitat, ad majora facultatibus ſuſcipienda: atteritur autem à potentiore, cum ſe defendere non poſſit. Ut igitur Leonem non impunè felis irritaverit, cujus robur & virtus cum illo non æquiparanda: ita quoq; citra jacturam ſui, & rerum ſuarum inferior, libertate ſuâ abutens, potentiorem injurijs non laceſſiverit. Potentes enim etſi ad tempus diſſimulent injurias acceptas: crebrò tamen irritati, acriùs & vehementiùs eas ulciſcuntur. Symbolum quoq;, CAUTE AUT NUNQUAM, monet: *Cum Principibus,* ut * Scip. Amirat. ait. *Ludere, acerbisq; eos facetiis ridere, valde intutum eſſe: cùm enim ipſarum in longum memoriam teneant, opportunitatem tibi nocendi ſi compererint, eam non prætermittent. Imò Principes minùs potentes, ſi Potentiores ad bella irritant, vel provocant, rarò ſuccedit, ut citra rerum ſuarum jacturam id tentent.* quare & ille rectè monet

Vide quæ dixi de Libertate Emblem. præcedente.

* differt. Polit. lib. 5. diſcurs. 1.

——— ſcito minori
Parcere, majori cedere, ferre parem.

* Seneca. *Cum pari contendere anceps eſt: cum ſuperiore furioſum: cum inferiore ſordidum.* In hunc ferè ſenſum * Tacit. ait. *Acerbarum facetiarum apud præpotentes longa memoria eſt.*

* de Ira c. 3. 4.

* 5. Annal.

EMBLEMA

EMBLEMA LI.

SORTE NON PONDERE.

HÆc trutina eſt procerum: ſi præſtes munia mille,
Sed ſemel offendas: præſtita nulla valent.
Qui meritorum igitur vult præmia digna referre:
Uſq; moræ patiens ſit; ſua gnavus agat.
Namq; probus Princeps ſcit juſta rependere facta:
Mutabit mentem nec levis aura bonam.
Ipſe modò optatis fac ne ſucceſſibus obſtes.
Sorte hodiè, haud meriti pondere quæq; valent.

BEatiſſimus ille meritò cenſendus, quem neq; vanæ gloriæ cupido; neq; neceſſitas ulla alijs ſervire cogit: quiq; ſuis rebus licet exiguis, & ſorte contentus, Libertatem animi & corporis, à ſervitutis jugo vindicat, inviolatamq; retinet. Qui enim beneficium, quantumvis exiguum accipit: libertatem vendit. Ubi verò nulla libertas eſt: ibi vix generoſitas apparet: & quamvis ſit, vires tamen ſuas, metu quodam ejus, cui ſervit, ne ſcilicet eum offendat, exerere neutiquam poteſt. Conſtringitur enim quodammodo nexu beneficij: ut eâ promtitudine voluntatem ſuam promere, & exequi non poſſit, quâ, cum ſui juris foret, eſſet executurus. Verumenimverò, quemadmodum privatis hominibus & plebeijs ſummæ laudi datur, qui ætatem ſuam juvenilem & virilem, in honeſtis opificijs conſumpſerunt; unde & vitæ ſuſtentationem parare ſciunt, & in ſuo genere præ reliquis præſtantiores habentur: Ita Viro Nobili, & generoſâ indole prædito, nihil accidere poteſt laudabilius; quàm ſi Principibus, ſua ſtudia & officia mancipârit; unde quondam & honores & opes certò
NB. » ſperare poteſt. Reges enim & Principes, cùm ampliſſimas regio-
» nes, & infinitas opes ac magnas habeant, facilè tenujores brevi
» momento evehere, pauperioresq; divitijs cumulare poſſunt: præ-
» ſertim verò, quos ſemel favore ſuo propter eximias Virtutes, &
» ſervitiorum diligentiam, complexi fuerint. his enim duobus po-
» tiſſimùm, Gratiam Principis ſibi quis promereri poteſt. Quan-
» quam autem * Plato verè dixerit:

* Plat. de Repub:

Regem eſſe & imperare,
Servire, & in gratiâ domini eſſe.
Bellum gerere, & victoriam obtinere. tria eſſe, quæ non induſtriâ, ſed fortunâ obveniant. Nemo tamen, (præſertim qui in aulis Principum & Magnatum vivunt,) gratiæ Domini deſperare debet: quin magis atq; magis eandem officijs ſuis aucupandam ſibi præſumat: animumq; alacrem ad egregiè exequenda ſua munia intendat. Nam, quòd plurimi in aulis Regum & Principum, ad dignitates, honores, & honeſta officia non promoveantur: id non fortunæ adverſæ: ſed ſuæ vecordiæ & timiditati meritò adſcribere debent. Quòd contrà alij divites, potentes, & honoribus ampliſſimi evadant: id non fortunæ conniventi, aut

corum,

eorum, qui promoventur, deſidiæ, largitionibus & ſimilibus adſignandum: ſed diligentiæ, aſſiduitati, laboribus, & in exequendis munijs promtitudini acceptum ferendum. *Non* enim *Fortuna* " *adeò eſt liberalis, ut quoslibet citra meritum, aut aliquam præcedentem cauſam, ex humili & ſordido loco, ad faſtigium honoris, elevare:* " *magnasq́; opes ſtatim, citra reſpectum tribuere debeat.* Quòd enim " alij ſubitò evehantur, fit propterea; quòd digni fuerint: quòd alij deprimantur; quia ſic promeriti ſint. Ad aucupandam igitur Principis, vel Domini ſui gratiam, mille opus eſt meritis; cùm ejuſdem perdendæ unica interdum cauſa ſufficiat, & quidem leviſſima. Eaq́; eſt Magnatum conditio & natura, ut probos, fideles, & in muneribus exequendis aſſiduos miniſtros & ſervos libenter alant, habeantq;: ſed, cùm vel remiſſiores in officio: vel inſolentiores animadvertant, gratiam & favorem ſuum ipſis facillimè denegent: raròq; id fiat, ut, quanquam crimen, vel culpam eis condonent, eo favore, atq; antea, ipſos proſequantur. Ut igitur gratiam Principis tibi concilies, plurima officia præſtare fideliter neceſſe eſt: Ut retineas eandem; Integritatem colas. Hæc primus modus eſt, adipiſcendæ ſimulque retinendæ gratiæ. Authoritas enim & Laus, quæ tribuitur Aulico, Principem ſœpè movet, ad eum favore & amore proſequendum. Deinde, cum Scurris, obtrectatoribus, & qui Principi obloquuntur, ne converſator. *Qui* enim *picem contrectat, coinquinat digitos: qui cum malis converſatur, talis eſſe præſumitur*: hos autem maximè odére Principes, odére boni. Poſtea; Principis mores, & quibus plurimùm ſit ſtudijs deditus, imitare, tuaq́; ſuis applica. Principes enim eos amant, quos ſuis moribus, naturæ qualitatibus, ſeu inclinationibus accommodos cognoſcunt. Sic Ariſtoteles ab Alexandro diligebatur, quod ejus ingenium cognitum habuerit. Prudentis igitur erit aulici, ſe totum ad Principis ingenium fingere; dummodò adulatio & adfectatio abſit. Illa enim generoſum animum non decet: hæc vituperatur. Hoc quoq; ad gratiam adipiſcendam & retinendam facit: Ut raiò cum Principe loquatur Aulicus: aut certè ſaltem de gravibus & neceſſarijs rebus. Familiaritas enim plebeij cum Principe, niſi prudentiâ temperetur, ignominiam parit: non raiò non vitæ diſcrimen. Sunt enim animi Principum tenerrimi,

& voluntates mutabiles, licet diſſimulare ſciant, facillimeq; aures & oculi eorum offenduntur. Unum verbum importunè, aut imprudenter prolatum, & factum inſolentius præſtitum, mille merita evertit. Emblema igitur hoc, Libra ſcilicet, cujus in lance unâ ſaccus plenus; in alterâ, penna præponderans, ſortem Aulicorum notat. Quemadmodum enim ad ſtateram ſive examen juſtum, merces, & alia revocare ſolemus; ſic Principum animi ad ſuum judicium, ſervorum & officiariorum ſuorum merita, appendere ſolent. Cautione igitur ſummâ opus eſt; qui gratiam Dominorum vel Principum integram ſibi retinere velit. Nam certè, ut quidam ſcripſit, *Ea eſt magnatum trutina, ut ad mille merita, levis offenſa præponderet.* Symbolum SORTE NON PONDERE, docet: Licet fortunæ vis magna ſit in aulis, ut ſæpè plurimi non meritorum pondere: ſed ſorte favente, honoribus ac opibus locupletentur: ſortis tamen propriæ quemlibet meminiſſe oportere; cumque ſit variabilis, ut pote, quæ ſæpiſſimè deprimat dignos indignos contrà elevet; fore, ut qui negliguntur, aliquando patientiæ ſuæ & meritorum fructum ferant. Fide autem, aſſiduitate, conſtantiâ in officijs præſtandis, opus eſt: his enim certior quiſq;, quàm ſortis fiduciâ, reddi poterit: dum modò etiam Principum benevolentiam patienter expectare ſciat; ac velit: quæ largè præſtita officia recompenſat, ſi non moroſè ab illis extorqueatur: de quibus in ſequentis Emblematis explicatione.

EMBLE-

EMBLEMA LII.

SIBI IMPUTET.

HIc ubi jam celſæ conſcendit culmina quercûs,
Debuit & latâ carpere ſumma manu.
Apprêndit fragilem ſine ſucco & cortice ramum.
Avulſoq; miſer de arbore ſpeq; cadit.
Non ſemper Regum cauſſa eſt, mutata repentè
Gratia quòd propero te fugit ipſa pede:
e te ſæpè latet: fidens quòd abuteris illâ:
Préndere nec juſto tempore ſumma ſcias.

Aug: lib. 21. de Civit. Dei. cap. 4. & c. 5. Cam. hor. ſubſec. cent. 1, c. 73.

D. Auguſtinum in admirationem raptum fuiſſe, cùm primùm Magnetis virtutem ferrum trahentis agnovit & vidit, ſcribitur. nec immeritò! Quis enim cum ſtupore non videat? quomodo, & quare Magnes ab uno latere interdum ferrum attrahat; ab altero repellat? & ſi allio illinatur, aut fimo tegatur, vires ſuas attrahendi vel repellendi tàm diu amittat, donec vino abluatur: ſeſeq; in lingulis aut verſus meridionalem, aut verſus Septentrionalem plagam obvertat? Naturæ profectò abſtruſum & vix perſcrutabile myſterium eſt, cujus, ut in plerisq; alijs, certa & ſolida reddi non poteſt ratio. Si Principum voluntates & animum rectè perpendere voluerimus, cur Aulicis & Officiarijs ſuis, huic gratiam largè demonſtrent: alteri eandem ſubtrahant, fateri cogemur, non minùs abſtruſas in ipſis latére Principibus cauſas, quas privato nulli perquirere, aut examinare conceditur. Ipſi quidem optimè ſciunt, cur ſic faciant: ſed ſi is, quem odére, cauſam perſcrutari velit, majorem incurret indignationem, juxta illud: *Sententiam colas regum, non examines.* Fit enim ſæpenumerò, ut aulici ipſi, vel exprobratione officiorum præſtitorum; vel negligentiâ; vel intempeſtivis petitionibus honorum vel inſolentiâ ſuâ, aut ſimili aliâ quapiam re, (non minùs, atqu allium vel fimus magnetis vim attrahendi,) in Principe ſtudium benefaciendi obtundant: cùm contrà alij, amiſſam gratiam, Vino id eſt, ſuavi quadam & jocundâ hilaritate, & promtitudine offi- » ciorum, in Principe revocent, & excitent. *Principes enim, cùm Deorum inſtar mortalium habeantur; coli volunt humili ſubmiſſione: utq; ab iis expectentur beneficia, non extorqueantur, ratio ſuadet.* Quod enim gratis dari debet, nullo jure extorqueri poteſ quod verò ex debito; illud obligationem reddendi habet. A Principibus maximè modeſtè petendum: ne intempeſtivâ petition animus eorum offendatur, vel commoveatur. Prudentis igitu aulici erit conſiderare ſedulò, quibus rebus favorem Principis elicere, quibus virtutibus eundem conſervare debeat. Virtus enim Magnes ille eſt, qui animum Principis ad ſe amandum trahit: d quo * olim ſcripſi.

Vide præcedens Embl.

* in meis Epigram:

Quàm benè conveniunt Virtus Magnesq; ! trahendi
Vim natura parem, & robur utriq; dedit.

H

Hoc inter ſeſe tantùm diſtare videntur:
Hic ferrum, aſt homines fortiùs illa trahit.

Ut igitur Principes cauſam habeant, aliquem promovendi; honoribus & opibus augendi; cavendum eſt, ne ſibi obſtet. SIGISMUNDUS Imp: quodam tempore inſolentiùs conquerenti, quod alijs opes multas daret, ſibi verò, de ſe benè merito paucas, hoc modo demonſtravit: ſe non eſſe in causâ: ſed eumipſum & fortunam. Juſſit duas pixides ejuſdem ponderis & magnitudinis parari: quarum alteram plumbo implevit: alteram auro: adeò, ut ambæ æqualiter valerent: huic poſtea optionem dedit, ſibi alterutram eligendi: ſed cùm ille ex pondere & æqualitate meliorem dignoſcere non poſſet; ſorte illam apprehendit, in quâ plumbum eſſet repoſitum: quam cùm aperuiſſet, Imperator ei reſpondit, per ſe non ſtetiſſe, quòd eam, quæ auro eſſet repleta, non apprehendiſſet. Ad eum quoq; modum Principes pluribus ſœpè favent, ſuamque liberalitatem & beneficentiam minimè denegant: ſed multi ſunt, qui favorem hunc & gratiam, rectè apprehendere & conſervare neſciunt. de hoc elegans Emblema extat Joh. Sambuci.

Sunt bina hîc ciſtæ: quarum tenet altera plumbum,
Auro ſed gravis eſt altera: neutra patet.
Optio ſi fallat, plumbum ut pro divite cœcus
Arripias auro: quis tibi cauſa mali eſt?
Hinc quibus ingenium eſt, multos fortuna retardat,
Indignisq; refert præmia iniqua viris.
In Domino non eſt ſemper ditare fideles
Culpa: nec immeritos tot cumulaſſe bonis.
Nam quos fata premunt; metas contingere fixas,
Et miſerâ nequeunt ſe relevare morâ.

Et non ſecus, atq; ille ſibi damnum meritò imputare debet, qui, cùm arborem excelſam aſcendit magno labore & periculo; fructumq; decerpere jam volens, aridum ramum aliquem apprehendit; cum quo, ab arbore avulſo, ſimul in terram cadat: Sic quoq; & ij, qui, cùm gratiam Principis, vel Domini ſui multis laboribus, & diligenti officiorum functione adquiſiverunt, & fructum ...m reportare cupiant, quòd non juſto, aut legitimo modo, honores aut dignitates appetunt, ſuâq; fortunâ uti, aut eam prêndere neſcientes,

neſcientes, poſtea à ſummo gradu magnâ ſœpè cum ignominiâ decidant, ſibi ſuæq; imprudentiæ imputare debent. Caſus quidem talis eò accidit acerbior; quòd, ubi jam commodis, ex laboribus & officijs ſuis præſtitis, gaudere quis debeat, ſe ſubitò de felicitatis culmine turbatum videt! ſed Principi id non ſemper imputandum: in nobis ſœpè cauſa latet: quòd fortunâ uti neſciamus. Nam, ut benè & ſapienter Heraclitus dixit. *Mores hominis Deus, ſeu Fortuna regit,* & Ovid.

———— *ſibi quiſq; profectò*
Eſt Deus: ignavis precibus fortuna repugnat. Et alius.
Omnis fortuna in ſenſu ſapientis habitat. quâ mente & Poëta dixit:
Suis cuiq; fortuna fingitur moribus. Emblema igitur hoc Aulicæ felicitatis typum refert. Honores certè inſtar arboris ſunt. Ut enim hanc non niſi magno labore conſcendas: ubi conſcenderis, majori periculo in eâ conſiſtas: maximo diſcrimine fructum ejus decerpas: facilè enim ex imprudentiâ ramum aridum pro viridi & ſano arripias: exinde caſus & vitæ jactura: Sic Honorem, Virtutis præmium, qui capeſſere vult; multis & aſſiduis actionibus honeſtis eum comparet ſibi neceſſe eſt: ardua virtutis via: quam niſi prudentia regat, in devia facilè pervenias. In capeſſendis aulæ honoribus maximè annitendum; ut ſuâ fortunâ quisque rectè utatur: qui enim rectè uti ſciverit, meritò lætabitur: qui ſecus, dolebit. SIBIQUE IMPUTET, quòd vel inſolentiâ, vel negligentiâ, vel aliâ quapiam re, animum Principis à ſe alienum reddiderit, & intempeſtivâ, vel imprudente ratione commodis ſuis ipſe obſtiterit. *Eum enim, qui ſuâ ipſius culpâ damnum ſentit, damnum non ſentire: quo ad juris conſiderationem, quæ huic damno non patrocinatur* ſcribit Pomponius lib. 8. ad Quint. Mucium. quod confirmatur in l. qui proprio. ff. de procurat. l. inter coheredes. §. quod ex facto. ff. fam. erciſc. l. ſi communis ff. de nox. actio. Æquum enim eſt, ut qui propriâ culpâ damnum patitur, de ſe ipſo queratur, ac pro eo habeatur, quaſi paſſus non ſit: occaſionem enim præbuit, & ſic voluiſſe videtur. *volenti* autem *non fit injuria* l. 1. §. usq; adeò ff. de injur. Hippol. à Coll. hìc poſt Decium & Ferrarium. de R. I. Notent & aulici Scalam hanc.

*Ioh. Owen. Angl.

** Nemo, gradus niſi per plures, aſcendit in aula:*
Ad deſcendendum plus ſatis unus erit.

EMBLEMA. LIII.

JUNCTIS VIRIBUS.

MAximus in Regem populi tunc cernitur ardor:
Cùm belli & pacis tempore poſcit opem.
Hunc ſi Conſiliis, opibus, ſi pectore forti,
Servandam ob patriam ſponte juvare cupit.
Et meritò! quoties nam publica cauſſa laborat;
Vix ſine privatà clade perire poteſt.
Viribus hanc igitur junctis, opibusq; levare;
Civis opus grati eſt, eſt pietatis opus.

Val. Max. lib. 5. cap. 6.

Cùm Secundo bello Punico Romanorum ærarium exhauſtum eſſet, propter belli diuturnitatem: tota Civitas tanto patriæ amore flagravit; ut Viri fœminæque, quicquid auri argentive habuerint: item pueri, Inſignia ingenuitatis, (ea fuére Bulla ex auro vel argento, figuram cordis repræſentans, quam ante pectus annectere ſolebant; ut hanc inſpicientes, ita demum ſe homines cogitant, ſi corde præſtarent: hinc & de eâ Perſius ſcribit.

Macrob.

Cum primùm pavido cuſtos mihi purpura ceſſit,
Bullaq; ſuccinctis laribus donata pependit.)

contulerint: ac ne beneficio Senatus, (qui muneribus functos tributi onere liberaverat,) quiſquam uti voluit: ſed inſuper id omnes promptiſſimis animis præſtiterunt. Quid ad amplitudinem nominis Romani & gloriam adijci potuit majus? quid ad ſplendorem ejuſdem illuſtrius? quid tandem ad immortale decus Pop. Rom. ſolidiùs accedere potuit? niſi hoc, quod tàm naturæ legibus, quàm honeſtati & utilitati communis Patriæ congruum, Reip: Rom. apud poſteritatem famam æternam & laudem perennem pareret. Inſidebat enim pueris & ſexui fœminino generoſa vis quædam in animis, quæ eorum mentes tacitè extimulabat ad communem patriam juvandam & ſervandam: nomenq; ſibi illuſtre apud poſteritatem quærendum. Ratio recta monebat, publicâ ſalute everſâ, privatorum neutiquam incolumem potuiſſe ſubſiſtere: illamque propriæ anteferendam eſſe. Nam, ut Pericles apud Thucydidem prudenter monet: *Cùm evertitur patria, is, cui privatim benè eſt, nihil tamen minùs & ipſe evertitur: cui autem malè, is in illâ proſperè agente, multo magis incolumis eſt.* Et Cæſar ad ſuos legatos & Centuriones inquit, apud * Dionem: *Privatim quidem nemo omnium ita poteſt lætis rebus uti, ut non idem cum Repub: corruente pereat.* At Reſpublica *ſi proſpero ſucceſſu utatur, etiam privatorum omnes poteſt calamitates ſublevare.* quò ſemper Romani illi reſpexerunt antiquiores, præſertim, qui in Magiſtratu, aut publico aliquo officio conſtituti erant, omne ſtudium ſuum eò conferre ſoliti fuerunt: ut publica commoda, à privatâ utilitate ſepararent, & illis magis, quam huic ſtuderent. Et ut Val. Max. ait: AMPLISSIMUM EST PATRIMONIUM ROMANA CONCORDIA, & paulò

Thucyd. de bello Peloponeſiaco. & Cam. hor. ſubcis. cent. 2. c. 45.

*Roman. hiſt. lib. 38.

Val. Max. lib. 4. c. 4.

paulò poſt: *Animi virorum & fœminarum vigebant in Civitate:* "
eorumq; bonis, dignitatis æſtimatio, cunctis in rebus ponderabatur: "
Hæc Imperia conciliabant, hæc jungebant affinitates: hæc in foro, "
hæc in Curia, hæc intra privatos parietes plurimùm poterant. Pa- "
triæ enim rem unusquisq;, non ſuam augere properabat: pauperq; in "
divite, quàm dives in paupere Imperio verſari malebat. Atq; huic "
tàm præclaro propoſito illa merces reddebatur, quod nihil eorum, quæ "
virtuti debeatur, emere pecuniâ licebat: inopiaq; illuſtriorum viro- "
rum publicè ſuccurrebatur. hæc ille. Unde & Cn. Scipionis filiæ, "
cùm ex Hiſpaniâ Senatui ſcripſiſſet, petens, ut ſibi ſucceſſor mitteretur, quia virginem adultæ ætatis haberet, neq; ei ſine ſe dos expediri poſſet: Senatus, ne Reſpublica bono duce careret, dotem ex ærario publico erogavit. Hæc ſanè Benevolentia ſubditorum erga Principem ſuum, ubi ſpontanea eſt; præſertim rebus neceſſitate aliquâ belli aſtrictis; vel alio quopiam urgente caſu publico, ut omnes cives porcionem aliquam facultatum ſuarum, ad bonum publicum promovendum, augendum, vel etiam conſervandum, conferant: ſuaq; promtitudine & ſtudio, neceſſitatem publicam ſublevent: non video, quid firmius ad dignitatem Imperij ſervandam, quid ad propulſandam vim hoſtium fortius, ad ornandam Rempub: ad pietatem erga patriam laudabilius unquam accedere poſſit? Felicem autem, & multis nominibus populum illum beatum dico, qui apud ſe ſedulò perpendens, res ſuas in publico bono ſitas eſſe, privatis non parcit opibus; ut publicæ conſerventur. Nam *qui res ſuas ex Reipub: ſtatu conſiderat, illas ſine hac nequaquam ſtare poſſe intelligit.* Et Tacit. rectè ait de Britannis in Agric. *Olim regibus parebant, nunc per Principes factionibus & ſtudiis trahuntur. Nec aliud adverſus validiſſimas gentes pro novis utilius, quàm quod in commune non conſulunt. Rarus duabus tribusq; civitatibus ad propulſandum commune periculum conventus. Ita dum ſinguli pugnant, univerſi vincuntur. &c:* Quantum igitur boni & utilitatis Reipub: accedit ex amore, pietate & benevolentiâ Civium in patriam: tantò plus incommodi & periculi quoq; emergit, dum quisq; rebus ſuis privatis tantùm ſtudens, publica bona negligit: & neceſſitatem publicam belli præſertim tempore, cùm ærarium exhauritur, ſublevare detrectat.

Camer. hor. ſuc. cent. 1. c. 32. ex Gagvino in hiſt. Francor. lib. 9. c. 3.

Concordia tutiſſimum præſidium Reipubl: eſt cujusq; : quæ ubi animis civium idem ſentientibus, Re & Facto fuerit demonſtrata Principi; hoſtiles acies, & quicquid adverſi Reſpublica habebit, omninò cedere cogentur. Hinc Emblemate hoc, manibus multis Coronam ſuſtinentibus, vel levantibus: Commune bonum noto. Principes enim tutiùs res bellicas & pacatas peragere, extra omne dubium eſt; cùm ſubditi, amore, obſequio, benevolentiâ & opibus, alacres ad juvandam publicam utilitatem ſeſe offerunt. Ut enim oculi plus vident, quam oculus. Et multæ manus plùs efficiunt, quàm una. Ita in conſervandâ ſalute publicâ, cùm cives unanimi conſenſu & auxilio ſtudia ſua præſtant; fieri nullo modo poteſt, quin illæſa & tuta maneat contra vim externam. Addidi SYMBOLUM, JUNCTIS VIRIBUS. Ubi enim commune periculum, commune adeſſe debet ad propulſandam vim auxilium. Hinc & Ovid:

Et quæ non proſunt ſingula, multa juvant.

Ut itaq; ſubditi Principes ſuos re & opibus tempore neceſſitatis juvent, ratio ſuadet. Hoc enim pietatis officio neglecto, idem eis evenire neceſſe eſt, quod membris corporis, cùm alimenta ventriculo ſubtrahuntur. *Seneca. *Homo in adjutorium mutuum generatus eſt.* *Idem. *Hoc ab homine exigitur, ut proſit hominibus, ſi fieri poteſt, multis: ſi minùs, paucis: ſi minùs, proximis: ſi minùs, ſibi.* *Idem. *Omne hoc, quod vides unum eſt, membra ſumus corporis magni, natura nos cognatos edidit, cùm ex iiſdem, & in eadem gigneret. Hæc nobis amorem indidit mutuum, & ſociabiles fecit: illa æquum juſtumq; compoſuit, ex illius conſtitutione miſeriùs eſt nocere, quàm lædi, ex illius imperio paratæ ſunt juvantis manus. Iſte verſus & in pectore & in ore ſit:* Homo ſum, humani nihil à me alienum puto. *habemus id commune, quod nati ſumus. Societas noſtra lapidum fornicationi ſimillima eſt, quæ caſura, niſi invicem obſtarent. hoc ipſo ſuſtinetur.*

*Seneca de Ira. 1. s. 23.
*Id. de vit. beat 30.
*Id. lib. 15. epiſt. 96.

EMBLEMA

EMBLEMA. LIV.

SIC CONTERIT ÆTAS.

ORtus regnorum, progreſſus & ultima finis,
A ſolo pendent hæc moderante DEO.
Quæ quantumq; diu benè firmâ lege regantur:
Attamen hæc tandem certa ruina manet.
Cernis ut annoſæ jam ſumma cacumina quercus
Arent, & medio corpore rupta ruit!
Hæc immota quidem quàm-plures floruit annos.
Se terræ inclinans, nunc peritura cadit.

Cùm Juſtinianus Cæſar Gelimerem Vandalorum Regem, vinctum cathenis unà cum uxore & regiâ familiâ in triumpho duceret: in conſpectum Imperatoris ductus pleno ore riſit. Cùm itaq; eum ingenti dolore perculſum, mente captum eſſe putarent: ferunt illum dixiſſe: ſe ridere fortunæ humanæ viciſſitudines: ut qui modò Rex fuiſſet, jam ſerviret. Seſoſtris Rex Ægypti, cùm aliquando curru veheretur, qui à quatuor regibus captivis trahebatur, atq; unus ex illis Regibus, ſœpè reſpiciens rotam intueretur, interrogatus à Seſoſtri, cur toties reſpiciat? Intuens, inquit, rotæ volubilitatem, in quâ citò ea, quæ ſumma fuerunt, fiunt ima, cogito de fortunâ noſtra. Hac admonitione motus Seſoſtris, factus eſt moderatior, & Reges liberavit. Magnus in illo animus, fortunæ varietatem ſolidè ferens & contemnens; in hoc humanarum rerum fragilitatis agnitæ laudatur conſideratio: Fatiq; & Neceſſitatis in humanis rebus, ſuo modo ſeſe exerentis, diligens cogitatio. * *Æterna* enim *lex à principio dicta omni huic Mundo, naſci, oriri, aboriri: nec quidquam ſtabile aut firmum arbiter ille rerum eſſe voluit, præter ipſum, cujus eſt proprium: erecta deijcere, dejecta erigere. Omnia iſta, quæ ſuſpicis, quæ miraris, vicibus ſuis aut pereunt, aut certè mutantur.* * *Omnibus creatis hoc eſt ingenium, ut inſitâ quadam vi ad mutationem ferantur & caſum. Ut ferro conſumens quædam rubigo per naturam agnata eſt: ligno exedens caries, aut teredo: ſic animalibus, opidis, regnis, internæ & ſuæ cauſæ pereundi. Supera, infera, reſpice; grandia, parva; manufacta, aut mente: ab omni ævo corruunt, & corruent in omne ævum.* Imperiorum & regnorum principia, progreſſus, mutationes, everſiones ſi diligentiùs conſideraverimus fatebimur pleraque à parvis initijs creviſſe, à mediocribus cauſi[s] conſervata, à levibus ſœpè everſa, aut translata fuiſſe. Resq; pu[blicas] blicas potentiores (quod ſupra quoque notavi) quingentis anni[s] plerunq; floruiſſe, plurimas hunc terminum non attigiſſe pauciſ[ſi]ſimas ſuperaſſe. Annos 520 Aſſirij tenuerunt Aſiam: poſtea Me[di] eam occuparunt illis excuſſis. Medorum potentia annor. fuit 22[0] Monarchia Perſica, quæ è Cyro uſq; ad Darium ultimum, opibu[s] & potentiâ floruit annos 230. armis Alex. Magni diſſoluta currui[t] Græcorum Monarchia 250 annos duravit, vel circiter, inchoat[a]

ab Alexa[n-]

*Lips. lib. 1. c. 16. in pr. de Conſtantiâ.

*Idem, cap. 15.

ab Alexandro: tandem poſt dimicationes longas, ad diſtinctos Macedoniæ, Syriæ, Ponti & Ægypti Reges devoluta. Annis 500. ab expulſis Regibus, usque ad Monarchiam Auguſti, rexerunt Rempub: Romanam Coſſ. formâ gubernationis mixtâ ex Ariſtocraticâ & Democraticâ. Annis ferè 500 elapſis ab eo tempore, quo Conſtantinus Imperij ſedem Conſtantinopolin tranſtulit ex Italiâ, Carolus Magnus, victis & domitis Longobardis, qui Gottos ante debellatos depulerant, Imperium occidentis in libertatem aſſeruit & inſtauravit. * Regnum Poloniæ Ducibus antea paruit, donec tandem ſub Boleslao Chabri dicto, in formam Regni redactum: ipſe quoq; Boleslaus *ab OTHONE IMPERATORE ROM: Coronam regiam accepit, eaq; inſignitus, Primus POLONIÆ REX fuit. Marchionatus Moraviæ Regnum antea fuit. ſub Vratislaö II in Bojemiam translatum eſt: & ex Bojemico Ducatu regnum, ex Moravico verò regno Marchionatus factus eſt. Quin iſta ſummo rerum omnium moderatore & arbitro fiant, nemo ſanæ mentis negare poteſt: qui pro inperſcrutabili, & liberrimâ voluntate ſuâ Reges & regna conſtituit, conſtituta deſtruit, & deſtructa erigit, nemine noſtrûm ſciente, cur ita faciat: niſi ut ſciamus & credamus, eum eſſe Dominum rerum, & regum, & liberrimum agens. *Vos igitur*, ut * Lipſius ait; *qui in Regno aut Republicâ, ſcite: ferri & volvi omnia ſurſum, deorſum, & nullius rei eodem ſemper loco ſtare fortunam. &c*: Nil vobis hoc in fragili rerum ſtatu ſolidi promittitote, præter factorum piè, honeſtè, laudabiliter, quod eſt verè regiè, geſtorum gloriam; & nominis veſtri apud poſteritatem, immortalem & ſolidam famam. Si ſceptro, ſi opibus, ſi populis ſuperbitis, fallax ex ijs, & non diuturna voluptas. Temporis iſta omnia ſunt dona & rapina, imò minæ. Flectite oculos in veſtri generis Imperatores, Reges, Principes, Duces: ſortis veſtræ viciſſitudinem cognoſcetis. Africæ Sultanus veteri & feliciſſimo regno exuitur & vitâ. Bajazethes Turcorum Imperator caveæ incluſus, ludibrium circumvectatur. Crœſus opulentiſſimus ducitur captivus. Craſſus antea ditiſſimus, pauper obit. Beliſarius ſtipem petit oculis privatus! Exempla ſunt infinita mutatæ fortunæ, rebus in humanis laſcivientis; quæ hîc omnia conferre unum in acervum, longùm nimis foret. Præteriti tantùm

ſeculi

*Vide Cramerum, Miechovium, Gagninum, & alios de rebus geſtis Polonorum.

* Anno Chriſti 999.

* Lips. in not. Polit. ad lib. 1. pol. c. 4. mihi fol. 13.

ſeculi ab anno 1500 tragica exempla virorum Illuſtrium, ſi quis recognoſcere velit, videat * Speculum Tragicum; vix ſine lacrymis leget: & vix ſine gemitu fortunam magnorum virorum conſiderabit. Non ſolùm autem hominibus, (quibus Natura breve vivendi tempus circumſcripſit, & vix * ultra 100 an.) Fortuna noverca eſt: ſed & Imperijs & Rebuſpubl: quarũ felicitas, vix tuta ab illa: quin peractâ periodo aut mutentur, aut convertantur, aut transferantur, aut omninò ruant. Quid nunc Græcia? ubi Romana gloria? *Olim* * (Lipſius inquit) *Oriens floruit, & Aſſyria, Ægyptus, Judæa valuere armis ingeniisq́: ſors ea in Europam tranſiit: quæ tamen ipſa, ut corpora, inſtante morbo, vibrari mihi nunc videtur, & præſentiſcere magnum ſuum caſum.* hæc ille. Hac ex conſideratione Emblema præſens factum. Quercus nimirum annoſa, vetuſtate corrupta & ruens, quæ hieroglyphicè Imperium & diuturnitatem ſignificat. Per coronam autem, quercum ambientem ſimulq; diſruptam, regnorum lapſum innuere volui & mutationem. Symbolum rei conveniens adjeci. SIC CONTERIT ÆTAS. Nihil eſt enim, principium habens, cui ſuus non immineat & impendeat finis. Nam,

Omnibus hunc finem ſtatuit Natura creatis:
Ut cùm ſint aliquid; ſint aliquando nihil.

* Seneca. *Quòd regnum eſt, cui non parata ſit ruina & proculcatio, & dominus & carnifex? non magnis iſta intervallis diviſa, ſed horæ momentum intereſt inter ſolium & aliena genua.* * Et alibi: *Quicquid longa ſeries multis laboribus, multa* DEI *indulgentia ſtruxit, id unus dies ſpargit ac diſſipat. Longam moram dedit malis properantibus, qui diem dixit horam, momentumq́ temporis evertendis imperiis ſufficere.* Curtius. *Magnæ arbores diù creſcunt, unâ horâ extirpantur.*

FINIS.

* Iohan. Dickenſoni.

* Vide elegantem tractatũ, de quæſtione, An quilibet præſumatur vivere centũ annos, ex l. fin. C. de SS. Eccleſ. & l. an uſusfructus. ff. de uſufruct. autore Henr. Cnauſtino.

* de Conſtant. c. 16.

* 1. de tranquil. 11.

* lib. 14. ep. 92.